

ADATVÉDELEM

JOGSZABÁLYOK GYŰJTEMÉNYE

FIXX Kft.

Budapest • 1993

- kézirat -

ADATVÉDELEM

JOGSZABÁLYOK GYŰJTEMÉNYE

FIXX Kft.

Budapest • 1993

- kézirat -

Készült a
FIXX Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

(1061 Budapest, Andrássy út 42. tel/fax.: 131-2227 & 165-1479

ügyvezető: Vadász Dezső)

gondozásában

A jogszabály gyűjteményt összeállította és szerkesztette:

Muha Lajos

Lektorálta:

Deákné Balogh Edit

Tördelés és grafikai munkák:

Tamási Zoltán és Kovács Éva Rita

*Készült a JOG-ÁSZ számítógépes jogi információs rendszer felhasználásával
a COMPUTER MEDIA Rt. DTP rendszerén
az ÍRNOK szövegszerkesztő és
a VENTURA PUBLISHER kiadvánszerkesztő programok segítségével.*

A JOG-ÁSZ a COMPUTER MEDIA Rt. és a Hírlapkiadó Közlönyigazgatóság közös terméke.

Az ÍRNOK az XyWrite (© XyQuest Inc.) magyar változata

A VENTURA PUBLISHER a Ventura Software Inc. védjegye.

Forgalmazza:

COMPUTER MEDIA Rt.

(1011 Budapest, Gyorskocsi u. 5-7, tel: 135-8700, fax: 201-8280)

A jogszabály gyűjtemény az 1993. november 15-i állapotot tartalmazza.

Tartalomjegyzék

<i>Muha Lajos: Adatvédelem</i>	III
<i>Deákné Balogh Edit: Információszabadság és információs önrendelkezési jog</i>	V
<i>Endrédi Gábor - Farmosi István: Számítógép vírusok 1993-ban</i>	VII
<i>SysGuard Integrált Vírus- és Adatvédelmi Rendszer</i>	X
1949. évi XX. törvény A Magyar Köztársaság Alkotmánya (részlet)	1
1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról ...	3
1992. évi LXVI. törvény a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról	10
15/1991. (IV. 13.) AB határozat	33
1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről	40
1968. évi I. törvény a szabálysértésekről	41
1959. IV. törvény a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről	42
1987. évi 5. törvényerejű rendelet az államtitokról és a szolgálati titokról	44
3/1988. (XI. 22.) KSH rendelkezése az államtitok és a szolgálati titok számítástechnikai védelméről	55
81/1987. (XII. 27.) MT rendelet az államtitokra és a szolgálati titokra vonatkozó titoktartás kötelezettsége alóli felmentésről	57
133/1989. (XII. 22.) MT rendelet a belföldi állami futárszolgálatról	58
1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről (részlet)	59
1968. évi I. törvény a szabálysértésekről	60
1991. évi LXIX. törvény a pénzintézetekről és a pénzintézeti tevékenységről	61
1990. évi LXXXVI. törvény a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról	63
1979. évi II. törvény az állami pénzügyekről	65
1972. évi II. törvény az egészségügyről	70
1983. évi 4. törvényerejű rendelet az ügyvédségről	71
1991. évi XLI. törvény a közjegyzőkről	72
1992. évi XLV. törvény a postáról	73
1992. évi LXXII. törvény a távközlésről	74
1993. évi XLVI. törvény a statisztikáról	75

1/1983. (X. 13.) KSH rendelkezés a statisztikai adatok számítástechnikai eszközök útján végzett rögzítéséről, feldolgozásáról, tárolásáról és továbbadásáról.....	80
1957. évi IV. törvény az államigazgatási eljárás általános szabályairól	83
1969. évi 27. törvényerejű rendelet a levéltári anyag védelméről és a levéltárakról	85
1982. évi 17. törvényerejű rendelet az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről	93
1990. évi LXIV. törvény a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról.....	94
1990. évi XCI. törvény az adózás rendjéről.....	96
1993. évi III.törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról	97
1992. évi XXIII. törvény a köztisztviselők jogállásáról	98
68/1993. (V. 5.) Korm. rendelet a közszolgálati nyilvántartásról	101
1993. évi LXXVII.törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól	111
1993. évi LXXIX.törvény a közoktatásról.....	113

ADATVÉDELEM

Az adatvédelem napjaink divatos témájává lett, bár mint kifejezés nem új. Hazánkban azonban a nyolcvanas évek végéig a titokvédelem szinonimájaként használták, elsősorban a számítástechnikai eszközök kapcsán. Ma tartalmát már többféleképpen is meghatározzák. Jogi és közigazgatási értelmezésben a személyes adatok védelmét nevezik egyszerűen adatvédelemnek, számítástechnikusok és informatikusok pedig a hozzáférés- és vírusvédelmet értelmezik adatvédelemként. Az adatvédelem teljes értelmezésében minden adatra, szűkebb értelmezésben a személyes adatokra vonatkozik.¹

Az adatvédelem interdiszciplináris tudomány, amely az adatkezelések jogszerűségét, a kezelt adatok biztonságát és minőségét garantáló jogi, szervezési, adminisztratív, fizikai és algoritmikus eszközökkel és eljárásokkal foglalkozik. (Adatvédelem angolul: data protection.)

Fogalmi meghatározások:

Adat:

bármilyen információ, amely egy azonosított vagy azonosítható szervezetre vagy személyre (*érintett*) vonatkozik. Az adat megjelenési formája különböző lehet és ez a megjelenési forma az adathordozótól függ (pl.: irat, hangfelvétel, mikrofilm, mágneslemez).

Adatkezelés:

az adatokkal végzett bármilyen tevékenység az alkalmazott eljárásoktól függetlenül, így különösen: az adatok felvétele, tárolása, feldolgozása, hasznosítása.

Adatkezelő:

az adatkezelést végző vagy mással végeztető szerv vagy személy.

Adatfeldolgozás:

az adatokkal végzett logikai vagy aritmetikai műveletek, az adatok megváltoztatása, törlése, visszakeresése, összekapcsolása más adatokkal. A feldolgozás során alkalmazott eszközök szerint manuális vagy automatizált (gépi) adatfeldolgozást különböztethetünk meg.

Adathasznosítás (adatszolgáltatás):

az adattovábbítás vagy a nyilvánosságra hozatal.

Adattovábbítás:²

az adat hozzáférhetővé tétele meghatározott harmadik személy számára.

Nyilvánosságra hozatal:

az adat hozzáférhetővé tétele bárki számára.

1 Az adatvédelem egyesek (elsősorban jogi szakemberek) értelmezésében csak a személyes adatok kezelésének törvényességét biztosítani hivatott jogi eljárásokkal foglalkozik. Ez azonban így nem helyes, hiszen a törvényes adatkezelés során a jogi eljárásokon kívül adminisztratív, szervezési eljárások, adatbiztonsági intézkedések is szükségesek, amelyeket a megfelelő eszközök igénybevételével lehet csak megvalósítani.

2 Az adattovábbítás nem azonos az adatátvitellel, amely egyazon adatkezelőnél, az adatkezelés folytán belül – alkalmazottak, munkahelyek vagy feldolgozó eszközök között – történő átadása az adatoknak.

Az adatkezelés jogszerűsége:

adatkezelést csak az érintett felhatalmazásával, illetve törvény vagy törvényi felhatalmazás alapján, meghatározott célból, jog gyakorlása vagy kötelezettség teljesítése érdekében, az adattípusra vonatkozó adatfeldolgozási előírások betartásával szabad végezni.

Adatbiztonság (technikai adatvédelem, ang.: data security):

a kezelt adatokat jogosulatlan hozzáférés, megváltoztatás, nyilvánosságra hozás vagy törlés, illetőleg a sérülés vagy a megsemmisülés elleni védelme.

Adatminőség:

a kezelt adatok pontossága, teljessége és időszerűsége.

Fontosabb adattípusok:

- személyes és különleges (személyes) adatok;
- közérdekű adatok;
- államtitok és szolgálati titok;
- banktitok;
- üzleti titok;
- egyéb, foglalkozási körben titoknak számító adatok (orvosi, ügyvédi, postai (távközlési), hivatali titok);
- statisztikai adatok.

A modern társadalom jelentős részben a számítógépekben tárolt adatokon alapszik. Rendkívüli a jelentősége annak, hogy az adatokhoz az érdekeltek hozzáférjenek. Ezt a hozzáférést azonban megfelelően szabályozni, korlátozni szükséges, hogy az érintett jogai vagy érdekei ne csorbuljanak e megismerés által. Az adatkezelés során az adatbiztonsági intézkedések jelentősége is egyre nagyobb az automatizált adatfeldolgozás terjedésével. Bárki, aki napjainban tisztességes és törvényes adatkezelést akar végezni jogszabályok tucatjait kell, hogy részben vagy egészben megismerjen az Alkotmánytól a statisztikai törvényig, intézkednie kell a tűzvédelemtől a számítógép vírusok elleni védelemig az adatbiztonság körében is.

Budapest, 1993. november 15.

Muha Lajos tanácsos
Jász-Nagykun-Szolnok, Pest és Nógrád megyei
Köztársasági Megbízott Hivatala

INFORMÁCIÓSZABADSÁG ÉS INFORMÁCIÓS ÖNRENDELKEZÉSI JOG

"A Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jó hírnévhez, a magánlakás sérthetetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog."

Alkotmányunk 59. §.

Az információszabadság ("*freedom of information*" - FOI) ma már elsősorban nem politikai tartalmú jelszó, hanem szakkifejezés. Szorosan kapcsolódik hozzá az ellentétéből, mára annak kiegészítőjévé vált információs önrendelkezési jog, illetve az adatvédelem. Az információszabadságot és az adatvédelmet biztosító jogi szabályozások csíráit az 1776-ban alkotott svéd jogszabály - az iratok megtekintéséről és szabad kinyomtatásáról -, valamint az USA törvénye a "*Freedom of information Act*" (1967) jelzik. E két szabályozásból fejlődött ki a későbbiek során az aktanyilvánosság elve.

Az igazgatási dokumentumokhoz való hozzáférés jogát szabályozó törvényhozás Európában a 70-es, az angolszász jog világában a 80-as években kezdődött meg. Főként azokban az országokban volt jellemző, melyek nem ismerték a hivatali titoktartást, így betartásuk sem okozott nagy problémát (Finnország, Dánia, Hollandia, Görögország, Svédország). Erről részletesen ír *Sólyom László*: "*Egy új szabadságjog; az információszabadság*" című elemzése. (Valóság, 1988/9.).

A technika fejlődése magával hozta az igazgatási ágazatban a számítógépes nyilvántartások felállítását, a népességnylvántartás automatizálását is. Napjainkra Portugália kivételével minden európai országban bevezetésre kerültek ezek a rendszerek. Bevezetésükkel egyidejűleg jelenik meg a nyilvánosság elleni védekezésként a magánszférához való jog, a "*privacy*".

A magánélet sérthetetlenségének gondolata, valamint az a tény, hogy az informatikának elsősorban az állampolgárt kell szolgálnia, elvezet az első adatvédelmi törvény megjelenéséhez. Erre Hessenben 1970-ben került sor.

Az 1970-es évek vége felé a nemzetközi szervezetek is fokozódó figyelemmel fordultak az adatvédelem nemzetközi jogi megteremtése felé. Az Európa Tanácsot megelőzve az OECD (24 országot tömörítő, párizsi székhelyű Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) már 1980 őszén kibocsátotta adatvédelmi irányelveit. Az *Európa Tanács adatvédelmi egyezményét* 1981. januárjában nyitották meg aláírásra, de csak 1985-ben vált joghatállyossá.

Magyarországon az adatvédelem területén nem tekinthetünk hosszú múltra vissza. Apró lépések azért megfigyelhetők. A Ptk. módosítása 1977-ben rögzíti, hogy "*a számítógéppel történő adatfeldolgozás nem sértheti a személyhez fűződő jogokat*". Ez a jogi szabályozás azonban - mint ahogyan arra *Könyves Tóth Pál* is rámutat "Az adatvédelem és információszabadság"-ról szóló tanulmányában (Világosság 1990/8-9., 622.p.)- garancia rendszert nem tartalmaz és figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy manuális rendszerek is léteznek.

Az 1/1981. (I.27.) BM. rendelet is adott némi védelmet a személyiségi jogokra vonatkozóan, akkor amikor szolgálati titoknak minősítette a természetes személyekre vonatkozó számítógépes nyilvántartást, majd az *1987. évi 5. törvényerejű rendelet* az előzőt hatályon kívül helyezve újra szabályozta az állami és szolgálati titkot.

Az InfoFilia Magyar Adatvédelem és Információszabadság Alapítvány gondozásában megjelent "Informatika - Jog - Közigazgatás" című kiadvány I. kötetében foglaltak szerint törvényalkotásra először 1981-ben Vámos Tibor tett javaslatot. Informatikai törvénynek nevezte el. Javaslatát nem talált igazi támogatásra, de néhány lelkes szakember a KSH Számítástechnikai Alkalmazási Főosztályon - miniszterelnöki engedéllyel - 1984-ben hozzálatott a törvény kidolgozásához. A folyó ötéves terv második felének törvényalkotási programjába "Informatikai törvény" néven került be.

Az Országgyűlés 1988. őszi ülészakán már jelen elnevezést használva - "Törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról" - a politikai rendszer reformjával kapcsolatos jogalkotási feladatként jelölte. A Minisztertanács az igazságügyminiszter és a Központi Statisztikai Hivatal elnökének előterjesztésében 1989. január 25-én tárgyalta és hagyta jóvá a törvény szabályozási koncepcióját; benyújtási határidejét 1990. év végében határozta meg.

Alkotmánymódosításunk - 1989. évi XXXXI. törvény az alapvető jogokról és kötelezettségekről szóló fejezetében a követő jogi szabályok alapköveként rögzítette a magántitok és a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismerhetőségéhez való jogot. Pártközi tárgyalások során 1990. április 29-én született MDF - SZDSZ megállapodás 11. sz. mellékletében a "kétharmados törvények" között kerül felsorolásra az adatvédelmi törvény; ezzel is hangsúlyozva jelentőségét.

Inspiráló tényező volt a törvény mielőbbi kidolgozására még az *Alkotmánybíróság 15/1991. (IV.13.) sz. határozata*, mely kimondja: "a személyes adatok meghatározott cél nélküli, tetszőleges jövőbeni felhasználásra való gyűjtése és feldolgozása alkotmányellenes".

Az ismertetett előzmények után, több, mint másfél évvel azt követően, hogy az Európa Tanácshoz való csatlakozásunk megtörtént, 1992. októberében az Országgyűlés ellenszavazat nélkül elfogadta az **1992. évi LXIII. törvényt a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról**. Törvényünk az Európa Tanács Adatvédelmi Konvenciójában foglalt alapelveket tükrözi.

Budapest, 1993. november 4.

Deákné Balogh Edit tanácsos
Belügyminisztérium
Választási és Informatikai Főosztály

Számítógép vírusok 1993-ban

Ma már mindenki számára ismert, és elfogadott tény, hogy a legelterjedtebb személyi számítógép kategóriába tartozó IBM PC gépeket egyre több és egyre veszélyesebb program és rendszer vírus fenyegeti.

Ezekről a programokról, melyeket vírusoknak nevezünk először 1989 őszén hallottunk, egy emlékeztető pénteki napon, amely éppen 13.-ára esett. Akkor mindössze három, négy ilyen vírus programot ismertünk, és ma már kijelenthetjük, hogy azok igen egyszerű, mondhatni kezdetleges példányok voltak. Azóta számuk és bonyolultságuk folyamatosan nő, így ma közel kétezer önálló vírust tartunk nyilván. Felmerül a kérdés, hogy mi tette lehetővé ezt a hihetetlen fejlődést? A válasz roppant egyszerű! Az elmúlt négy esztendőben a PC kategóriájú gépek igen nagy mértékben elterjedtek világszerte így hazánkban is. A gépek dokumentáltsága feltűnően jó, nemcsak az írott dokumentációk, hanem a mágneses hordozókon terjedő leírások is könnyen hozzáférhetők bárki számára. Ilyen körülmények között lehetetlen a gép belső szerkezetének, operációs rendszerének védett információit titokban tartani. Nyilván való, hogy minél több ember van birtokában ilyen alapos tudásnak, annál többen képesek szebbnél szebb programok készítésére, és természetesen annál több közöttük az olyan is, aki nem rendelkezik annyi felelősség tudattal, hogy belássa, az ellenőrzése alól kiszabaduló vírus komoly károkat okozhat más emberek számára. Többen kérdezhetik, kik és miért készítenek ilyen programokat? Nos, az eddig ismert és bizonyított esetekben többnyire fiatal korú, technikai érdeklődésű fiúk a szerzők, akik vagy eredeti vírus alkotnak, vagy egy már meglévő vírus programot alakítanak át, fejlesztenek tovább. Az ok pedig, amiért ezzel foglalkoznak, nem más mint tudásuk fitogtatása, erőpróba. Ugyan kilétüket nem fedhetik fel soha, azonban ha torzszülött programjukról cikk jelenik meg a szakmai sajtóban, jó érzés töltheti el őket, - "igen ezt én írtam!".

Ma természetesen nemcsak magánemberek, hanem hazai nagyvállalataink, állami szervezetek, bankok és más intézmények is igen nagy számban használnak PC gépeket számítástechnikai feladataik megoldására. A számítógép vírusok elsősorban ezeket a felhasználókat fenyegetik, hiszen ha azok nem rendelkeznek más nyilvántartással, csak azzal amit a gépen rögzítettek, és az egy brutálisabb vírus támadása esetén megsemmisül, az okozott kár felbecsülhetetlen. Szerencsére az ilyen esetek száma kevés, azonban egy vírus nem csak pusztíthat! Az is elegendő, ha lassítja vagy lehetetlenné teszi a gép működését, bosszantja a felhasználót. Mérvadó becslések szerint az elmúlt négy évben a valódi és vélt vírus-fertőzések okozta károkat ma több milliárd forintba tehetjük.

Mi is az a számítógép vírus? Egy olyan program amely **képes önmagát reprodukálni**, azaz szaporítani, **ártó szándékú** és elegendően **kicsi** ahhoz, hogy észrevétlen maradjon. Jelenléte és a fertőzések pillanata avatatlan felhasználók számára szinte teljesen észrevehetetlen. Így képes elbújni és elszaporodni a gépben, majd kifejteni azt a káros hatást, amelyet szerzője beléprogramozott.

Hogyan fertőződhet meg egy számítógép? Alapvetően két módon. Vagy azáltal, hogy a gép megkísérel operációs rendszert tölteni egy fertőzött lemezről, vagy pedig a felhasználó elindít egy már fertőzött programot. Mivel a vírusok lételeme a szaporodás, hasonlóan nevüket szolgáltató biológiai társaikhoz, az így életre kelő program megfertőz egy eddig még tiszta programot, majd annak elindítása ismét egy újabbat. Vannak rafináltabb vírusok is, melyek aktivizálódásuk után elbújnak a gép memóriá-

jában, ellenőrzésük, mondhatnánk uralmuk alá vonják a gép fontosabb vezérlési pontjait, és ezután szinte minden elindított programot, minden felhasznált floppy lemezt megfertőznek. Nyilvánvalóan a fertőzött floppy felhasználása más, ez idáig tiszta gépen ugyanezt a folyamatot indítja el. Ilyen egyszerű ez!

Természetesen az a gép, amelyik soha nem kommunikál más gépekkel, amelyikbe külső adathordozóról soha nem visznek be semmilyen programot sem, amelyik nem szorul javításra, illetve karbantartásra, az valószínűleg sohasem lesz fertőzött. Ez azonban szinte teljesen elképzelhetetlen, hiszen gondoljunk csak arra, hogy minden gépet időnként karban kell tartani, javítani kell, és elegendő az, hogy a szerviz szakemberek által használt tesztprogramok egyike fertőzött! Talán az illető tudatában sincs annak, hogy az előző, általa javított gépről a saját lemezei megfertőződtek. Hasonló veszélyeket hordozhatnak a kollégáktól, barátoktól kapott és a saját, illetve munkahelyi gépeinken elindított újabb és újabb segédprogramok, játékok. Sajnos az eredeti, gyári programlemezek között is akadtak már fertőzöttek! Mindez azt bizonyítja, hogy egyelőre olyan megoldás nem áll rendelkezésünkre, amely száz százalékos biztonságot nyújthatna, azonban létezik már olyan megoldás, amely alkalmas arra, hogy ha megszüntetni nem is tudja, de legalább jelentősen csökkenti a veszélyt. Természetesen egy ilyen összetett biztonsági rendszer kissé megváltoztatja a PC személyi számítógép jellegét, azonban azokban a vállalati alkalmazásokban, ahol védelmi kérdések felmerülnek, ott elsősorban nem is a személyi számítógép jelleg, hanem az üzemeltetés biztonsága a döntő!

Ma már a számítógépes adatvédelem témaköréhez, sok más terület mellett a vírus és hozzáférés védelmi kérdések is szervesen hozzátartoznak, hiszen azt a számítógépet, amelyikhez nem lehet szabadon hozzáférni, amelyiken nem lehet ismeretlen floppy lemezről operációs rendszert tölteni, amelyiken nem lehet idegen, ismeretlen programot elindítani azt igen nehéz még készakarva is megfertőzni.

Milyen megoldások állnak ma a felhasználók rendelkezésére? Legelterjedtebb megoldásként a **vírusellenőrző** programokat említhetjük. Sajnos majd minden ilyen programnak van egy nagy hibája. Mégpedig az, hogy csak a már ismert vírusokat képesek felfedezni, így rendszeres frissítés nélkül igen rövid idő alatt elvesztik aktualitásukat. Természetesen ezt a fejlesztők is jól tudják, ezért készültek olyan programok is, melyek képesek a gépen lévő többi program pillanatnyi jellemzőit tárolni, majd annak alapján ellenőrizni a programok változásmentességét. Bármilyen pusztán software megoldásról is legyen szó, az minden esetben csak utólagos ellenőrzésre alkalmas, nem biztosít *megelőző* védelmet, és kellő biztonsággal nem alkalmazható fertőzött környezetben, hiszen az aktív vírus ellenőrzése alatt álló gép hamis információkat közölhet az ellenőrzést végző programmal. A software megoldások nem képesek biztonságos hozzáférés védelem megvalósítására sem.

Biztonsági szempontból nagyságrendekkel fejlettebb eszközök a **hardware** elemet is tartalmazó **vírus és adatvédelmi rendszerek**. Ezek az eszközök még az operációs rendszer betöltődése előtt aktivizálódnak hardware elemük segítségével, így folyamatosan képesek a teljes gép ellenőrzésére. Megakadályozhatják, illetve megelőzhetik a vírusfertőzést, és biztonságos hozzáférés-védelmi egységet is tartalmazhatnak. Az ilyen megoldásban azonban roppant fontos, hogy nem akadályozhatja a munkát, nem csökkentheti a gép teljesítményét, műveleti sebességét, nem foglalhat el jelentős memóriaterületeket, ugyanakkor lehetőleg folyamatos, a felhasználótól részben, a vírusoktól teljesen független ellenőrzést kell végezniük. Meg kell akadályozniuk a rendszer teljes összeomlását, időben figyelmeztetve a felhasználót a veszélyre. A fenti követelményeknek eleget tevő rendszer igen bonyolult, de az eddigi tapasztalatok alapján lényegesen időállóbb megoldás mint bármely software eszköz alkalmazása. Felbe-

csülhetetlen előnye ezeknek a rendszereknek az is, hogy nem befolyásolja őket az egyre növekvő vírusszám, nem függ működésük attól, hány vírust (vírusmutációt) ismerünk, ellentétben a software megoldásokkal, melyek minél több vírust ismernek annál hosszabb ideig tart ellenőrzési műveletük.

Jogos igénye lehet minden számítógépet üzemeltető felhasználónak, hogy gépeit biztonságosan használhassa, azok ellássák a rájuk bízott feladatot. Azonban nem szabad megfeledkezni arról, hogy minden vírusellenőrző rendszer elsősorban saját hazájában használható kielégítő módon, hiszen fejlesztői az adott országban előbukkanó vírusokra gyorsan tudnak reagálni, és amennyiben rendelkeznek kellő nemzetközi kapcsolattal, a világ más országaiban megjelenő vírusok felfedezéséhez szükséges ismereteket is gyorsan rendszerükbe tudják illeszteni. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nem szabad külföldi programokat használni, ámde fennáll a veszélye, hogy az a program **még nem ismeri** azt a vírust, amelyik rövid idővel ezelőtt született hazánkban, vagy a környező országok egyikében. Így a felhasználó, - még ha rendszeresen ellenőrzi is gépeit -, megnyugszik, hogy nem fertőzött a rendszer, hiszen ez, vagy az a program nem talált vírust!?

Összefoglalásképpen azt a következtetést vonhatjuk le, hogy egy számítógépes védelmi rendszertől az alábbi szolgáltatásokat várhatjuk el:

Lehetőleg hardware megoldás legyen a nagyobb megbízhatóság érdekében

- Minimális memória igénye legyen (max. 2KByte)
- Ne csökkentse a gép műveleti sebességét
- Ne változtassa meg a felhasználói programokat
- A rendszer ellenőrzése a felhasználótól függetlenül, automatikusan történjen
- Új programot csak ellenőrzés után engedjen a gépen futtatni
- Tiltsa meg fertőzött program használatát
- A legveszélyesebb "Boot" vírusok ellen maximális hatékonyságú védelmet adjon
- Magyar nyelvű dokumentációval és kezelési utasítással rendelkezzen
- A gyártó biztosítson folyamatos konzultációs és szakmai segítséget
- A rendszer biztosítson adat és hozzáférés-védelmi lehetőségeket

Budapest, 1993. november 16.

Endrédi Gábor Farmosi István
(© DaProG 1989, 1993)

SysGuard

Integrált Vírus- és Adatvédelmi Rendszer

egyedi és hálózatba kapcsolt számítógépek adat-, hozzáférés- és vírusvédelmi rendszere

A DaProG[©] - Data Protection Group azaz Adatvédelmi Csoport - 1989-től fejleszt PCs - vírus- és adatvédelmi programokat. Nevükhöz fűződik többek között a "Péntek 13" vírus 1989-ben történő hazai aktivizálódásának megakadályozása.

Saját fejlesztésű software-ük a SysDoki, amelynek első nagy felhasználása az 1990 évi választás volt. 1991. őszén született a DDV vírusölő szoftverük, mely az eddig talán legtöbb kárt okozó D2 vírust semlegesítette.

A legnagyobb felhasználóik elsősorban pénzüzetek és olyan vállalatok, melyek felismerték adatbázisaik védelmének szükségességét. Jelenleg cca. 25-30 000 gépen használják valamelyik változatát. 1993-ban készült a SysGuard Integrált Vírus- és Adatvédelmi Rendszer, mely saját fejlesztésű hardverre épül. Jelentősebb felhasználók: OTP, AGROBANK, Magyar Hitel Bank, UNICBANK, BM Választási Iroda, Hungária Biztosító.

A számítógépes vírusok elterjedése szükségessé tette a felhasználók számára a vírusok elleni védelemmel való komolyabb foglalkozást. A vírusok által okozott károk szempontjából a védekezés, a fertőzés megelőzése az elsőrendű feladat. A vírusok elleni védelem és megelőzés módjára többféle különböző hatásfokú eljárás alakult ki, melyeket alapvetően két nagy csoportba sorolhatunk :

- ellenőrző (víruskereső) eljárások
- aktív védelmet biztosító eljárások

Az ellenőrző eljárások nagy hátránya, hogy a már bekövetkezett vírusfertőzés tényét tudják megállapítani, továbbá, hogy általában csak a rendszer által ismert vírusok felismerésére alkalmasak. A számítógépes vírusok okozta fertőzések megakadályozására kerültek kifejlesztésre az aktív védelmet biztosító eljárások. A védelem hatékonyságát tökéletessé lehet tenni hardware eszköz felhasználásával, ("boot-vírusok" elleni védelem nem is valósítható meg másként hatásos módon) amely a számítógép bekapcsolási pillanatától biztonságot nyújt.

Általános jellemzők

A *SysGuard* integrált Vírus és Adatvédelmi Rendszer hardware és software eszközök által biztosítja a számítógépes vírusok elleni aktív védelmet, és a számítógépek többlépcsős hozzáférés-védelmét. A rendszer működése során egy korábbi vírusmentes állapotot őriz meg.

A *SysGuard* rendszer minden futtatható állományt speciális algoritmussal képzett minta alapján minősít és a programindítást a minősítés eredményétől függően engedélyezi, vagy tiltja. A minta-állományokat könyvtáranként saját katalógusállományban tartja nyilván. A katalógusállományokkal végzett műveletekre külön segédprogramok szolgálnak.

A *SysGuard* rendszer *nem változtatja meg, és nem módosítja* sem a programokat, sem pedig az adatállományokat.

A *SysGuard* rendszer működése *nem csökkenti* a számítógép műveleti sebességét, jelenléte vírusmentes környezetben észrevehetetlen.

A *SysGuard* rendszer működése során vírusmentes környezetben külön kezelői beavatkozást, nem igényel.

A *SysGuard* rendszer minden IBMTM PC és AT kompatibilis személyi számítógépeken, MSDOSTM vagy PC DOSTM 3.2 illetve fejlettebb operációs rendszer alatt használható. A NOVELLTM 2.xx és 3.1x verziójú, a Banyan Vines, Microsoft Windows for WorkGroups hálózati rendszerekkel együttműködik.

A *SysGuard* rendszer részletes magyar nyelvű dokumentációval rendelkezik, mely tartalmazza annak működési leírását, használatát, telepítését és rendszerüzeneteinek részletes felsorolását.

A *SysGuard* rendszer *hardware eszköze az alábbi kivitelekben került kifejlesztésre, melyek funkciójukat tekintve teljesen azonosan működnek:*

- **Kártya változat (*SysGuard C*)**
Általában egyedi (nem számító-géphálózatra kötött) számítógépeken alkalmazható. Saját memóriával rendelkezik, így a programok számára rendelkezésre álló memória méretét nem csökkenti.
- **Hálózati változat (*SysGuard ULA, SysGuard ULE*)**
Kizárólag hálózati vezérlőkártyával (ARC-NET, ETHERNET) rendelkező számítógépeken alkalmazható. A kártyán kiépített "Remoot-Boot ROM" foglalatába építhető be a *SysGuard* rendszer hardware eleme. Ez kedvezőbb árat jelent, azonban a programok számára rendelkezésre álló memóriaterület nagyságát a teljes *SysGuard* rendszer maximum 1,5 kByte mérettel csökkenti.
- **Driver változat (*SysGuard UBR*)**
Kizárólag olyan konfigurációjú hálózati terminálon használható, amelyik nem tartalmaz lokális meghajtót, a rendszertöltés a hálózati kártyán található "boot-program" segítségével történik és a *SysGuard* rendszer mint "DOS-driver" kerül betöltésre. A *SysGuard* rendszer védelme alatt üzemelő számítógépeken a merevlemez használata jelszóhoz köthető, a számítógépben lévő fizikai lemezmeghajtókra külön-külön engedélyezhetők, illetve tilthatók az írási, az olvasási és formázási műveletek.
- **NOVELL SERVER védelem (*SysGuard SE*)**
NOVELL Fileserver-ek vírusfertőzés elleni védelme kiemelt jelentőségű, mivel egy vírusfertőzés a SERVER összes adatállományát megsemmisítheti, illetve elérhetetlenné teheti. A NOVELL SERVER rendszer önálló operációs rendszer, működése nem kötődik a DOS operációs rendszerhez, azonban a "Boot-vírusok" mégis könnyen meg tudják fertőzni a merevlemez, mivel ez a fajta vírus szintén nem igényel DOS környezetet. A jelenleg leggyakrabban használt NOVELL 2.xx és 3.1x verziójú operációs rendszerek indítása és belső működése alapvetően eltér egymástól, ezért a *SysGuard* rendszer SERVER-védelmi eszköze ennek megfelelően került kifejlesztésre.

Vírusvédelem

A *SysGuard* rendszer mind ismert, mind ismeretlen file-ban terjedő, és boot-vírusok ellen hatásos aktív védelmet biztosít.

- **Boot-vírusvédelem**

A boot-vírusok az operációs rendszer betöltésére szolgáló diszkterületet módosítják, vagy írják felül. Így érik el azt, hogy a számítógép az operációs rendszer betöltése előtt a felügyeletük alá kerüljön.

A *SysGuard* rendszer hardware eleme önálló rendszertöltő egységgel rendelkezik, ismeri a számítógépekben használt DOS formátumú lemezek felépítését, így anélkül tud operációs rendszert tölteni, hogy felhasználná (az esetlegesen fertőzött floppy lemezen lévő) eredeti rendszertöltő programot. Mivel a mágneslemezen található boot-program így nem fut le, akár boot-vírussal fertőzött is lehetne. Természetesen a *SysGuard* rendszer ilyen esetben figyelmezteti a felhasználót arra, hogy a lemez ellenőrzése szükséges, ám ha lehetőség van a rendszer betöltésére azt rendben végrehajtja anélkül, hogy a vírust aktivizálná, vírusveszélyes helyzet előállna.

- **File-vírusvédelem**

A file vírusok futtatható programkódok segítségével terjednek. Mint az élősködők megváltoztatják, vagy hozzáépülnek a programkódhoz, biztosítva ezáltal, hogy a program elindításakor először maga a víruskód fusson, és csak utána adja át a vezérlést az eredeti programnak.

A vírusvédelem célja, hogy a számítógépben csak tiszta, vírushoz nem tartozó programok kerüljenek elindításra. A *SysGuard* rendszer a programok vírusmentességéről nem a bizonytalan vírusismeret alapján történő ellenőrzéssel, hanem az általa - nem csupán ellenőrző összegképzésével, hanem többéves fejlesztési tapasztalat alapján kialakított - speciális algoritmussal készített mintaállományok segítségével győződik meg. Mintaállomány csak a *SysGuard* rendszer által vírusmentesnek minősített programokról készíthető.

A *SysGuard* rendszer a programok indítása során minden esetben végrehajt egy ellenőrzést, melynek alapja az általa készített mintaállomány. Ennek során a rendszer minősíti az indítani kívánt programot a vírushoz tartozó jellemzők alapján, és csak azokat a programokat engedi futtatni, amelyek rendelkeznek mintával, és ennek a mintának maradéktalanul meg is felelnek.

Így a megváltozott (megfertőzött) programok nem indulnak el, és a vírust sem tudják életre kelteni, megakadályozva, hogy a vírus pusztító hatását kifejtse. Mintával nem rendelkező, a rendszer által még nem minősített programok semmilyen körülmények között sem indíthatók el, kizárva azt, hogy a számítógépben ellenőrizetlen program fusson, és így fertőzést terjeszthessen. Ez a megoldás a vírusvédelmi kérdéseken kívül a központi software-ellátással üzemeltetett rendszerekben az alkalmazott software-ek teljes körű felügyeletét is biztosítja. Így az ellátásért felelős meghatározhatja a *SysGuard* rendszer alatt futtatható programok körét, akár felhasználási egységenként külön-külön.

Hozzáférés- és adatvédelem

A *SysGuard* rendszer - az aktív vírusvédelmi funkciókon kívül – lehetőséget biztosít a számítógépbe beépített lemezmeghajtók üzemmódjainak meghatározására, a merevlemez használatának jelszóhoz kötésére, a mintaállományok segítségével a felhasználói programok felügyeletére, valamint az *Integrált Programozható Felhasználói Környezet* segítségével előre megtervezett, felhasználói bejelentkezéstől függő menürendszer használatára.

- **Lemezmeghajtók üzemmódjai**

A fizikai lemezmeghajtókon (4 floppy, és 4 merevlemez) a következő üzemmódok engedélyezhetők vagy tilthatók a SysGuard rendszer alatt :

- *írási művelet* tiltása esetén az adott fizikai lemezmeghajtóra semmilyen körülmények között sem lehet adatokat vagy programokat írni, a lemezt nem lehet formázni. Floppy meghajtóra alkalmazva megakadályozható az adatok és programok illegális elvitele.
- *olvasási művelet* tiltása esetén az adott fizikai lemezmeghajtóról semmilyen adatot, vagy programot sem lehet olvasni. Floppy lemezre alkalmazva megakadályozza, hogy idegen adatok, vagy programok kerüljenek a számítógép merevlemezeire.
- *formázás* tiltásakor a fizikai lemezmeghajtó nem formázható, megvédve a felhasználót a véletlenül elindított formázóprogram jóvátehetetlen károkozásától.

- **Merevlemez hozzáférése**

A merevlemez hozzáférése opcionálisan egy jelszóhoz köthető. A számítógép bekapcsolása után a *SysGuard* rendszer ennek a jelszónak az ismeretében engedélyezi csak a merevlemez használatát.

- **Programok felügyelete**

Mivel a programok indítását a *SysGuard* rendszer minden esetben az általa készített mintaállomány alapján engedélyezi, vagy tiltja, ez a mintaállomány egyéb biztonsági feladatok ellátására is alkalmas.

A mintaállomány tartalmazza a programok vírus-szempontról lényeges, speciális algoritmus alkalmazásával vett legfontosabb adatait, a mintavételezések dátumát és annak a *SysGuard* hardware eszköznek a sorozatszámát, amelyik az utolsó és az azt megelőző mintavételezést végezte. Így nyomon követhető a programok minősítési története.

A mintaállományok katalógusa tartalmazza az általuk védett programok fenti adatait és speciális védelmi információkat, melyek segítségével a mintaállományok egy adott *SysGuard* eszközhöz (eszköz csoporthoz) rendelhetők és a különböző műveletek engedélyezhetők, vagy tilthatók.

Integrált Programozható Felhasználói Környezet (IPFK)

Egyszerű szerkesztő program segítségével olyan felhasználói menüszerkezet állítható elő, amely a megszerkesztett menüpontokhoz programozott funkciósorozatot rendel. A *rendszer bejelentkezése felhasználói nevekhez kötődik*, minden egyes felhasználóhoz külön-külön menüszerkezet rendelhető. Az *IPFK* által felügyelt menüszerkezetek egyszerűen kezelhető szerkesztőrendszer segítségével írhatók és fordíthatók. A kész, lefordított menürendszerek titkosítva, nem módosítható formában, kerülnek tárolásra. A futtató program a felhasználó nevétől függő menürendszert kezeli. A felhasználói bejelentkezések jelszóhoz köthetők. A *SysGuard* rendszer alatt az *IPFK* automatikus indítása garantált, ezáltal biztosítva a számítógép előre programozott menüszerkezet szerinti működését. Megadhatók azok a funkciók is, melyeket a rendszer indulásakor kell csak végrehajtani (pl. hálózati bejelentkező software indítása).

Külső programok indításakor az *IPFK* nem foglal memóriát, azaz a program részére az operációs rendszer teljes memóriája rendelkezésre áll. Az operációs rendszerbe való kilépés külön funkcióként szerepelhet, így csak az arra jogosult felhasználók végezhetnek DOS műveleteket. Az *IPFK* a végrehajtott funkciókat dokumentálja, naplózza a programok használatát (indítás ideje, futási idő, felhasználó neve, ...).

A szabadon programozható menüszerkezet lehetőséget ad a felhasználói rendszerek több kisebb memóriaigényű programra való felbontására, nagyobb memóriaterületet biztosítva az adatkezelésnek, növelve a feldolgozás sebességét, hiszen a felhasználói rendszer vezérlését, egyes funkcióinak szétválasztását az *IPFK* is elvégezheti.

A SysGuard rendszer működése, használata

A *SysGuard* rendszer működése során vírusmentes környezetben felhasználói beavatkozást nem igényel. Az indítandó programok minta-szerinti ellenőrzése folyamatosan történik. Az indíthatóság feltétel vizsgálati ideje a program betöltési idejéhez képest elhanyagolható. Amennyiben az indíthatóság feltétel nem igaz, a képernyőn megjelenő magyar nyelvű üzenet ad tájékoztatást az okról. Az üzenetek teljes listája, a valószínű ok és a javasolt eljárás a rendszer dokumentációban részletesen megtalálható.

Az operációs rendszer töltése során az *Integrált Programozható Felhasználói Környezet* veheti át a számítógép vezérlését. Az *IPFK* rendszerbe bejutni csak létező felhasználói név megadása után lehet. Ez a bejelentkezés opcionálisan jelszóhoz köthető. Nem létező felhasználó név, vagy hibás jelszó megadása esetén a számítógép nem használható, megvédve a rendszert az illetéktelen hozzáféréstől. Ez a védelmi rendszer végfelhasználói szinten biztosítja a többlépcsős, differenciált illetéktelen hozzáférés elleni védelmet. Az adatbázisokhoz csak olyan mértékben és szinten lehet hozzáférni, ahogyan azt a felhasználói rendszer programjai biztosítják. Az adatbázisok, vagy bármilyen merevlemezen, illetve hálózati lemezen található állományok floppy lemezre történő másolása (illetéktelen hozzáférés, elvitel) a floppy-meghajtók írásvédelmének beállításával biztosítható. Az *IPFK* belső funkciói biztosítják, hogy a mentések, archiválások a *SysGuard* rendszer által írásvédett floppy egységre is megvalósíthatók legyenek.

A *SysGuard* rendszer saját másoló programja megakadályozza, hogy nem minősített programok kerüljenek a rendszerbe. Az *IPFK* alatt a másolás külön engedély nélkül DOS paranccsal sem hajtható végre. Ez az eljárás minimálisra csökkenti a számítógépes vírusok rendszerbejutását.

A programok indíthatóságának minta szerinti vizsgálata a *SysGuard* rendszer alatt kikerülhetetlen folyamat. A detektált változás vírusra utaló jelenség alapján kerül elemzésre. Amennyiben a változás vírusfertőzésre utal a program semmilyen körülmények között sem indítható el. Amennyiben a változás vírusjelenségre nem utal (pl. program új változata) a felhasználó dönthet a program indításáról. A programok vírusmentességének vizsgálata nem a bizonytalan vírusismeret alapján történik, ez az eljárás vírusfüggetlen, alkalmas bármilyen típusú ismert és ismeretlen vírusfertőzés felismerésére.

A programokról készített mintaállományok megléte az indíthatóság alapvető feltétele. Alkalmazói környezetben így meghatározható azon programok köre, amelyek elindíthatók, szelektív mintaállományok létrehozásával. A mintaállomány-katalógus olyan külön-külön meghatározható védelmi információkat tartalmaz, amelyek segítségével tilthatók, illetve engedélyezhetők a bővítés, aktualizálás, másolás eljárások. Az alkalmazói környezetben ezek a védelmi állapotok csak speciális, jelszóval védhető segédprogrammal módosíthatók. Az *IPFK* alatt természetesen előre programozható a védelmi állapot változtatásának engedélyezése (megfelelő jogosultságú felhasználó definiálásával).

A *SysGuard* rendszer fejlesztői környezetben is korlátozás nélkül használható. A fejlesztési feladatok, forrásprogramok készítése, fordítása, szerkesztése ugyanúgy történhet, mint *SysGuard* rendszer nélkül. A fejlesztett futtatható programok tesztelését természetesen meg kell előznie a mintavételnek. Ez a *SysGuard* rendszer segédprogramjával bármikor elvégezhető. A minta elkészítésére fordított idő az általánosan használt fordítóprogramok működési idejéhez képest elhanyagolható (pl. 200 kByte program átlagos elérési idejű merevlemez esetén kb. 3 másodperc). Ez az eljárás a fejlesztői munkát nem akadályozza, a letesztelt, alkalmazói környezetbe kerülő programok esetén biztosítja, hogy a fordítás után már az elsődleges fejlesztői környezetben készüljön olyan mintaállomány, amely a későbbiek során a telepítések alapjául szolgál.

A *SysGuard* rendszer megrendelhető
a **FIXX Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-nél**
(1061 Budapest, Andrássy út 42. tel/fax.: 131-2227 & 165-1479)

A *FIXX Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.*

(1061 Budapest, Andrássy út 42. tel/fax:: 131-2227 & 165-1479)

a következő szolgáltatásait ajánlja:

- tűz-, vagyon- és adatvédelmi felülvizsgálat, ajánlások és belső szabályzatok kidolgozása;
- villámhárító felülvizsgálatok, érintésvédelmi mérések, tűzvédelmi szabványossági felülvizsgálatok, a feltárt hiányosságok javítása, új villámhárítók, kapcsolószekrények telepítése;
- hagyományos és digitális tűzjelző rendszerek;
- automatikus működésű tűzoltórendszerek (halonnal oltó, halon kompatibilis NAF S II oltó, CO₂-vel oltó, habbal oltó);
- garázsok CO védelme, vészszellőző rendszere, tűzjelzése, beléptető sorompó telepítése, nyilvántartási és számlázási rendszer kidolgozása;
- kazánházi biztonságtechnikai rendszerek (gázveszély jelzés, elektromos energia leválasztás, vészvilágítás, távjelzés, távfelügyelet, stb.);
- akkumulátor helyiségek és kábelvezetések gázveszély elleni védelme, gázveszélyjelzők és vész-szellőzők telepítésével, akkumulátor töltők vezérlésével;
- beléptető és személyazonosító rendszerek, ajtónyitó automatikák;
- betörésvédelmi rendszerek aktív és passzív mozgásérzékelőkkel, üvegtörés érzékelőkkel, falbontás érzékelőkkel, figyelő és rögzítő rendszerekkel, kerítés védelemmel, stb. az egyedi igényeknek megfelelően;
- páncélszekrény és trezor védelmek, hagyományos nyitás és fúrás érzékelőkkel;
- különleges személyazonosító rendszerek, többszintű belépés engedélyezéssel és naplózással;
- helyi távbeszélő központok telepítése és hálózat kiépítése;
- mikroszámítógépes rendszerek és hálózatok;
- mikroszámítógépes rendszerek és hálózatok hozzáférés- és vírusvédelme.

1949. évi XX. törvény
A Magyar Köztársaság Alkotmánya¹
(részlet)

I. fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

* * *

8. § (1) A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.

(2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.

(3)²

(4) Rendkívüli állapot, szükségállapot vagy veszélyhelyzet idején az alapvető jogok gyakorlása — az 54—56. §-ban, az 57. § (2)—(4) bekezdésében, a 60. §-ban, a 66—69. §-ban és a 70/E. §-ban megállapított alapvető jogok kivételével — felfüggeszthető, vagy korlátozható.

* * *

XII. fejezet

ALAPVETŐ JOGOK ÉS KÖTELESSÉGEK

* * *

59. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.

(2) A személyes adatok védelméről szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

60. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára.

(2) Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más lelkiismereti meggyőződés szabad megválasztását vagy elfogadását, és azt a szabadságot, hogy vallását és meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon akár egyénileg, akár másokkal együttesen nyilvánosan vagy magánkörben kinyilváníthassa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolhassa vagy taníthassa.

(3) A Magyar Köztársaságban az egyház az államtól elválasztva működik.

(4) A lelkiismereti és vallásszabadságról szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.³

61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát.

(3) A közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény, valamint a sajtószabadságról szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(4) A közszolgálati rádió, televízió és hírügynökség felügyeletéről, valamint vezetőinek kinevezéséről, továbbá a kereskedelmi rádió és televízió engedélyezéséről, illetőleg a tájékoztatási monopóliumok megakadályozásáról szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

* * *

¹ A kihirdetés napja: 1949. augusztus 20. A Magyar Közlöny 1990. évi 84. számában (1990. augusztus 24.) egységes szerkezetbe foglalt szöveg. A közzététel előtti módosítások nincsenek feltüntetve.

² A 8. § (3) bekezdését az 1990: XL. törvény 51. §-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

³ Végrehajtására lásd az 1990: IV. törvényt.

1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról⁴

Az Országgyűlés — a Magyar Köztársaság Alkotmányában foglaltakkal összhangban — a személyes adatok védelmét, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését szolgáló alapvető szabályokról a következő törvényt alkotja:

I. fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény célja

1. § (1) E törvény célja annak biztosítása, hogy — ha e törvényben meghatározott jogszabály kivételt nem tesz — személyes adatával mindenki maga rendelkezzen, és a közérdekű adatokat mindenki megismerhesse.

(2) E törvényben foglaltaktól eltérni csak akkor lehet, ha azt e törvény kifejezetten megengedni.

(3) E törvény szerint megengedett kivételt csak meghatározott adatfajtára és adatkezelőre együttesen lehet megállapítani.

Értelmező rendelkezések

2. § E törvény alkalmazása során

1. *személyes adat*: a meghatározott természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható;

2. *különleges adat*:

a) a faji eredetre, a nemzeti, nemzetiségi és etnikai hovatartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos vagy más meggyőződésre,

b) az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre, a szexuális életre, valamint a büntetett előéletre

vonatkozó személyes adatok;

3. *közérdekű adat*: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot ellátó szerv kezelésében lévő, a személyes adat fogalma alá nem eső és a törvényben meghatározott kivételek körébe nem tartozó adat;

4. *adatkezelés*: az alkalmazott eljárástól függetlenül a személyes adatok felvétele és tárolása, feldolgozása, hasznosítása (ideértve a továbbítást és a nyilvánosságra hozatalt), adatkezelésnek számít az adatok megváltoztatása és további felhasználásuk megakadályozása is;

5. *adattovábbítás*: ha az adatot meghatározott harmadik személy számára hozzáférhetővé teszik;

6. *nyilvánosságra hozatal*: ha az adatot bárki számára hozzáférhetővé teszik;

7. *adatkezelő*: a 4. pontban meghatározott tevékenységet végző vagy mással végeztető szerv vagy személy;

8. *adattörlés*: az adatok felismerhetetlenné tétele oly módon, hogy a helyreállításuk nem lehetséges;

9. *jogszabály*: a törvény, az 1. § (1) bekezdése, a 6. § (1) bekezdése, a 12. § (1) bekezdése, a 24. §, a 25. § és a 28. § (2) bekezdése tekintetében a helyi önkormányzat rendelete is.

II. fejezet

A SZEMÉLYES ADATOK VÉDELME

Adatkezelés

3. § (1) Személyes adat akkor kezelhető, ha

a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy

⁴ A törvényt az Országgyűlés az 1992. október 27-i ülésnapján fogadta el. A kihirdetés napja 1992. november 17.

b) azt törvény vagy — törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben — helyi önkormányzat rendelete elrendeli.

(2) Különleges adat akkor kezelhető, ha

a) az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárul, vagy

b) a 2. § 2. a) pontjában foglalt adatok esetében, az nemzetközi egyezményen alapul, vagy Alkotmányban biztosított alapvető jog érvényesítése, továbbá a nemzetbiztonság, a bűnmegelőzés vagy a bűnüldözés érdekében törvény elrendeli;

c) egyéb esetekben azt törvény elrendeli.

(3) Törvény közérdekből — az adatok körének kifejezett megjelölésével — elrendelheti a személyes adat nyilvánosságra hozatalát. Minden egyéb esetben a nyilvánosságra hozatalhoz az érintett hozzájárulása, különleges adat esetében írásbeli hozzájárulása szükséges. Kétség esetén azt kell vélelmezni, hogy az érintett a hozzájárulását nem adta meg.

(4) Az érintett hozzájárulását megadottnak kell tekinteni az érintett közszereplése során általa közölt vagy a nyilvánosságra hozatal céljából általa átadott adatok tekintetében.

(5) Az érintett kérelmére indult eljárásban a szükséges adatainak kezeléséhez való hozzájárulását vélelmezni kell. Erre a tényre az érintett figyelmét fel kell hívni.

4. § A személyes adatok védelméhez fűződő jogot és az érintett személyiségi jogait — ha törvény kivételt nem tesz — az adatkezeléshez fűződő más érdekek, ideértve a közérdekű adatok nyilvánosságát (19. §) is, nem sérthetik.

Az adatkezelés célhoz kötöttsége

5. § (1) Személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie e célnak.

(2) Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.

(3) Kötelező adatszolgáltatáson alapuló adatkezelést közérdekből lehet elrendelni.

6. § (1) Az érintettel az adat felvétele előtt közölni kell, hogy az adatszolgáltatás önkéntes vagy kötelező. Kötelező adatszolgáltatás esetén meg kell jelölni az adatkezelést elrendelő jogszabályt is.

(2) Az érintettet tájékoztatni kell az adatkezelés céljáról, és arról, hogy az adatot kik fogják kezelni. A tájékoztatás megtörténik azzal is, hogy jogszabály rendelkezik a már létező adatkezelésből továbbítással vagy összekapcsolással az adat felvételéről.

Az adatok minősége

7. § (1) A kezelt személyes adatoknak meg kell felelniük az alábbi követelményeknek:

a) felvételük és kezelésük tisztességes és törvényes;

b) pontosak, teljesek és ha szükséges időszerűek;

c) tárolásuk módja alkalmas arra, hogy az érintettet csak a tárolás céljához szükséges ideig lehessen azonosítani.

(2) Korlátozás nélkül használható, általános és egységes személyazonosító jel alkalmazása tilos.

Adattovábbítás, az adatkezelések összekapcsolása

8. § (1) Az adatok akkor továbbíthatók, valamint a különböző adatkezelések akkor kapcsolhatók össze, ha az érintett ahhoz hozzájárult, vagy törvény azt megengedi, és ha az adatkezelés feltételei minden egyes személyes adatra nézve teljesülnek.

(2) Az (1) bekezdést kell alkalmazni az ugyanazon adatkezelő, valamint az állami és az önkormányzati szervek által kezelt adatok összekapcsolására is.

Adattovábbítás külföldre

9. § Személyes adat az országból — az adathordozótól vagy az adatátvitel módjától függetlenül — külföldi adatkezelő részére csak akkor továbbítható, ha az érintett ahhoz hozzájárult, vagy törvény azt lehetővé teszi, feltéve hogy az adatkezelés feltételei a külföldi adatkezelőnél minden egyes adatra nézve teljesülnek.

Adatbiztonság

10. § (1) Az adatkezelő köteles gondoskodni az adatok biztonságáról, köteles továbbá megtenni azokat a technikai és szervezési intézkedéseket és kialakítani azokat az eljárási szabályokat, amelyek e törvény, valamint az egyéb adat- és titokvédelmi szabályok érvényre juttatásához szükségesek.

(2) Az adatokat védeni kell különösen a jogosulatlan hozzáférés, megváltoztatás, nyilvánosságra hozás vagy törlés, illetőleg a sérülés vagy a megsemmisülés ellen.

Az érintettek jogai és érvényesítésük

11. § (1) Az érintett

a) tájékoztatást kérhet személyes adatai kezeléséről (12. és 13. §), valamint

b) kérheti személyes adatainak helyesbítését, illetve — a jogszabályban elrendelt adatkezelések kivételével — törlését (14—16. §).

(2) Az adatvédelmi nyilvántartásba [28. § (1) bek.] bárki betekinthez, az abban foglaltakról feljegyzést készíthet és kivonatot kérhet. A kivonatért díjat kell fizetni.

12. § (1) Az érintett kérelmére az adatkezelő tájékoztatást ad az általa kezelt adatairól, az adatkezelés céljáról, jogalapjáról, időtartamáról, továbbá arról, hogy kik és milyen célból kapják vagy kapták meg az adatokat. Az adattovábbításra vonatkozó nyilvántartás és ennek alapján a tájékoztatási kötelezettség időtartamát az adatkezelést szabályozó jogszabály korlátozhatja. A korlátozás időtartama személyes adatok esetében öt évnél, különleges adatok esetében pedig húsz évnél rövidebb nem lehet.

(2) Az adatkezelő köteles a kérelem benyújtásától számított legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 30 napon belül írásban, közérthető formában megadni a tájékoztatást.

(3) A (2) bekezdésben foglalt tájékoztatás ingyenes, ha a tájékoztatást kérő a folyó évben azonos területre vonatkozó tájékoztatási kérelmet az adatkezelőhöz még nem nyújtott be. Egyéb esetekben költségtérítés állapítható meg. A már megfizetett költségtérítést vissza kell téríteni, ha az adatokat jogellenesen kezelték, vagy a tájékoztatás kérése helyesbítéshez vezetett.

13. § (1) Az érintett tájékoztatását az adatkezelő csak akkor tagadhatja meg, ha azt a 16. §-ban meghatározott esetekben a törvény lehetővé teszi.

(2) Az adatkezelő köteles az érintettel a felvilágosítás megtagadásának indokát közölni.

(3) Az elutasított kérelmekről az adatkezelő az adatvédelmi biztost évente értesíti.

14. § (1) A valóságnak meg nem felelő adatot az adatkezelő helyesbíteni köteles.

(2) A személyes adatot törölni kell, ha

a) kezelése jogellenes;

b) az érintett — a 11. § (1) bekezdésének b) pontjában foglaltak szerint — kéri;

c) az adatkezelés célja megszűnt.

(3) A törlési kötelezettség — jogellenes adatkezelés kivételével — nem vonatkozik azon személyes adatra, amelynek adathordozóját a levéltári anyag védelmére vonatkozó jogszabály értelmében levéltári őrizetbe kell adni.

15. § A helyesbítésről és a törlésről az érintettet, továbbá mindazokat értesíteni kell, akiknek korábban az adatot adatkezelés céljára továbbították. Az értesítés mellőzhető, ha ez az adatkezelés céljára való tekintettel az érintett jogos érdekét nem sérti.

16. § Az érintett jogait (11—15. §) törvény az állam külső és belső biztonsága, így a honvédelem, a nemzetbiztonság, a bűnmegelőzés vagy bűnüldözés érdekében, továbbá állami vagy helyi önkormányzati pénzügyi érdekből, valamint az érintett vagy mások jogainak védelme érdekében korlátozhatja.

Bírósági jogérvényesítés

17. § (1) Az érintett, jogainak megsértése esetén, az adatkezelő ellen a bírósághoz fordulhat.

(2) Azt, hogy az adatkezelés a jogszabályban foglaltaknak megfelel, az adatkezelő köteles bizonyítani.

(3) A perre az a bíróság illetékes, amelynek területén az adatkezelő székhelye van. A perben fél lehet az is, akinek egyébként nincs perbeli jogképessége.

(4) Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, az adatkezelőt a tájékoztatás megadására, az adat helyesbítésére, törlésére kötelezi, illetőleg az adatvédelmi biztost arra kötelezi, hogy az adatvédelmi nyilvántartásba való betekintést tegye lehetővé.

(5) A bíróság elrendelheti ítéletének az adatvédelmi nyilvántartásba történő bejegyzését, ha azt az adatvédelem érdekei és nagyobb számú érintett, e törvényben védett jogai megkövetelik.

Kártérítés

18. § (1) Az adatkezelő az érintett adatainak jogellenes kezelésével vagy a technikai adatvédelem követelményeinek megszegésével másnak okozott kárt köteles megtéríteni. Az adatkezelő mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt az adatkezelés körén kívüleső elháríthatatlan ok idézte elő.

(2) Nem kell megtéríteni a kárt annyiban, amennyiben az a károsult szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásából származott.

III. fejezet

A KÖZÉRDEKŰ ADATOK NYILVÁNOSSÁGA

19. § (1) Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot ellátó szerv és személy (a továbbiakban együtt: szerv) a feladat körébe tartozó ügyekben — ideértve a gazdálkodásával kapcsolatos ügyeket is — köteles elősegíteni a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását.

(2) Az (1) bekezdésben említett szervek rendszeresen köz- vagy más módon hozzáférhetővé teszik a tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb — így különösen a hatáskörükre, illetékességükre, szervezeti felépítésükre, a birtokukban lévő adatfajtákra és a működésükről szóló jogszabályokra vonatkozó — adatokat.

(3) Az (1) bekezdésben említetteknek lehetővé kell tenniük, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatot bárki megismerhesse, kivéve, ha az adatot törvény alapján az arra jogosult szerv állam- vagy szolgálati titokká nyilvánította, továbbá, ha a közérdekű adatok nyilvánosságához való jogot — az adatfajták meghatározásával — törvény

a) honvédelmi;

- b) nemzetbiztonsági;
- c) bűnüldözési vagy bűnmegelőzési;
- d) központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből;
- e) külügyi kapcsolatokra, nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatokra;
- f) bírósági eljárásra tekintettel

korlátozza.

20. § (1) A közérdekű adat megismerésére irányuló kérelemnek az adatot kezelő szerv a kérelem tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül, közérthető formában tesz eleget. Az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről annak tárolási módjától függetlenül — költségtérítés ellenében — a kérelmező másolatot kérhet.

(2) A kérelem megtagadásáról — annak indokaival együtt — 8 napon belül írásban értesíteni kell a kérelmezőt.

(3) A közérdekű adat közléséért az adatkezelő szerv vezetője — legfeljebb a közléssel kapcsolatban felmerült költség mértékéig — költségtérítést állapíthat meg. A kérelmező kérésére a költség összegét előre közölni kell.

(4) A 19. § (1) bekezdésében említett szervek évente értesítik az adatvédelmi biztost az elutasított kérelmekről, valamint az elutasítások indokairól.

21. § (1) Ha a közérdekű adatra vonatkozó kérését nem teljesítik, a kérelmező a bírósághoz fordulhat.

(2) A megtagadás jogszerűségét és megalapozottságát az adatot kezelő szerv köteles bizonyítani.

(3) A pert a megtagadás közlésétől számított 30 napon belül az ellen a szerv ellen kell megindítani, amely a kért felvilágosítást megtagadta.

(4) A perben fél lehet az is, akinek egyébként nincs perbeli jogképessége.

(5) Az egész országra kiterjedő hatáskörű szerv ellen indult per a megyei (fővárosi) bíróság hatáskörébe tartozik. A helyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben a megyei bíróság székhelyén lévő helyi bíróság, Budapesten a Pesti Központi Kerületi Bíróság jár el. A bíróság illetékességét az adatközlést nem teljesítő szerv székhelye (működési helye) alapítja meg.

(6) A bíróság soron kívül jár el.

(7) Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, határozatában az adatkezelő szervet a kért közérdekű adat közlésére kötelezi.

22. § E fejezet rendelkezései nem alkalmazhatók a közhitelű nyilvántartásból történő — külön törvényben szabályozott — adatszolgáltatásra.

IV. fejezet

AZ ADATVÉDELMI BIZTOS ÉS AZ ADATVÉDELMI NYILVÁNTARTÁS

Adatvédelmi biztos

23. § (1) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok nyilvánosságához való alkotmányos jog védelme érdekében az Országgyűlés adatvédelmi biztost választ azok közül az egyetemi végzettségű, büntetlen előéletű, kiemelkedő tudású elméleti vagy legalább 10 évi szakmai gyakorlattal rendelkező magyar állampolgárok közül, akik az adatvédelmet érintő eljárások lefolytatásában, felügyeletében vagy tudományos elméletében jelentős tapasztalatokkal rendelkeznek és köztisztletnek örvendenek.

(2) Az adatvédelmi biztosra — e törvényben foglalt eltérésekkel — az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

24. § Az adatvédelmi biztos

- a) ellenőrzi e törvény és az adatkezelésre vonatkozó más jogszabály megtartását;
- b) kivizsgálja a hozzá érkezett bejelentéseket;
- c) gondoskodik az adatvédelmi nyilvántartás vezetéséről.

25. § (1) Az adatvédelmi biztos figyelemmel kíséri a személyes adatok védelmének és a közérdekű adatok nyilvánossága érvényesülésének feltételeit. Javaslatot tesz az adatkezelést és a közérdekű adatok nyilvánosságát érintő jogszabályok megalkotására, illetve módosítására, véleményezi az ilyen jogszabályok tervezetét.

(2) Az adatvédelmi biztos a jogellenes adatkezelés észlelése esetén az adatkezelőt az adatkezelés megszüntetésére szólítja fel. Az adatkezelő haladéktalanul köteles megtenni a szükséges intézkedéseket, és erről 30 napon belül írásban tájékoztatni az adatvédelmi biztost.

(3) Ha az adatkezelő a jogellenes adatkezelést nem szünteti meg az adatvédelmi biztos tájékoztatja a nyilvánosságot az adatkezelés tényéről, a kezelő személyéről és a kezelt adatok köréről.

26. § (1) Az adatvédelmi biztos a feladatai ellátása során az adatkezelőtől minden olyan kérdésben felvilágosítást kérhet, és az összes olyan iratba betekinthet, adatkezelést megismerhet, amely személyes vagy közérdekű adatokkal összefügg.

(2) Az adatvédelmi biztos minden olyan helyiségbe beléphet, ahol adatkezelés folyik.

(3) Az államtitok és szolgálati titok az adatvédelmi biztost e §-ban szabályozott jogainak gyakorlásában nem akadályozhatja, de a titok megtartására vonatkozó rendelkezések rá nézve is kötelezőek. Az államtitkot vagy szolgálati titkot érintő adatkezelés esetén a fegyveres erőknél, a rendőrségnél és a nemzetbiztonsági szerveknél az adatvédelmi biztos a jogait csak személyesen gyakorolhatja. Az adatvédelmi biztos eljárása során a nemzetbiztonsági szerveknél csak a külön törvényben meghatározott adatkezelésekkel összefüggő iratokba tekinthet be.

27. § (1) Bárki az adatvédelmi biztoshoz fordulhat, ha véleménye szerint személyes adatainak kezelésével vagy a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogainak gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem érte, vagy annak közvetlen veszélye fennáll, kivéve ha az adott ügyben bírósági eljárás van folyamatban.

(2) Az adatvédelmi biztoshoz tett bejelentése miatt senki sem érhet hátrány. A bejelentőt a közérdekű bejelentővel azonos védelem illeti meg.

Adatvédelmi nyilvántartás

28. § (1) Az adatkezelő köteles e tevékenysége megkezdése előtt az adatvédelmi biztosnak nyilvántartásba vétel végett bejelenteni

- a) az adatkezelés célját;
- b) az adatok fajtáját és kezelésük jogalapját;
- c) az érintettek körét;
- d) az adatok forrását;
- e) a továbbított adatok fajtáját, címzettjét és a továbbítás jogalapját;
- f) az egyes adatfajták törlési határidejét;
- g) az adatkezelő nevét és címét (székhelyét), valamint a tényleges adatkezelés helyét.

(2) A jogszabályban elrendelt adatkezelést a szabályozás tárgya szerint illetékes miniszter, országos hatáskörű szerv vezetője, illetőleg a polgármester, főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke köteles bejelenteni a jogszabály hatálybalépését követő 15 napon belül.

(3) A nemzetbiztonsági szervek a adatkezelésük célját és jogalapját jelentik be.

29. § (1) Az adatkezelő az első nyilvántartásba vételkor nyilvántartási számot kap. A nyilvántartási számot az adatok minden továbbításánál, nyilvánosságra hozásánál és az érintettnek való kiadásakor fel kell tüntetni.

(2) A 28. § (1) bekezdésében felsorolt adatok megváltozását 8 napon belül be kell jelenteni az adatvédelmi biztosnak, és a nyilvántartást megfelelően módosítani kell.

30. § Nem kell bejelenteni az adatvédelmi nyilvántartásba azt az adatkezelést, amely

a) az adatkezelővel munkaviszonyban, tagsági, tanulói viszonyban, ügyfélkapcsolatban álló személyek adatait tartalmazza;

b) egyház, vallásfelekezet, vallási közösség belső szabályai szerint történik;

c) az egészségügyi ellátásban kezelt személy betegségére, egészségi állapotára vonatkozó személyes adatokat tartalmaz, gyógykezelés vagy az egészség megőrzése, társadalombiztosítási igény érvényesítése céljából;

d) az érintett anyagi és egyéb szociális támogatását célzó és nyilvántartó adatokat tartalmaz;

e) a hatósági, az ügyészégi és a bírósági eljárás által érintett személyeknek az eljárás lefolytatásával kapcsolatos személyes adatait tartalmazza;

f) a hivatalos statisztika célját szolgáló személyes adatokat tartalmaz, feltéve hogy — külön törvényben meghatározottak szerint — az adatok személlyel való kapcsolatának megállapítását véglegesen lehetetlenné teszik;

g) a sajtótörvény hatálya alá tartozó társaságok és szervek olyan adatait tartalmazza, amelyek kizárólag saját tájékoztatási tevékenységüket szolgálják;

h) a tudományos kutatás céljait szolgálja, ha az adatokat nem hozzák nyilvánosságra;

i) az adatkezelőtől levéltári kezelésbe került át, amennyiben az harminc évnél régebben lezárt;

j) a természetes személy saját célját szolgálja.

Adatvédelmi iroda

31. § (1)⁵ Az adatvédelmi biztost munkájában az adatvédelmi iroda segíti, amelynek szervezeti és működési szabályzatát az adatvédelmi biztos állapítja meg.

(2) Az adatvédelmi irodára az országgyűlési biztos hivatalára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

V. fejezet

KÜLÖNLEGES RENDELKEZÉSEK

Személyes adatok feldolgozása és felhasználása kutatóintézetben

32. § (1) Tudományos kutatás céljára felvett vagy tárolt személyes adat csak tudományos kutatás céljára használható fel.

(2) A személyes adatot — mihelyt a kutatási cél megengedi — anonimizálni kell. Addig is külön kell tárolni azokat az adatokat, amelyek meghatározott vagy meghatározható természetes személy azonosítására alkalmasak. Ezek az adatok egyéb adatokkal csak akkor kapcsolhatók össze, ha az kutatás céljára szükséges.

(3) A tudományos kutatást végző szerv vagy személy személyes adatot csak akkor hozhat nyilvánosságra, ha

a) az érintett abba beleegyezett, vagy

b) az a történelmi eseményekről folytatott kutatások eredményeinek bemutatásához szükséges.

⁵ A 31. § (1) bekezdése az 1993: LXXVII. törvény 64. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

VI. fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Módosuló jogszabályok

33. § A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 83. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A számítógéppel vagy más módon történő adatkezelés és adatfeldolgozás a személyhez fűződő jogokat nem sérti.”

Hatálybalépés

34. § (1) Ez a törvény — a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel — a kihirdetését követő 6. hónap első napján lép hatályba.

(2) A törvény III. fejezete (19—22. §) a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

(3) A törvény IV. fejezete (23—31. §) az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló törvény hatálybalépésével egyidejűleg lép hatályba.

35. § (1) Ahol e törvény törvényben való szabályozásról rendelkezik — a 3. § (3) bekezdése, 4. §-a és a 13. § (1) bekezdése kivételével — a törvényi szabályozást 1992. december 31-ig kell előkészíteni.

(2) Az adatkezelésekkel összefüggő jogi iránymutatások e törvény kihirdetése után nem alkalmazhatók.

36. § (1)⁶ E törvény IV. fejezetének (23—31. §) hatálybalépését követő négy hónapon belül az adatvédelmi biztost meg kell választani.

(2) Az e törvény hatálybalépésekor létező adatkezeléseket az adatkezelők az adatvédelmi biztos megválasztását követő 3 hónapon belül kötelesek az adatvédelmi nyilvántartásba jelenteni.

37. § Felhatalmazást kap a pénzügyminiszter, hogy a 11. § (2) bekezdése szerinti díjat, illetőleg a díj kezelésére vonatkozó részletes szabályokat rendeletben megállapítsa.

⁶ A 36. § (1) bekezdése az 1993: LXXVII. törvény 64. §-ának (4) bekezdésével megállapított szöveg.

1992. évi LXVI. törvény a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról⁷

(A végrehajtásról szóló 146/1993. (X.26.) Korm. rendelettel egységes szerkezetben)

[A vastag betűs szedés az 1992. évi LXVI. törvény, (a továbbiakban: Nytv.), az álló betűs szedés a 146/1993. (X.26.) Korm. rendelet, (továbbiakban: R.) szövegét tartalmazza.]

Az Országgyűlés, az Alkotmánynak a személyes adatok védelméről szóló rendelkezéseire figyelemmel, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról a következő törvényt alkotja:

I. fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény célja

Nytv. 1. § (1) E törvény célja, hogy meghatározza a polgárok személyi és lakcím adatait tartalmazó nyilvántartás (a továbbiakban: nyilvántartás) működésének törvényes feltételeit.

(2) A nyilvántartás azokat az alapvető személyi és lakcím adatokat tartalmazza, amelyek a polgárok egymás közötti jogviszonyaiban személyazonosságuk igazolásához, továbbá a közigazgatási és igazságszolgáltatási szervek, a helyi önkormányzatok, valamint más természetes és jogi személyek, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek törvényen alapuló adatigényeinek kielégítéséhez szükségesek.

(3) E törvény biztosítja a természetes személy (a továbbiakban: polgár) személyes adataival való önrendelkezési joga, illetőleg az állami és az önkormányzati feladatok ellátásához szükséges adatok használatához fűződő közérdek összhangjának érvényesülését.

(4) E törvény a nyilvántartás törvényességét annak célhoz kötöttségével, az adatkezelés feltételeinek meghatározásával, az adatoknak a nyilvántartás szervei közötti megosztásával, az adatok körének pontos meghatározásával, továbbá az adatkezelés időbeni korlátozásával biztosítja.

(5) E törvény garanciális szabályokat állapít meg a nyilvántartásban kezelt adatok védelmére, valamint előírja az adatkezelés és a szolgáltatás ellenőrzésének kötelezettségét.

(6) A személyazonosító jel csak az e törvényben meghatározott korlátozott körben és szabályozott feltételek mellett, valamint az ebben megállapított határidőig használható.

A törvény alapelvei

Nytv. 2. § (1) A polgár — ha törvény másként nem rendelkezik — jogosult megtiltani a róla nyilvántartott adatok kiadását. A tilalommal érintett adat a polgár erre irányuló eseti engedélye alapján kiadható. Ez utóbbi eljárás költségei a kérelmezőt terhelik.

Adatszolgáltatást korlátozó, megtiltó nyilatkozat

R. 1. § A polgár adatai szolgáltatását korlátozó vagy tiltó nyilatkozatát (a továbbiakban: korlátozó nyilatkozat, *1. számú melléklet*), illetőleg annak visszavonását személyesen vagy meghatalmazással képviselője útján, továbbá ajánlott levélben teheti meg a lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőnél.

R. 2. § (1) Az a jegyző, akinél a polgár a korlátozó nyilatkozatot megtette, haladéktalanul, de legkésőbb öt munkanapon belül a korlátozást a nyilvántartásában átvezeti és — a területi szerv útján — továbbítja az Országos Személyiadat- és Lakcímnyilvántartó Hivatalnak (a továbbiakban: OSZH).

⁷ A törvényt az Országgyűlés az 1992. november 3-i ülésnapján fogadta el.

(2) A korlátozó nyilatkozatot annak megtételétől számított 60 napon belül a nyilvántartás valamennyi érintett szervénél — az aktív és passzív állományba — be kell jegyezni, és az adatszolgáltatásoknál a korlátozást figyelembe kell venni.

(2) A nyilvántartás szervei (6. §), ha törvény másként nem rendelkezik — az adatszolgáltatás teljesítéséhez szükséges adatokon kívül — nem ismerhetik meg azon adatkezelők által kezelt adatokat, amelyekhez adatot szolgáltatnak.

(3) Az állami és önkormányzati szervek feladataik elvégzéséhez elsősorban az érintett polgártól kérhetnek adatokat. A nyilvántartás szolgáltatását akkor vehetik igénybe, ha az eljáráshoz szükséges adat a polgártól nem szerezhető be, vagy az általa közölt adatok nem alkalmasak az azonosításra, továbbá, ha a nyilvántartásból való közvetlen adatigénylés — az adatok védelméhez fűződő jogot is figyelembe véve — mentesíti a polgárt a többszörös adatszolgáltatási kötelezettség alól.

(4) Az állami és önkormányzati szervek a polgártól, illetőleg a nyilvántartástól csak azokat a személyes adatokat kérhetik, amelyekre feladataik ellátása érdekében törvény vagy törvény felhatalmazása alapján az abban meghatározott körben helyi önkormányzati rendelet feljogosítja őket.

(5) A nyilvántartás szervei statisztikai célra — a népszámlálással kapcsolatos feladatok (23. §) kivételével — csak olyan módon szolgáltathatnak adatokat, amellyel a polgár és az adat kapcsolata nem állítható helyre.

(6) A nyilvántartás hatálya alá tartozó polgárok teljes körére — ha törvény másként nem rendelkezik — személyi és lakcím adatokat csak a nyilvántartás szervei gyűjthetnek.

A nyilvántartás fogalma és feladatai

Nyvtv. 3. § (1) A nyilvántartás olyan, települési (fővárosi kerületi), területi és központi szinten működő hatósági nyilvántartás, amely a polgároknak az e törvényben meghatározott személyi és lakcím adatait, valamint az azokban bekövetkezett változásokat tartalmazza.

(2) A nyilvántartás feladata az e törvényben meghatározott adatok és változásaik gyűjtése és kezelése, azokról okiratok kiadása és törvényben meghatározott jogosultaknak adatok szolgáltatása.

A törvény hatálya

Nyvtv. 4. § (1) A törvény hatálya alá tartoznak a Magyar Köztársaság területén élő magyar állampolgárok, bevándorolt és menekültként elismert személyek.

(2) A külföldön élő magyar állampolgárok akkor tartoznak a törvény hatálya alá, ha — a magyar állampolgárságuk külön eljárás szerinti igazolása után — kérik adataiknak a nyilvántartásba való felvételét, illetve meglévő adataik további kezelését. Adataikat kérelmükre a nyilvántartásból törölni kell.

A külföldön élő magyar állampolgár nyilvántartása

R. 3. § (1) A külföldön élő magyar állampolgár a külképviseletnél vagy az OSZH-nál kérheti adatai nyilvántartásba vételét, jelentheti be nyilvántartott adatai változását, teheti meg korlátozó nyilatkozatát.

(2) A nyilvántartásba vételi eljárásban a magyar állampolgárság érvényes személyi igazolvánnyal, érvényes útlevéllel vagy egy évnél nem régebben kiállított állampolgársági bizonyítvánnyal igazolható.

(3) A külföldön élő magyar állampolgár személyi adatainak változását a magyar állampolgárság igazolására szolgáló — (2) bekezdés szerinti — okmányokkal igazolja.

R. 4. § (1) A kérelmére nyilvántartásba vett külföldön élő magyar állampolgár adatait — feltéve, hogy Magyarországon tartózkodási hellyel nem rendelkezik — kizárólag az OSZH kezeli.

(2) A nyilvántartásba a külföldön élő magyar állampolgár lakóhelyeként az általa bejelentett országot, települést és lakcímet (postacímet) kell bejegyezni.

(3) A nyilvántartásba vett külföldön élő magyar állampolgárok adatai — az ellenkező értesítés hiányában — 100. életévük betöltéséig maradnak az aktív nyilvántartásban.

R. 5. § (1) A külképviselet a nyilvántartással összefüggő kérelemről, illetőleg a nála bejelentett vagy egyébként tudomására jutott adatváltozásról értesíti az OSZH-t.

(2) A külföldön élő magyar állampolgár nyilvántartási ügyében az ügyintézési határidő 60 nap.

(3) E törvény hatálya kiterjed a személyi adat nyilvántartási, az adatkezelési, a lakcímbeljelentési és a személyazonosító igazolvánnyal kapcsolatos eljárásra.

Értelmező rendelkezések

Nyvtv. 5. § E törvény alkalmazása során:

(1) *A polgár természetes személyazonosító adatai:* családi és utóneve(i), nők esetében leánykori családi és utóneve(i) (a továbbiakban együtt: név); neme; születési helye és ideje; anyja leánykori családi és utóneve(i) (a továbbiakban: anyja neve).

(2) *A polgár lakóhelye:* annak a lakásnak a címe, amelyben a polgár él. A lakcímbeljelentés szempontjából lakásnak tekintendő az az egy vagy több lakóhelyiségből álló épület vagy épületrész, amelyet a polgár otthonául használ, továbbá az a helyiség, ahol valaki szükségből lakik, vagy — amennyiben más lakása nincs — megszáll.

(3) *A polgár tartózkodási helye:* annak a lakásnak a címe, ahol — lakóhelye végleges elhagyásának szándéka nélkül — három hónapnál hosszabb ideig tartózkodik.

(4) *A polgár lakcím adata:* bejelentett lakóhelyének, illetve tartózkodási helyének címe (a továbbiakban együtt: lakcím).

(5) A törvény hatálya alá tartozó, külföldön élő magyar állampolgár [4. § (2) bekezdés] lakóhelye annak a külföldi lakásnak a címe, amelyet otthonául megjelöl.

(6) *A személyazonosító jel:* a nyilvántartás hatálya alá tartozó polgárok egyedi azonosítására szolgáló, matematikai módszerrel, e törvény mellékletében leírt módon képzett kódjel.

(7) *Adatszolgáltatás:* a nyilvántartásban szereplő polgárok adatainak a törvényben meghatározott tartalmú és terjedelmű közlése. Ezen belül:

a) egyedi adatszolgáltatás: egy polgár adatainak közlése;

b) csoportos adatszolgáltatás: az adatigénylő által vagy jogszabályban meghatározott szempontok szerint képzett csoportba tartozó polgárok adatainak rendszeres vagy eseti közlése.

(8) *A személyazonosító igazolvány:* olyan hatósági igazolvány, amely a polgár személyazonosságát és az e törvényben meghatározott adatait közhitelesen igazolja.

(9) *A nyilvántartás alapiratai:* azok az iratok, amelyek alapján a polgár személyi és lakcím adatait és azokban bekövetkezett változásokat a nyilvántartásba felvették.

(10) *Archív adatok:* azok az adatok, amelyek a polgár adatainak változása miatt már nem részei az aktuális adatállománynak, továbbá, azon korábbi alapiratok, amelyek a nyilvántartás alapját képezték.

II. fejezet

A nyilvántartás szervezete, hatásköri és illetékességi szabályai

Nyvtv. 6. § (1) Az e törvényben meghatározott feladatokat a települési (fővárosi kerületi) önkormányzat jegyzője (helyi szerv), a köztársasági megbízott (területi szerv), az Országos Személyi Adat- és Lakcímnnyilvántartó Hivatal (központi szerv) látja el.

(2) Az e törvényben meghatározott feladatok ellátását a belügyminiszter irányítja.

Nyvtv. 7. § (1) A jegyző illetékessége a település közigazgatási területén lakcímmel rendelkező polgár adatainak nyilvántartására terjed ki.

(2) A jegyző

a) vezeti a polgárok adatait tartalmazó helyi nyilvántartást, és abból a törvényben meghatározott feltételekkel adatot szolgáltat;

b) közokiratot állít ki a nyilvántartott adatokról;

c) ellátja a személyazonosító jel kiadásával, módosításával és visszavonásával kapcsolatos, hatáskörébe tartozó feladatokat;

d) kiadja a személyazonosító igazolványt, nyilvántartást vezet róla, és ellátja az ezzel összefüggő, hatáskörébe utalt hatósági feladatokat;

e) ellátja a lakcímbeljelentéssel kapcsolatosan hatáskörébe utalt feladatokat;

f) gondoskodik a személyes adatok védelméről.

(3) A jegyző — a belügyminiszter rendeletében meghatározott módon — továbbítja az általa kezelt nyilvántartásba felvett adatokat a központi nyilvántartás részére, illetve átvezeti a helyi nyilvántartásban az adatok változását.

Címnyilvántartás

R. 6. § (1) A jegyző a polgármesteri hivatalnál vezetett közterületjegyzék és az építésügyi hatósági nyilvántartás adatai alapján megállapítja az illetékességi területén lévő címeket, azokról nyilvántartást vezet, amely tartalmazza

a) a település megnevezését (a fővárosban a kerület megjelölését is);

b) a postai irányítószámot;

c) a közterület nevét és jellegét (pl. út, utca, tér);

d) a ház számát (ennek hiányában a helyrajzi számot), ezen belül az épület, lépcsőház, szint, emelet és ajtó számát, illetőleg megjelölését;

e) a cím jellegét (pl. lakóház, közintézmény).

(2) A címnyilvántartás tartalmazza a településrész nevét és a városi kerületet.

(3) A címmegállapítást a jegyző a közterület elnevezéséről [a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 10. §-ának h) pontja], valamint a települések szétválásáról és egyesüléséről, továbbá a területátcsatolásról hozott helyi önkormányzati képviselő-testületi határozat (Ötv. 52—58. §) és az építésügyi hatóság határozata alapján végzi.

(4) A területváltozásról annak a települési önkormányzatnak a jegyzője értesíti — a területi szerv útján — az OSZH-t, ahova a változással érintett területet átcsatolták.

(5) Azonos településen — a fővárosban azonos kerületen — belül eltérő nevű, azonos név esetén eltérő jellegű közterületek lehetnek.

R. 7. § (1) A helyi címnyilvántartásból a jegyző a 6. § (1) bekezdés a)–d) pontjaiban meghatározott adatokat és azok változását 5 munkanapon belül a területi szerv útján közli az OSZH-val, annak érdekében, hogy azokat a területi és a központi lakcímnnyilvántartásban átvezessék.

(2) A területszervezési, településszervezési döntések előkészítéséhez a jegyző az OSZH egyedi rendelkezése alapján a területi szerv útján 5 munkanapon belül közli a kért adatokat.

A helyi nyilvántartás

R. 8. § (1) A helyi nyilvántartás kezelését a települési (a fővárosban a kerületi) önkormányzat polgármesteri hivatalában számítógépes támogatással, ennek hiányában átmenetileg manuális (kartonos) módszerrel kell végezni. A körjegyzőségben, hatósági igazgatási társulásban vezetett nyilvántartás településenként elkülönítetten tartalmazza az adatokat.

(2) A helyi nyilvántartást kezelő szerv megváltozásáról az új szervezeti rend szerint illetékes jegyző — a területi szerv útján — öt munkanapon belül értesíti az OSZH-t.

R. 9. § A jegyző a helyi nyilvántartás folyamatossága és naprakészsége érdekében gondoskodik az illetékességi területén bekövetkezett adatváltozások ellenőrzéséről, a nyilvántartási rendszerben való átvezetéséről. A változásokat és az azokat bizonyító alapidatokat — a területi szerv útján — azonnal, de legkésőbb öt munkanapon belül továbbítja az OSZH-hoz.

R. 10. § A polgár kérelmére — az Nytv. 24. §-ában meghatározott szervek által a 11. § (1) bekezdés j) pontja alapján elhelyezett jelzés kivételével — saját adatairól a helyi, a területi és a központi nyilvántartásból kivonatot vagy másolatot, illetve szóbeli tájékoztatást kell adni.

Nytv. 8. § (1) A köztársasági megbízott illetékességi területére kiterjedően

a) felügyeletet gyakorol a helyi nyilvántartási tevékenység felett;

b) ellenőrzi a személyes adatok védelmének érvényesülését, szükség esetén helyreállítja a törvényes állapotot.

(2) A köztársasági megbízott a nyilvántartás működtetésével kapcsolatos technikai feltételek biztosítása során

a) közreműködik a nyilvántartás adatgyűjtésének, adatkezelésének és adatszolgáltatásának megszervezésében, a helyi és a központi nyilvántartás közötti kapcsolat kialakításában és fenntartásában;

b) a Kormány által e feladat ellátására kijelölt szervezet útján, rendszergazdaként működteti a területi nyilvántartás megyénként szervezett számítógépes rendszerét és közreműködik annak fejlesztésében.

A területi szervek feladatai

R. 11. § (1) A köztársasági megbízott

a) gondoskodik az OSZH szakmai iránymutatásainak érvényesítéséről a területi és a helyi nyilvántartásban, szervezi a helyi és a központi nyilvántartás közötti kapcsolatot;

b) felügyeli a személyi és lakcímadatok, illetőleg azok változásának feldolgozását és ezeknek a helyi szervekhez, továbbá az OSZH-hoz való eljuttatását;

c) intézkedik a tudomására jutott eljárési szabálytalanságok megszüntetése, valamint az adathibák és eltérések helyesbítése iránt;

d) elsőfokú hatósági jogkörben engedélyezi a területi nyilvántartásból az adatszolgáltatást, ellenőrzi annak teljesítését;

e) intézkedik a települési szintet meghaladó, de a megye-határt nem érintő településszervezési változásoknak a helyi és a területi nyilvántartásban való átvezetéséről, továbbítja az ilyen változások adatait az OSZH-hoz;

f) ellátja a másodfokú hatósági feladatokat.

(2) A nyilvántartás területi számítástechnikai rendszerét a Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szol-gálat, a fővárosban a főjegyző (a továbbiakban együtt: TÁ-KISZ) üzemelteti.

(3) A TÁKISZ

a) elvégzi a megyei nyilvántartás adatainak feldolgoz-ását;

b) ellátja a számítógéppel vezetett helyi nyilvántartások technikai felügyeletét;

c) üzembe állítja a számítástechnikai eszközöket és prog-ramrendszereket;

d) közvetlen kapcsolatot tart fenn a helyi és a központi nyilvántartás között, folyamatosan biztosítja az országos, a megyei és helyi rendszerek közötti információáramlást;

e) teljesíti a köztársasági megbízott által engedélyezett adatszolgáltatást.

Nyvtv. 9. § (1) Az Országos Személyi Adat- és Lakcím-nyilvántartó Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) a belügy-miniszter irányítása alatt álló, önálló, elsőfokú államigaz-gatási hatósági jogkörrel rendelkező, központi hivatalként működő szerv.

(2) A Hivatal feladata és hatásköre:

a) szakmailag irányítja és ellenőrzi a nyilvántartás működését;

b) képezi a személyazonosító jelet és a helyi szervek, az anyakönyvvezető, valamint a külképviseleti szervek útján gondoskodik kiadásáról, módosításáról és visszavo-násáról;

c) működteti a nyilvántartás központi rendszerét, és abból — törvényben meghatározott feltételekkel — adat-szolgáltatást teljesít;

d) gondoskodik a helyi nyilvántartás által kezelt ada-tok helyességének ellenőrzéséről;

e) meghatározza a nyilvántartás működési szab-ványait;

f) kezeli a 4. § (2) bekezdése alapján a törvény hatálya alá tartozó, külföldön élő magyar állampolgárok adatait, illetve kérelmekre az adatokat törli;

g) a személyazonosító igazolvány azonosítása és az ab-ban szereplő adatok igazolása céljából elkülönítetten ke-zeli a polgár fényképét, aláírását, valamint a 29. § (3) bekezdésében szereplő adatait tartalmazó kérelmet (igénylőlapot), a személyazonosító igazolvány bevonásá-nak tényét és indokát, valamint elvesztésére, illetve találá-sára utaló adatokat;

h) kezeli a központi okmánytárat.

Az OSZH feladatai

R. 12. § (1) Az OSZH működteti a nyilvántartás központi rendszerét, gondoskodik az adatok karbantartásáról, vissza-csatolásáról. Elsőfokú hatósági jogkörében

a) elbírálja a központi nyilvántartásból kielégíthető adat-szolgáltatási kérelmeket;

b) vezeti a külföldön élő magyar állampolgárok nyilván-tartását, dönt az érintettek nyilvántartásba vételéről, adataik helyesbítéséről, módosításáról, törléséről.

(2) Az OSZH kialakítja a nyilvántartás informatikai és rendszertechnikai szabványait, minősíti a nyilvántartást keze-lő szoftvereket, engedélyezi használatukat, ellenőrzi a szab-ványok, technikai előírások érvényesülését.

(3) Az OSZH gondoskodik a törvényben előírt feladatok végrehajtásához szükséges rendszertechnikai fejlesztések végrehajtásáról, ezen belül olyan rendszerek kidolgozásáról és az illetékes szervekhez történő eljuttatásáról, amelyek le-hetővé teszik a helyi és területi adatállományok helyben, számítástechnikai módszerrel történő karbantartását, illetve a központi rendszerrel párbeszédes üzem mód kialakítását.

(4) Az OSZH a területszervezési döntés kihirdetését köve-tően gondoskodik a közigazgatási változásoknak a nyilvántar-táson történő átvezetéséről.

R. 13. § Az OSZH jogosult a nyilvántartás bármely szer-vénél, illetve üzemeltetőjénél keletkezett egyedi adathibák vizsgálatára, és utasítást adhat a hiba megszüntetésének mód-jára. Az utasításnak megfelelő változást az illetékes területi és helyi nyilvántartásban is — az egyedi adatokban történt vál-tozásként — át kell vezetni.

R. 14. § (1) A központi okmánytár tartalmazza

a) az 1993. június 1-je után keletkezett személyi igazol-vány adatlapokat és fényképeket, lakcímjelző lapokat, vala-mint az ezen iratokban szereplő adatok változását igazoló okmányokat;

b) a külföldön élő magyar állampolgároknak a nyilvántar-tással kapcsolatos adatlapjait;

c) a nyilvántartási eljárásban keletkezett — a nyilvántar-tásba vétellel, az abból való törléssel, adatszolgáltatási korlá-tozással, adatváltozással, adathelyesbítéssel kapcsolatos — alapidatokat;

d) a területszervezési, közigazgatás-szervezési, címválto-zási iratokat.

(2) A születési, házassági és halálozási eseményekről kiállított anyakönyvi bejegyzések alapiratai a nyilvántartásnak is alapiratai, amelyeket az esemény helye szerint illetékes anyakönyvvezető őrzi az anyakönyvekre vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően.

Nyvtv. 10. § A belügyminiszter

a) irányítja, ellenőrzi a nyilvántartással összefüggő államigazgatási feladatok ellátását;

b) összehangolja a nyilvántartó rendszer működésének és fejlesztésének pénzügyi, technikai és informatikai feltételeit;

c) irányítja a Hivatal, kinevezi annak vezetőjét és jóváhagyja szervezeti és működési szabályzatát;

d) ellenőrzi a személyes adatok védelmének érvényesülését;

e) megállapítja az adatvédelmi felelősök [30. § (2) bekezdés] feladat- és hatáskörét.

III. fejezet

A nyilvántartás adatai

Nyvtv. 11. § (1) A nyilvántartás tartalmazza a polgár

a) nevét;

b) magyar vagy külföldi állampolgárságát, hontalan-ságát (a továbbiakban: állampolgárság), valamint menekült vagy bevándorolt státusát;

c) nemét;

d) születési helyét és idejét;

e) anyja nevét;

f) személyazonosító jelét;

g) elhalálozása helyét és idejét (a holtta nyilváníását vagy a halál tényének bírói megállapítását);

h) lakcímét;

i) az adatszolgáltatásra vonatkozó, 2. § (1) bekezdés szerinti korlátozást, illetve tilalmat;

j) adataiból történő rendszeres adatszolgáltatásra vonatkozó jelzést.

(2) A helyi nyilvántartás akkor tartalmazza a külföldön élő magyar állampolgár adatait, ha a nyilvántartást kezelő szerv illetékességi területén tartózkodási helyet létesít.

(3) A helyi nyilvántartás elkülönítetten tartalmazza a személyazonosító igazolvány nyilvántartást.

(4) A helyi nyilvántartás az adatváltozástól számított öt évig tartalmazza azoknak a polgároknak az adatait (passzív állomány), akik

a) elhaláloztak (beleértve a holtta nyilváníást és a halál tényének megállapítását is);

b) magyar állampolgárságuk megszűnt;

c) kivándoroltak;

d) a jegyző illetékességi területén érvényes lakcímmel már nem rendelkeznek;

e) bevándoroltak vagy menekültként elismert személyek és külföldre távoztak.

R. 15. § (1) A nyilvántartás a névadatokat az anyakönyvezésre vonatkozó szabályok figyelembevételével tartalmazza azzal, hogy a nyilvántartásban, illetőleg az annak alapján kiadott iratokban legfeljebb — a polgár által megjelölt — kétagú családinév és két utónév szerepelhet. A doktori címet a nyilvántartásba az érintett kérelme, illetőleg a személyi igazolványba bejegyzést teljesítő szerv értesítése alapján, a névviselésre és a név anyakönyvezésére vonatkozó szabályok alapján kell bevezetni.

(2) Külföldön történt születés vagy elhalálozás esetén a nyilvántartás a település hivatalos elnevezésén kívül az ország magyar nyelvű megnevezését is tartalmazza.

(3) Ha a településnek van magyar nyelvű megfelelője, a polgár kérelmére a nyilvántartás azt is tartalmazza.

(4) A nyilvántartás az adatokat a magyar ábécé betűinek felhasználásával kezeli.

(5) A lakcím adattartalma:

a) településnév, a fővárosban a kerület megjelölésével;

b) postai irányítószám;

c) közterület neve és jellege;

d) házszám (helyrajzi szám);

e) épület, lépcsőház, szint (emelet), ajtó.

(6) A nyilvántartásnak adattartalma minden olyan — személyes adatot nem tartalmazó — technikai jellegű adat, amely a nyilvántartás működtetéséhez szükséges, így különösen a nyilvántartás szerveinek azonosító adatai, hivatali név- és címadatai, jelszórendszerek, adatszolgáltatási és adatvédelmi nyilvántartáshoz szükséges technikai adatok.

Nyvtv. 12. § (1) A központi nyilvántartás a polgár elhalálozásától, magyar állampolgárságának megszűnésétől, illetve kivándorlásától számított öt évig tartalmazza az érintett polgár minden korábbi adatát (passzív állomány).

(2) A központi szervnek a 5. § (9) bekezdésében meghatározott alapiratokat — az anyakönyvvezető által kiállítottak kivételével — a központi okmánytárban az (1) bekezdés szerinti időpont elteltétől számított ötven évig meg kell őriznie. Ezt követően az iratokat a levéltárra vonatkozó rendelkezések szerint kell selejtezni.

(3) A helyi és a központi nyilvántartásban kezelt passzív állományból, valamint az archív adatokból e törvény általános szabályai szerint lehet adatot szolgáltatni.

(4) A passzív állományt az e törvényben meghatározott megőrzési idő eltelte után évente egyszer meg kell semmisíteni, illetőleg törölni kell.

A személyazonosító jel

Nyvtv. 13. § (1) A 37. § (1) bekezdésében megjelölt határidő után a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módot és annak használatát külön törvény állapítja meg.

(2) Az érintettet személyazonosító jeléről — az újszülött kivételével — a nyilvántartó szerv hatósági bizonyítvánnyal tájékoztatja. Az újszülött személyazonosító jeléről a hatósági bizonyítványt az anyakönyvvezető állítja ki és adja át azt a törvényes képviselőnek.

Hatósági bizonyítvány a személyazonosító jelről

R. 16. § Az Nytv. 13. § (2) bekezdésben foglalt hatósági bizonyítvány célja, hogy a polgárt személyazonosító jeléről tájékoztassa annak érdekében, hogy a törvényben előírt kötelezettsége teljesítéséhez személyazonosító jelét közhitelűen igazolhassa.

R. 17. § (1) A hatósági bizonyítvány tartalmazza a polgár

- a) nevét;
- b) anyja nevét;
- c) születési helyét és idejét;
- d) személyazonosító jelét.

(2) A hatósági bizonyítvány — a külföldön élő magyar állampolgár kivételével — 1995. december 31-ig tartalmazza a kiskorú, valamint a cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett polgár lakcímét is.

(3) A hatósági bizonyítványt az OSZH az alábbi szervek közreműködésével adja át, illetve vonja vissza:

- a) az újszülött törvényes képviselőjének az anyakönyvvezető;
 - b) a bevándoroltnak, a menekültként elismert személynek, a külföldről hazatérő magyar állampolgárnak, valamint az utólag nyilvántartásba vett polgárnak a jegyző;
 - c) a külföldön élő magyar állampolgárnak a külképviselet;
 - d) a személyi igazolvány kiadásakor, cseréjekor a személyi igazolványt kiállító szerv.
- (4) Az OSZH a hatósági bizonyítványt az érintettnek közvetlenül is átadhatja.

R. 18. § (1) A hatósági bizonyítványt vissza kell vonni, ha a személyazonosító jel alapját képező adat (a polgár születési ideje, neme, állampolgársága) megváltozott vagy hibás, illetőleg, ha vér szerinti örökbefogadás történt. Egyidejűleg az OSZH által képzett új személyazonosító jellel új hatósági bizonyítványt kell kiadni.

(2) A hatósági bizonyítványt vissza kell vonni és változatlan személyazonosító jellel új hatósági bizonyítványt kell kiadni, ha a polgárnak egyéb személyi adata változott, a bíróság cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezte, vagy a cselekvőképességet kizáró gondnokságot megszüntette.

(3) A kivándorló cselekvőképtelen személynek — amennyiben adatainak a nyilvántartásban történő további kezelését törvényes képviselője kéri — az OSZH a 17. § (1) bekezdés szerinti hatósági bizonyítványt állít ki.

R. 19. § A polgár lakóhelye szerint illetékes jegyző — külföldön élő magyar állampolgár esetén az OSZH — a polgár kérelmére a személyazonosító jelről új hatósági bizonyítványt állít ki, ha a korábban kiadott bizonyítványt a polgár elvesztette, az megsemmisült vagy használhatatlanná vált. A bizonyítvány kiadása ebben az esetben az általános tételű eljárási illetékkötelezettség alá esik.

(3) A személyazonosító jelet a nyilvántartás szervei (6. §) egymás közötti és az anyakönyvvezetővel való kapcsolatukban, az e törvényben előírt feladataik ellátásához, belső azonosítóként használhatják.

(4) A nyilvántartó szervek a személyazonosító jelet a törvényben meghatározott célokon kívül másra nem használhatják és az érintettek, illetve a törvényben használatára feljogosítottak kivételével más polgárnak és jogi személynek nem hozhatják tudomására.

(5) A személyazonosító jelet az e törvényben használatára feljogosított szerveken kívül más szerv és személy a polgártól nem kérheti, nyilvántartásában azonosításra nem alkalmazhatja és okiratokban nem tüntetheti fel.

A nyilvántartás adatforrásai

Nytv. 14. § A nyilvántartás szervei az általuk kezelt adatokat az alábbi forrásból gyűjtik:

- a) a polgár lakcímbejelentése;
- b) a polgár kérelme (igénylőlap) a személyazonosító igazolvány kiállítása iránt és az ehhez csatolt okiratok;
- c) az anyakönyvből az anyakönyvvezető által küldött értesítés;
- d) az idegenrendészeti és útlevélhatóság értesítése;
- e) a külképviseleti szerv értesítése;
- f) a rendőrségnek a személyi igazolvány (személyazonosító igazolvány) kiállításáról, illetve az abban bekövetkezett változásokról kiállított értesítése;
- g) a területszervezési intézkedést kihirdető jogszabály;
- h) a helyi önkormányzat jegyzője (főjegyzője) által küldött értesítés (az illetékes önkormányzat hatáskörébe tartozó területszervezési, közterület-elnevezési és házszámváltozási döntésekről);
- i) az állampolgársági ügyekben eljáró szerv létesítése a magyar állampolgárság megszűnéséről;
- j) a polgár adatai letiltására vagy helyesbítésére vonatkozó kérelme;
- k) a jegyző, a köztársasági megbízott, a Hivatal, valamint a bíróságok nyilvántartási eljárás tárgyában hozott határozatai;
- l) a külföldön élő magyar állampolgár kérelme.

Nytv. 15. § (1) A polgár a lakcímbejelentkezés során a következő adatokat közli a helyi nyilvántartó szervvel:

- a) nevét, anyja nevét;
- b) születési helyét, idejét;
- c) személyazonosító jelét;
- d) állampolgárságát;
- e) előző lakcímét;
- f) új lakcímét;
- g) a bejelentés időpontját;
- h) a tulajdonos vagy a lakás használatára egyébként jogosult hozzájárulását.

(2) A polgár a személyazonosító igazolvány iránti kérelemben (igénylőlapon) közli — és szükség esetén anyakönyvi kivonattal vagy egyéb közokirattal igazolja — a 29. § (3) bekezdésében megjelölt személyi adatait, mellékeli fényképét, és a kérelmet saját kezűleg aláírja.

Nytv. 16. § Az anyakönyvvezető a születési, a házassági és a halotti anyakönyvbe bejegyzett — a 11. § (1) bekezdésében meghatározott — adatokról, illetve azok változásáról értesíti a nyilvántartás szervét.

Adatfelvétel a nyilvántartásba

R. 20. § Az anyakönyvvezető a születési, házassági és halálozási anyakönyvbe bejegyzett alap-, valamint az utólagos bejegyzésekről és kijavításokról öt munkanapon belül értesíti az illetékességi területe szerinti jegyzőt.

R. 21. § (1) A külföldről hazatérő magyar állampolgár magyarországi lakóhelyére történő beköltözésétől, a bevándorolt és a menekültként elismert személy az e státusát elismerő határozat átvételétől számított három napon belül köteles a lakóhelye szerint illetékes jegyzőnél a nyilvántartásba vételhez szükséges adatait bejelenteni és egyidejűleg első lakcímbejelentési kötelezettségét teljesíteni. A nyilvántartásba vétellel egyidejűleg a jegyző a bejelentett lakcímről — a személyi igazolvány kiállítása céljából — igazolást ad át a polgárnak.

(2) Az első fokon eljáró szerv — a kivándorlási jogosultság útlevélbe történő bejegyzésével egyidejűleg — az illetékes jegyzőnek megküldi a kivándorló magyarországi lakó- vagy tartózkodási helye megszűnéséről kiállított bejelentőlapját, valamint a nyilatkozatát arról, hogy kíván-e továbbra is a nyilvántartásban szerepelni. Nemleges nyilatkozat esetén a személyazonosító jelet tartalmazó hatósági bizonyítványt bevonja és a bejelentőlappal együtt megküldi a jegyzőnek.

(3) A külföldön ideiglenesen tartózkodó magyar állampolgár kivándorlásáról a külképviseleti szerv — az állampolgár kivándorlási jogosultságának útlevélbe történt bejegyzésével egyidejűleg — az állampolgár által kiállított bejelentőlap és — nemleges nyilatkozat esetén — a bevont hatósági bizonyítvány megküldésével értesíti az OSZH-t.

(4) Az állampolgársági ügyekben eljáró szerv értesítése alapján a polgár lakóhelye, illetőleg születési helye szerint illetékes anyakönyvvezető — külföldi születési hely esetén a fővárosi főjegyző — öt munkanapon belül értesíti a jegyzőt.

(5) A jegyző gondoskodik a nyilvántartási eljárás tárgyában, saját hatáskörében, illetőleg az illetékes területi szerv és a bíróság értesítése alapján e szervek által hozott jogerős határozatban foglaltaknak a nyilvántartásán történő átvezetéséről, valamint — öt munkanapon belül a területi szerv útján — az OSZH értesítéséről.

IV. fejezet

Adatszolgáltatás a nyilvántartásból

Nyvtv. 17. § (1) A nyilvántartás szervei az e törvényben meghatározott feltételekkel és korlátok között — a polgár, illetve jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet kérelmére, a felhasználás céljának és jogalapjának igazolása esetén — adatot szolgáltatnak.

(2) A nyilvántartásból adatok az alábbi csoportosítás szerint szolgáltatathatók:

- a) név és lakcím adatok (felvilágosítás a lakcímről);
- b) név és lakcím adatok, anyja neve, állampolgárság, születési hely, születési idő, a nem, a nyilvántartásból való kikerülés [11. § (4) bekezdés] oka, helye és ideje;
- c) a b) pontban felsorolt adatok és a személyazonosító jel;
- d) a nyilvántartásba felvett adatok teljes köre.

(3) A nyilvántartás szervei a 11. § (1) és (4) bekezdésében meghatározott adatokat — a 2. § (5) bekezdésében foglalt feltételekkel — statisztikai célra felhasználhatják és azokat nyilvánosságra hozhatják.

Nyvtv. 18. § A nyilvántartott adatok szolgáltatását elsősorban a helyi nyilvántartó szervtől, illetve a területi szerv közreműködésével kell igényelni. A központi szerv nyilvántartása akkor vehető igénybe, ha az adatszolgáltatás egyéb módon nem teljesíthető.

Nyvtv. 19. § (1) A 17. § (2) bekezdésének a) pontja szerinti adatszolgáltatásra bármely polgár, illetve jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, jogának vagy jogos érdekének érvényesítése érdekében jogosult, ha azt írásban, a felhasználás céljának és jogalapjának igazolásával kéri.

(2) A kérelem teljesítését meg kell tagadni, ha

- a) az adatok kiadását a polgár letiltotta, kivéve, ha az adat kiszolgáltatására eseti engedélyt adott;
- b) a kérelmező az adat felhasználásának célját, illetőleg jogalapját nem vagy nem megfelelően igazolta;
- c) a megjelölt cél a kérelmező jogát, illetve jogos érdekét nem érinti, vagy az adattal érintett polgár személyiségi jogát sérti.

Nyvtv. 20. § (1) A polgárnak a 17. § (2) bekezdésének a) és b) pontjában meghatározott adatairól — függetlenül attól, hogy élt-e adatai letiltásának jogával — más polgár-

nak, jogi személynek vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetnek adatszolgáltatás akkor teljesíthető, ha azt törvény, nemzetközi szerződés vagy viszonyosság előírja, vagy ha a kérelmező

a) polgár vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet az adatok felhasználásához fűződő jogát vagy jogos érdekét okirattal igazolja;

b) jogi személy a polgárral szemben igazolt joga érvényesítése vagy kötelezettsége teljesítése érdekében kéri. Ez esetben is csak legfeljebb annyi adat szolgáltatatható, amennyi a felhasználás célját még kielégíti.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott korlátozás nem terjed ki a 21—24. §-ok alapján teljesített adatszolgáltatásra.

R. 22. § (1) Adatszolgáltatás igénylésekor az érintett polgár(ok) azonosításra alkalmas természetes személyazonosító adatait vagy lakcímét, továbbá — csoportos adatszolgáltatás esetén — a csoportismérvéket kell megadni. Ha a csoportismérv olyan következtetések levonására alkalmas, amelynek alapján valószínűsíthető az érintett személyek faji eredete, nemzeti, nemzetiségi és etnikai hovatartozása, vallásos vagy más meggyőződése, az adatszolgáltatási kérelem nem teljesíthető, kivéve, ha ezeknek az adatoknak a kezelésére törvény a kérelmezőt feljogosítja.

(2) Az Nyvtv. által személyazonosító jel használatára jogosított szervnek az adatszolgáltatással érintett polgár személyazonosító jelét kell megadnia, ennek hiányában adatszolgáltatást az (1) bekezdés szerint igényelhet.

(3) Hiányos adatok alapján egyedileg azonosítandó személy adatainak igénylésekor — az Nyvtv. 22—24. §-aiban felsorolt szervek részére végzett kutatás kivételével — akkor teljesíthető adatszolgáltatás, ha a közölt ismérveknek csak egy személy adata felel meg.

(4) A rendszeres adatszolgáltatást az első alkalommal történő igényléskor (alapszolgáltatás) kell kérni.

(5) A központi karbantartó rendszer által vissza nem jelzett állományból (várakozó állomány) csak az Nyvtv. 21—24. §-aiban meghatározott szervek számára szolgáltatatható adat.

R. 23. § (1) A nyilvántartásból statisztikai célra adatszolgáltatás egyedi azonosításra alkalmatlan módon történhet.

(2) Statisztikai szolgáltatás igénylésekor meg kell jelölni a felhasználás célját, az érintettek körét (területi, időbeli meghatározást és személyi kört) és az adatszolgáltatás teljesítésének kért formáját (papír vagy mágneses adathordozó).

R. 24. § A polgár, jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet a nyilvántartásból adatszolgáltatást írásban — vagy jegyzőkönyvbe foglalva — kérhet. A kérelem mintáját a 2. számú melléklet tartalmazza.

R. 25. § (1) A kérelmezőnek az adat felhasználásához fűződő jogát vagy jogos érdekét igazoló okiratban azt a tényt vagy eseményt kell igazolnia, amely bizonyítja azt a jogviszonyt vagy egyéb kapcsolatot, amely a kérelmező és az adatalany között fennáll vagy fennállt.

(2) Magánszemély által kért név vagy lakcímadatok felhasználásához fűződő jogos érdek igazolásul a kérelmező nyilatkozata is elfogadható.

(3) Az Nytv. 21. §-ának b)—g) pontjaiban, a 22—24. §-aiban és a 37. §-ának (2)—(4) bekezdéseiben meghatározott szervek az adatszolgáltatás igénylésekor a felhasználás célját és jogalapját a számukra feladatot meghatározó jogszabályra hivatkozással igazolják.

(4) Ha az adatszolgáltatásra jogosult közvetlen (on-line) hozzáféréssel kívánja az adatokat átvenni, az adatigénylésnek — a 24. §-ban és 25. § (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően — tartalmaznia kell

- a) az adatigénylő szervezet egyedi azonosítóját;
- b) az adatigénylő szervezet által az adatok lekérdezésére feljogosított személy egyedi azonosítóját, valamint az adatokhoz történő hozzáférési jogosultságának körét.

(5) A feljogosított személyében és egyedi azonosítójában bekövetkezett változást haladéktalanul közölni kell az adatszolgáltatást végző nyilvántartó szervvel.

(6) Az Nytv. 21—24. §-aiban felsorolt szervek számára — ha az adatvédelmi előírások biztosíthatók — telefonon is szolgáltatható adat.

R. 26. § (1) Az egyedi adatszolgáltatási engedély tartalmazza

- a) az adatszolgáltatás célját;
- b) az engedélyezett adatkört és a figyelembe veendő adatszolgáltatási tilalmat vagy korlátozást;
- c) az adatvédelmi záradékot, amely felhívja a figyelmet az átadott adatok jogszerű felhasználására.

(2) Csoportos adatszolgáltatás esetén az (1) bekezdésben foglaltakon túl az engedély tartalmazza az adatszolgáltatás módját, a szolgáltatás teljesítésével kapcsolatos egyéb feltételeket, illetve követelményeket.

(3) A rendszeres adatszolgáltatásra vonatkozó engedély az (1) és (2) bekezdésben foglaltakon túl tartalmazza a szolgáltatás időpontját (időszakonkénti vagy folyamatos) és az engedély érvényességi idejét.

(4) Amennyiben az adatszolgáltatással menekült személy érintett, a kérelem engedélyezéséhez a Menekültügyi és Migrációs Hivatal előzetes hozzájárulását be kell szerezni, kivéve az Nytv. 21—22. §-aiban, 24. §-ában és 37. §-ában nevesített szervek számára teljesített adatszolgáltatást.

(5) Ha az adatszolgáltatási kérelem nem teljesíthető, azt írásba foglalt határozattal kell elutasítani.

(6) A köztársasági megbízott és az OSZH által hozott elsőfokú határozat elleni jogorvoslati kérelmet a Belügyminisztérium bírálja el.

Nytv. 21. § E törvény felhatalmazása alapján a 17. § (2) bekezdésének b) pontja szerinti adatokat jogosultak igényelni:

a) a helyi önkormányzatok szervei törvényben vagy önkormányzati rendeletben meghatározott feladataik ellátásához;

b) a személyazonosító igazolványt kiadó és nyilvántartó hatóság az ezzel kapcsolatosan előírt feladatai végrehajtásához;

c) a szabálysértési hatóság a hatáskörébe tartozó szabálysértési eljárásban a feljelentett vagy tanú (szakértő) személyi adatainak és lakcímének megállapításához;

d) a szociális igazgatás szervei a szociális gondoskodás körében felmerülő, törvényben meghatározott feladataik ellátásához;

e) az útlevélhatóság az útlevél-ügyintézéshez;

f) a gépjárműveket, a forgalmi és vezetői engedélyeket nyilvántartó hatóság a nyilvántartásban szereplő polgárok adatai változásának követéséhez;

g) az állampolgársági és névváltoztatási ügyekben eljáró szerv törvényben meghatározott feladatai ellátásához.

R. 27. § A jegyző az általa vezetett nyilvántartásból külön kérelem nélkül is felhasználhat, illetve szolgáltatathat adatot ugyanazon települési önkormányzat képviselő-testületének, polgármesterének, illetve a polgármesteri hivatal ügyintézőjének feladatai ellátásához, feltéve, hogy ezt törvény vagy törvény felhatalmazása alapján önkormányzati rendelet lehetővé teszi. Az e rendelkezések alapján teljesített adatszolgáltatást is fel kell tüntetni az adatszolgáltatási nyilvántartásban.

Nytv. 22. § E törvény felhatalmazása alapján a 17. § (2) bekezdésének c) pontja szerinti adatok igénylésére jogosultak:

a) az állami ingatlan-nyilvántartás szervei az ingatlan-nyilvántartás vezetéséhez;

b) a honvédelmi igazgatás szervei a honvédelemről szóló törvény rendelkezései szerint a honvédelmi kötelezettség alá tartozó polgárokról az első alkalommal történő katonai nyilvántartásba vételhez és ezt követően a katonai nyilvántartásban lévők adatainak változásáról folyamatosan, kiegészítve a családi állapottal és a 11. § (4) bekezdés szerinti passzív állományba helyezés okával és időpontjával;

c) a rendészeti feladatokat ellátó igazgatási szervek a polgári kézi lőfegyverekkel, lőszerekkel, gáz- és riasztófegyverekkel, ipari célokat szolgáló robbantóanyagokkal,

pirotechnikai termékek gyártásával, forgalmazásával, a kábítószerekkel és pszichotrop anyagokkal kapcsolatos engedélyezési és nyilvántartási eljárásokhoz;

d) az idegenrendészeti szervek a jogszabályban meghatározott idegenrendészeti feladataik ellátásához.

Nyvtv. 23. § A választásokról, a népszavazásról és népi kezdeményezésről, valamint a népszámlálásról szóló törvények rendelkezései alapján a jegyző, a helyi, a területi és az országos választási bizottság, illetve a népszámlálásról szóló törvény által e feladat ellátására kijelölt szerv jogosult igényelni az érintett polgárok nevét, lakcímét és személyazonosító jelét a választók nyilvántartásának összeállításához és a jelöltajánlás ellenőrzéséhez, valamint a népszavazás, a népi kezdeményezés és a népszámlálás lebonyolításához szükséges hitelesítési, illetve összeírási eljárásához.

Nyvtv. 24. § (1) A bíróság, az ügyészség, a büntildözés és a büntetésvégrehajtás szervei, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatok feladataik ellátása érdekében — a rájuk vonatkozó törvényekben meghatározott célok és feltételek teljesülése esetén — e törvény felhatalmazása alapján a nyilvántartásba felvett adatok teljes körének [a 17. § (2) bekezdésének d) pontja] igénylésére jogosultak.

(2) A polgár fényképének és saját kezű aláírásának megismerésére csak az (1) bekezdésben felsorolt szervek jogosultak.

R. 28. § A helyi vagy a területi nyilvántartó szerv a tárgyévben 17. életévüket betöltő magyar állampolgár férfiak adatait — a sorkötelesek nyilvántartásba vételéhez — a települési önkormányzat jegyzőjének szolgáltatja.

V. fejezet

A nyilvántartási eljárás

Nyvtv. 25. § (1) Az e törvényben előírt adatszolgáltatási és nyilvántartási feladataik teljesítéséhez az eljárásban érintett polgár személyazonosító jelét az alábbi szerveknek köteles átadni:

a) a nyilvántartás (6. §) szerveinek;

b) a szülő, illetve hozzátartozó a születés és a haláleset bejelentésekor az egészségügyi intézménynek, illetve az anyakönyvvezetőnek;

c) a házasulók házassági szándékuk bejelentésekor az anyakönyvvezetőnek;

d) a peres felek a családjogi és házassági bontóperben, a nyilvántartással kapcsolatos peres ügyekben, valamint a holtta nyilváníttással és a halál tényének bírói megállapításával összefüggő ügyekben a bíróságnak;

e) a szülők a gyermek családi jogállása rendezésekor a gyámhatóságnak, a bíróságnak, az anyakönyvvezetőnek, illetve egyéb jogszabály alapján az eljárásban közreműködő szervnek;

f) a konzuli hatóságnak olyan ügyek intézése során, amelyekben az eljárás lefolytatására hatáskörrel rendelkező hazai hatóság jogosult a személyazonosító jelet kérni;

g) az útlevelelhatóságnak, illetve az idegenrendészeti szervnek a ki- és bevándorlással kapcsolatos ügyintézés során.

(2) Az (1) bekezdésben felsorolt szervek a személyazonosító jelet csak a polgárral és a nyilvántartással való kapcsolattartásukban használhatják.

(3) A polgár a személyazonosító jelet köteles átadni azoknak a szerveknek is, amelyek e törvény alapján a nyilvántartásból a személyazonosító jel alkalmazásával, illetve ilyen adattartalommal igényelhetnek adatot. E szervek a személyazonosító jelet csak a polgárral és a nyilvántartással való kapcsolattartásukban, valamint saját nyilvántartásukon belül (belső azonosítóként) használhatják.

A lakcím bejelentése és nyilvántartása

Nyvtv. 26. § (1) A Magyar Köztársaság területén élő, e törvény hatálya alá tartozó polgár [4. § (1) bekezdés] köteles beköltözés vagy kiköltözés után három munkanapon belül lakóhelyének, illetve tartózkodási helyének címét a települési önkormányzat jegyzőjének nyilvántartásba vétel céljából bejelenteni (a továbbiakban együtt: lakcímbejelentés).

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott polgárnak azt a tényt, hogy három hónapon túl külföldön tartózkodik, a lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjénél vagy az illetékes külföldi konzuli hivatalnál kell bejelentenie.

(3) A lakcímbejelentéshez a lakás tulajdonosának vagy a lakás használatára egyéb jogcímen jogosultnak a hozzájárulása szükséges.

(4) A lakcímbejelentés ténye önmagában a lakás használatához fűződő, valamint egyéb vagyoni jogot nem keletkeztet és nem szünteti meg.

(5) A külföldön élő, a 4. § (2) bekezdés alapján a nyilvántartásba felvett polgárnak a lakóhelyét első alkalommal a nyilvántartásba vételt kérő nyilatkozatban, lakóhelyének megváltoztatását pedig — személyesen vagy levélben — a Hivatalnál vagy az illetékes konzuli hivatalnál kell bejelentenie.

(6) A külföldön élő magyar állampolgár magyarországi tartózkodási helyét az illetékes jegyzőnél jelenti be.

R. 29. § (1) A polgárnak a lakcímét, illetve annak változását az új lakcíme szerint illetékes jegyzőnél kell bejelentenie. A polgár tartózkodási helyének újabb tartózkodási hely létesítése nélküli megszüntetését a lakóhelye szerint illetékes jegyzőnél is bejelentheti.

(2) A jegyző a lakcímet, illetőleg annak változását a személyi igazolványba, kiskorú vagy cselekvőképtelen személy esetében pedig a személyazonosító jelről kiadott hatósági bizonyítványba jegyzi be.

(3) A külföldről hazatérő magyar állampolgár, a bevándorolt és a menekültként elismert személy első lakcímbejelentési kötelezettségét a 21. § (1) bekezdése szerint teljesíti.

R. 30. § (1) Az újszülött első lakóhelyeként az anya lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét — a születés tényével együtt — az anyakönyvvezető jelenti be.

(2) A gyámhatóság eltérő rendelkezésének hiányában az intézeti elhelyezett, az intézeti, illetőleg az állami gondoskodás alatt álló kiskorú (a továbbiakban együtt: intézeti elhelyezett) lakóhelye a tényleges gondozás helye szerinti gyermek- és ifjúságvédő intézet, a nevelőszülőknél elhelyezett kiskorú esetében a nevelőszülő lakóhelye.

(3) Ideiglenes intézeti beutalás esetén a gyermek lakó-, illetve tartózkodási helyét a gyámhatóság állapítja meg.

R. 31. § (1) A polgár lakcímbejelentési kötelezettségét — a (2)–(5) bekezdések szerinti esetek kivételével — személyesen, illetve törvényes képviselője vagy meghatalmazottja útján teljesítheti.

(2) Ha a bejelentési kötelezettség több együtt költöző hozzátartozót érint, a bejelentést valamennyiükre vonatkozóan az egyik bejelentésre kötelezett is teljesítheti.

(3) Ha a tizennégy éven aluli gyermeknek, illetve a cselekvőképeséget kizáró gondnokság alá helyezett polgárnak átmenetileg nincs törvényes képviselője, a bejelentést az ideiglenes gondnok, a hozzátartozó vagy a szállásadó köteles teljesíteni.

(4) Az intézeti elhelyezett bejelentéséről az elhelyezés tekintetében szállásadónak minősülő személy gondoskodik. Ezt a rendelkezést kell alkalmazni az intézetben élő nagykorú, volt intézeti gondozott tekintetében is.

(5) A munkásszálláson, mozgószálláson vagy építkezés felvonulási lakóépületben lakó polgár bejelentését a lakóhely tekintetében szállásadónak minősülő személy (képviselője) is elvégezheti.

R. 32. § (1) A lakcímbejelentést a 3. számú melléklet szerinti bejelentőlapra kell teljesíteni.

(2) A bejelentőlapot a személyi igazolvány és a személyazonosító jelről szóló hatósági bizonyítvány adattartalmával egyezően kell kiállítani, és a lakcímbejelentés teljesítésére kötelezettnek saját kezűleg — és az e rendeletben meghatározott esetekben a szállásadónak — alá kell írnia.

(3) A személyi igazolványt és a hatósági bizonyítványt a bejelentkezés teljesítésekor be kell mutatni.

R. 33. § (1) A lakcímbejelentési eljárásban a befogadott polgár tekintetében szállásadó

a) a magánszemély tulajdonában lévő lakóhely tulajdonosa(i) vagy hasznélvezője (hasznélvezői);

b) az általa bérelt lakásra nézve a bérlő (bérlőtárs, társbérlő);

c) a munkásszállásra, a felvonulási lakóépületbe vagy a munkáltató zárt területén belül szolgálati lakásra nézve a munkáltató;

d) a hajléktalanszállásra nézve a szálláshely fenntartója, illetve annak megbízottja.

(2) Szállásadó továbbá

a) a kereskedelmi szálláshely (szálloda, fogadó, kemping, üdülőtábor, turisztikai szállás, fizetővendég szálláshely, sáttábor, panzió stb.) vezetője a szálláshelyre befogadott polgár, valamint az irányítása alatt álló szálláshelyen lakó alkalmazott és hozzátartozói tekintetében;

b) a csecsemőotthon, más egészségügyi intézmény, diákotthon, kollégium, bentlakásos szociális intézmény vezetője (gondnoka) az irányítása alá tartozó szálláshelyre vagy lakóhelyre befogadott polgár és az ott lakó alkalmazott vagy hozzátartozó esetében.

(3) A tulajdonosnak, a hasznélvezőnek, a bérlőnek, valamint a bíróság vagy más hatóság határozata alapján lakóhelyet változtatónak a bejelentőlapján „tulajdonos”, „bérlő”, illetőleg értelemszerűen a megfelelő kifejezést kell feltüntetni.

R. 34. § (1) A bejelentett lakcím valóságát a jegyző a helyben vezetett címnyilvántartás alapján ellenőrzi. Amennyiben a bejelentett lakcím nem valós vagy azt a szállásadó nem írta alá, a bejelentkezést el kell utasítani.

(2) Ha a polgár által bejelentett lakcím nem szerepel a helyi címnyilvántartásban, de a lakcím valóságát hitelt érdemlően igazolja, a bejelentést el kell fogadni és egyidejűleg a jegyző a nyilvántartást módosítja.

(3) Ha a jegyző a bejelentkezés elfogadása után állapítja meg, hogy a bejelentett lakcím nem valós, a lakcímet a nyilvántartásban „fiktív” jelzéssel szerepelteti mindaddig, amíg a polgár valós lakcímét be nem jelenti.

R. 35. § (1) Ha a polgárnak a nyilvántartásban sem lakó-, sem tartózkodási helye nincs, és nem külföldön élő magyar állampolgár, adatait „lakcím nélküli”-ként kezelik. Ebben az esetben az érintett polgár adatait csak az OSZH tartja nyilván.

(2) A bíróság vagy más hatóság — amennyiben a lakás használatának megváltoztatására vonatkozó ítélet vagy határozat végrehajtásának foganatosítására sor került — erről értesíti a jegyzőt, aki hivatalból intézkedik a lakcím érvénytelenítésére. Ha egyidejűleg a határozattal érintett polgár új lakcímet nem jelent be, illetőleg a jegyző a bejelentett lakcímről nem szerez tudomást, az (1) bekezdésnek megfelelően kell eljárni.

(3) Ha a polgár okirattal igazolja, hogy a lakásába bejelentkezett személy ténylegesen nem lakik ott, a jegyző a 34. § (3) bekezdés szerint jár el.

R. 36. § (1) A mozgószálláson (mozgó lakókocsiban, hajón lévő szálláson, kihelyezett idényszálláson) történt elszállásolást, amennyiben a polgár más bejelentett lakcímmel nem rendelkezik, lakóhelyként, egyéb esetben tartózkodási helyként kell bejelenteni.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szálláshely esetén a lakó- vagy tartózkodási hely címeként a munkáltató székhelyét, ennek hiányában telephelyét kell bejegyezni. E lakcímet a székhely (telephely) szerint illetékes jegyzőnél kell bejelenteni.

(3) A hajléktalanszálláson tíz napot meghaladóan tartózkodó lakcím nélküli személyt a szállásadónak a befogadástól számított tizedik napot követő huszonnégy órán belül be kell jelentenie a szálláshely szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjénél.

(4) Az ideiglenes szálláshellyel sem rendelkező hajléktalan személynek lakóhelyeként azt a települést (fővárosi kerületet) kell bejelentenie, ahol szokásosan megtalálható. A nyilvántartásba ebben az esetben a bejelentett település neve (a fővárosban a kerület megjelölése) mellett „lakcím nélküli” bejegyzést kell tenni. E polgárok adatait a helyi nyilvántartás is tartalmazza.

(5) A (3) és (4) bekezdés szerinti hajléktalan személy az 1993. évi III. törvény 36. §-ának alkalmazása során bejelentett lakóhellyel nem rendelkező személynek minősül.

R. 37. § (1) Helységnév, utcanév, házszám, épület, lépcsőház, szint, ajtó számának változása és területátsatolás miatt költözéssel nem járó lakcímváltozásról a polgárnak bejelentést nem kell teljesíteni. A lakcímváltozást — az eredeti bejelentési időpont változatlanul hagyása mellett — az illetékes jegyző hivatalból vagy kérelemre bevezeti a személyi igazolványba (a lakcímet is tartalmazó hatósági bizonyítványba).

(2) A jegyző az (1) bekezdés szerinti változást hivatalból vezeti át a nyilvántartáson.

R. 38. § Nem tartozik lakcímbejelentési kötelezettség alá a fegyveres erők, rendőrség és rendészeti szervek tagja tartózkodási helyének bentlakásos iskolára (tanfolyamra) vezénylés miatti változása, valamint a sorkatonai és a tartalékos katonai szolgálatot teljesítőknek a fegyveres erők, rendőrség és rendészeti szervek által biztosított elhelyezése.

R. 39. § A jegyző — a nyilvántartási és ügykezelési feladatok teljesítése után — köteles a bejelentőlapokat megküldeni a területi szerv útján az OSZH-nak.

R. 40. § (1) A polgárnak három hónapon túli külföldi tartózkodását, továbbá annak megszűnését a lakóhelye szerint illetékes jegyzőnél vagy a külképviseleti szervnél a 3. számú melléklet szerinti bejelentőlappal kell bejelentenie.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szervek a bejelentés tényéről öt munkanapon belül értesítik az OSZH-t. E tényt a nyilvántartás mindazon szervének jelezni kell, amelyek adatlományában az érintett polgár aktív adatai szerepelnek.

Nyvtv. 27. § (1) A tartózkodási hely létesítését, illetve megszűnését a tartózkodási hely szerint illetékes jegyzőnél kell bejelenteni.

(2) A polgár tartózkodási helyének megszűnését a lakóhelye szerint illetékes jegyzőnél is bejelentheti.

(3) A tartózkodási helyet — annak bejelentésétől számított két év elteltével — a tartózkodási hely szerint illetékes jegyzőnél ismét be kell jelenteni. Az ismételt bejelentés hiányában az érintett tartózkodási helyének nyilvántartását meg kell szüntetni, és erről a polgárt értesíteni kell.

R. 41. § (1) Ha a bejelentéstől számított két év eltelt és tartózkodási helyét a polgár ismételtelen nem jelentette be, a jegyző harminc napon belül tájékoztatja a polgárt arról, hogy tartózkodási helyének nyilvántartását megszüntette.

(2) A tartózkodási hely megszüntetéséről vagy megújításáról a jegyző — a területi szerv útján — öt munkanapon belül értesíti az OSZH-t.

(4) Nem kell bejelenteni a tartózkodási helyét annak a polgárnak, aki

a) sorkatonai vagy tartalékos katonai szolgálat teljesítése, illetve gyógyintézeti kezelés miatt nem tartózkodik lakóhelyén;

b) előzetes letartóztatásban van, vagy szabadságvesztés büntetését tölti.

Nyvtv. 28. § (1) A Magyar Köztársaság területéről kivándorló magyar állampolgár lakcím ügyében az útlevélhatóság; a bevándorló, hontalan vagy menekültként elismert polgár kivándorlása esetén pedig az idegenrendészeti szerv jár el, és egyidejűleg a kivándorlás tényéről értesítik az illetékes nyilvántartó szervet.

(2) A kivándorló magyar állampolgár az útlevélhatóságnál nyilatkozik arról, kívánja-e, hogy a nyilvántartás továbbra is tartalmazza adatait. E nyilatkozatot az útlevélhatóság megküldi a nyilvántartás illetékes szervének.

*Személyazonosító igazolvány*⁸

Nyvtv. 29. § (1) A személyazonosító igazolvány a polgár írásbeli nyilatkozata (igénylőlap), valamint az anyakönyv és a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás adatai — nem magyar állampolgár esetén ezeken túlmenően a polgár útlevele és a magyarországi tartózkodásának jogcímét igazoló közokirat — alapján kiállított olyan hatósági igazolvány, amely a polgár személyazonosságát és az e törvényben meghatározott adatait közhitelűen igazolja. A személyazonosító igazolványt a polgár 14. életévében kell kiegészíteni arcképpel és saját kezű aláírással.

(2) A személyazonosító igazolvány kiadása és nyilvántartása — a fénykép és az aláírás kivételével — a polgár — újszülött esetén az anya — lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe tartozik.

(3) A személyazonosító igazolvány tartalmazza a polgár

- a) nevét;
- b) születési helyét;
- c) születési idejét;
- d) állampolgárságát;
- e) anyja nevét;
- f) lakcímét;
- g) arcképét;
- h) saját kezű aláírását;
- i) a személyazonosító igazolvány sorszámát és érvényességi idejét.

VI. fejezet

Adatvédelem

Nyvtv. 30. § (1) A jegyző, a köztársasági megbízott, valamint a Hivatal vezetője a polgárok személyes adatai védelméért való felelősségének körében köteles olyan technikai, szervezési intézkedéseket tenni, ellenőrzési rendszert kialakítani és adatvédelmi szabályzatot kiadni, amely biztosítja az adatvédelmi követelmények teljesülését.

(2) Az adatkezelés törvényességének ellenőrzésére a belügyminiszter a Hivatalnál, a köztársasági megbízott — az illetékességi területére kiterjedően — a köztársasági megbízotti hivatalnál adatvédelmi felelőst nevez ki.

Nyvtv. 31. § (1) A nyilvántartás szervei (6. §) kötelesek adatszolgáltatási nyilvántartást vezetni.

(2) A nyilvántartás tartalmazza

- a) az adatkezelő nyilvántartási azonosítóját;
- b) az adatszolgáltatás idejét;
- c) az adatszolgáltatás célját és jogalapját;
- d) az adatszolgáltatást igénylő polgár, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, illetve megbízottja vagy képviselője nevét;
- e) az adatszolgáltatást tartalmazó iratok másodpéldányát.

(3) A polgár az adatszolgáltatási nyilvántartásból jogosult megismerni, hogy mely adatszolgáltatások alanya volt. Ezt a jogosultságot a 24. §-ban felsorolt szervek részére teljesített adatszolgáltatás tekintetében külön törvény korlátozhatja vagy kizárhatja.

(4) Az adatszolgáltatási nyilvántartást öt évig meg kell őrizni.

⁸ Ld. 147/1993. (X.26.) Korm. rendelet a személyi igazolvány kiadásának és nyilvántartásának átmeneti szabályairól (MK 155/93)

R. 42. § (1) A nyilvántartás szerveinél az adatvédelemért felelős vezető, valamint a számítástechnikai rendszerek üzemeltetője gondoskodik az adatállomány fizikai megsemmisülés elleni védelméről, a rendszerben alkalmazott adatkezelési eljárások és az adatállományok biztonságáról, valamint az illetéktelen hozzáférés elleni védelemről.

(2) A nyilvántartás kezelője, illetve üzemeltetője

a) gondoskodik a fokozott tűzvédelemről, valamint lehetőség szerint folyamatos áramforrást alkalmaz;

b) nyilvántartja a mágneses adathordozókat, és azokat a biztonsági előírásoknak megfelelően kezeli;

c) rendszeresen menti az adatállományt, és a másolatot olyan helyen tárolja, ahol biztonságosan megőrizhető és hozzáférhető. A helyi állomány biztonsági másolatául a területi, továbbá a központi számítógépes adatbázis szolgál;

d) gondoskodik a vírusvédelemről.

(3) A helyi, illetve az OSZH-ban kezelt papír alapú nyilvántartások esetén is megfelelően gondoskodik a kezelő a fizikai megsemmisülés elleni védelméről, és arról, hogy e nyilvántartásokhoz csak a 43. § (1) bekezdés szerint jogosult személyek férhessenek hozzá.

R. 43. § (1) Az adatok kezelésére, illetve a számítógépes rendszer üzemeltetésével kapcsolatos feladatok ellátására felhatalmazott személyek az adatokhoz csak a feladatuk ellátásához szükséges mértékben, a (2)–(3) bekezdésben foglaltak szerint férhetnek hozzá.

(2) A rendszerben adatkarbantartást csak a felelős vezető által erre felhatalmazott dolgozó végezhet. Az adatszolgáltatás igénybe vevő, illetve a nyilvántartást vezető vagy üzemeltető szerv más dolgozója az adatállományban változtatást nem végezhet. Az általa észlelt adathiba esetén erről a felhatalmazott köztisztviselőt értesíti, aki a kijavítás elvégzéséről intézkedik.

(3) A rendszerfejlesztők a feladataik ellátásához szükséges mértékig az adatállományokhoz hozzáférhetnek, az adatokat azonban nem használhatják fel más célra, és nem hozhatják mások tudomására.

R. 44. § (1) A nyilvántartó szerv, az üzemeltető, illetve az adatszolgáltatást közvetlenül (on-line) igénybe vevő szerv dolgozói csak meghatározott jelszó és azonosító használatával férhetnek hozzá az adatállományhoz, amelyek egyidejűleg meghatározzák az adathozzáférési jogosultság mértékét is.

(2) A rendszer üzemeltetői csak az adatállományok kezelésére, a nyilvántartás szervei által jelentett változások átvezetésére, a szolgáltatásokkal kapcsolatos technikai feladatok ellátására, a számítógépes rendszer működéséhez szükséges beavatkozások elvégzésére jogosultak. Az üzemeltető az adatállományban szereplő adatokat más, általa kezelt nyilvántartáshoz törvényi felhatalmazás nélkül nem használhatja fel.

R. 45. § A nyilvántartás központi és helyi szerve, valamint a területi nyilvántartás üzemeltetője az alábbi nyilvántartásokat vezeti:

a) adatszolgáltatási nyilvántartást az általuk teljesített szolgáltatásokról;

b) jogosultsági nyilvántartást az on-line rendszer használatára jogosultakról;

c) üzemeltetési naplót;

d) technikai háttér nyilvántartást (gép-, szerv- és szoftvernyilvántartás).

R. 46. § (1) Az adatszolgáltatási nyilvántartásból az Nytv. 31. §-ának (3) bekezdése alapján a polgár tájékoztatást kérhet a nyilvántartás helyi, területi és központi szervétől, hogy mely adatszolgáltatások alanya volt.

(2) Az Nytv. 24. §-ában meghatározott szervezeteknek nyújtott adatszolgáltatásról a kérelmező polgárnak az e szervekre vonatkozó törvényben foglaltak szerint adható tájékoztatás

4. A tájékoztatás teljesítése előtt — kivéve, ha jogszabály eltérően rendelkezik — meg kell keresni az érintett szervet és az általa közöltek szerint kell megadni a tájékoztatást.

(3) Az (1) bekezdésben foglaltakon túl az adatszolgáltatási nyilvántartásból az adatvédelmi biztosnak, az adatvédelmi felelősnek, valamint az Nytv. 24. § (1) bekezdésében felsorolt szervezeteknek szolgáltatatható adat.

Nytv. 32. § A nyilvántartás szerve külföldre rendszeres vagy csoportos adatszolgáltatást csak a belügyminiszter engedélyével végezhet.

Nytv. 33. § (1) A nyilvántartás más nyilvántartásokkal — ha törvény az adatkezelés céljának és az adatok körének pontos meghatározásával másképp nem rendelkezik — nem kapcsolható össze.

(2) Önkormányzati rendelet alapján a helyi nyilvántartás csak a 17. § (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott adatokat adhatja át a képviselő-testület, a polgármester, a jegyző vagy a polgármesteri hivatal ügyintézőjének hatáskörébe utalt önkormányzati és államigazgatási hatósági ügyekhez, illetve hatósági nyilvántartás vezetéséhez.

VII. fejezet

Egyéb rendelkezések

34. § Az e törvény alapján lefolytatott eljárásra, a hatósági nyilvántartás vezetésére, valamint a hatósági bizonyítvány és igazolvány kiadására az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1981. évi I. törvénnyel módosított 1957. évi IV. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

35. § (1) A nyilvántartásban és annak alapján kiadott iratokban a családi név megelőzi az utónevet.

(2) A nyilvántartásban az idegen írásmódú neveket — az érintett nyilatkozatának figyelembevételével — a magyar ábécé betűinek felhasználásával kell szerepeltetni.

(3) A nyilvántartás működőképességét rendkívüli állapot, szükségállapot és veszélyhelyzet esetén is biztosítani kell.

36. § (1) A nyilvántartás a nemzeti vagyon része, kialakítása, működtetése és fejlesztése állami feladat, az ellátásához szükséges pénzügyi fedezetet az állami költségvetésből kell biztosítani.

(2) A nyilvántartás működésének költségeit a Belügyminisztérium, illetve a helyi önkormányzatok költségvetése tartalmazza.

(3) A Hivatal a Belügyminisztérium önálló költségvetési szerve, és az állami költségvetésben a Belügyminisztérium fejezetén belül önálló címként jelenik meg.

(4) Az adatszolgáltatásért a belügyminiszter rendeletében meghatározott összegű igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni.

R. 47. § (1) Az állami költségvetésből kell biztosítani a nyilvántartás működtetését és fejlesztését, így különösen

a) a nyilvántartás helyi, területi és központi rendszere működtetésének személyi, tárgyi, technikai feltételeinek biztosítását;

b) a nyilvántartás adatgyűjtési rendszerének működtetését;

c) a nyilvántartás karbantartását, a karbantartáshoz szükséges adatforgalom, adatátadás biztosítását;

d) a technikai adatvédelem feltételeinek biztosítását;

e) a címnyilvántartás és a központi okmánytár kialakítását és fenntartását;

f) a személyazonosító jel képzésével, kiadásával, módosításával, visszavonásával kapcsolatos feladatokat;

g) a polgárok jogainak érvényesítésével összefüggő adatletiltási, adathelyesbítési kérelmek elbírálásával, adatbetekintési jog biztosításával kapcsolatos eljárásokat;

h) a felügyeleti, irányítási, ellenőrzési tevékenységet;

i) az Nytv. 42. §-a alapján elkülönített rendszerben kezelt nyilvántartás működtetését, fejlesztését, az ehhez szükséges adatforgalom, adatátadás biztosítását;

j) a hivatali munkarendtől eltérő, folyamatos üzemeltetést;

k) a nyilvántartás fejlesztését.

(2) A nyilvántartás szervein kívüli, továbbá a nyilvántartás szervei között nem a nyilvántartás vezetésével összefüggő adatátadás adatszolgáltatásnak minősül.

VIII. fejezet

Átmeneti rendelkezések

37. § (1) A személyazonosító jel 1995. december 31-ig alkalmazható, az ennek helyébe lépő azonosítási módot és annak használatát külön törvény állapítja meg.

(2) Az 1994. december 31-ig keletkezett kötelezettségek tekintetében a 17. § (2) bekezdésének *c)* pontjában foglalt adatok igénylésére jogosult az állami és az önkormányzati adóhatóság, az illetékhivatal és a vámhivatal (együttesen: az adóigazgatás szervei), az adó beszedéséhez, a mentességek és a kedvezmények megállapításához, ellenőrzéséhez (ideértve az adó jellegű befizetési kötelezettséget, az illetéket, a vámot és a központi költségvetés terhére folyósított támogatást is).

(3) Az adóigazgatás szervei a (2) bekezdésben meghatározott határidő után, a korábbi kötelezettségek tekintetében az adózás rendjéről szóló törvényben meghatározott elévülési idő elteltéig az egyes adóalanyok konkrét ügyeiben jogosultak a személyazonosító jel használatával a nyilvántartás adatait igényelni, az ezen időpont után keletkezett kötelezettségek vonatkozásában pedig a 17. § (2) bekezdésének *b)* pontjában foglalt adatok igénylésére jogosultak.

(4) 1995. december 31-ig a 17. § (2) bekezdésének *c)* pontjában, ezen időpont után pedig a 17. § (2) bekezdésének *b)* pontjában foglalt adatok igénylésére jogosult:

a) a Társadalombiztosítási Főigazgatóság és szervei — a családi állapottal kiegészítve — a járulékfizetéssel, a nyilvántartással, az adatszolgáltatással kapcsolatos, jogszabályban előírt kötelezettségük teljesítése, továbbá a szervek hatáskörébe tartozó ellátásoknak (szolgáltatásoknak) a jogosultak részére történő megállapítása és folyósítása (szolgáltatása), valamint ezek ellenőrzése céljából;

b) az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, valamint az egészségügyi igazgatás szervei az egészségügyi alap- és szakellátással, a gondozóhálózati ellátással, a vérellátással, a közegészségügyi-járványügyi nyilvántartásokkal kapcsolatos feladatai ellátásához; valamint

c) a munkaügyi igazgatás szervei.

(5) A polgár a (2) és (4) bekezdésben meghatározott időpontig, az ott felsorolt szerveknek, valamint a munkáltatónak és a kifizetőnek a személyi jövedelemadóval, illetőleg a társadalombiztosítással kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettsége teljesítéséhez a személyazonosító jelét köteles átadni.

Nyvtv. 38. § (1) Az e törvény hatálybalépése előtt vezetett népesség-, lakcím- és személyi igazolvány nyilvántartásokból személyi adatokat szolgáltatni csak az e törvényben meghatározott adattartalommal lehet.

(2) Az e törvény hatálybalépése előtt a népességnylvántartásba felvett, de időközben Magyarország területéről véglegesen eltávozott polgároknak a 11. § (4) bekezdésének c) pontjában, illetve a 12. § (1) bekezdésében meghatározott határidő eltelte után tárolt adatait — az alapisiratok kivételével — e törvény hatálybalépésétől számított három hónapon belül törölni kell.

(3) A személyi szám a törvény hatálybalépésével egyidejűleg megszűnik. Ahol más jogszabály „személyi számot” említ azon „személyazonosító jelet”, „népesség-nyilvántartást” azon „személyi adat- és lakcímnyilvántartást”, „állandó bejelentett lakást” azon „lakóhelyet”, „ideiglenes lakáscímet” azon „tartózkodási helyet” és ahol „személyi igazolványt” azon „személyazonosító igazolványt” kell érteni.

(4) A Hivatal vagyoni jogi és munkajogi ügyek tekintetében az Állami Népességnylvántartó Hivatal jogutódja.

R. 48. § (1) Az 1993. június 1-je előtt keletkezett iratokat zárt archívumként a Belügyminisztérium Adatfeldolgozó Hivatala kezeli. Ebben az adatállományban csak a passzíválás okát és időpontját lehet átvezetni. Az adatállományból adatot szolgáltatni az érintetten kívül az OSZH, a büntetővizsgáló szervei, a nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint a Belügyminisztérium állampolgársági és névváltozási ügyeket intéző szerve számára lehet.

(2) Annak a polgárnak, aki azért nem rendelkezik állandó bejelentett lakcímmel, mert lakóhelyére a korábbi szabályok szerint nem lehetett állandó jelleggel bejelentkezni, de lakó-

helye az Nytv. 5. § (2) bekezdése szerint lakásnak minősül, bejelentési kötelezettségének 1993. december 31-ig kell eleget tennie.

(3) Az Nytv. hatálybalépése előtt létesített, érvényes ideiglenes lakcím — megújítás hiányában — 1994. június 30-án érvényét veszti, erről az érintett polgárokat az OSZH legkésőbb 1994. március 31-ig országos napilapban közzétett hirdetmény útján értesíti.

(4) 1993. december 31-ig a még forgalomban lévő „jelentőlap állandó, ideiglenes lakcímváltozásról” nyomtatványokon lehet a lakcímbejelentést teljesíteni.

(5) A jegyző a 6. § (1)–(2) bekezdései szerinti címnyilvántartást legkésőbb 1995. december 31-ig köteles felállítani.

(6) A területi nyilvántartó szerv 1994. december 31-ig évente megküldi a lakóhely szerint illetékes rendőrkapitányságnak a következő évben 14. életévüket betöltő polgároknak a személyi igazolvány kiállításához szükséges adatait.

(7) A 11. § (2) bekezdésében felsorolt szerveken kívül az OSZH vezetőjének megbízásából a megyei önkormányzat, illetve a köztársasági megbízott informatikai szervezete adatfeldolgozást végezhet.

(8) Az Nytv. hatálybalépése előtt kiadott, személyi számot tartalmazó személyi lap, valamint a személyi számot nem tartalmazó személyi lap és a személyi számról szóló igazolás hatósági bizonyítványnak minősül.

Nyvtv. 39. § (1) A nyilvántartás a 37. § (1) bekezdésében meghatározott határidőig tartalmazza a polgár családi állapotát is.

(2) A nyilvántartás 1993. december 31-ig a polgár magyar vagy nem magyar állampolgárságát tartalmazza.

(3) A területi nyilvántartás 1994. december 31-ig tartalmazza a 11. § (1) bekezdésében felsorolt adatokat.

(4) A köztársasági megbízott illetékességi területén a (3) bekezdésben meghatározott időpontig engedélyezi a területi szinten nyilvántartott adatokból — a törvényben meghatározott feltételek mellett — adatszolgáltatások teljesítését.

IX. fejezet

Záró és hatálybaléptető rendelkezések

Nyvtv. 40. § (1) Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló, az 1981. évi I. törvénnyel módosított 1957. évi IV. törvény (Áe.) 17. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az eljáró államigazgatási szerv megnevezését, a jegyzőkönyv készítésének helyét és idejét, a meghallgatott személy természetes személyazonosító adatait és lakcímét, a jogokra és kötelezettségekre való figyelmeztetést, továbbá az ügyre vonatkozó lényeges nyilatkozatokat és megállapításokat, végül — írásban készült jegyzőkönyv esetén — a meghallgatott személy, az ügyintéző és a jegyzőkönyvvezető aláírását.”

(2) Az Áe. 52. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az államigazgatási szerv törvényben vagy önkormányzati rendeletben meghatározott esetben az ügyfél adatainak rendszeres igazolására hatósági igazolványt ad ki. Az ügyfél jogainak rendszeres igazolására hatósági bizonyítvány kiadását kormányrendelet is elrendelheti.”

(3) Az Áe. 53. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„53. § (1) Az államigazgatási szerv a jogszabályban meghatározott adatokat nyilvántartja. Az állampolgárok személyes adatainak nyilvántartását csak törvény vagy a törvény felhatalmazása alapján az abban meghatározott körben helyi önkormányzati rendelet írhatja elő.

(2) Az államigazgatási szerv a nyilvántartásban és az alapjául szolgáló iratokban szereplő személyes adatokat — az érintetten kívül — az adatkezelés céljának és az adatok körének pontos meghatározásával csak törvényben vagy a törvény felhatalmazása alapján alkotott helyi önkormányzati rendeletben meghatározott szervezeteknek és személyeknek hozhatja tudomására.”

Nyvtv. 41. § (1) A szabálysértésekről szóló módosított 1968. évi I. törvény (Sztv.) a következő 26/A. §-sal egészül ki:

„26/A. § A szabálysértési hatóság nyilvántartja az általa szabálysértés miatt felelősségre vont elkövetők természetes személyazonosító adatait, lakcímét, az elkövetett cselekményt, az alkalmazott büntetést vagy intézkedést és az ügy számát a büntetés vagy intézkedés végrehajthatóságának megszűntéig [25. § (2) bekezdés].”

(2) Az Sztv. 52. §-ának (4) bekezdése a következő mondatokkal egészül ki:

„A jegyzőkönyvben vagy hangfelvételen fel kell tüntetni az elkövető és a tanú (szakértő) természetes személyazonosító adatait és lakcímét, valamint az ügy szempontjából jelentős egyéb adatait.”

Nyvtv. 42. § (1) A honvédelemről szóló módosított 1976. évi I. törvény (Hvt.) a következő 25/A. §-sal egészül ki:

„25/A. § (1) A honvédelmi igazgatási szervek által vezetett nyilvántartás pontossága és a hadkötelesek bejelentési kötelezettségének enyhítése érdekében az Országos Személyi Adat- és Lakcímnnyilvántartó Hivatal elkülönített rendszerben kezeli a sorköteles, a tényleges és a tartalékos állományú, továbbá a Honvédelmi Minisztériumban és a Magyar Honvédségnél alkalmazottként munkaviszonyban álló polgároknak, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény 11. § (1) bekezdésében meghatározott adatait. Ezen elkülönített rendszert a belügyminiszter és a honvédelmi miniszter együttesen felügyeli.

(2) E rendszerből a honvédelmi igazgatás szervei a hadköteles korba lépőkről a katonai nyilvántartásba vételt megelőző évben, a nyilvántartásban lévőkről pedig adataik megváltozásának függvényében folyamatosan adatszolgáltatást kapnak.”

(2) A Hvt. 25. § (1) bekezdésében meghatározott személyi körre vonatkozó katonai nyilvántartási adatoknak a Magyar Honvédség részére történő átadásáig, de legkésőbb a törvény hatálybalépésétől számított egy évig — a katonai adatvagyon megőrzése érdekében, ezen adatok vonatkozásában — a Hivatal elkülönített rendszere a korábbi feldolgozási rend szerint működik.

Nyvtv. 43. § A népszavazásról és a népi kezdeményezésről szóló 1989. évi XVII. törvény 21. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A népi kezdeményezést és a népszavazás állampolgári kezdeményezését tartalmazó íveken — az aláírások mellett — fel kell tüntetni a kezdeményező olvasható nevét és lakcímét, valamint természetes személyazonosító adatait vagy személyazonosító jelét.”

Nyvtv. 44. § Az országgyűlési képviselők választásáról szóló, módosított 1989. évi XXXIV. törvény (Vjt.) a következő 37/A—37/B. §-okkal egészül ki:

„37/A. § (1) A választók nyilvántartásának összeállítása céljából, a választás kitűzésétől számított 25 napon belül, a választásban érintett választókerület települési önkormányzata(i) jegyzője részére az a)–c) pontokban megjelölt szervek a választójoggal nem rendelkező személyek (2) bekezdés szerinti adatait kötelesek közölni az alábbiak szerint:

a) a cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alá helyezésről és annak megszűnéséről az illetékes bíróság, illetve a gyámhatósági feladatokat ellátó jegyző vagy köztársasági megbízott;

b) a közügyek gyakorlásától eltiltó jogerős ítélet hatálya alatt álló személyekről a büntetéseket nyilvántartó szerv;

c) szabadságvesztés büntetését töltő, valamint a büntetőeljárásban jogerősen elrendelt intézeti kényszergyógykezelés alatt álló polgárokról az illetékes büntetésvégrehajtási intézet.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jelentés adattartalma:

a) családi és utónév (nők esetében leánykori és családi utónév is);

b) lakóhely;

c) személyazonosító jel [az (1) bekezdés a) pontja esetén a természetes személyazonosító adatok];

d) a választójog gyakorlásából való kizárás oka, kezdete és megszűnésének várható időpontja;

e) a kizáró okot elrendelő bíróság megnevezése, az ítélet ügyiratszám, kelte és jogerőre emelkedésének időpontja.

37/B. § A 37/A. § szerinti adatot szolgáltató nyilvántartások bármelyike (egymástól elkülönítetten) és a helyi személyi adat- és lakcímnyilvántartás — a választással, illetve a népszavazással és népi kezdeményezéssel érintett választókerület lakosságát érintően — a választók nyilvántartásának összeállítására előírt időpontban, a választásra jogosultak megállapítása érdekében összekapcsolható. Az összekapcsolást a választás lebonyolítása, illetve az irányadó törvényekben a jogorvoslatra megállapított határidő letelte után meg kell szüntetni. Az összekapcsolás alapján létrehozott nyilvántartásból a személyi adat- és lakcímnyilvántartás nem vehet át adatot.”

Nyvtv. 45. § (1) A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 1990. évi LXIV. törvény (Övjt.) a következő 4/A—4/B. §-okkal egészül ki:

„4/A. § (1) A választók nyilvántartásának összeállítása céljából, a választás kitűzésétől számított 25 napon belül, a választásban érintett választókerület települési önkormányzata(i) jegyzője részére az a)—c) pontokban megjelölt szervek a választójoggal nem rendelkező személyek (2) bekezdés szerinti adatait kötelesek közölni az alábbiak szerint:

a) a cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alá helyezésről, illetve annak megszűnéséről az illetékes bíróság, illetve a gyámhatósági feladatokat ellátó jegyző vagy köztársasági megbízott;

b) a közügyek gyakorlásától eltiltó jogerős ítélet hatálya alatt álló személyekről a büntetéseket nyilvántartó szerv;

c) szabadságvesztés büntetését töltő, valamint a büntetőeljárásban jogerősen elrendelt intézeti kényszergyógykezelés alatt álló polgárokról az illetékes büntetésvégrehajtási intézet.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jelentés adattartalma:

a) családi és utónév (nők esetében leánykori családi és utónév is.);

b) lakóhely;

c) személyazonosító jel [az (1) bekezdés a) pontja esetén a természetes személyazonosító adatok];

d) a választójog gyakorlásából való kizárás oka, kezdete és megszűnésének várható időpontja;

e) a kizáró okot elrendelő bíróság megnevezése, az ítélet ügyiratszám, kelte és jogerőre emelkedésének időpontja.

4/B. § A 4/A. § szerinti adatot szolgáltató nyilvántartások bármelyike (egymástól elkülönítetten) és a helyi személyi adat- és lakcímnyilvántartás — a választással, illetve a népszavazással és népi kezdeményezéssel érintett választókerület lakosságát érintően — a választók nyilvántartásának összeállítására előírt időpontban, a választásra jogosultak megállapítása érdekében összekapcsolható. Az összekapcsolást a választás lebonyolítása, illetve az irányadó törvényekben a jogorvoslatra megállapított határidő letelte után meg kell szüntetni. Az összekapcsolás alapján létrehozott nyilvántartásból a személyi adat- és lakcímnyilvántartás nem vehet át adatot.”

(2) Az Övjt. 5. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A nyilvántartást a személyi adat- és lakcímnyilvántartás, valamint a 4/A. § szerint közölt adatok alapján kell összeállítani.”

Nyvtv. 46. § (1) E törvény — a (2)—(5) bekezdésben foglaltak kivételével — a kihirdetése napján lép hatályba. Egyidejűleg a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 8. §-a hatályát veszti.

(2) A törvény 31. §-ában szabályozott nyilvántartási kötelezettség a törvény hatálybalépését követő 9. hónap első napján, valamint a 12. §-ban szabályozott archiválási rend a törvény hatálybalépését követő 13. hónap első napján lép hatályba.

(3) A törvény 8. §-ának (2) bekezdése és a 26—28. §-ai 1993. június 1-jén lépnek hatályba.

(4) A törvény 4. §-ának (2) bekezdése és a 9. § (2) bekezdésének f) pontja 1993. november 1-jén lép hatályba.

(5) A személyazonosító igazolvánnyal kapcsolatosan a törvény rendelkezései — a 9. § (2) bekezdésének g) pontja kivételével — 1996. január 1-jén lépnek hatályba, egyidejűleg a 14. § f) pontja és a 21. § b) pontja hatályát veszti.

Nyvtv. 47. § (1) A Kormány felhatalmazást kap arra, hogy rendeletben állapítsa meg

a) a személyi adat- és lakcímnnyilvántartási, lakcím-megállapítási és lakcímbejelentési eljárásnak, a nyilvántartás vezetésének és az adatszolgáltatásnak részletes, valamint a személyi igazolvány kiadásának és nyilvántartásának átmeneti szabályait;

b) 1996. január 1-jéig a személyazonosító igazolvánnyal kapcsolatos eljárásnak és nyilvántartásnak a törvény 7. § (2) bekezdésének d) pontjában és a 29. §-ában foglaltakhoz kapcsolódó végrehajtási rendelkezéseit;

c) a nyilvántartásból kiadott okiratok, valamint a nyilvántartás adatforrásául szolgáló alapidatok kezelésének szabályait;

(2) A belügyminiszter felhatalmazást kap arra, hogy rendeletben szabályozza

a) a nyilvántartás üzemeltetésével és működésével, továbbá a személyazonosító igazolvány kiadásával és nyilvántartásával, valamint a lakcímnnyilvántartással kapcsolatos technikai szabályokat;

b) a nyilvántartási eljárás során használandó iratmintákat;

c) a pénzügyminiszterrel egyetértésben az adatszolgáltatásokért fizetendő igazgatási szolgáltatási díj összegét;

d) az adatvédelmi felelős [30. § (2) bekezdés] feladatát és hatáskörét.

(3) A belügyminiszter és a honvédelmi miniszter felhatalmazást kap arra, hogy a Hivatal elkülönített rendszerében kezelt honvédelmi nyilvántartás felügyeletének rendjét szabályozza.

(4) A Kormány, illetve a helyi önkormányzatok felhatalmazást kapnak arra, hogy rendeletben meghatározzák azokat a szervezeteket, amelyek a nyilvántartás részére adatfeldolgozást végezhetnek.

R. 49. § (1) E rendelet — a (2) bekezdésben foglaltak kivételével — 1993. november 1-jén lép hatályba.

(2) E rendelet 36. § (4) bekezdése, 40. §-a, 45. § b) pontja 1994. január 1-jén, 15. § (3) bekezdése 1995. január 1-jén lép hatályba.

(3) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

a) a népességnnyilvántartásról szóló 6001/1991. Korm. irányelv;

b) az Állami Népességnnyilvántartásról szóló 1986. évi 10. tvr. végrehajtására kiadott 25/1986. (VII. 8.) MT rendelet végrehajtásáról szóló 1/1987. (I. 9.) KSH rendelkezés;

c) a lakcím bejelentéséről és nyilvántartásáról szóló 6/1983. (XI. 20.) BM rendelet és a végrehajtása tárgyában kiadott 10/1984. BM utasítás.

R. 50. § A Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálatról szóló 19/1991. (I. 29.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés d) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„d) az Országos Személyiadat- és Lakcímnnyilvántartó Hivatal szakirányítása és a köztársasági megbízott rendszergazda szerepe mellett üzemelteti a polgárok személyi adatainak és lakcímének területi számítógépes rendszerét”.

R. 51. § Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviseletről szóló, a 7/1989. (VIII. 17.) BM rendelettel és a 8/1992. (V. 19.) BM rendelettel módosított 2/1982. (VIII. 14.) MTTH rendelkezés (a továbbiakban: Ar.) az alábbiak szerint módosul:

(1) Az Ar. 15. §-ának a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép és a b) pont jelölése c) pontra változik:

(15. § Engedély nélküli iratbetekintési joga van)

„a) az Országos Személyiadat- és Lakcímnnyilvántartó Hivatalnak és a jegyzőnek a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásával kapcsolatos feladatainak ellátásához szükséges adatszolgáltatással összefüggésben;

b) a Központi Statisztikai Hivatalnak és területi szerveinek a népmozgalmi statisztikai adatszolgáltatás teljességi ellenőrzése céljából;”

(2) Az Ar. 39. §-ának (1) bekezdése az alábbiak szerint módosul és az a) és b) pont jelölése b) és c) pontra változik:

„(1) A korábbi házasság megszűnését az anyakönyvvezető megállapíthatja:

a) a házasul személyes nyilatkozata;”

(3) Az Ar. 102—107. §-ai hatályukat veszti.

Melléklet

az 1992. évi LXVI. törvény 13. §-ához

A személyazonosító jel képzésének szabályai

1. A személyazonosító jel tizenegy jegyű.

2. A személyazonosító jelet az alábbiak szerint kell képezni:

a) az 1. számjegy az állampolgár állampolgárságát, születésének évszázadát és nemét jelöli a következők szerint:

Állampolgárság	Születési idő és nem			
	1899 után		1900 előtt	
	született			
	férfi	nő	férfi	nő
magyar	1	2	3	4
nem magyar	5	6	7	8

b) a 2—7 számjegyek az állampolgár születési évének utolsó két számjegyét, a születés hónapját és napját tartalmazzák;

c) a 8—10. számjegyek az azonos napon születettek születési sorszáma;

d) a 11. számjegy az 1—10. számjegyek felhasználásával matematikai módszerekkel képzett ellenőrző szám.

3. A személyazonosító jel 11. számjegyét úgy kell képezni, hogy a 2. a)–c) pontok szerint képzett tíz számjegy mindegyikét szorozni kell azzal a sorszámmal, ahányadik helyet foglalja el a személyazonosító jelen belül. (Első számjegy szorozva eggyel, a 2. számjegy szorozva kettővel és így tovább.) Az így kapott szorzatokat össze kell adni és az összeget tizeneggyel osztani. Az osztás maradéka a 11. számjeggyel lesz egyenlő. A c) pont szerinti születési sorszámot nem szabad kiadni, ha a tizeneggyel való osztásnál a maradék egyenlő tízzel.

1. számú melléklet

a 146/1993. (X. 26.) Korm. rendelethez

Érkezett:

Ikt. szám:

Továbbítva:

Címzett:

.....

.....

Nyilatkozat**az adatszolgáltatási korlátozásról**

A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 2. § (1) bekezdésében biztosított jogommal élve nem járlok hozzá a nyilvántartásban tárolt személyi és lakcímadataimnak a törvényben megjelölt célokra túl való felhasználásához. Tudomásul veszem, hogy a jegyző, a Köztársasági Megbízott Hivatala vagy az Országos Személyiadat- és Lakcímnnyilvántartó Hivatal megkeresésére — eseti engedélyem alapján — az adatszolgáltatási tilalmat feloldhatom.

Kelt: 199.....

.....

személyazonosító jel olvasható névalírás

Lakóhely:

Tartózkodási hely:

Megjegyzés: A nyilatkozat nem érinti a törvényben kötelezően előírt adatszolgáltatások teljesítését (pl. adóigazgatás, honvédelmi nyilvántartás, ingatlan-nyilvántartás), továbbá a törvény 20. §-a alapján engedélyezett adatszolgáltatást.

A nyilatkozatot a lakó-, vagy tartózkodási hely szerint illetékes polgármesteri hivatalhoz kell eljuttatni.

2. számú mellékleta 146/1993. (X. 26.) Korm. rendelethez**Adatszolgáltatást kérő lap****I.**

A kérelmező neve:

Címe:

Képviselőjének neve:

A kérelmező

vagy képviselője személyazonosító jele:

II.

A kért adatkör meghatározása:

- név
- leánykori név
- lakóhely
- tartózkodási hely
- születési idő
- születési hely
- anyja neve
- személyazonosító jel
- egyéb

III.

Az adatszolgáltatás terjedelme: azon polgárok körének meghatározása, akikről a II. pontban meghatározott adatkörbe tartozó adatokat kéri (csoportismérv meghatározása):

IV.

Az adatfelhasználás célja:

V.

Az adatkérés jogalapja és igazolása:

VI.

Az adatszolgáltatás formája:

- on-line
- mágneses adathordozó
- papír

VII.

Az adatszolgáltatás kért határideje, rendszeressége:

Dátum:

.....
aláírás3. számú mellékleta 146/1993. (X. 26.) Korm. rendelethez**Bejelentőlap****1. lakóhelyváltásról**

Adattartalma:

- családi és utónév,
- leánykori családi és utónév,
- születési hely, idő,
- anyja leánykori családi és utóneve,
- állampolgárság,
- személyazonosító jel,
- a kitöltés indoka: lakóhely létesítése, lakóhely változása, lakóhely megszűnése, lakóhely érvénytelenítése, kívándorlás,
- eddigi lakóhely,
- új lakóhely,
- bejelentés dátuma,
- szállásadó aláírása,
- bejelentő aláírása,
- az ügyintéző által a fenti adatokból kódolt adattartalom,
- ügyintéző aláírása.

Bejelentőlap**2. tartózkodási hely változásról, ideiglenes külföldi tartózkodásról**

Adattartalma:

- családi és utónév,

— leánykori családi és utónév,— születési hely, idő,— anyja leánykori családi és utóneve,— állampolgárság,— személyazonosító jel,— a kitöltés indoka: tartózkodási hely létesítése, változása, megszűnése, megújítása, érvénytelenítése; ideiglenes külföldön tartózkodás bejelentése, visszatérés ideiglenes külföldön tartózkodásból;— eddigi tartózkodási hely,	— új tartózkodási hely,— bejelentés dátuma,— szállásadó aláírása,— bejelentő aláírása,— az ügyintéző által a fenti adatokból kódolt adattartalom,— ügyintéző aláírása.

15/1991. (IV. 13.) AB

határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálata iránt benyújtott indítvány alapján meghozta a következő

határozatot.

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy személyes adatok meghatározott cél nélküli, tetszőleges jövőbeni felhasználásra való gyűjtése és feldolgozása alkotmányellenes.

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a korlátozás nélkül használható, általános és egységes személyazonosító jel (személyi szám) alkotmányellenes.

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az állami népeségnyilvántartásról szóló 1986. évi 10. törvényerejű rendelet, valamint a Minisztertanácsnak e törvényerejű rendelet végrehajtására kiadott 25/1986. (VII. 8.) MT rendelete és a 102/1990. (VII. 3.) MT rendelete alkotmányellenes, ezért a törvényerejű rendeletet és végrehajtási rendeleteit megsemmisíti.

A megsemmisített jogszabályok 1991. december 31-én vesztek hatályukat, kivéve alább felsorolt rendelkezéseiket, amelyek e határozatnak a Magyar Közlönyben való közzététele napján vesztek hatályukat:

A törvényerejű rendelet 4. §-ának második mondata,

5. §-ának (2) bekezdése,

a 6. § (2) bekezdésének második és harmadik tagmondata,

a 6. § (3) bekezdése,

a 7. § (1) bekezdésének második mondata,

a 7. § (2) bekezdéséből a „— ha jogszabály másként nem rendelkezik —”, „vagy jogos érdeke”, „vagy nyilatkozatával” kitételek,

a 7. § (4) bekezdése,

továbbá a 10. § (3) bekezdéséből a „törvényerejű rendeletben vagy minisztertanácsi rendeletben” szavak.

Eszerint az Alkotmánybíróság határozatának közzététele és 1991. december 31. között a törvényerejű rendelet 4. §-a, a 6. § (2) bekezdése, a 7. § (1) és (2) bekezdése és a 10. § (3) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban:

„4. § Az állami népeségnyilvántartás az állampolgár személyi számát, alapvető személyazonosító és lakcím adatait tartalmazza.”

„6. § (2) A személyi számot a személyi adatokat is tartalmazó számítógépes nyilvántartásokban azonosító adatként kell használni.”

„7. § (1) Az állami népeségnyilvántartás magánszemélyek és — feladataik végrehajtásához — szervezetek részére adatokat szolgáltat.

(2) Magánszemély az állami népeségnyilvántartás alapján más személyre vonatkozóan olyan adat közlését, illetőleg olyan okirat kiállítását kérheti, amelyhez joga fűződik. Ezt a kérelmezőnek okirattal igazolnia kell.”

„10. § (3) Az állampolgár személyére, családi és egyéb körülményeire vonatkozó adatot csak az érintett állampolgár hozzájárulásával, illetőleg törvényben meghatározott esetben lehet nyilvánosságra hozni.”

Az Alkotmánybíróság elrendeli határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

INDOKOLÁS

I.

Az indítványozó teljes egészében támadta az állami népeségnyilvántartásról szóló 1986. évi 10. törvényerejű rendeletet (a továbbiakban tvr.) és két végrehajtási rendeletét, a 25/1986. (VII. 8.) MT, illetve a 102/1990. (VII. 3.) MT rendeletet, azzal, hogy ezek a személyi adatok védelméhez való alkotmányos joggal (Alkotmány 59. §) ellentétesek. Kérte mindhárom jogszabály megsemmisítését.

Az indítványozó érvelése szerint a tvr. nem elégíti ki sem az Alkotmány, sem a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: jogalkotási törvény) által az alapvető jog szabályozásához megkívánt törvényi szabályozási szintet, ezért teljes egészében alkotmányellenes. Ugyancsak a jogalkotási törvénybe ütközik szerinte, hogy a tvr. úgy ír elő kötelező adatszolgáltatást, hogy a szolgáltatandó adatok körét a Minisztertanács határozza meg; ez a meghatalmazás nem tartalmazza a felhatalmazás tárgyát és kereteit. Így a Minisztertanács alapvető jogokat és kötelezettségeket szabályoz, amelyre azonban nem kaphat felhatalmazást. Alkotmányellenes az indítványozó szerint az is, hogy minisztertanácsi rendelet határozza meg a kötelező adatszolgáltatás címzettjeit, akik az adatok felhasználása alapján jogokat és kötelezettségeket állapítanak meg, s akiknél ugyanakkor a személyes adatok védelme nem garantálható.

II.

Az Alkotmány 59. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jó hírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.

Az Alkotmánybíróság — a 20/1990. AB határozat szerinti eddigi gyakorlatát folytatva — a személyes adatok védelméhez való jogot nem hagyományos védelmi jogként értelmezi, hanem annak aktív oldalát is figyelembe véve, *információs önrendelkezési jogként*.

Az Alkotmány 59. §-ában biztosított személyes adatok védelméhez való jognak eszerint az a tartalma, hogy mindenki maga rendelkezik személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. Személyes adatot felvenni és felhasználni tehát általában csakis az érintett beleegyezésével szabad; mindenki számára követhetővé és ellenőrizhetővé kell tenni az adatfeldolgozás egész útját, vagyis mindenkinek joga van tudni, ki, hol, mikor, milyen célra használja fel az ő személyes adatát. Kivételesen törvény elrendelheti személyes adat kötelező kiszolgáltatását, és előírhatja a felhasználás módját is. Az ilyen törvény korlátozza az információs önrendelkezés alapvető jogát, és akkor alkotmányos, ha megfelel az Alkotmány 8. §-ában megkövetelt feltételeknek.

Bármilyen jogszabály, amely — az alkalmazott eljárásra tekintet nélkül — személyes adat felvételéről, gyűjtéséről, tárolásáról, rendezéséről, továbbadásáról, nyilvánosságra hozásáról, megváltoztatásáról, a további felhasználás megakadályozásáról, az adatból új információ előállításáról, vagy akár milyen más módon történő felhasználásáról (a továbbiakban: a személyes adat feldolgozásáról) rendelke-

zik, csak akkor felel meg az Alkotmány 59. §-ának, ha garanciákat tartalmaz arra nézve, hogy az érintett személy az adat útját a feldolgozás során követni, és jogait érvényesíteni tudja. Az erre szolgáló jogintézményeknek tehát biztosítaniuk kell az érintett beleegyezését a feldolgozásba, illetve pontos garanciákat kell tartalmazniuk azokra a kivételes esetekre nézve, amikor az adatfeldolgozás az érintett beleegyezése (esetleg tudta) nélkül történhet. E garanciális jogintézményeknek továbbá — az ellenőrizhetőség érdekében is — objektív korlátok közé kell szorítaniuk az adat útját.

Az információs önrendelkezési jog gyakorlásának feltétele és egyben legfontosabb garanciája a *célhozakötöttség*. Ez azt jelenti, hogy személyes adatot feldolgozni csak pontosan meghatározott és jogszerű célra szabad. Az adatfeldolgozásnak minden szakaszában meg kell felelnie a bejelentett és közhitelűen rögzített célnak. Az adatfeldolgozás célját úgy kell az érintettel közölni, hogy az megítélhesse az adatfeldolgozás hatását jogaira, és megalapozottan dönthesse az adat kiadásáról; továbbá, hogy a céltól eltérő felhasználás esetén élhessen jogaival. Ugyanezért az adatfeldolgozás céljának megváltozásáról is értesíteni kell az érintettet. Az érintett beleegyezése nélkül az új célú feldolgozás csak akkor jogszerű, ha azt meghatározott adatra és feldolgozóra nézve törvény kifejezetten megengedi. A célhozakötöttségből következik, hogy a *meghatározott cél nélküli*, „készletre”, előre nem meghatározott jövőbeni felhasználásra való adatgyűjtés és -tárolás alkotmányellenes.

A másik alapvető garancia az *adattovábbítás és az adatok nyilvánosságra hozásának korlátozása*.

Az adattovábbítás szűkebb értelme az, hogy az adatot az adatfeldolgozó meghatározott harmadik személy számára hozzáférhetővé teszi. Az adat nyilvánosságra hozása azt jelenti, hogy az adatot bármely harmadik személy megismerheti. Aki az adatfeldolgozó számára annak megbízásából — rendszerint hivatás- vagy üzletszerűen — végzi az adatfeldolgozást szorosan vett fizikai vagy számítástechnikai teendőit, nem számít „adatfeldolgozónak”, s az adatok számára hozzáférhetővé tétele nem „adattovábbítás”. Az ilyen megbízott felelőssége külön szabályozandó, érintetlenül hagyva az adatfeldolgozó teljes felelősségét mind a saját maga által végzett, mind a mással elvégeztetett adatfeldolgozásért.

Személyes adatot az érintetten és az eredeti adatfeldolgozón kívüli harmadik személy számára hozzáférhetővé tenni — s eszerint adatfeldolgozási rendszereket egymással összekapcsolni — csak akkor szabad, ha minden egyes adott vonatkozásában az adattovábbítást megengedő összes feltétel teljesült. Ez tehát azt is jelenti, hogy az adattovábbítás címzettjének (az adatkérőnek) vagy konkrét törvényi felhatalmazással kell rendelkeznie ahhoz, hogy a továbbított adatokat feldolgozhassa, vagy az érintett beleegyezését kell bírnia. A célhozakötöttség természetesen a továbbítás legfőbb akadálya. A célhozakötöttség követelménye, továbbá a cél megváltoztatásának, valamint az adattovábbításnak fent meghatározott feltételei az államigazgatási szervek közötti, vagy azokon belüli adattovábbításnak is gátat szabnak.

III.

A támadott tvr. alkotmányellenes, mert nem tesz eleget a célhozakötöttség alapvető követelményének. Így különösen

- nem határozza meg az adatfeldolgozás célját,
- ezzel összefüggésben nem határozza meg pontosan a feldolgozott adatok körét,
- lehetővé teszi a népeségnyilvántartás szolgáltatásaihoz más, meg nem határozott nyilvántartások igénybevételét,

— az érintett jogait nem biztosítja a megkívánt mértékben, különösen nem tartalmaz kielégítő garanciákat az érintett védelmére az adattovábbítás feltételeit illetően.

1. Az adatfeldolgozás céljának és gyűjtőkörének a tvr. szerinti meghatározása alkotmányellenes.

A tvr. 1. § (2) bekezdése szerint az állami népeségnyilvántartás feladata az egységes személyi alapnyilvántartáshoz szükséges adatok gyűjtése, a nyilvántartás folyamatos vezetése és adatok szolgáltatása. A tvr. 4. §-a szerint „alapvető személyazonosító és lakcím adatokat” tartalmaz a nyilvántartás (amelyek meghatározását a Minisztertanácsra delegálja), de a 3. § iskolai végzettségre és szakképzettségre vonatkozó adatok kötelező szolgáltatását is előírja. Ezek a tvr.-ben is látható nyomai annak a koncepciónak, hogy integrált személyi adatbankot hozzanak létre, amely az állampolgárok adatait a lehető legszélesebb körben tartalmazza, az egészségügyi adatoktól kezdve a vagyoni adatokon át a hivatali ügyekig. Ehhez volt szükséges a személyi szám használatának kötelezővé tétele a népeségnyilvántartásban és azon kívül az államigazgatási és igazságügyi eljárás során [6. § (2) bekezdés]. Ezt az elképzelést az Állami Népeségnyilvántartó Hivatal fejlesztési koncepciói még a nyolcvanas évek végén is tartalmazták. Hasonló integrált, központi állami nyilvántartások terveit el kellett ejteni a társadalmi ellenállás miatt a hatvanas évek közepén az USA-ban, a hetvenes években pedig Franciaországban és a Német Szövetségi Köztársaságban. A központi adatbankok által felszínre hozott problémák mindenütt gerjesztői lettek az adatvédelmi törvényhozásnak.

A határozott cél nélküli, s definiált célok hiányában a különböző felhasználási célok szerint nem osztható, bármely adatot előre meg nem határozható felhasználói körök számára rendelkezésre bocsátó, „készletre” való adatfeldolgozás önmagában alkotmányellenes. A célhozakötöttség hiányát nem pótolhatja az adattovábbítás feltételeinek garanciális szabályozása. Az adattovábbítás feltételekhez kötése és a célhozakötöttség ugyanis az információs önrendelkezési jognak nem vagylagos, hanem együttes garanciái; a célhozakötöttségnek az adat felvételétől kezdve az adat törléséig érvényesülnie kell. Nem konstruálható meg tehát alkotmányosan olyan megoldás, hogy egy meghatározott cél nélküli, központi integrált adatbankra nézve az adatvédelemhez való alkotmányos jog egyik konstitutív elemét, a célhozakötöttséget csakis a lekérdőzködő tartsuk érvényesnek. Az ún. törvényes adatminőségnek ugyanis a feldolgozás minden fázisában fenn kell állnia. Nem elégséges, ha egyes feldolgozási szakaszokban egyes garanciák teljesülnek, s ez az állapot nem orvosolja más fázisok alkotmányellenességét. Ezért nem kielégítő a 25/1986. (VII. 8.) MT rendelet 5. § (2) bekezdésének előírása, amely szerint az adatkérő a népeségnyilvántartásból kapott adatot csak az adatkérés indokaként megjelölt célra használhatja. Az adatkérőnek ez az egyébként magától értetődő kötelessége nem pótolja a népeségnyilvántartás megragadható céljának hiányát, s azt, hogy ennek folytán éppen az adattovábbítás mozzanatából hiányzik a cél folytonossága, vagy a cél megváltozásának legitimitása.

Az adattovábbítás önmagában vett alkotmányosságától függetlenül a pontosan meg nem határozott gyűjtőkörű adatfeldolgozó számára természetesen adódik, hogy az egyes személyekre vonatkozó adatokat összességükben és összefüggésükben megismeri. Ez teljesen kiszolgáltatja neki az adatait, átvilágíthatóvá teszi magánszféráját is, továbbá egyenlőtlen kommunikációs helyzetet eredményez, amelyben az érintett nem tudja, hogy az adatfeldolgozó mit tud róla. Az eredeti összefüggésekből szükségképpen kiragadott adatokból összeálló ún. „személyiségprofil”, amely a személyiségi jogokat különösen sérti, s amelynek elkerülése az egyes adatfeldolgozások jogszerűsége megítélésénél alapvető szempont, a széles, de határozatlan gyűjtőkörű adatfeldolgozás velejárója. Mindezekért az ilyen adatfeldolgozás az emberi méltóságot sérti.

Az Alkotmánybíróság nem talált olyan alkotmányos jogot vagy érdeket, amely az Alkotmány 59. §-ában garantált információs önrendelkezéshez való jognak a határozott cél nélküli adatfeldolgozásból a fentiek szerint szükségképpen folyó korlátozását elkerülhetlenné tenné, vagy amely a sérelemmel arányos lenne. Az államigazgatás hatékonysága különösen nem lehet ilyen érdek, mert nem bizonyítható, hogy az információs önrendelkezési jog súlyos sérelmével járó adatfeldolgozási mód az egyedül lehetséges útja a hatékonyan működő államigazgatásnak. Az Alkotmánybíróság tehát a meghatározott cél nélküli, készletező adatfeldolgozó rendszert alkotmányellenesnek tartja.

2. A népességnyilvántartásról szóló jogszabályok legfontosabb rendelkezései külön-külön is alkotmányellenesek.

2.1. A tvr-ben írt *célmeghatározás* [1. § (1) bekezdés: „az állampolgár jogai érvényesítésének és kötelezettségei teljesítésének előmozdítása, az állami szervek, a gazdálkodó és társadalmi szervezetek, egyesületek, valamint magánszemélyek társulásai (a továbbiakban együtt: szervezetek) munkájának segítése”] teljesen inadekvát ahhoz képest, hogy az ország teljes lakosságát érintő adatfeldolgozó rendszer felállításáról van szó, sőt, olyan rendszerről, amely a személyes adatok és a velük kapcsolatos jogok sorsát alapvetően meghatározzák (lásd személyi szám). A semmitmondó szöveg alkalmatlan arra, hogy az adatfeldolgozásnak bármiféle irányt vagy határt szabjon, azaz hogy célhoz kötöttségről egyáltalán beszélni lehessen. Az 1. § (2) bekezdésének az a kitétele, hogy „az állami népességnyilvántartás feladata az egységes személyi alapnyilvántartáshoz szükséges adatok gyűjtése”, megerősíti, hogy meghatározatlan célú, készletre történő adatgyűjtésről van szó, amely — mint a 25/1986. (VII. 8.) MT rendelet 4. § b) pontja fogalmaz — „eseti adatigényeket” elégít majd ki, az állami szerveknek szóló rendszeres — de a tvr-ben meg nem határozott körű — adatszolgáltatás mellett. [Lásd tvr. 7. § (3) bekezdés.]

2.2. A *nyilvántartott adatok körét* a tvr. 4. §-a határozza meg: „Az állami népességnyilvántartás az állampolgár személyi számát, alapvető személyazonosító és laciadatait tartalmazza. A nyilvántartott adatok körét a Minisztertanács határozza meg.”

Ez a felhatalmazás alkotmányellenes. Az Alkotmány 8. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. A személyi adatok feldolgozásának szabályozása nyilvánvalóan alapvető jogra, az Alkotmány 59. §-ában írt személyes adatok védelméhez való jogra vonatkozik; de már a jogalkotási törvény 5. § (1) pontja felvette a törvényhozási tárgyak közé a „személyi nyilvántartást”. A személyes adatok feldolgozására „vonatkozó” törvényből kétség nélkül meg kell tudni állapítani mindenkinek, hogy a törvény mely adataira vonatkozik. A támadott tvr-ben sem az állami népességnyilvántartás céljának, sem feladatának (1. §), sem a nyilvántartott adatok körének törvényi meghatározása (4. §) nem alkalmas arra, hogy az ott nyilvántartott adatok körét egyértelműen behatárolja.

Tekintettel a népességnyilvántartás jelentőségére, az abban szereplő adatokat a tvr-nek kimerítően fel kellett volna sorolnia. E helyett a nyilvántartott adatok meghatározását a Minisztertanácsra bízta, úgy, hogy a felhatalmazás körét tartalmilag sem határozta meg. Az „alapvető személyazonosító adat” ugyanis garanciális szempontból nem elég pontos. A tvr. ezzel egyrészt szabad kezét adott a Minisztertanácsnak, másrészt nem adott konkrét tájékoztatást az érintetteknek. Egyébként maga a tvr. teszi értelmelhetlenné saját meghatározását, amikor a 3. §-ban az iskolai végzettségről és a szakképesítésről való adatok kötelező szolgáltatásáról rendelkezik. Ezeket a végrehajtási rendelet fel is veszi a népességnyilvántartás adatai közé, noha a tvr. 4. § felhatalmazásába nem férnek bele. A 25/1986. (VII. 8.) MT rendelet viszont túllépte a tvr. 3. és 4. §-ából származó felhatalmazás legtágabb értelmezését is, amikor az apa,

anya, gyermek és házastárs személyi számának nyilvántartását előírta. [1. § (1) bekezdés o) pont]. Ezek ugyanis nem tartozhatnak az érintett alapvető személyazonosító adatai közé. A személyi számok láncolata pl. a legtávolabbi rokoni kapcsolatok kimutatását is lehetővé teszi. Az ilyen adat felhasználása különösen sértheti a személyiségi jogot, hiszen az érintett által ápolta vagy egyáltalán ismert rokoni kapcsolatoktól teljesen független összefüggéseket mutat ki és tesz felhasználhatóvá, anélkül, hogy az érintett tudna róla — a családfa-program tehát hasonló veszélyeket rejt, mint a már említett személyiségprofil.

A tvr. 5. § (2) bekezdése felhatalmazza továbbá a belügyminisztert is, hogy jogszabályban meghatározott egyes helyeken tartózkodó személyekről külön nyilvántartást rendeljen el. A cél és az érintettek körének teljes meghatározatlansága ezt a felhatalmazást tartalmilag is alkotmányellenessé teszi.

Végképp értelmetlenné teszi a tvr-ben felsorolt, a gyűjtőkörre vonatkozó látszólagos megszorításokat a 7. § (1) bekezdése, amely szerint a népességnyilvántartás „szolgáltatásaihoz más nyilvántartások adatait — az érintett szervezetek beleegyezésével — felhasználhatja”. Ez a rendelkezés mind a gyűjtőkör, mind a célhoz kötöttség szempontjából alkotmányellenes. Ez a rendelkezés az állami népességnyilvántartás adatfeldolgozását teljesen parttalanná és ugyanakkor ellenőrizhetlenné teszi több okból is: először a tvr. itt nem az érintettek, hanem a másik adatfeldolgozó beleegyezését köti csak ki; másodsor, semmilyen előírást nem tartalmaz sem arra nézve, hogy az „idegen” adatokat a szolgáltatás befejezése után törölni kell, sem arról, hogy az ilyen kiegészítésekről jegyzőkönyvet kell vezetni az érintett adatai mellett; harmadsor, az állami népességnyilvántartás adatai más adatokkal kombinálva minőségileg új információkat adhatnak a személyről, aki azonban eme adatszolgáltatás tényéről sem szerez tudomást. Más nyilvántartásból származó adat csakis akkor lenne alkotmányosan beszerezhető, illetve továbbadható, ha ez a felhasználás az eredeti nyilvántartás céljának körén belül maradna, és nem válna szélesebb kör számára hozzáférhetővé, mint amellyel az érintettek az eredeti nyilvántartással kapcsolatban számolnia kellett. Az állami népességnyilvántartás gyűjtőkörébe nem illő adatokat a továbbítás után törölni, az adatkérés és továbbítás tényét viszont bizonylatolni kellene.

2.3. Az *adattovábbítás* összes hatályos szabálya alkotmányellenes.

A tvr. más-más feltételeket szab a „magánszemélyek” és a „szervezetek” számára történő adatszolgáltatáshoz.

A 7. § (2) bekezdése szerint magánszemély más személyre vonatkozó olyan adat közlését kérheti, amelyhez joga vagy jogos érdeke fűződik. Ezt a kérelmezőnek okirattal vagy nyilatkozatával igazolnia kell. Szervezeteknek (szervezetek az 1. § szerint: az állami szervek, a gazdálkodó és társadalmi szervezetek, egyesületek, valamint a magánszemélyek társulásai) az állami népességnyilvántartás „feladataik végrehajtásához” szolgáltató adatot. [7. § (1) bekezdés.]

Az adatszolgáltatásnak ezek a feltételei az érintettek adatvédelméhez való jogát nem veszik kellően figyelembe, hanem az adatkérrőnek és a népességnyilvántartás szerveinek kedveznek. Arra is alkalmatlanok, hogy a népességnyilvántartás személyiségvédelmi kötelezettsége teljesítéséhez (8. §) kiindulásként szolgáljanak.

A tvr. 8. §-a szerint az adatszolgáltatást meg kell tagadni, ha az személyhez fűződő jogot sérthet. Ezt a kötelezést nyilván a 7. §-ban írt objektív ismérvek teljesülése után alkalmazandó, szubjektív szűrőnek szánták. Azonban az objektív feltételek: a szóban előterjesztett „jogos érdek”, illetve bármiféle szervezet „feladatának ellátása” már maguk sem elégítik ki a személyiségi jogok védelmét, hogyan adhatnának tehát kiindulópontot az állami népességnyilvántartás számára ahhoz, hogy mérlegelje, az adat kiadása vagy felhasználása nem

sérti-e az érintett személyiségi jogát. A „feladat” és a „jogos érdek” egyaránt megragadhatatlan, s nem is különböznek egymástól. Például a vállalkozások feladata (és a vállalkozó jogos érdeke) a nyereséges működés. Vajon az Állami Népeségnyilvántartó Hivatal szabadon dönti el, hogy tízezer meghatározott nemű, életkorú, adott településtípuson élő, adott végzettségű személy nevének és lakcímének kiadása (valójában: eladása, ti. tvr. 9. § szerint például reklámcélokra) sérti-e személyiségi jogukat?

Nyilvánvaló, hogy a személyiségi jogok védelmével összhangban csak olyan „feladat” végrehajtásához adható ki személyi adat, amely pontosan meg van határozva, s amelynek ellátása vélelmezhetően indokolja a személyi adat kiadásával járó kockázat vállalását. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ilyen feladattal rendelkező szervek csakis az államigazgatás és az igazságszolgáltatás szervei. Ha tehát a kérő szerv igazolja, hogy az adatra hatáskörébe tartozó feladat jogszerű ellátása érdekében van szüksége, ez egyben behatárolja azt is, milyen adatokat kérhet. Ha még megnevezi azokat a körülményeket is, amelyek a célhoz kötöttség betartását és az adatbiztonságot garantálják, továbbá az adatkérést az állami népeségnyilvántartás (az érintett részére is) bizonylatolja, az ilyen fajta adattovábbítás kielégíti az személyes adatok védelmének objektív feltételeit. Ezek után még mindig vizsgálandó lenne, hogy nem kell-e megtagadni az adatszolgáltatást a tvr. 8. § alapján. A fenti példával az Alkotmánybíróság csupán azt a a garanciális szintet kívánja érzékelteni, amelyet az információs önrendelkezés joga megkövetel, s szemléletessé kívánja tenni azt az álláspontját, hogy az ilyen vagy hasonló garanciák hiányában a tvr. 7. §-a alkotmányellenes.

A fentiekből következik, hogy a magánszemélyek és az államigazgatási és igazságszolgáltatási szerveken kívüli „szervezetek” részére való adatkiadásra azonos, és megszorító feltételeket kell alkalmazni. Az információs önrendelkezési jog érvényesítésének itt például úgy lehet eleget tenni, hogy írásban igazolt jog (esetleg jogos érdek) alapján az állami népeségnyilvántartás a lakcímet általában kiadhatja. A további adatokat szerezzé be a magánszemély az érintettől; ha valóban joga van hozzá, akár majd bírói ítélettel is. Ugyanakkor erre az esetre is áll a 8. §-ban írt megvizsgálási kötelesség: az állami népeségnyilvántartás az érintett joga védelmében a lakcím kiadását is megtagadja.

Az Alkotmánybíróság az alkotmányosan megkövetelt jogvédelmet biztosítani kívánja arra az időre is, amíg a tvr. még hatályban lesz. Ezt a jelen esetben — jogszabály egyes részeinek megsemmisítésével — csak úgy tudta biztosítani, hogy a rendszeres adatszolgáltatásra nem jogosított szervezetek számára való adatszolgáltatási lehetőséget megszüntette, a magánszemélyeknek való adatszolgáltatást pedig az ehhez fűződő jog írásban való igazolásához kötötte. Az Alkotmánybíróság elvileg alkotmányosnak tartja az írásban igazolt jogos érdek fennállása esetén is a név és lakcím kiadását. De mivel a hatályon kívül helyezés eszközt alkalmazhatja csak, nem áll módjában az állami népeségnyilvántartásban tárolt adatok között az egyes felhasználók, illetve felhasználási módok tekintetében különböztetni. A határozatban elrendelt megsemmisítések után a magánszemély, ha jogát írásban igazolja, a jelenleg tárolt adatok mindegyikét kikérheti, azaz nemcsak a nevet és lakcímet; s az ezen túlmenő adatokra nézve csak a népeségnyilvántartás mérlegelése szűkítheti az adatkiadást a 8. § alapján. Túl nagy kockázatnak látszott azonban, hogy a „jogos érdek”, és szervezetek „feladatai” alapján kért adatok tekintetében is erre a bizonytalan védelemre hagyatkozzunk.

A tvr. 7. § (3) bekezdése szerint jogszabály egyes szervezetek részére, alapfeladataik ellátása érdekében kötelező, rendszeres adatszolgáltatást írhat elő. Ezeket a szerveket a két végrehajtási rendelet meg is határozza. Nyilvánvaló, hogy az alkotmányos adattovábbításhoz a rendeletekben megjelölt szervek, pl. tanácsok, minisztériumok „alapfeladata” önmagában nem elégséges kritérium. Ezért, s mivel

az önkormányzat vagy minisztérium személyi nyilvántartásai nem képeznek egységet, s a célhoz kötöttség az intézményen belüli adatfeldolgozások közötti átjárást is korlátozza, törvényben kell tisztázni, hogy milyen adatokat, mely nyilvántartás részére kell rendszeresen továbbítani.

Az adattovábbítással kapcsolatos tartalmi alkotmányellenesség mellett itt is megáll a vonatkozó felhatalmazások formai alkotmányellenessége: a rendszeres, kötelező adatszolgáltatás jogosultjait sem határozhatja meg minisztertanácsi rendelet, s még kevésbé „jogszabály” a szolgáltatandó adatok körét.

2.4. Az érintett jogait a szabályozás fent tárgyalt hiányosságai súlyosan veszélyeztetik. A tvr.-nek kifejezetten a személyiségi jogok védelmére szánt garanciái szintén nem elegendőek ahhoz, hogy az alkotmányosság ismérveit kielégítsék.

A népeségnyilvántartás számára a tvr. 8. §-ában előírt kötelesség a személyiségi jogok védelmére a fentiek szerint teljesíthetetlen, mert az adattovábbításnak a tvr.-ben előírt feltételei maguk sértik a személyiségi jogot.

Nem elégséges továbbá, hogy a 10. § (2) bekezdése csak helyesbítési jogot ad az érintettnek. Mivel az információs önrendelkezési jog lényege az, hogy az érintett tudhatja és követheti személyes adatai felhasználásának útját és körülményeit, először is biztosítani kell e jog gyakorlásának előfeltételét. Azaz a népeségnyilvántartásban kötelezően bizonylatolni kellene az egyes adataikra vonatkozó kérelmeket, vagyis azt, hogy adatát kinek, mikor, milyen célból adták ki. Ide tartozik, hogy rögzíteni kellene az idegen nyilvántartások használatát [7. § (1) bekezdés] is. A bizonylatolásra azért is szükség van, mert helyesbítés esetén azt mindazokban a nyilvántartásokban végig kell vezetni, amelyeknek a rossz adatot kiadták. Az érintett jogának ki kell terjednie a helyesbítés mellett a törlésre is. Például ha a népeségnyilvántartás a más nyilvántartásból kölcsönvett adatot nem törölte volna, az érintett ezt követelheti. Mindehhez természetesen arra is szükség volna, hogy betekintési joga [10. § (1) bekezdés] kiterjedjen a bizonylatokra, s ezt se lehessen a Polgári Törvénykönyv 83. § (2) bekezdése szerint „állami vagy közbiztonsági érdek” sértésére hivatkozva megtagadni.

A tvr. szerint személyes adatot csak törvényben és minisztertanácsi rendeletben meghatározott esetben lehet nyilvánosságra hozni [10. § (3) bekezdés]. A fentiek értelmében ez a Minisztertanács részére adott általános felhatalmazás is alkotmányellenes. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az állami népeségnyilvántartás akkor tenne eleget a személyiségi jogok védelmét illető kötelezettségének, ha eleve csak akkor továbbítana vagy hozna nyilvánosságra személyes adatot, ha az adatkérés indokál megjelölt feladat nem látható el az egyéni azonosítást kizáró (anonimizált) adatokkal. Tervezési, statisztikai vagy üzleti célra kért csoportos adatok esetében az anonim adatok az önkormányzatnak vagy a gazdasági társaságnak sokat segítenek, anélkül, hogy személyiségi jogok veszélybe kerülnének.

Mivel az információs önrendelkezési jogot csak elkerülhetetlen esetben lehet alkotmányosan korlátozni, a személyiségi jogvédelem csak akkor felel meg az Alkotmánynak, ha az érintett megtilthatja az állami népeségnyilvántartásban szereplő adatainak kiadását. Az „elkerülhetetlen eseteket”: a szabály alóli indokolt kivételeket törvény határozhatja meg.

3. A korlátozás nélkül használható, általános és egységes személyazonosító kód (azaz a minden állampolgárnak és országlakosnak ugyanazon elv szerint kiosztott *személyi szám*) alkotmányellenes.

A tvr. 6. § (2) bekezdése így szól: „A személyi számot a személyi adatokat is tartalmazó számítógépes nyilvántartásokban azonosító adatként kell használni, a hivatalos iratba és nyilvántartásba be kell vezetni, továbbá az államigazgatási és igazságszolgáltatási eljárás során is használni kell.”

E szakasz megszorító értelmezése szerint a személyi számot a néességnyilvántartás számítógépeiben kell azonosító adatként kezelni, és az állami néességnyilvántartás irataiba és nyilvántartásába kell bevezetni; tág értelmezése azonban mindenfajta hivatalos iratra és nyilvántartásra vonatkoztatta a személyi szám használatát; s még tágabban mindenfajta számítógépes nyilvántartásra alkalmazták, azon az alapon, hogy a 6. § egyébként is a néességnyilvántartás körén túlmenő rendelkezést tartalmaz. A tv. személyi számra vonatkozó rendelkezése tehát félreérthető; mint a gyakorlat is mutatja, nem volt alkalmas a személyi szám kötelező alkalmazásának egyértelmű behatárolására.

Ez a félreérthetőség azonban csupán következménye a szabályozás alkotmányjogi szempontból sokkal súlyosabb fogyatékoságának: annak, hogy a 6. § nem tartalmaz a személyi szám használatára vonatkozó semmiféle korlátozást vagy feltételt.

3.1. A tv.-ben szabályozott személyi szám úgynevezett univerzális, sokcélú azonosító, amelyet tehát elvileg minden nyilvántartásban használni lehet. A személyi szám fogalmát az Alkotmánybíróság e határozat indoklásában a tv.-hez nem szorosan kötődő fejtegetések során is ebben az értelemben használja. (A személyi szám másik fajtája az adott adatfeldolgozás céljához kötött, s csak azon belül alkalmazható azonosító szám, pl. nyugdíjszám, számlaszám. Ezek a korlátozott használatú személyi számok részben más adatvédelmi jogi problémákat vetnek fel. A két személyi szám-fajta közötti kapcsolat aktuális jogi problémája az, hogy a törvényhozás megakadályozza a célhoz kötött személyi szám általános használatát.)

Az egységes személyazonosító kód értelme az, hogy ugyanarra a személyre vonatkozó adatokat könnyen és biztosan lehessen azonosítani, illetve összegyűjteni egy olyan rövid, technikailag könnyen kezelhető kód segítségével, amely megváltoztathatatlan és összecserélhetetlen. Így a személyi szám természetes velejárója minden integrált nyilvántartási rendszernek; bevezetése — mind nálunk, mind külföldön — a nagy központi, készletező adatbankok tervének részeként merült fel. Az egységes személyi kód továbbá kiválóan alkalmas a különböző nyilvántartásokban föllelhető személyes adatok eseti összekapcsolására is. Segítségével az adatok könnyen hozzáférhetőek, valamint kölcsönösen ellenőrizhetőek lesznek. Ezek a technikai előnyök megnövelik a személyi számmal dolgozó adatfeldolgozás és az azzal összefüggő igazgatás vagy szolgáltatás hatékonyságát. Hasonlóképpen költséget és időt takarítanak meg az érintett adatalkanyok számára, mert elkerülhetővé teszik az ismételt adatszolgáltatást.

Ezek az előnyök azonban a személyiségi jogok, s különösen az információs önrendelkezéshez való jog szempontjából súlyos kockázatot jelentenek. A személyi szám különösen veszélyes a személyiségi jogokra. Ha az adatokat az érintett „megkímélésével”, különböző adatbázisokból szerik be, kizárják az érintett személyt az adataramlásból, s korlátozzák abban, vagy megfosztják annak lehetőségétől, hogy adatai útját és felhasználását ellenőrizze. Ez a módszer ellentmond az adatvédelem azon alapelvének, hogy az adatot az érintettől, annak tudtával kell beszerezni. A személyi szám elterjedt használata esetén a magánszféra megszűnik, mert a legtávolabb eső, különböző célú nyilvántartásokból összehozott adatokból előállítható az ún. személyiségprofil, az érintett tetszőlegesen széles tevékenységi körére kiterjedő és intimszférájába is behatoló művi kép, amely ugyanakkor az adatok kontextusból kiragadott volta miatt nagy valószínűséggel torz is. Az adatfeldolgozó mégis ennek alapján hozza meg döntéseit, állít elő és ad tovább újabb személyre vonatkozó információkat. A nagy mennyiségű összekapcsolt adat, amelyről az érintett legtöbbször nem is tud, kiszolgáltatja az érintettet, egyenlőtlen kommunikációs helyzeteket hoz létre. Megalázó az olyan helyzet, és lehetetlenné teszi a szabad döntést, amelyben az egyik fél nem tudhatja, hogy partnere milyen információkkal rendelkezik róla. A személyi számmal dolgozó államigazgatás hatalma mértéktelenül

megnő. Ha a személyi számot a nem-állami szférában is használhatják, ez nemcsak az ottani adatfeldolgozóknak ad az érintett felett hatalmat, hanem az állam további hatalomnövekedéséhez vezet: még messzebbre terjeszti ki az adatokon keresztül ellenőrzés lehetőségét. Mindez súlyosan veszélyezteti az önrendelkezés szabadságát és az emberi méltóságot. A korlátozás nélkül használható személyi szám a totális ellenőrzés eszközévé válhat.

A személyi szám logikája tehát ellentétes az adatvédelemhez való jog konstitutív elemeivel: a célhoz kötött, osztott információs rendszerek elvével, és azzal a főszabállyal, hogy az adatot az érintettől, annak tudtával és beleegyezésével kell felvenni. Ha az adatvédelem elveit következetesen alkalmazzuk, a személyi szám értelmét veszti, mert „előnyeit” nem lehet kihasználni.

A személyi szám a személyes adatok megbízható összekapcsolásának — az adatfeldolgozás mai módjait tekintve — technikai szempontból legegényesebb eszköze. Személyes adatokat természetesen össze lehet kapcsolni névvel, és szükség szerint kiegészítő azonosítók segítségével, mint pl. az anya neve, vagy lakcím. A mai számítógép-kapacitások mellett ezek terjedelme sem jelent különösebb problémát. A „természetes” adatok azonban változhatnak (pl. a név férjhezmenéssel vagy névváltoztatással), s előfordulhat, hogy a megkülönböztetéshez további adatok szükségesek; továbbá változó adatok esetén (mint a lakcím) az adatok követése és karbantartása szükséges. Az ezzel járó nehézségek és kiadások jelentős tételeként jönnek számba az adatfeldolgozás költség/haszon elemzésénél, s minthogy természetes fékjét képezik az indokolatlan adatgyűjtésnek, amire a kéznél lévő személyi szám készlet. Az információs önrendelkezési jogból fakadó korlátok természetesen minden adatgyűjtésre és feldolgozásra érvényesek. A személyi szám azonban éppen technikai tökéletessége miatt a megnövekedett kockázatnak megfelelő különleges biztosítékokat követel meg. Ha a személyes adatok karbantartását központi nyilvántartás végzi, amely a személyi számon keresztül érhető el, az ezt végző adatfeldolgozó — pl. néességnyilvántartás — kulcspozícióba kerül, s éppen ezért különösen pontos garanciális szabályozást igényel.

3.2. A személyi szám tehát természeténél fogva különös veszélyt jelent a személyiségi jogokra. Az államnak az alapjogok védelmére vonatkozó elsőrendű köteletségéből (Alkotmány 8. §) következik, hogy ezt a kockázatot a legkisebbre kell csökkentenie: a személyi szám használatát garanciális szabályokhoz kell kötnie. Ez két módszerrel történhet: vagy a személyi szám használatát magát korlátozza pontosan meghatározott adatfeldolgozásokra, vagy a személyi számhoz rendelt információk kiadatóságát és az ezzel működő nyilvántartások összekapcsolását köti szigorú megszorító feltételekhez és ellenőrzéshez. Ugyanakkor látnunk kell, hogy az egységes és általános kód mindenfajta korlátozásával éppen annak lényege vesz el. A korlátozottan használható személyi szám már nem személyi szám a tv. által használt értelemben.

3.3. A személyi szám használata a különböző országokat tekintve igen eltérő képet mutat. Számos országban van *de facto* univerzális személyi szám, amely az eredetileg meghatározott célú azonosító kód akadálytalan elterjedésének és alkalmazásának eredménye. A számot eredetileg vagy néességnyilvántartás céljára, vagy társadalombiztosítási számként vezették be. Az előbbire példa Belgium, Dánia, Izland, Hollandia, Norvégia, az utóbbira Finnország vagy Svájc. Az univerzális személyi szám iskolapéldájának tekintet svéd személyi szám is eredetileg születési (anyakönyvi) nyilvántartási szám volt.

Más országokban tiltják, sőt alkotmányellenesnek tartják a személyi számot. Portugáliában egy 1973-ban hozott törvény elrendelte az univerzális személyi szám bevezetését 1975-től kezdve. Ezzel szemben a fasiszta rezsim bukása után kiadott 1976. évi alkotmány 35. szakaszának (2) bekezdése megtiltotta személyes adattárak össze-

kapcsolását, az (5) bekezdés szerint pedig „országosan egységes személyi szám hozzárendelése az állampolgárokhöz tilos”. Franciaországban és a Német Szövetségi Köztársaságban a személyi számot alkalmazó népszámlálási törvényekkel szembeni ellenállás vezetett 1978-ban az adatvédelmi törvények kiadására, s egyben az integrált nyilvántartások és a személyi szám elejtésére. A Német Szövetségi Alkotmánybíróság már 1969-ben kimondta, hogy „az egyes polgárok teljes személyiségét érintő regisztrálása és katalógizálása” az emberi méltóság alapjával összeegyeztethetetlen, s erre az államnak még a statisztikai adatgyűjtés anonimitásában sincs joga (BVerfGE 27.1.6); az ún. népszámlálás-ítélet pedig, amely 1983-ban az információs önrendelkezési jogot megfogalmazta, a személyi számot a személyiségprofilhoz vezető „döntő lépésnek” tartja, amelynek elkerülése érdekében még az információs önrendelkezés korlátozásának más módjait is el kell fogadni (BVerfGE 65.1.27, 53, 57.).

A két szélsőség között helyezkednek el azok az államok, amelyekben egyes célhoz kötött személyi számokat ugyan az eredeti célon kívül is használnak, univerzális kódokká válásukat azonban sikerült megakadályozni. (Így pl. nem lett általános személyi szám Franciaországban az Országos Gazdasági Statisztikai és Kutató Központ által minden Franciaországban született embernek kiosztott azonosító szám, hasonlóképpen jogi korlátokat szabtak Kanadában a társadalombiztosítási szám használatának.)

A hetvenes években az elektronikus adatfeldolgozás veszélyei a személyiség autonómiájára köztudottá váltak. A személyi szám ettől kezdve szimbólumává vált a polgárok totális ellenőrzésének, és a csak hatékonyságra néző, a személyiséget tárgyként kezelő szemléletnek. Bár a személyi szám csupán eszköz, s csakis az adatfeldolgozás szabályozásának teljes összefüggésében értékelhető, valóban alkalmas volt arra a szerepre, hogy bevezetése vagy használata kapcsán ütközzön meg a technikai lehetőségeknek, illetve a személyiségi jogoknak elsőbbséget adó két értékszemlélet. E viták eredménye az, hogy a személyi szám használatának pontos jogi szabályozása, azaz korlátozása általános követelménnyé vált, s megkezdődött azokban az országokban is, amelyekben a személyi számot még az adatvédelmi tudatosság kora előtt vezették be. (Ld. az Európa Tanács Adatvédelmi Szakértői Bizottságának jelentését: Személyi szám bevezetése és használata: adatvédelmi kérdések. Strasbourg, 1989. december 15.) Már az is a személyi szám használatának korlátozását jelenti, ha arra, mint bármely más személyes adatra, az adatvédelem általános elveit alkalmazzák. Eszerint ahhoz, hogy valaki a személyi számot követelhesse, törvényi felhatalmazásra van szüksége; ennek hiányában senkit sem érhet hátrány amiatt, hogy megtagadta személyi számának kiadását. A személyi szám nem tartalmazhat szenzitív adatot (pl. nemzetiség, vallás) — de egyre terjed a követelmény, hogy ne legyen „beszélő szám” se, tehát ne hordozzon olyan információt, mint a születési dátum vagy hely. A személyi szám használatát a törvénynek pontosan körül kell határolnia, s a független adatvédelmi biztosnak ellenőriznie kell. Ezeket az általános követelményen túl azonban a személyi számban rejlő kockázatot külön biztosítékokkal is ellensúlyozzák. Például Norvégiában a személyi számmal működő nyilvántartások felállítását külön engedélyhez kötik, bizonyos nyilvántartásokban pedig tiltják a használatát. A személyi számmal dolgozó nyilvántartások összekapcsolását különösen szigorú feltételekhez és ellenőrzéshez kell kötni, s az érintettek számára is áttetszővé kell tenni. Ezeket a biztosítékokat honosította meg pl. a svéd adatvédelmi hivatal.

A személyi számmal kapcsolatos biztosítékoknak érvényesülniük kell az ahhoz hasonlóan használható azonosítókra (pl. személyi igazolvány-, útlevelel- vagy jogosítvány-számok), és értelemszerű változásokkal az egyes speciális területeken használt személyi kódokra (nyugdíj-, társadalombiztosítási számok).

3.4. A személyi szám jelenlegi szabályozása alkotmányellenes, mert a tvr. 6. §-a anélkül tette az állami szerveknél kötelezővé, másutt lehetővé a személyi szám korlátlan használatát, hogy az abban rejlő veszélyeknek megfelelő biztosítékokat tartalmazza.

A magyar jog lehetővé tette a személyi szám természetével járó összes veszély megvalósulását, amikor a személyi szám használatának bármilyen szabályozását is elmulasztotta, s olyan jogi környezetben vezette be feltétel nélkül, amelyben az adatvédelemhez való jog alapvető garanciái ismeretlenek voltak. (E biztosítékok közül csak egy rész kérdés nyert szabályozást, az érintett betekintési joga, amely azonban összefüggéséből kiragadva sosem vált élő joggá.) Hivatalos részről fel sem merült, hogy az államigazgatáson belüli adatáramlást korlátozni lehetne, másrészt a személyi szám kiadását szolgáltatások feltételévé tették a nem-állami szférában is. Ilyen körülmények között személyi számmal vezetett nyilvántartások sokasága keletkezett, gyakran az érintett tudta nélkül, ezek között az átjárás akadálytalan; ma már senki nem tudhatja, hol, ki, milyen személyes adatához férhet hozzá.

Az így felidézett veszélyekkel szemben a Polgári Törvénykönyv és az egyéb személyiség- és titokvédelmi rendelkezések nem elégségesek. A Polgári Törvénykönyv módosítása 1977-ben ugyan az 1974-ben fölállított népszámlálási törvényre és a személyi számmal tekintettel iktatta be azt a generálklauzulát, hogy a számítógéppel történő adatfeldolgozás nem sértheti a személyiségi jogokat, s vezette be az érintett helyesbítési jogát, illetve tiltotta meg a jogosulatlanul adott tájékoztatást. (Ptk. 83. §) mindmáig nem keletkezett azonban egyetlen jogszabály, de bírósági döntés sem, amely az említett generálklauzulának tartalmát adott volna, s egyáltalán megjelölte volna az információs önrendelkezési jog vagy az adatvédelemhez való jog konstitutív elemeit. Így az adatfeldolgozókat nem korlátozta a célhoz kötöttség, sem az adatfelvétel és -továbbítás szabályai, s az érintettek sem tudhattak jogaikról. (Az érintettek ma sincs jogi lehetősége megtudni, milyen nyilvántartásokban szerepelhet, s így betekintési jogának gyakorlása illuzorikus.) Végképp hiányzott az adatfeldolgozás független ellenőrzése. A személyes adatok áramlására és védelmére vonatkozó részletesebb szabályozást egyedül a tvr. tartalmazott. Erről azonban az Alkotmánybíróság e határozatában mutatta ki, hogy nem üti meg az alkotmányosság mértékét. Az említett — és általában is elégtelen — biztosítékok végképp alkalmatlanok arra, hogy a személyi szám természetében rejlő különös kockázatot ellensúlyozzák. Sem a tvr.-ben, sem azon kívül a magyar jogban nincsen olyan rendelkezés, amely a személyi számmal együttjáró különös veszélyek kivédésére irányulna, akár úgy, hogy annak használatát feltételekhez köti, akár úgy, hogy ellenőrzését lehetővé teszi.

Mindezek alapján a személyi számmal vonatkozó hatályos jogszabályok az Alkotmányba ütköznek: a személyes adatok védelméhez való joggal (Alkotmány 59. §) ellentétesek, azt szükségtelenül és aránytalanul korlátozzák.

3.5. A törvényhozó kötelessége, hogy megalkossa az Alkotmány 59. és 61. §-ának megfelelő törvényt a személyes adatok védelméről és a közérdekű információk hozzáférhetőségéről, továbbá, hogy az abba lefektetett alapelveket ún. területspecifikus törvényekben konkretizálja. A törvényhozó felelőssége eldönteni, hogy az Alkotmánybíróság által mai formájában megsemmisített személyi számot immár korlátok között ismét bevezeti-e, s hogy ez esetben milyen megszorításokat alkalmaz és milyen speciális ellenőrzést épít ki. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben a személyi szám alkotmányellenességét azért mondta ki, mert a tvr. a személyi számmal vonatkozóan semmiféle korlátozást nem tartalmaz. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a személyi szám alkotmányosságához bármiféle korlátozás elegendő. Ezért az Alkotmánybíróság összefoglalja fent kifejtett

véleményét abban a vonatkozásban, hogy melyek azok a határok, amelyekben belül egy állandó személyi azonosító kód alkotmányosnak minősül.

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az univerzális személyi szám lényegénél fogva ellentétes az információs önrendelkezési joggal. Ezért az Alkotmánnyal csakis a meghatározott célú adatfeldolgozásra korlátozott használatú azonosító szám egyeztethető össze. Az ilyen korlátozott használatú „személyi számot” bevezető törvénynek szabályozási és ellenőrzési garanciákat kell tartalmaznia arra, hogy ezt a számot más összefüggésben ne használhassák. Sem az „állami szféra”, sem az államigazgatás egésze nem tekinthető olyan egységnek, amelyen belül egyetlen egységes személyazonosító kódot lehetne bevezetni vagy használni.

4. A tvr. és végrehajtási rendeletei olyan súlyosan alkotmánysértő helyzetet idéztek elő, illetve tartanak fenn, hogy azonnali hatályú megsemmisítésük lenne indokolt. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság tekintettel volt arra, hogy az e jogszabályok alapján létrehozott nyilvántartási rendszerek hirtelen átállítása az Alkotmánynak megfelelő személyazonosítók használatára az államigazgatás működését átmenetileg jelentősen megnehezíti. Az Alkotmánybíróság figyelembe vette továbbá azt is, hogy a rendszerek reformja megindult, és hogy az adatvédelmi törvényt belátható időn belül meghozzák. Az Alkotmánybíróság tehát annak érdekében, hogy az alkotmányos személyi nyilvántartási rendszerekre való átmenetet megkönnyítse, ez év végéig hatályban tartotta a tvr.-nek azokat a rendelkezéseit, amelyek alapján az állami népszámlálási nyilvántartás az állampolgárok jogvédelméhez és az igazgatás működéséhez feltétlenül szükséges adatszolgáltatásokat elvégezheti. Magánszemélyek részére, ha ehhez fűződő jogukat írásban igazolják, illetve a minisztertanácsi rendeletekben rendszeres adatszolgáltatásra jogosult szervek részére az adatszolgáltatás átmenetileg tovább folyhat. (Ennek indokolását lásd fenn a 2.3. pontban.) Azonnali hatállyal megszűnik azonban az adattovábbítás a csupán jogos érdekre hivatkozó, vagy jogát írásban igazolni nem tudó magánszemélyek, továbbá a fenti kivételtől eltekintve minden szervezet részére. E korlátozott feladatkör ellátása, továbbá az átszervezés megkönnyítése érdekében a határozat az év végéig érintetlenül hagyta az adatgyűjtés körét, csupán annak rendeletben történő bővítési lehetőségét szüntette meg azonnali hatállyal.

A személyi szám mai használatának súlyos alkotmányellenessége miatt az Alkotmánybíróság azonnali hatállyal megsemmisítette azt a rendelkezést, amely kötelezővé tette a személyi szám használatát a hivatalos iratban, nyilvántartásban, az igazgatási és igazságszolgáltatási eljárás során, illetve amely elrendelte a személyi szám bejegyzését a személyi igazolványba. E határozat közzétételétől kezdve tehát senkinek nincs joga a személyi szám megadását követelni, attól bármilyen jog gyakorlását vagy szolgáltatást függővé tenni.

Az Alkotmánybíróság számol azzal, hogy az állami nyilvántartásokban az új kódok törvényi bevezetéséig a már meglévő személyi számokat nem törlik, felhívja azonban a figyelmet arra, hogy új érintettek már nem vehetők fel személyi számmal a nyilvántartásokba, valamint arra, hogy a nyilvántartások személyi számmal való összekapcsolása nem fér bele abba a türelmi körbe, amelyben a már meglévő személyi számok — kizárólag belső jelzetként használva — átmenetileg nem törölendők. Az alkotmányellenes személyi szám ilyen korlátozott használatában rejlő veszélyt ellensúlyozza az, hogy ez a használat természete szerint elhalásra ítélt: a rendszerek egysége ugyanis szükségképpen megbomlik annak folytán, hogy új adatokat már nem szabad személyi számmal felvenni, s hogy az érintettek nem is fogják megadni volt személyi számukat.

Az alkotmányellenes állapot megszüntetése mindenkinek kötelessége, aki személyi számot nyilvántartott, állami és — a személyi számot eddig is saját kockázatra, elvileg az érintettek beleegyezéséről függően alkalmazó — nem-állami adatfeldolgozó egyaránt.

Egyedül az állami népszámlálási nyilvántartás jogosult arra, hogy 1991. december 31-éig új személyi számokat adjon ki, s azokat — a meglévőkkel együtt — belső azonosítóként használja. Erre azért van szükség, hogy az adatállomány épségben maradjon addig, amíg a törvényhozó meghozza döntését a népszámlálási nyilvántartás alkotmányos utód-szervezetéről.

5. Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát az 1989. évi XXXII. törvény 41. §-a értelmében a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Dr. Sólyom László s. k.,

az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Ádám Antal s. k., *Dr. Herczegh Géza s. k.,*
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Kilényi Géza s. k., *Dr. Lábady Tamás s. k.,*
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Schmidt Péter s. k., *Dr. Szabó András s. k.,*
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky Ödön s. k., *Dr. Vörös Imre s. k.,*
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Zlinszky János s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 983/B/1990/3.

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről⁹

* * *

A szabadság és az emberi méltóság elleni bűncselekmények

Magántitok megsértése

177. § (1) Aki a foglalkozásánál vagy köz megbízásánál fogva tudomására jutott magántitkot alapos ok nélkül felfedi, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka¹⁰ vagy pénzbüntetés, ha a bűncselekmény jelentős érdeksérelemet okoz.

Jogosulatlan adatkezelés

177/A. §¹¹ (1) Az az adatkezelő, aki

- a) jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel;
 - b) személyes adatot jogellenesen továbbít, vagy nyilvánosságra hoz;
 - c) személyes adatok kezelésére vonatkozó bejelentési kötelezettségét nem teljesíti;
 - d) személyes adatot az arra jogosult elől eltitkol;
 - e) kezelt személyes adatot meghamisít;
 - f) közérdekű adatot eltitkol vagy meghamisít
- vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Különleges személyes adatokkal visszaélés

177/B. §¹² (1) Aki a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályban meghatározott adatkezelése során tudomására jutott különleges adatot

- a) jogellenesen nyilvánosságra hozza;
- b) jogosulatlanul felhasználja vagy illetéktelen személy részére hozzáférhetővé teszi

büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki különleges adatot maga vagy más részére jogosulatlanul megszerez, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Levéltitok megsértése

178. § (1) Aki másnak közlést tartalmazó zárt küldeményt, tartalmának megismerése végett felbontja, megszerzi, vagy ilyen célból illetéktelen személynek átadja, úgyszintén, aki távközlési berendezés útján továbbított közleményt kifürkész, vétséget követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)¹³ A büntetés egy évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt foglalkozás vagy köz megbízatás felhasználásával követik el.

(3)¹⁴ A büntetés

- a) két évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény;
- b) büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény jelentős érdeksérelemet okoz.

* * *

⁹ A kihirdetés napja: 1978. december 31. Hatálybalépésére és végrehajtására lásd az 1979: 5. törvényerejű rendeletet.

¹⁰ Az 1993: XVII. törvény 75.§-a szerint módosított szöveg.

¹¹ A 177/A.§-t az 1993: XVII. törvény 39.§-ának (1) bekezdése iktatta a szövegbe.

¹² A 177/B.§-t az 1993: XVII. törvény 39.§-ának (2) bekezdése iktatta a szövegbe.

¹³ A 178.§ (2) bekezdése az 1993: XVII. törvény 40.§-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁴ A 178.§ (3) bekezdését az 1993: XVII. törvény 40.§-ának (2) bekezdése iktatta a szövegbe.

**1968. évi I. törvény
a szabálysértésekről¹⁵**

* * *

A szabálysértést elkövető személy felelőssége

5. § Szabálysértés miatt az elkövető akkor vonható felelősségre, ha cselekménye szándékos vagy gondatlan, kivéve ha a szabálysértés meghatározó külön jogszabály csak a szándékos elkövetést bünteti.

6. § (1)¹⁶ Gazdálkodó szervezet¹⁷ és más jogi személyt terhelő kötelezettség megszegése esetén, valamint munkaviszonyból, szövetkezeti vagy egyéb tagsági viszonyból eredő munkavégzéssel, ipari vagy kereskedelmi tevékenységgel összefüggő szabálysértés miatt azt a személyt kell felelősségre vonni, akinek cselekménye vagy mulasztása folytán következett be a kötelezettségzegés. Ha e személy kiléte a szervezet (szervezeti egység) vezetőjének nyilatkozata alapján sem állapítható meg, a szervezet (szervezeti egység) vezetőjét, illetve a munkáltatót kell felelősségre vonni.

(2) Ha az elkövető a felettesének utasítását teljesítette, a szabálysértésért az utasítást adó személy felel.

* * *

HARMADIK RÉSZ

EGYES SZABÁLYSÉRTÉSEK

* * *

Adatvédelmi szabálysértés

88/B. §¹⁸ Aki

a) a technikai adatvédelem követelményeinek nem tesz eleget;

b) az érintettet a személyes adatok védelméhez vagy a közérdekű adatok nyilvánosságához való jogának gyakorlásában akadályozza;

* * *

¹⁵ A kihirdetés napja: 1968. április 14.

¹⁶ A 6. § (1) bekezdése az 1983: 10. törvényerejű rendelet 2. §-ával megállapított szöveg.

¹⁷ Lásd az 1959: IV. törvény c) pontját, melyet az 54/1992. (X.29.) AB határozat 1993. szeptember 30. napjával megsemmisített.

¹⁸ A 88/B.§-t az 1993: XVII. törvény 95.§-a iktatta a szövegbe.

1959. IV. törvény a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről¹⁹

(A hatálybalépéséről és a végrehajtásáról szóló 1960: 11. és az 1978: 2. törvényerejű rendelettel egységes szerkezetben.)

[A **vastag betűs szöveg a törvény (Ptk.)**, az álló betűs szöveg az 1960: 11. törvényerejű rendelet²⁰ (Ptké.), a *dőlt betűs szöveg az 1978: 2. törvényerejű rendelet*²¹ (Tvr.).]

* * *

IV. Cím

A SZEMÉLYEK POLGÁRI JOGI VÉDELME

VII. fejezet

A személyhez és a szellemi alkotásokhoz fűződő jogok

A személyhez fűződő jogok

Ptk.75. § (1) A személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.

(2) A személyhez fűződő jogok védelmére vonatkozó szabályokat a jogi személyekre is alkalmazni kell, kivéve ha a védelem – jellegénél fogva – csak a magánszemélyeket illeti meg.

(3) A személyhez fűződő jogokat nem sérti az a magatartás, amelyhez a jogosult hozzájárult, feltéve, hogy a hozzájárulás megadása társadalmi érdeket nem sért vagy veszélyeztet. A személyhez fűződő jogokat egyébként korlátozó szerződés vagy egyoldalú nyilatkozat semmis.

Ptk.76. § A személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen a magánszemélyek bármilyen hátrányos megkülönböztetése nemük, fajuk, nemzetiségük vagy felekezetük szerint, továbbá a lelkiismereti szabadság sérelme és a személyes szabadság jogellenes korlátozása, a testi épség, az egészség, valamint a becsület és az emberi méltóság megsértése.

Ptk.77. § (1) Mindenkinnek joga van a névviseléshez.

(2) Tudományos, irodalmi, művészi vagy egyébként közszerepléssel járó tevékenységet – mások jogainak és törvényes érdekeinek sérelme nélkül – felvett névvel is lehet folytatni.

(3) A jogi személy nevének különböznie kell azoknak a korábban nyilvántartásba vett jogi személyeknek a nevével, amelyek hasonló működési körben és azonos területen tevékenykednek.

(4) A névviselési jog sérelmét jelenti különösen, ha valaki jogtalanul más nevét használja, vagy jogtalanul máséhoz hasonló nevet használ. A tudományos, irodalmi vagy művészi tevékenységet folytató – ha neve összetéveszthető a már korábban is hasonló tevékenységet folytató személy nevével – az érintett személy kérelmére saját nevét is csak megkülönböztető toldással vagy elhagyással használhatja e tevékenység gyakorlása során.

Ptk.78. § (1) A személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is.

(2) A jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tény állít, híresztel, vagy való tény hamis színben tüntet fel.

Ptk.79. § (1) Ha valakiről napilap, folyóirat (időszaki lap), rádió, televízió vagy filmhíradó valótlan tény közöl vagy híresztel, illetőleg való tényeket hamis színben tüntet fel – a törvényben biztosított egyéb igényeken kívül –, követelheti olyan közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlemény mely tényállításai valótlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, illetőleg melyek a való tények (helyreigazítás).

(2) A helyreigazítást napilap esetében az erre irányuló igény kézhezvételét követő nyolc napon belül, folyóirat, illetőleg filmhíradó esetében a legközelebbi számban azonos módon, rádió, illetőleg televízió esetében pedig – ugyancsak nyolc napon belül – a sérelmes közléssel azonos napszakban kell közölni.

Ptk.80. § (1) A személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés.

(2) Képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához – a nyilvános közszereplés kivételével – az érintett személy hozzájárulása szükséges.

¹⁹ A kihirdetés napja: 1959. augusztus 11. A hatálybalépés napja: 1960. május 1. A törvényt az 1977: IV. törvény a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalta, ezért a jegyzetben csak az ezt követő módosításokat közöljük.

²⁰ A kihirdetés napja: 1960. április 12.

²¹ A kihirdetés napja: 1978. február 1.

(3) Az eltűnt, valamint a súlyos bűncselekmény miatt büntető eljárás alatt álló személyről készült képmást (hangfelvételt) nyomós közérdekből vagy méltánylást érdemlő magánérdekből a hatóság engedélyével szabad felhasználni.

Tvr.2. § Az eltűnt, illetőleg a büntetőeljárás alatt álló személyről készült képmás vagy hangfelvétel felhasználását az eltűnt személy felkutatását vagy körözését elrendelő, illetőleg az a hatóság engedélyezheti, amely előtt a büntetőeljárás folyik.

Ptk.81. § Személyhez fűződő jogot sért, aki a levéltitkot megsérti, továbbá aki magántitok, üzemi vagy üzleti titok birtokába jut és azt jogosulatlanul nyilvánosságra hozza, vagy azzal egyéb módon visszaél.

Ptk.82. § A törvény védi a magánlakáshoz és a jogi személy céljaira szolgáló helyiségekhez fűződő jogot.

Ptk.83. § (1)²² A számítógéppel vagy más módon történő adatkezelés és adatfeldolgozás a személyhez fűződő jogokat nem sértheti.

(2) A nyilvántartott adatokról tájékoztatást – az érintett személyen kívül – csak az arra jogosult szervnek vagy személynek lehet adni. Az érintett személy tájékoztatását csak abban az esetben lehet megtagadni, ha annak teljesítése állami vagy közbiztonsági érdeket sértene.

(3) Ha a nyilvántartásban szereplő valamely tény vagy adat nem felel meg a valóságnak, az érintett személy a valótlán tény vagy adat helyesbítését külön jogszabályban meghatározott módon követelheti.

Tvr.3. § Jogszabály elrendelheti, hogy a számítógéppel vezetett nyilvántartás helyesbítésére irányuló bírósági eljárást államigazgatási eljárásnak kell megelőznie. Ilyen rendelkezés hiányában a fél közvetlenül fordulhat a bírósághoz.

Ptk.84. § (1) Akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

a) követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;

b) követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;

c) követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;

d) követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását a jogsértő részéről vagy költségén, továbbá a jogsértéssel előállott dolog megsemmisítését, illetőleg jogsértő mivoltától megfosztását;

e) kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

(2) Ha a kártérítés címén megítélhető összeg nem áll arányban a felróható magatartás súlyosságával, a bíróság a jogsértőre közérdekű célra fordítható bírságot is kiszabhat.

* * *

²² A A Ptk. 83.§-ának (1) bekezdése az 1992: LXIII. törvény 33. §-ával megállapított szöveg.

1987. évi 5. törvényerejű rendelet az államtitokról és a szolgálati titokról²³

(A végrehajtásáról szóló 17/1987. (VI. 9.) MT rendelettel egységes szerkezetben)

[A **vastag betűs** szedés az 1987. évi 5. törvényerejű rendelet, (a továbbiakban: Tvr.), az álló betűs szedés a 17/1987. (VI. 9.) MT rendelet, (a továbbiakban: R.) a *dőlt betűs* szedés a 17/1987. (VI. 9.) MT rendelet mellékletének (a továbbiakban: M.) szövegét tartalmazza.]

A törvényerejű rendelet célja

Tvr. 1. § E törvényerejű rendelet célja, hogy a Magyar Köztársaság állami, társadalmi és gazdasági érdekeinek megfelelően védje az államtitkot és a szolgálati titkot, segítséget nyújtson az államtitok és a szolgálati titok megsértésének megelőzéséhez.

A törvényerejű rendelet hatálya

Tvr. 2. § (1) E törvényerejű rendelet hatálya kiterjed

a) az államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó iratra, rajzra, vázlatra, tervre, fényképre, filmre, modellre, térképre, dokumentációra, mágneses és más adathordozóra – adattárolóra –, valamint a megjelenési formájától függetlenül minden más államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó eszközre (a továbbiakban: irat);

b) arra, aki államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó iratot készít, felhasznál, leír, sokszorosít, kezel, továbbít, ellenőriz, betekintés útján megismer, a feladatának ellátása során vagy egyéb módon államtitok vagy szolgálati titok birtokába kerül;

c) a számítástechnikai eljárással, számítástechnikai rendszeren feldolgozásra kerülő, államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó iratra, illetve adatra;

d) a szóbeli közlés útján megismert államtitkot, illetve szolgálati titkot tartalmazó adatra.

(2) E törvényerejű rendeletet kell alkalmazni a külföldi szerv vagy nemzetközi szervezet által minősített és magyar szervnek átadott államtitokra, amelynek megsértése a Magyar Köztársaságnak a 3. § (1) bekezdésében meghatározott érdekét veszélyezteti.

(3) Az üzemi titok védelmére a munkajogi szabályok az irányadók.

Az államtitok

Tvr. 3. § (1) Államtitok az az adat, amelynek illetéktelen személy tudomására jutása veszélyezteti a Magyar Köztársaság biztonságát, vagy más fontos politikai, gazdasági illetőleg honvédelmi érdekét, és

a) e törvényerejű rendelet vagy más jogszabály, illetve

b) az Országgyűlés elnöke, a köztársasági elnök, a Kormány elnöke, vagy tagja, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, a legfőbb ügyész, országos hatáskörű szerv vezetője, társadalmi szervezet országos központjának vezetője, illetve a szövetségek országos érdekképviselői szervének vezetője²⁴

által meghatározott, államtitoknak tekintendő adatok körébe (államtitokkör) tartozik.

(2) Államtitok különösen

a) a Magyar Köztársaság védelmének, biztonságának szervezésére vonatkozó adat, a háború vagy az állam biztonságát súlyosan fenyegető veszély esetére vonatkozó országos rendelkezések és tervek, valamint a nemzetgazdaság honvédelmi felkészítésével kapcsolatos tervek és dokumentációk;

b) a Magyar Köztársaság védelmét és biztonságát szolgáló stratégiai készletekre, a hadiipari termelésre, az új haditechnikai eszközökkel kapcsolatos kutatásra, kísérletre, honvédelmi szempontból kiemelkedő jelentőségű találmányra, gyártmányra, védelmi beruházásra vonatkozó adat;

c) a fegyveres erők és a fegyveres testületek²⁵ központi és alárendelt szerveinek szervezetére, elhelyezésére, létszámára, parancsnoki állományára, hadfelszerelésére, védelmi berendezéseire, működésére, harcértékére, erkölcsi-politikai állapotára, hadrafoghatóságára, mozgósítási és hadművelleti terveire vonatkozó országos adat, illetve országos szintű döntés;

d) az állami szervek különleges hírközlő berendezésére és információ-védelmi eszközeire vonatkozó adat;

e) a Magyar Köztársaság által más állammal, kormánnyal, nemzetközi szervezettel folytatott tárgyalásnak a felek által államtitoknak minősített adatai;

²³ A kihirdetés napja: 1987. június 9.

²⁴ A Tvr. 3. §-a (1) bekezdésének b) pontja az 1989. XXXI. törvény 38. §-ának megfelelően módosított szöveg.

²⁵ Lásd az 1949. XX. törvény (Alkotmány) 40/A. §-át.

f) más állam vagy nemzetközi szervezet által államtitoknak minősített és a Magyar Köztársaság vagy valamely szerve rendelkezésére bocsátott adat;

g) a Magyar Köztársaság védelmi helyzetével, illetve képességével összefüggő adat;

h) a honvédelmi miniszter által meghatározott térkép, légifénykép, valamint a Központi Földtani Hivatal elnöke által meghatározott gravimetriai adat.

A szolgálati titok

Tvr. 4. § (1) Szolgálati titok az állami szerve – ide nem értve a gazdasági tevékenységet folytató belföldi jogi személyt (a továbbiakban: gazdasági szervezet) –, a társadalmi szervezetre, a szövetkezetek országos érdekképviselői szervére vonatkozó olyan adat, amelynek illetéktelen személy tudomására jutása az állami szerv, a társadalmi szervezet, a szövetkezetek országos érdekképviselői szerve érdekeit sérti, működésének rendjét vagy biztonságát veszélyezteti, és az állami szerv, a társadalmi szervezet, a szövetkezetek országos érdekképviselői szervének vezetője szolgálati titok körébe tartozó adatnak (szolgálati titokkör) nyilvánítja.

(2) Szolgálati titok a más állam vagy nemzetközi szervezet által annak minősített, és a Magyar Köztársaság vagy valamely szerve rendelkezésére bocsátott adat is.

Az államtitokkör és a szolgálati titokkör meghatározása

Tvr. 5. § (1) A 3. § (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott vezető a saját szervezetére, és a közvetlen alárendeltségébe, vagy államigazgatási felügyelete alá tartozó szervezetre vonatkozóan meghatározza az államtitokkört és a szolgálati titokkört, és azt rendszeresen felülvizsgálja.²⁶

(2) A miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) az ágazati irányítása alá tartozó tevékenységek tekintetében hatósági jogkörben államtitokkört állapít meg.

Az államtitok és szolgálati titok védelme

Tvr. 6. § (1) Az állami szerv, a gazdasági szervezet, a társadalmi szervezet, a szövetkezetek országos érdekképviselői szerve és az egyesület vezetője

a) a saját szervezetére vonatkozóan szabályozza az államtitok és a szolgálati titok védelmének rendjét, ha az államtitok védelme az e törvényerejű rendeletben vagy a végrehajtására kiadott minisztertanácsi rendeletben foglaltaknál részletesebb szabályozást tesz szükségessé;

b) biztosítja az államtitok megőrzését szolgáló személyi és tárgyi feltételeket;

c) felelős azért, hogy azok, akik a feladatuk ellátása során államtitok birtokába jutnak, az államtitok védelmére vonatkozó szabályokat megismerjék és megtartsák;

d) évenként ellenőrzi az államtitok védelmét;

e) gondoskodik arról, hogy az államtitkot tartalmazó irat tartalmát csak az arra jogosult ismerhesse meg, az irat útja pontosan követhető és az államtitok megsértéséért való felelősség megállapítható legyen;

f) rendszeresen felülvizsgálja és szükség szerint kiegészíti – a gazdasági szervezet és az egyesület kivételével – a szolgálati titokkör alapján szolgálati titoknak tekintendő adatokat.

(2) Aki jogszerűen államtitok vagy szolgálati titok birtokába juthat, köteles az annak védelmére vonatkozó rendelkezéseket megismerni és megtartani, az államtitkot, illetve a szolgálati titkot megőrizni.

(3) Az államtitok, illetőleg a szolgálati titok védelme kiterjed az államtitoknak, illetve szolgálati titoknak tekintendő adatok meghatározására, a titok minősítési jelölésének használatára, az irat készítésének, felhasználásának, nyilvántartásának, kezelésének, szállításának, tárolásának, és irattározásának, megsemmisítésének, valamint ezek ellenőrzésének rendjére.

(4) Az államtitok és a szolgálati titok védelmének ágazati irányítása a belügyminiszter feladata.

A titkos ügyiratkezelés szervezete és rendje

M. 1. A szerv vezetője a titokvédelmi feladatok irányítását a saját hatáskörében végzi, vagy a titkos ügyiratkezelés felügyeletére más személyt (a továbbiakban: TÜK felügyelő) jelöl ki.

Ha a TÜK iratok mennyisége és forgalma indokolja, a szervnél titkos ügyiratkezelést kell szervezni; ha ez nem szükséges, a szerv vezetője „T” kezelői feladattal ügyviteli dolgot bíz meg. A „T” kezelőre a titkos ügyiratkezelésre vonatkozó előírásokat értelemszerűen kell alkalmazni (a titkos ügyiratkezelés és a „T” kezelő együtt a továbbiakban: TÜK).

A szerv vezetője az alárendelt szervezeti egységeknél decentralizált TÜK szervezését is elrendelheti.

²⁶ Végrehajtására lásd a 4/1988. (IX. 5.) HM rendeletet.

A TÜK felügyelő gyakorolja a szerv vezetőjének a TÜK vonatkozásában fennálló jogait, munkájáról a szerv vezetőjét rendszeresen tájékoztatja, meghatározza a TÜK vezetőjének feladatait.

A TÜK felügyelő a felügyeleti jogkörét a decentralizált TÜK tekintetében is ellátja. Az e rendelkezéstől való eltérést a szerv kérelmére a Belügyminisztérium engedélyezheti.

A TÜK vezető feladata a TÜK munkájának irányítása, így különösen a TÜK iratok készítésének, sokszorosításának, a TÜK-ön kívül tárolt iratok kezelésének, őrzésének, felhasználásának évenkénti ellenőrzése, az ellenőrzésről jegyzőkönyv felvétele és – a TÜK felügyelő útján – a szerv vezetője részére való továbbítása.

A TÜK dolgozójaként az alkalmazható, aki a TÜK felügyelő által kijelölt vizsgabizottság előtt és meghatározott követelmények szerint a titokvédelemre vonatkozó jogszabályokból vizsgát tett. Államtitkot tartalmazó irat minősítésére csak olyan személy hatalmazható fel, és a TÜK dolgozója csak az lehet, aki fontos és bizalmas munkakört tölthet be.

A TÜK feladata:

- a szervnél készült és a más szervtől érkezett TÜK iratok átvétele, nyilvántartása, kezelése és őrzése,
 - a TÜK iratok kiadása és visszavétele,
 - a minősítésre és a betekintésre jogosultak nyilvántartása, a titokvédelmi jogszabályok megismeréséről szóló nyilatkozat őrzése, a dolgozó minősítési és betekintési jogosultságának megszűnése után a minősített iratok visszavétele, a betekintő karton irattározása,
 - a TÜK iratok felhasználásával és kezelésével kapcsolatos engedélyek, a TÜK iratok nyilvántartására szolgáló könyvek, munkafüzetek hitelesítése, nyilvántartásba vétele és tárolása.
 - a Tvr. 3. §-a (1) bekezdésének b) pontjában felsorolt vezetők alá tartozó szervezetenél működő TÜK esetében a külföldre irányuló futárküldemények ellenőrzése és csomagolása.
 - a TÜK iratok továbbítása.
- Ha a szervnél számítástechnikai berendezésen TÜK iratok dolgoznak fel,
- a számítástechnikai feladatok titokvédelmi követelményeit szabályzatban kell kidolgozni.
 - a szabályzat rendelkezéseinek végrehajtása érdekében a számítástechnikában és a titkos ügykezelésben is jártas titokvédelmi felelőst kell kijelölni,
 - a feldolgozás folyamatában részt vevő területen decentralizált TÜK-öt kell kialakítani.
 - a titokvédelmi szabályzatban meg kell határozni a titokvédelmi felelős feladatait, így különösen a védelmi előírások megtartásának ellenőrzését és a titokvédelmi munka felügyeletének ellátását, valamint a decentralizált TÜK-kel, illetve a központi TÜK-kel való együttműködése rendjét.

M. 2. A TÜK helyiséget úgy kell kialakítani, hogy az államtitkot tartalmazó iratok őrzése biztonságos legyen, és az iratok tárolása az egyéb tevékenységtől elkülönítetten történjék.

A helyiséget a védelméhez szükséges technikai és elektronikai eszközökkel (vasrács, riasztóberendezés, tűzjelző stb.) fel kell szerelni.

A TÜK iratok páncél- vagy vaslemez szekrényben tárolhatók. Ha az iratok tárolására kialakított helyiség nyílászárói megfelelően védettek, az állványzaton is tárolhatók. Ez esetben szigorúbb tűzvédelmi követelményeket kell meghatározni.

A TÜK helyiség, valamint a szervezeti egységeknél a TÜK iratok tárolására és őrzésére használt lemezszekrények zárássának és pecsételésének megszervezéséért a TÜK felügyelő a felelős.

A tűzvédelemért és a vagyonvédelemért felelős személyt az e pontban megjelölt feladatok meghatározásába be kell vonni.

Az irat minősítése

Tvr. 7. § (1) Az államtitkokörbe, illetve a szolgálati titkokörbe tartozó adatot tartalmazó iratot minősíteni kell.

(2) Az államtitkot tartalmazó irat minősítésére az államtitkokör alapján a szerv vezetője vagy az általa felhatalmazott vezető beosztású személy jogosult.

(3) A szolgálati titkot tartalmazó irat minősítésére – a szolgálati titkokör alapján – a 4. § (1) bekezdésében meghatározott szerv vezetője vagy az általa felhatalmazott személy jogosult.

(4) A minősítésre jogosult vezető megváltoztathatja azt a minősítési jelölést, amelyet az általa felhatalmazott személy alkalmazott.

Tvr. 8. § (1) Az államtitkot tartalmazó irat minősítési jelölése „Szigorúan titkos” a szolgálati titkot tartalmazó irat minősítési jelölése „Titkos”.

(2) A minősítési jelöléssel egyidőben fel kell tüntetni annak érvényességi idejét.

(3) A minősítés érvényességi időpontjának lejártát követően az irat minősítése külön intézkedés nélkül megszűnik.

(4) A minősítésre jogosult személy a minősítési jelölést megszünteti vagy módosítja, ha az irat tartalma az iraton feltüntetett érvényességi időtől függetlenül már nem minősül államtitoknak, illetőleg szolgálati titoknak.

Államtitokká és szolgálati titokká minősítés

M. 3. Aki államtitkot tartalmazó iratot készít, köteles azt „Szigorúan titkos” jelöléssel, aki szolgálati titkot tartalmazó iratot készít, „Titkos” jelöléssel ellátni. A minősítés vagy annak módosítása alkalmával a minősítést végző (a továbbiakban: minősítő) az alkalmazott minősítési jelölést kezezéssel és aláírással látja el. Ha az iratot a minősítő írja alá, a minősítési jelölést nem kell külön aláírni.

A minősítési jelöléssel egyidőben fel kell tüntetni a minősítés időbeli hatályát, ha ez nem lehetséges, „visszavonásig” jelölést kell feltüntetni.

Ha az irat több önállóan kezelhető részből áll, a minősítési jelölést az irat titkot tartalmazó részein a szükséghez képest meg kell ismételni.

A minősítő az irat minősítése előtt megvizsgálja, hogy annak tartalma államtitoknak vagy szolgálati titoknak tekintendő-e. Ha az irat bármely önállóan kezelhető része államtitkot tartalmaz, az egész anyagot államtitokként kell kezelni.

A titok jellegére, az elintézés sürgősségére vagy a titok védelme szempontjából fontos egyéb körülményre figyelemmel a minősítő a minősítési jelölésen kívül az iratra más kezelési előírást is rávezethet (pl. Különösen fontos!, Saját kezű felbontásra!, Más szervnek nem adható át!, Nem másolható!, Kivonat nem készíthető!, Elolvasás után visszaküldendő!, Zárt borítékban tárolandó! stb.). A minősítő ezen előírásaitól csak a minősítő írásbeli engedélyével lehet eltérni.

A kormány szintű nemzetközi tárgyaláson a küldöttség vezetője gyakorolja a minősítői jogot.

M. 4. A számítástechnikai berendezés alkalmazásánál a minősítési jelölést az alábbi módon kell feltüntetni:

– a bizonylatokon, a sornymatató és rajzológép és a kiíró-berendezés papíron megjelenő eredményén az irathoz hasonlóan,

– lyukkártya, lyukasztószalag esetében annak felzetén, illetve dobozán,

– a mágneses és más adathordozó burkolatán,

– a mágneses adathordozón a sornymatató, valamint más adatrögzítő berendezés által készített adathordozón az adatállomány elején (fedlapon, adathordozó címként stb.).

Annak érdekében, hogy az adathordozó nyilvántartása és kezelése során a titkos jelleg kitűnjön, az azonosításhoz szükséges adatokat és kezelési előírásokat az adathordozóval azonos minősítésű kísérőlapon kell feltüntetni.

M. 5. Ha a más szervtől érkezett irat esetében minősítési mulasztásra utaló körülmény merül fel, a tekintésre vagy a minősítésre jogosult személy, illetve a szerv vezetője köteles tisztázni, hogy a kérdéses irat titkot tartalmaz-e, és intézkedni a minősítési jelölés fentüntetése iránt.

Ha a minősítés időbeli hatálya lejárt, a TÜK vezetője – külön utasítás nélkül – az irat minősítését megszünteti.

A minősítési jelölés megváltoztatására, illetve törlésére az jogosult, aki az irat minősítésére jogosult.

A minősítési jelölés megváltoztatásáról vagy törléséről – kivéve a második bekezdésben meghatározott esetet – valamennyi érintett szervet írásban, a TÜK útján tájékoztatni kell.

Ha a minősítés időbeli hatálya a visszavonásig tart, a minősítő köteles rendszeresen figyelemmel kísérni a minősítés fenntartásának szükségességét. Ha a minősítés megszüntetése az időbeli hatály lejártát előtt válik szükségessé, erről a minősítőnek a TÜK-öt értesíteni kell a szükséges intézkedés megtétele céljából. A minősítés megszüntetéséről a TÜK az érintett szerveket a minősítő utasítása szerint – eltérő rendelkezés hiányában – évenként értesíti.

Államtitkot tartalmazó irat készítése és felhasználása

Tvr. 9. § (1) Államtitkot tartalmazó iratot csak az készíthet, használhat fel, írhat le, sokszorosíthat, kezelhet, ismerhet meg, akit a minősítésre jogosult személy a betekintési jogosultság megadásával erre feljogosít.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak nem érintik a feladat-körében eljáró ügyésznek azt a jogát, hogy államtitkot tartalmazó iratba betekinthessen.

Tvr. 10. § (1) Államtitkot külföldi szervnek, vagy nemzetközi szervezetnek, illetőleg nem magyar állampolgárnak átadni, vagy azokkal közölni, nyilvánosságra hozni, államtitkot tartalmazó iratot külföldre vinni, és onnan visszahozni, vagy külföldről behozni – ha jogszabály nem tesz kivételt – az államtitokkör meghatározására jogosult vezető vagy az általa felhatalmazott személy engedélyével lehet.

(2) Szolgálati titkot külföldi szervvel vagy nemzetközi szervezettel, illetőleg nem magyar állampolgárral közölni, azt nyilvánosságra hozni, vagy szolgálati titkot tartalmazó iratot külföldre vinni és onnan visszahozni a 4. § (1) bekezdésében meghatározott vezető vagy az általa felhatalmazott személy engedélyével lehet.

TÜK irat készítése

M. 6. Államtitkot tartalmazó irat a minősítő rendelkezése alapján készíthető.

A minősítő határozza meg, hogy az irat hány példányban készüljön, és az egyes példányokat kinek kell megküldeni.

A Tvr. végrehajtására kiadott MT rendelet a (továbbiakban: R.) 11. §-a (1) bekezdésének b) pontja alá tartozó TÜK irat készítésére a szerv vezetője, illetve az általa felhatalmazott személy jogosult.

A R. 11. §-a (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott irat vonatkozásában az érintett szerv vezetője által felhatalmazott minősítő rendelkezik.

M. 7. Az elkészített TÜK iratot záradékkal, a több példányban készült iratot sorszámmal is el kell látni. Az iraton fel kell tüntetni

- a nyilvántartási számot,
- a készített irat példányszámát és lapszámát,
- az egyes példányok címetztjét, több példány esetén a címzetteket elosztó íven kell feltüntetni,
- a mellékletek példányszámát, nyilvántartási számát, lapjainak számát és minősítését,
- az irattári példányon fel kell tüntetni a számítástechnikai eljárással készült gépi adathordozón tárolt példányokat és azonosító adataikat az eléréshez szükséges adatokkal együtt,
- azt, hogy az iratot ki készítette és gépelte.

Az elkészített TÜK iratból egy példány a TÜK-ben marad. Az elosztó ívet és a minősítőnek az irat különleges kezelésére vonatkozó írásbeli rendelkezését ennek a példánynak a mellékleteként kell kezelni.

Ha az irat tartalmát a TÜK dolgozói nem ismerhetik meg, azt zárt borítékban kell kezelni, illetve továbbítani és az iktatáshoz szükséges adatokat a TÜK-kel közölni kell. Az irat nyilvántartási számát és a kezelésre vonatkozó utasításokat a borítékon is fel kell tüntetni.

Az irat készítése során keletkezett munkapéldányt, vagy a más okból feleslegessé vált példányokat megsemmisítésre a TÜK-nek kell átadni. Azt a munkapéldányt, amelyet az ügyintéző részére meg kell őrizni, a TÜK iratra vonatkozó szabályok szerint kell nyilvántartásba venni és kezelni.

M. 8. TÜK irat sokszorosítása, fordítása, másolása, illetve abból kivonat készítése kizárólag a minősítő írásbeli rendelkezése alapján végezhető.

Nemzetközi szervezettől érkezett TÜK iratról másolat csak a címzett szerv vezetőjének vagy az általa felhatalmazott személynek az írásbeli engedélye alapján készíthető.

Más szervtől érkezett TÜK irat esetében a minősítőnek a 3. pont ötödik bekezdése alapján az iraton feltüntetett rendelkezésének megfelelően kell eljárni az irat sokszorosítása, kezelése, illetve más szervhez való továbbításakor.

Az első-harmadik bekezdésben meghatározott módon készített iratokról a sokszorosítás helyén nyilvántartást kell vezetni. A nyilvántartó könyvbe be kell vezetni a TÜK irat nyilvántartási számát, példányszámát, lapjainak számát, rövid tárgyát, a sokszorosított példányok számát. Az így készített iratokat a TÜK-ben nyilvántartásba kell venni.

Az irat sokszorosítása során keletkezett felesleges példányokat és selejtes lapokat megsemmisítésre kell átadni.

A TÜK irat sokszorosítása során biztosítani kell a fokozott biztonságot és a TÜK irat készítésére vonatkozó előírásokat.

A TÜK iratok számítástechnikai rendszerben történő feldolgozása

M. 9. Számítástechnikai berendezésen TÜK iratot feldolgozni, készíteni csak a minősítő írásbeli engedélye alapján és csak akkor lehet, ha a számítástechnikai eljárás teljes menetben biztosítható az államtitkot képező adatok védelme.

A számítástechnikai adatok feldolgozását végző szerv vezetője a Tvr.-ben és a R.-ben foglaltak alapján, az államtitok védelmi szabályzatban köteles meghatározni a számítástechnikai rendszeren történő adatfeldolgozás titokvédelmi szabályait, a szükséges egyéb technikai védelmi eszközök alkalmazását, illetve kötelező használatát, és felelős ezek betartásáért.

TÜK irat nyilvántartása és kezelése

M. 10. A más szervtől érkezett, TÜK iratot tartalmazó küldeményt a TÜK dolgozója vagy a szerv ilyen irat átvételével megbízott dolgozója veheti át.

Aki a TÜK iratot tartalmazó küldeményt vesz át, köteles ellenőrizni, hogy

- a címzés alapján jogosult-e átvenni a küldeményt,
- az átadási okmányban és a küldeményen feltüntetett nyilvántartási szám megegyezik-e.

Az átvevő az átadási okmányon aláírással, az átvétel idejének feltüntetésével és bélyegző lenyomatával igazolja a küldemény átvételét.

Ha az átvevő a küldeményen olyan sérülést észlel, amely arra utal, hogy azt felbontották, vagy megkísérelték felbontani, a kézbesítő jelenlétében a küldeményt felbontja, a tartalmát ellenőrzi, és az eseményről két példányban jegyzőkönyvet készít. A jegyzőkönyvet mindketten aláírják, majd a küldő szerv minősítőjének az egyik példányt átadják, aki intézkedik a sérülés körülményeinek tisztázása iránt.

Téves címzés vagy helytelen kézbesítés esetén a küldeményt vissza kell küldeni a küldő szervnek. Sürgős küldemény esetén távbeszélőn, vagy más módon kell tisztázni a szükséges intézkedést.

M. 11. A TÜK iratot tartalmazó küldeményt – a névre szóló "saját kezű felbontásra" jelzéssel ellátott küldemény kivételével – a TÜK dolgozója bontja fel.

A névre szóló "saját kezű felbontásra" jelzéssel ellátott küldeményt csak a címzett – akadályoztatása esetén a helyettese – bonthatja fel. Ha az irat tartalma alapján a TÜK ügymenetben nem kezelhető, az iktatáshoz szükséges adatokat a címzett köteles közölni a TÜK-kel. A nyilvántartás megjegyzési rovatában fel kell tüntetni, hogy az irat kezeléséről és őrzéséről a továbbiakban a címzett gondoskodik.

Ha a küldeményt a TÜK-ben tévedésből bontották fel, ezt a borítékon keltezéssel és aláírással kell feltüntetni.

A TÜK küldemény felbontásakor ellenőrizni kell, hogy az iratok hiánytalanul megvannak-e. Hiány esetén – ha az rövid úton nem tisztázható – három példányban jegyzőkönyvet kell felvenni, és annak eredeti példányát a küldő szerv részére meg kell küldeni; a továbbiakban a R. 8. §-ának (4) bekezdése szerint kell eljárni.

M. 12. A TÜK a más szervtől érkezett TÜK iratot érkezteti, nyilvántartásba veszi, és a címzettnek továbbítja.

A TÜK irat készítője a közvetlen elkészítés után gondoskodik annak a TÜK által való nyilvántartásba vételéről.

Az iktatáshoz használt nyilvántartást úgy kell vezetni, hogy abból az érkezett, készített, továbbított, illetőleg irattárba helyezett iratok nyilvántartási száma, lapjainak száma, példányainak sorszáma, az irat tárgya és az egyes példányok holléte megállapítható legyen.

Az egy ügyben keletkezett iratokat, ideértve a nem minősített iratokat is, együtt lehet nyilvántartani, és lehetőség szerint kezelni. A titkot nem tartalmazó iraton a minősítési jelölés nem alkalmazható.

Betekintés államtitok vagy szolgálati titok tartalmazó iratba

M. 13. Államtitkot tartalmazó iratba betekintés csak hivatalos feladat ellátása érdekében engedélyezhető. Államtitkot tartalmazó iratba az tekinthet be, akit a szerv vezetője vagy az általa minősítési joggal felhatalmazott személy erre feljogosít.

A betekintésre jogosító engedély megadása történhet az ennek nyilvántartására szolgáló eszközön, tételes felsorolással, vagy az adott iraton névre szólóan.

A betekintési engedély adható az államtitok tárgykör szerint meghatározott csoportjára, vagy egyes iratra, állandó, ideiglenes vagy eseti jelleggel. Az ideiglenes engedély esetén meg kell határozni a feltételt, amelynek bekövetkezésével a jogosultság megszűnik.

Az államtitkot tartalmazó iratba történő betekintést a betekintő keletkezéssel és aláírásával az iraton és a nyilvántartásra szolgáló más eszközön igazolja.

A szolgálati titkot tartalmazó iratba az tekinthet be, akit erre a szerv vezetője feljogosít, illetve a feladatáról készült munkaköri leírásban vagy más okmányban erre felhatalmazást kapott. E dolgozók névjegyzékét – a betekintői jogkörük terjedelmi feltüntetésével – az iratok kezelését és nyilvántartását végző szervezeti egység (általános ügyiratkezelés) részére meg kell küldeni.

A betekintő felelős azért, hogy a rendelkezésre bocsátott irat tartalmáról illetéktelen személy ne szerezzen tudomást.

Államtitok és szolgálati titok nyilvánosságra hozatala

R. 1. § (1) Az államtitok nyilvánosságra hozatalára vonatkozó írásbeli engedélyben meg kell határozni a nyilvánosságra hozatal módját, állást kell foglalni a nyilvánosságra nem hozott rész tekintetében és a minősítés megszüntetéséről.

(2) Más állam, illetve nemzetközi szervezet által államtitoknak minősített és magyar szerv rendelkezésére bocsátott irat tartalmának nyilvánosságra hozatalához az érintett állam, illetve a nemzetközi szervezet hozzájárulása szükséges.

(3) Szolgálati titkot a Tvr. 10. §-ának (2) bekezdésében meghatározott személy írásbeli engedélyével lehet nyilvánosságra hozni.

(4) Ha kétséges, hogy az irat tartalmának nyilvánosságra hozatala veszélyezteti a Magyar Köztársaságnak a Tvr. 3. §-a (1) bekezdésében meghatározott érdekét vagy szolgálati titok esetén a Tvr. 4. §-ában meghatározott érdeket, a nyilvánosságra hozatal engedélyezése előtt az érintett szerv véleményét is be kell szerezni.

Államtitok és szolgálati titok felhasználása

R. 2. § (1) Államtitoknak külföldi szervvel, nemzetközi szervezettel, illetve nem magyar állampolgárral való közlésére, bemutatására, átadására vonatkozó írásbeli engedélynek tartalmaznia kell a közlés, a bemutatás, az átadás módját és az átadó személy nevét. A közlés, a bemutatás, az átadás megtörténtét a titkos ügyiratkezelésben maradó példányra rá kell vezetni, vagy külön feljegyzésben kell rögzíteni.

(2) Szolgálati titkot külföldi szervvel, nemzetközi szervezettel, illetve nem magyar állampolgárral közölni, valamint az azt tartalmazó iratot bemutatni, átadni, ha jogszabály ennek közvetlen átadását nem zárja ki, a Tvr. 4. §-ának (1) bekezdésében meghatározott vezető vagy az általa felhatalmazott személy engedélyével lehet. Az engedély tartalmazza a közlés, a bemutatás, az átadás módját és az átadó nevét.

R. 3. § (1) Ha külföldi szervnek, nemzetközi szervezetnek, illetve nem magyar állampolgárnak államtitkot kell átadni, az államtitokkör meghatározására jogosult vagy az általa felhatalmazott engedélyező dönt arról, hogy az átadás minősítési jelöléssel vagy anélkül történjen.

(2) A nemzetközi szervezeti tagságból adódó vagy egyéb nemzetközi kötelezettségen alapuló minősített iratokra is kiterjedő adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésével összefüggő titokvédelmi feladatok szabályozásáról a Kormány által kijelölt szerv vezetője gondoskodik.

(3) Más állam, illetve nemzetközi szervezet által államtitoknak minősített és magyar szerv részére megküldött irat átadásához, vagy bemutatásához, tartalmának harmadik országgal, illetve szervvel való közléséhez az érintett állam illetékes szervének vagy a nemzetközi szervezetnek a hozzájárulása szükséges.

TÜK irat továbbítása a szerven belül

M. 14. A TÜK iratnak a szerven belüli átadása, illetve átvétele csak a TÜK szabályok megtartásával, aláírás ellenében történhet.

TÜK irat továbbítása belföldön

M. 15. TÜK iratot más szervhez a minősítő írásbeli rendelkezése alapján, a TÜK útján lehet továbbítani. Ha minősített iratot olyan szervhez továbbítanak, amelynél nincs az adott irat tekintetében minősítői joggal rendelkező személy, a küldő szerv minősítője az irat kezelésével, a válasz minősítésével kapcsolatos előírásokat meghatározza.

Az irat továbbítását az iktatáshoz használt nyilvántartásban, négyenél több példány elküldése esetén az elosztói íven a keltezés feltüntetésével fel kell jegyezni.

A TÜK iratot zárt borítékban kell továbbítani. A borítékon fel kell tüntetni az irat minősítését, nyilvántartási számát és a címzettjét. A borítékot el kell látni a küldő szerv TÜK-je által használt bélyegzőlenyomattal oly módon, hogy az esetleges illetéktelen hozzáférés ténye egyértelműen megállapítható legyen.

Az országos Futárszolgálatba bekapcsolt szervhez TÜK irat – sürgős eset kivételével – csak ez úton továbbítható.

Ha TÜK iratot más szervhez saját kézbesítő útján továbbítanak,

– az iratot csak kódzáras, vagy azzal egyenlő biztonságot nyújtó irattáskában lehet továbbítani,

– az iratot tartalmazó borítékot a harmadik bekezdésben előírtak szerint kell lezárni, a borítékra rá kell vezetni: "Bal-eset esetén csak a küldő szerv bonthatja fel!"

– az alkalmi futárként kijelölt kézbesítő a TÜK küldeményt a címzettnek vagy a címzett TÜK-jének adhatja át. Az irat átvételét a kézbesítőkönyvben – kézbesítőíven – az átvevő aláírással, az átvevő szerv bélyegzőlenyomataival és a keltezéssel igazolja.

Ha a TÜK irat más szervhez történő továbbítására a negyedik-ötödik bekezdésben meghatározottak szerint nincs lehetőség, igénybe vehető postai út is. Ilyen esetben a TÜK iratot csak tértivevényes ajánlott küldeményként, kettős borítékban lehet feladni. A belső borítékon a harmadik bekezdésben előírtakat fel kell tüntetni. A külső borítékon csak a küldő szerv és a címzett szerv megnevezését és címét kell feltüntetni.

TÜK irat felhasználása a szerven kívül

M. 16. Ha TÜK irat felhasználása a szerv épületén kívül vagy más szervnél tartott tárgyaláson, értekezleten, megbeszélésen (a továbbiakban: tárgyalás) szükséges, az ügyintéző felel a Tvr.-ben, illetve a R.-ben foglaltak megtartásáért.

Ha a tárgyalás több napig tart, az ügyintéző a TÜK iratot megőrzésre zárt borítékban a tárgyalás helye szerinti TÜK-nek adja át. A tárgyalás befejeztével az iratot haladéktalanul vissza kell szállítani, és a TÜK-nek át kell adni. Ha a tárgyalás helyén TÜK nem működik, a rendező szerv gondoskodik kihelyezett, ideiglenes jelleggel működő TÜK létesítéséről.

A tárgyaláshoz szükséges TÜK irat a rendező szerv részére futár útján is megküldhető. A borítékon fel kell tüntetni, hogy annak átvételére ki jogosult. A tárgyalást rendező szerv köteles gondoskodni az iratnak a TÜK szabályok szerinti őrzéséről.

A tárgyaláson történő ismertetés, felhasználás esetén a résztvevőkről jelenléti ívet kell vezetni, és a figyelmüket fel kell hívni a titok megőrzésére. A jelenléti ívet a tárgyalás után mellékelni kell az irathoz, és azzal együtt kell a TÜK-ben őrizni.

Ha a tárgyaláson államtitkot tartalmazó iratot készítenek, a titokvédelmi szabályok betartásáról és az irat biztonságos őrzéséről a rendező szerv köteles gondoskodni.

A Magyar Népköztársaság nemzetközi tárgyalása során keletkezett, államtitkot tartalmazó irat minősítéséről a küldöttség vezetője gondoskodik. Az ilyen irat védelmét a TÜK szabályoknak megfelelően kell biztosítani.

Az első-ötödik bekezdésben előírtak megtartása mellett, a hatodik bekezdésben foglaltak szerint kell eljárni a KGST küldöttségei, illetve szakbizottságai által folytatott tárgyalás során felhasznált és készített, államtitkot tartalmazó iratok esetében.

Államtitkot és szolgálati titkot tartalmazó irat külföldre vitele és visszahozatala

R. 4. § (1) Államtitkot tartalmazó iratot külföldre vinni a KGST, illetve a Varsói Szerződés tagállamai esetében az államtitokkör meghatározására illetékes vezető vagy az általa felhatalmazott személy – más állam esetében az ügykör szerint illetékes helyettese – engedélye alapján lehet.

(2) Az engedély tartalmazza a külföldre vitel módját és célját, a küldemény rendeltetési helyét, az irat átvételére jogosult személy nevét, valamint a kivitelre kerülő irat nyilvántartási számát, példányszámát, lapszámát és rövid tárgyát.

R. 5. § (1) Az államtitkot, illetve a szolgálati titkot tartalmazó iratot külföldre vinni, illetve onnan visszahozni, vagy külföldről behozni – a Magyar Honvédség és a Varsói Szerződés tagállamai hadserege közötti levelezés kivételével – csak a Külügyminisztérium vagy a KGST együttműködés tekintetében a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériuma diplomáciai futárpostájaként lehet.

(2) A Külügyminisztérium – az engedélyező írásbeli kérelmére – elrendelheti, hogy a hivatalosan külföldre utazó a futártevékenységre előírt szabályok betartásával államtitkot, illetve szolgálati titkot tartalmazó iratot magával vigyen.

(3) A hivatalosan külföldre utazót a Külügyminisztérium a szükséges igazolvánnyal ellátja és a futártevékenységgel kapcsolatos kötelezettségeiről és jogosultságairól tájékoztatja.

R. 6. § (1) Az államtitkot, illetve a szolgálati titkot tartalmazó iratot külföldön – ha jogszabály kivételt nem tesz – a Magyar Köztársaság külképviseleti szervénél kell őrizni.

(2) Államtitkot tartalmazó irat a külképviselet épületéből – a kereskedelmi kirendeltség saját iratai kivételével – a külképviselet vezetője, illetve az általa felhatalmazott személy írásbeli engedélyével vihető ki. A kereskedelmi kirendeltség saját iratai kivételét a kereskedelmi kirendeltség vezetője engedélyezi.

(3) Az államtitok vagy a szolgálati titok külföldön történő felhasználására vonatkozó rendelkezéseket megszegő személy esetében vizsgálni kell a szolgálati célú külföldre utazásból való kizárás, illetve a külszolgálatból való hazarendelés szükségességét is.

TÜK irat külföldre vitele és felhasználása

M. 17. A diplomáciai futárpostaként továbbítandó iratokról a küldő szerv vagy szervezeti egység futárösszefoglalót készít, és az iratokkal együtt az engedélyezőnél működő TÜK részére megküld. Az engedélyezőnél működő TÜK azokat futárösszefoglalóval együtt lepecsételve és becsomagolva, külföldre továbbítás céljából megküldi a Külügyminisztériumnak, vagy a KGST együttműködés tekintetében a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériumának.

A futárösszefoglaló három példányban készül, azon fel kell tüntetni a kivitelre kerülő iratok nyilvántartási számát, minősítését, példányszámát, lapszámát, rövid tárgyát és annak a külképviseletnek a megjelölését, ahova a küldeményt továbbítani kell.

A külképviselet épületéből államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó iratot kivinni csak engedéllyel lehet. A kivitelre jogosító engedélyen fel kell tüntetni az iratkivitel célját (pl.: bemutatás, átadás stb.), az engedéllyel rendelkező nevét, beosztását, az iratkivitel időpontját, az irat nyilvántartási számát, példányszámát, lapszámát és tárgyát, továbbá az esetleges visszahozatal idejét. Külföldön bemutatásra, átadásra történő kivitel esetén az erre vonatkozó engedélyt az iratkiviteli engedéllyel együtt a TÜK-ben kell őrizni.

TÜK iratok számítástechnikai berendezésen történő továbbítása

M. 18. A vezetékes és a vezeték nélküli hírközlő eszközökön, illetve számítástechnikai adatátvitel útján TÜK irat csak rejtjelezve, illetve ezzel egy tekintet alá eső védettségi megoldás igénybevételével továbbítható.

Számítástechnikai berendezésen nemzetközi adatátviteli kapcsolat létesítéséhez államtitok, illetve szolgálati titok tekintetében a Tvr. 10. §-ának (1), illetve (2) bekezdésében meghatározott vezető engedélye szükséges. Az adatátviteli kapcsolat létesítéséről a Belügyminisztériumot – államtitok, illetve szolgálati titok esetén előzetesen – tájékoztatni kell.

TÜK irat tárolása

M. 19. A TÜK-től ügyintézésre átvett irat biztonságos őrzéséről és tárolásáról az ügyintéző köteles gondoskodni.

A munkaidő befejezése előtt a TÜK iratot megőrzésre át kell adni a TÜK-nek. A feladat ellátására figyelemmel a minősítő engedélyezheti, hogy ennek idejére az ügyintéző a TÜK iratot saját vaslemezszekrényében tárolja, erről a TÜK nyilvántartást vezet.

A további folyamatos ügyintézés nem igénylő iratot haladéktalanul vissza kell adni a TÜK-nek.

A TÜK-kön kívül tárolt feldolgozás alatt lévő iratokat a TÜK szükség szerint, de évenként legalább egyszer ellenőrizni köteles.

Az államtitkot tartalmazó mágneses és más gépi adathordozókat a sajátosságuknak megfelelően és a titokvédelem szempontjából a számítástechnikai feldolgozás során rendelkezésre álló, a legnagyobb biztonságot jelentő módon úgy kell tárolni, hogy az azokon lévő adatokhoz illetéktelenek ne férjenek hozzá.

A számítástechnikai rendszerben a mágneses és más gépi adathordozókon azok a TÜK iratként kezelendő adatok, amelyek megbízható védelme más úton nem biztosítható, csak rejtjelezve tárolhatók.

Szolgálati titkot tartalmazó irat kezelése

M. 20. A szolgálati titkot tartalmazó irat készítését, nyilvántartását, kezelését, felhasználását, őrzését és ellenőrzését érintő azokat a kérdéseket, amelyekről a Tvr. vagy a R. nem rendelkezik, a szerv vezetője az ügyirat kezelésének leginkább megfelelő módon szabályozza akként, hogy a szolgálati titok védelméhez fűződő érdek érvényesüljön.

Az iratok irattározása és selejtezése

M. 21. A levéltári anyag védelméről és a levéltárakról szóló 1969. évi 27. törvényerejű rendelet és az annak végrehajtására kiadott 30/1969. (IX. 2.) Korm. rendelet előírásait az államtitkot, illetve szolgálati titkot tartalmazó iratokra

vonatkozóan a R.-ben meghatározott követelmények megtartásával kell érvényesíteni. A Magyar Honvédség az iratait szaklevéltárban is irattározhatja.

Az államtitkot és a szolgálati titkot tartalmazó iratok megőrzéséről és irattározásáról a megőrzési határidő feltüntetésével az irattári tervben rendelkezni kell.

Az irattári tervben megjelölt határidő leteltével az iratokról két példányban jegyzőkönyvet kell felvenni a nyilvántartási szám, az irat rövid tárgyának, példány- és lapszámának feltüntetésével. A jegyzőkönyvben jelezni kell, hogy azokat a levéltár továbbra is államtitokként vagy szolgálati titokként kezelje, vagy hogy az irat minősítését már megszüntették. A levéltár az irattári tervben nem selejtezhetőnek ítélt iratokat legalább tizenöt évi irattári őrzés után veszi át.

A levéltár írásban tájékoztatja a szervet a jegyzőkönyvben felsorolt iratok átvételéről, vagy annak megtagadásáról. Az utóbbi esetben a kiválogatott iratokat meg kell semmisíteni.

A selejtezésre kiválogatott és a levéltár által át nem vett iratok megsemmisítését úgy kell végezni, hogy azok tartalmát ne lehessen megállapítani.

Államtitkot tartalmazó levéltári iratokban kutatási tevékenység csak a R.-ben és az e mellékletben meghatározott előírások megtartásával engedélyezhető.

A selejtezésre kiválogatott vagy az olyan TÜK iratok papírfanyagát, amelyeknek a minősítését megszüntették, csak olyan állapotban lehet értékesíteni, hogy annak tartalmát ne lehessen megállapítani.

A selejtezésre kiválogatott, államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősülő adatot tartalmazó számítástechnikai berendezésen használt, felülírható adathordozót csak felülírva lehet más célra felhasználni, vagy selejtezni.

A nyilvántartásba vett TÜK irat felesleges példányait a TÜK a minősítő rendelkezése alapján folyamatosan megsemmisítheti. Ennek végrehajtását az irattári példányra – elosztó ívre –, továbbá a nyilvántartó könyvbe fel kell jegyezni, és a TÜK dolgozó keltezéssel és aláírással igazolja.

A titokvédelem ágazati irányítása

R. 7. § (1) A belügyminiszter

a) ellenőrzi – az Országgyűlés, a Köztársasági Elnöki Hivatal a bíróságok, az ügyészségek, a Honvédelmi Minisztérium kivételével – az államtitok és a szolgálati titok védelmére vonatkozó jogszabályok megtartását;²⁷

b) gondoskodik az államtitokkörök évenkénti egyeztetéséről, összesítéséről, és azt a Tvr. 3. §-a (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott vezetők részére megküldi;

c) folyamatosan figyelemmel kíséri és ellenőrzi az államtitokkör felülvizsgálatát, továbbá a szervek évenkénti ellenőrzési kötelezettségének teljesítését.

(2) A Tvr. 3. §-a (1) bekezdésének b) pontjában megjelölt vezető – a társadalmi szervezet országos központja vezetője kivételével – az általa meghatározott államtitokkört megküldi a Belügyminisztériumnak, és rendszeres felülvizsgálatáról évente tájékoztatást ad.

(3) A belföldön, illetve a külföldön kezelt államtitok és szolgálati titok védelmére vonatkozó jogszabályok megtartásának ellenőrzésére jogosult az (1) bekezdésen kívül

- a) a szerv vezetője,
- b) a titkos ügyiratkezelés felügyeletét ellátó személy,
- c) működési területükön a szervezeti egységek vezetői,
- d) a szerv vezetője által felhatalmazott személy,
- e) külföldön a külképviselet iratai vonatkozásában a külképviselet vezetője, a kereskedelmi kirendeltség iratai vonatkozásában a kereskedelmi kirendeltség vezetője, egyéb magyar képviselet vonatkozásában a képviselet vezetője.

(4) A Belügyminisztérium által végrehajtott titokvédelmi ellenőrzésekre az államigazgatási eljárás általános szabályai az irányadók.

(5)²⁸ Ha a titokvédelmi ellenőrzést nem a Belügyminisztérium végzi, és az ellenőrzés államtitoksértésre, illetve szolgálati titoksértésre utaló körülményt, vagy szabálysértésnek minősülő mulasztást tár fel – az Országgyűlés, a, Köztársasági Elnöki Hivatal Legfelsőbb Bíróság, a Legfőbb Ügyészség, a Honvédelmi Minisztérium, a társadalmi szervezet országos vezető szervei által végzett ellenőrzés kivételével – a jegyzőkönyv egy példányát a Belügyminisztériumnak meg kell küldeni. A szabálysértés és egyéb hiányosságok megszüntetésére a jegyzőkönyvben határidőt kell megjelölni. Az esetleges felelősségrevonásról, és a szükséges intézkedések megtételéről az ellenőrzött szerv vezetője gondoskodik.

Eljárás titoksértés, illetve az őrzési és a kezelési szabályok megszegése esetén

R. 8. § (1) Ha a szerv dolgozójának tudomására jut, hogy államtitkot vagy szolgálati titkot sértő cselekményt követtek el, illetve ilyen cselekmény elkövetése készül, köteles hala-

²⁷ A rendelet 7. §-a (1) bekezdésének a) pontja az 1989: XXXI. törvény 38. §-ának, valamint a 7/1992. (I.16.) Korm. rendelet 2. §-ának megfelelően módosított szöveg.

²⁸ A rendelet 7. §-a (5) bekezdése az 1989: XXXI. törvény 38. §-ának, megfelelően módosított szöveg.

déktalanul jelenteni a szerv vezetőjének, külföldi tartózkodása idején pedig a Magyar Köztársaság külképviseleti szerve vezetőjének.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott bejelentés esetében a szerv vezetője haladéktalanul köteles intézkedni a további titoksértések megelőzése és a felmerült hiányosságok megszüntetése iránt.

(3) Az államtitkot tartalmazó irat eltűnését, hiányát, illetve az államtitoksértés gyanúját Budapesten a Belügyminisztériumnak, vidéken a megyei rendőr-főkapitányságnak haladéktalanul jelenteni kell.

(4) Az államtitkot tartalmazó irat eltűnéséről, illetőleg hiányáról az abban érdekelt más szervet is tájékoztatni kell.

(5) A Tvr.-ben, illetve az e rendeletben meghatározott szabályok megszegése esetén a Belügyminisztérium jogosult vizsgálatot folytatni, és előzetes szakértői véleményt kérni. A felkért szerv a szakértői véleményt 30 napon belül köteles megküldeni.

R.8/A. §²⁹ Az államtitok védelmére [Tvr. 6. § (3) bek.] vonatkozó jogszabály megsértése esetén a belügyminiszter — az iratok megfelelő védelem alá helyezéséig — az ellenőrzött szerv iratforgalmát, irattárának használatát korlátozhatja, feltevélekhez kötheti vagy megtilthatja, továbbá a szerv vezetőjét az államtitok védelméhez szükséges intézkedés megtételére kötelezheti, vagy ha attól kellő eredmény nem várható, az iratok megfelelő védelméről saját hatáskörében intézkedhet.

R. 9. § (1) Ha az államtitok, illetve a fegyveres erők és fegyveres testületek³⁰ szolgálati titka vonatkozásában minősítő vagy betekintői jogosultsággal rendelkező személy a külföldre utazás és a külföldön tartózkodás szabályainak kijátszásával külföldön maradt, a szerv vezetője – 15 napon belül – intézkedjen, hogy az általa megismert államtitkot, továbbá szolgálati titkot tartalmazó, illetve TÜK iratokról kimutatás készüljön. A kimutatást Budapesten a Belügyminisztériumnak, vidéken a megyei rendőr-főkapitányságnak meg kell küldeni.

(2) Ha az (1) bekezdésben meghatározott személy más szerv államtitkát vagy szolgálati titkát is megismerte, erről az érintett szerv vezetőjét is írásban tájékoztatni kell.

(3) Ha az (1) bekezdésben meghatározott személlyel kapcsolatban irat hiánya is megállapítható, a bejelentéssel egyidőben a 8. § (3)–(4) bekezdésében foglaltak szerint kell eljárni.

R. 10. § (1) A minisztériumok (országos hatáskörű szervek, a továbbiakban együtt: minisztérium) előzetesen tájékoztatják a Belügyminisztériumot azokról a gazdasági szervezetekről, amelyeknek a gazdálkodásához államtitkot tartalmazó iratokat bocsátanak rendelkezésre.

(2) A minisztérium az államtitok átadásáról szóló határozatában rendelkezik azokról az államtitok védelmét biztosító előírásokról, amelyeket az államtitok felhasználása során a gazdasági szervezet köteles megtartani. Ha a gazdasági szervezet az államtitok védelmét súlyosan vagy figyelmeztetés ellenére ismételtelen veszélyezteti, a minisztérium a gazdasági szervezet rendelkezésére bocsátott államtitkot tartalmazó iratokat visszavonja.

(3) A (2) bekezdésében meghatározott hatósági jogkör a Belügyminisztériumot is megilleti.

Értelmező rendelkezés

R. 11. § (1) A titokvédelmi szabályok alkalmazása szempontjából titkos ügyiratkezelésben őrizendő iratnak (a továbbiakban: TÜK irat) kell tekinteni:

a) a „Szigorúan titkos”-nak minősített iratot;

b) az olyan államtitkot nem tartalmazó iratot, amelyet az államtitokká minősítésre jogosult személy rendelkezése alapján meghatározott időre fokozott védelemben kell részesíteni;

c) a fegyveres erők és a fegyveres testületek szolgálati titkát tartalmazó iratot, ha az irat minősítője így rendelkezik.

(2) Az (1) bekezdés b) és c) pontjában meghatározott iratot az időbeli hatály feltüntetésével „TÜK iratként kezelendő” jelöléssel kell ellátni, annak védelmére az államtitkot tartalmazó iratra vonatkozó rendelkezések az irányadók.

(3) E rendelet alkalmazásában:

a) számítástechnikai berendezés minden olyan gépi berendezés, eszköz és ennek funkcionális tartozéka, amely államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó adatok összegyűjtésében, feldolgozásában (rendezésében, csoportosításában, kiszámításában) előállításában, tárolásában és megjelenítésében, illetve az e tevékenységekkel kapcsolatos adatátalakításban és adattovábbításban részt vesz, (számítógépek, szövegszerkesztők, adattárolásra alkalmas írógépek, magnetofon, diktafon, más elektronikus eszközök);

b) számítástechnikai eljárás a számítástechnikai berendezéssel végzett adatrögzítés, feldolgozás, adatkarbantartás, tárolás és adat visszakeresés.

²⁹ A R. 8/A. §-át a 7/1992. (I.16.) Korm. rendelet 1. §-a iktatta a szövegbe.

³⁰ Lásd az 1949: XX. törvény (Alkotmány) 40/A. §-át.

Záró rendelkezések

Tvr. 11. § (1)³¹(2)³²

Tvr. 12. § (1) E törvényerejű rendelet 1988. január 1-jén lép hatályba.

E törvényerejű rendelet végrehajtásáról – az a)–d) pontokban foglaltak kivételével – a Kormány gondoskodik.³³

Felhatalmazást kap

a) a Központi Statisztikai Hivatal elnöke, hogy a számítástechnikai rendszerek adatvédelmére;³⁴

b) a külügyminiszter, hogy a Diplomáciai Futárszolgálat működésére, valamint a belügyminiszterrel, a kereskedelmi kirendeltségek vonatkozásában a nemzetközi gaz-

dasági kapcsolatok miniszterével egyetértésben a külföldön kezelt államtitkot és szolgálati titkot képező iratok biztonságos őrzésére és védelmére;

c) a pénzügyminiszter, hogy az e törvényerejű rendelet hatálya alá nem tartozó iratok külföldre vitelére, illetőleg külföldről visszahozatalának ellenőrzésére;

d) a művelődési és közoktatási miniszter, hogy a sajtó (időszaki lap, rádió, televízió, hírügynökség, filmhíradó) területén az államtitok és a szolgálati titok védelmére vonatkozó szabályokat megállapítsa.

(3) A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 224. §-a hatályát veszti.

R. 12. § (1) Ez a rendelet 1988. január 1-jén lép hatályba.

(2) A 14/1971. (IV. 15.) Korm. rendelet a 3/1971. (IX. 23.) BM rendelet és az 1/1981. (I. 27.) BM rendelet hatályát veszti.

(3) A titkos ügyiratkezelés részletes szabályait a rendelet melléklete tartalmazza.

³¹ A Tvr. 11. §-ának (1) bekezdése beiktatva az 1968. I. törvény 11. §-a (1) bekezdésénél.

³² A Tvr. 11. §-ának (2) bekezdése beiktatva az 1968. I. törvény 88/A. §-ánál.

³³ Végrehajtására lásd a 81/1987. (XII. 27.) MT rendeletet.

³⁴ Végrehajtására lásd a 3/1988. (XI. 22.) KSH rendelkezést.

3/1988. (XI. 22.) KSH rendelkezése az államtitok és a szolgálati titok számítástechnikai védelméről

Az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1987. évi 5. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Tvr.) 12. §-a (2) bekezdésének a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján — a belügyminiszterrel egyetértésben — az alábbi rendelkezést adom ki.

1. § A rendelkezés hatálya kiterjed az államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősített adatot számítástechnikai eljárással feldolgozókra vagy feldolgoztatókra.

2. § A minősített adatot előállító-, feldolgozó-, tároló- és lekérdező program, valamint ezek dokumentációi (adatfüggetlen elemek) minősítéséről a Tvr. 7. §-ának (2) és (3) bekezdésében meghatározott minősítő gondoskodik.

3. § (1) Ha a minősítő nem azonos a számítástechnikai eljárást végző személlyel, szervezet, illetve belső szervezeti egység vezetőivel (a továbbiakban: üzemeltető), akkor az államtitok és a szolgálati titok védelme érdekében szükséges intézkedések megtételéről az irat átadása előtt a minősítő, átadása után az üzemeltető gondoskodik.

(2) A minősítő, illetve üzemeltető felelős a saját ügykörében felmerülő titokvédelmi feladatok ellátásáért.

(3) Ha az üzemeltető a nem minősített adatállomány feldolgozása (például: egyedi adatkiemelés) során államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősülő adatot hozhat létre, akkor a minősítőnek kell meghatározni a feldolgozás feltételeit.

4. § Minősített és nem minősített adatok párhuzamos feldolgozása akkor végezhető, ha a minősített adatoknak a titokvédelmi előírások szerinti kezelése így is megvalósítható.

5. § (1) A minősített adatok feldolgozása során feleslegessé vált, hibás vagy az M³⁵ 9. pontja szerinti államtitok védelmi szabályzatban (a továbbiakban: titokvédelmi szabályzat) meghatározott okból megsemmisítendő munkapéldányokat a feldolgozást végző a lehetséges legkorábbi munkafázisban megsemmisíti. Amennyiben ennek technikai feltételei nem adóttak, a munkapéldányokat a minősítőnek hiánytalanul kell visszaadni.

(2) Ha a minősített adat többször felhasználható adathordozón van, megsemmisítésének tekintendő az adathordozóra történő újbóli adatírás (teljes felülírás) is.

6. § A számítástechnikai eljárás során szükségessé váló átmeneti másolat készítéséhez a minősítő külön engedélyére nincs szükség.

7. § A minősített iratnak számítástechnikai adathordozón történő tárolása esetén a munkapéldányokon kívül akkor szabad külön biztonsági másolatot készíteni, ha a minősítő így rendelkezik.

8. § (1) A minősített adat számítástechnikai adathordozón történő tárolása esetén a minősített iratokra vonatkozó előírásokon túlmenően az adathordozó jellegének megfelelő fizikai tárolási követelményeknek is eleget kell tenni.

(2) A megőrzési időszakban, illetve számítástechnikai eszközcsere esetén az adathordozón tárolt adatok visszaszerezhetőségét átmásolással kell biztosítani.

9. § A számítástechnikai eljárásban részt vevő személynek a munkafolyamat elvégzéséhez szükséges mértékre korlátozott betekintési jogosultság is adható. E személy tekintetében a betekintés megtörténtét a számítástechnikai eljárás végrehajtásának ténye és annak bizonylatai igazolják.

10. § A számítástechnikai eljárásban a minősítési jelölés alkalmazására a feldolgozás alapbizonylatai tekintetében mechanikusan (nyomtatás, kézi jelölés, bélyegző lenyomat stb.), a minősítő egyedi rendelkezése nélkül is sor kerülhet, ha a bizonylatok adatainak minősítése szabályszerűen megtörtént.

11. § Az államtitkot és szolgálati titkot tartalmazó számítástechnikai eljárásba közreműködőt a minősítő írásbeli engedélyével lehet bevonni.

12. § Ha a minősített irat számítástechnikai adathordozón van, akkor annak sérülésmentes és megfelelő csomagolása az M. 15. pontja szerinti megfelelő eljárásnak minősül, ha lezárása, címezése és iktatása szabályszerű.

13. § A minősítés felismerhető jelölését számítástechnikai berendezéssel előállított adathordozón, képernyőn vagy bármely más adatmegjelenítésen is biztosítani kell.

14. § Az államtitok feldolgozását végző köteles gondoskodni a másodlagos (elektromágneses, akusztikus stb.) jelkibocsátással kapcsolatos információ védelméről.

15. § A minősített irat a szervezet épületén kívül számítástechnikai berendezés igénybevételével akkor használható fel, ha a felhasználás helyének számítástechnikai berendezései és környezete megfelel a szervezet titokvédelmi szabályzatában rögzített feltételeknek.

16. § A közvetlenül nem értelmezhető, illetve kódolt számítástechnikai adathordozó külföldre vitele esetén az engedélyezésre jogosult vezető számára az adathordozó előállítója valóságghú nyilatkozatot tesz az adathordozó tényleges tartalmáról.

17. § (1) A számítástechnikai eljárás során alkalmazásra kerülő rejtjelző eszközök, módszerek meglétéről, szakszerű alkalmazásáról a számítástechnikai berendezést üzemeltető, illetve a minősítő köteles gondoskodni.

(2) Rejtjelző eszközök és módszerek rendszerbe állításához a Belügyminisztériumban működő Országos Rejtjelközpont előzetes engedélye szükséges.

18. § A titokvédelmi szabályzat részeként kell meghatározni:

a) a minősített adat készítésére, feldolgozására, hozzáférhetőségére, tárolására, átmásolására, felülírására és megsemmisítésére;

b) az átmeneti és biztonsági másolat készítésére, használatára és megsemmisítésére, valamint

c) a betekintésre

vonatkozó részletes számítástechnikai szabályokat.

19. § E rendelkezés 1989. január 1-jén lép hatályba.

81/1987. (XII. 27.) MT rendelet**az államtitokra és a szolgálati titokra vonatkozó titoktartás kötelezettsége alóli felmentésről**

Az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1987. évi 5. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Tvr.) 12. §-ának (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli:

1. § E rendelet hatálya a büntető eljárásra, a polgári eljárásra és az államigazgatási eljárásra (a továbbiakban együtt: eljárás) terjed ki.

2. § (1) Ha az eljárásban meghallgatandó személynek államtitkot tartalmazó adatra kell nyilatkoznia, a titoktartási kötelezettség alóli felmentésre

a) jogszabály által meghatározott államtitokkörbe tartozó adat [Tvr. 3. § (1) bekezdés *a)* pont] esetén az adat tárgya szerint illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője, a továbbiakban együtt: miniszter),

b) a Tvr. 3. § (1) bekezdésének *b)* pontjában meghatározott vezető által megállapított államtitokkörbe tartozó adat esetén az államtitokkört megállapító vezető,

c) a Tvr. 5. §-ának (2) bekezdésében szabályozott esetben az államtitokkört megállapító miniszter jogosult.

(2) A felmentés tartalmazza annak az iratnak a 17/1987. (VI. 9.) MT rendelet mellékletének 7. pontja szerinti nyilvántartási számát, amelyben a felmentés alá eső adat található.

3. § Ha az eljárásban meghallgatandó személynek szolgálati titkot tartalmazó adatra kell nyilatkoznia, a titoktartási kötelezettség alóli felmentésre

a) a Tvr. 4. §-ának (1) bekezdésében meghatározott vezető,

b) a Tvr. 4. §-ának (2) bekezdésében szabályozott esetben annak a szervnek a vezetője jogosult, amelynek az adatot a rendelkezésére bocsátották.

4. § Ha az arra jogosult a titoktartási kötelezettség alóli felmentést megadta, az eljárás későbbi szakaszában ugyanarra az adatra és meghallgatandó személyre nézve nem kell a felmentés iránt újból intézkedni.

5. § A 2–3. § rendelkezéseit kell alkalmazni, ha az eljáró hatóság államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó adat írásbeli közlése iránt intéz megkeresést.

6. § (1) Ez a rendelet 1988. január 1-jén lép hatályba.

(2) A büntető ügyekben a titoktartás kötelezettsége alóli felmentésről szóló 20/1952. (III. 23.) MT rendelet a hatályát veszti.

133/1989. (XII. 22.) MT rendelet a belföldi állami futárszolgálatról

1. § (1) A belföldi állami futárszolgálati tevékenység ellátásáról az Állami Futárszolgálat (továbbiakban: futárszolgálat) útján a belügyminiszter gondoskodik.

(2) A futárszolgálat a Belügyminisztérium szerve, amelynek hivatásos állományú tagjaira a rendőrt megillető jogok és kötelezettségek vonatkoznak.

2. § (1) A futárszolgálat alapvető rendeltetése az államtitkot, valamint a fegyveres erők és a rendőrség, továbbá a büntetésvégrehajtási szervek szolgálati titkait tartalmazó iratok fegyveres biztosítással való továbbítása.

(2) A futárszolgálat az (1) bekezdésben meghatározott iratokat az országos rendszerébe bekapcsolt szervek (a továbbiakban: bekapcsolt szervek) között továbbítja.

3. § (1) A titokvédelmi minősítésre való tekintet nélkül a futárszolgálat útján továbbíthatók egymás között: az Országgyűlés, az Alkotmánybíróság, az Állami Számvevőszék, az állampolgári jogok országgyűlési biztosai, a Kormány, a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek, a Magyar Nemzeti Bank, a Legfelsőbb Bíróság és a Legfőbb Ügyészség sürgős iratai.

(2) A köztársasági elnök, az Országgyűlés elnöke és a miniszterelnök iratait igény szerint, nem bekapcsolt szervek és személyek részére is, szükség esetén soron kívül vagy határidőre továbbítja a futárszolgálat.

4. § (1) A futárszolgálat rendszerébe a bekapcsolás hivatalból vagy írásbeli kérelemre történik.

(2) Hivatalból bekapcsolt szervek:

a) a 3. §-ban említett szervek,

b) a fegyveres erőknek és a rendőrségnek, valamint a büntetésvégrehajtási szerveknek — az országos irányító szervek által meghatározott — önálló ügyiratkezeléssel rendelkező szervei,

c) a megyei (fővárosi) tanácsok³⁶, a megyei (fővárosi) bíróságok, a megyei (fővárosi) főügyészségek.

(3) Kérelemre kapcsolhatók a futárszolgálat rendszerébe a 3. §-ban és az e §. (2) bekezdésében nem említett állami szervek és intézmények, a társadalmi szervezetek országos

központjai, a gazdálkodó szervezetek, ha rendszeresen foglalkoznak államtitkot tartalmazó iratokkal és továbbításuk futárszolgálat útján indokolt.

(4) Az Országgyűlésben képvisellel rendelkező pártok országos központját kérelemre be kell kapcsolni. Az ezen szervek és a 3. §-ban említett szervek hivatalos kapcsolattartásához szükséges iratok titokvédelmi minősítésre tekintet nélkül továbbíthatók a futárszolgálatl.

5. § (1) Ki kell kapcsolni a szervet a futárszolgálatból, ha a bekapcsolás e rendeletben meghatározott feltétele megszűnt.

(2) Kikapcsolható az a szerv, amely a futárszolgálat igénybevitelére vonatkozó szabályokat figyelemfelhívás ellenére ismételtelen megsérti.

6. § A futárszolgálat rendszerébe való bekapcsolásról a Belügyminisztérium dönt.

7. § A futárszolgálat a 2. § és a 4. § (4) bekezdés alapján továbbított iratok (a továbbiakban: küldemények) továbbításáért díjat nem számol fel. A futárszolgálat szerződés alapján, díj ellenében más küldemények továbbítását is vállalhatja.

8. § (1) A futárszolgálat a bekapcsolt szerv küldeményeinek továbbítását — a küldeményforgalmát, a részére végzett szolgáltatás költségeit és körülményeit figyelembe véve — rendszeresen, az igényeknek megfelelő eseti jelleggel vagy más bekapcsolt szerv közvetítésével végzi.

(2) A más szerv küldeményeinek továbbításában való közreműködést a bekapcsolt szerv nem tagadhatja meg.

9. § (1) A futárszolgálat felelős a küldemények biztonságos továbbításáért és kézbesítéséért.

(2) A küldemények továbbításának rendjét, kézbesítésének szabályait a belügyminiszter rendeletben szabályozza.

10. § Ez a rendelet 1990. január 1-jén lép hatályba.

³⁶ Lásd a helyi önkormányzatokról szóló 1990: LXV. törvényt.

1978. évi IV. törvény
a Büntető Törvénykönyvről³⁷
(részlet)

* * *

Az államtitok és a szolgálati titok megsértése

Államtitoksértés

221. § (1) Aki

a) az államtitkot jogosulatlanul megszerzi,
 b) a tudomására, illetőleg a birtokába jutott államtitkot jogosulatlanul felhasználja, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé vagy illetékes személy részére hozzáférhetetlenné teszi,
 büntetést követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az államtitoksértést különösen fontos államtitokra, vagy súlyos hátrányt okozva követik el,

b) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha az államtitok illetéktelen külföldi személy részére válik hozzáférhetővé.

(3) Aki az államtitoksértést gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig, a (2) bekezdés eseteiben, az ott írt megkülönböztetés szerint két évig, illetőleg öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Aki a (2) bekezdésben meghatározott, államtitoksértésre irányuló előkészületet követ el, az ott írt megkülönböztetés szerint büntett miatt három évig, illetőleg öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Szolgálati titoksértés

222. § (1) Aki

a) a szolgálati titkot jogosulatlanul megszerzi,
 b) a tudomására, illetőleg a birtokába jutott szolgálati titkot jogosulatlanul felhasználja, vagy illetéktelen személy részére hozzáférhetővé teszi,
 vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával³⁸ vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény súlyos hátrányt okoz.

(3) A büntetés

a) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény következtében a szolgálati titok,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény következtében a katonai szolgálati titok illetéktelen külföldi személy részére hozzáférhetővé válik.

Államtitoksértés feljelentésének elmulasztása

223. § (1) Aki hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy

a) államtitoksértés elkövetése készül,

b) még le nem leplezett szándékos államtitoksértést követtek el,

és erről a hatóságnak – mihamarabb – nem tesz jelentést, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával³⁹ vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2)⁴⁰ Az (1) bekezdés alapján az elkövető hozzátartozója nem büntethető.

* * *

³⁷ A kihirdetés napja: 1978. december 31. Hatálybalépésére és végrehajtására lásd az 1979: 5. törvényerejű rendeletet.

³⁸ Az 1993: XVII. törvény 75.§-a szerint módosított szöveg.

³⁹ Az 1993: XVII. törvény 75.§-a szerint módosított szöveg.

⁴⁰ A 223. § (2) bekezdése az 1989: XXV. törvény 12. §-ával megállapított szöveg.

1968. évi I. törvény a szabálysértésekről⁴¹

* * *

A szabálysértést elkövető személy felelőssége

5. § Szabálysértés miatt az elkövető akkor vonható felelősségre, ha cselekménye szándékos vagy gondatlan, kivéve ha a szabálysértés meghatározó külön jogszabály csak a szándékos elkövetést bünteti.

6. § (1)⁴² Gazdálkodó szervezet⁴³ és más jogi személyt terhelő kötelezettség megszegése esetén, valamint munkaviszonyból, szövetkezeti vagy egyéb tagsági viszonyból eredő munkavégzéssel, ipari vagy kereskedelmi tevékenységgel összefüggő szabálysértés miatt azt a személyt kell felelősségre vonni, akinek cselekménye vagy mulasztása folytán következett be a kötelezettségzegés. Ha e személy kiléte a szervezet (szervezeti egység) vezetőjének nyilatkozata alapján sem állapítható meg, a szervezet (szervezeti egység) vezetőjét, illetve a munkáltatót kell felelősségre vonni.

(2) Ha az elkövető a felettesének utasítását teljesítette, a szabálysértésért az utasítást adó személy felel.

* * *

HARMADIK RÉSZ

EGYES SZABÁLYSÉRTÉSEK

* * *

Titokvédelmi szabálysértés

88/A. §⁴⁴ (1) Aki

a) államtitkot vagy – külföldön – szolgálati titkot tartalmazó iratot a feladatának ellátása során jogszabályellenes módon készít, sokszorosít, minősít, nyilvántart, kezel, tárol vagy őriz,

b) az államtitkot tartalmazó iratba való betekintésre jogosultak kijelölésére és nyilvántartására vonatkozó szabályokat megszegi,

c) az államtitkot tartalmazó irat hiányával kapcsolatos bejelentési kötelezettségének nem vagy késedelmesen tesz eleget,

d) az államtitoknak vagy a szolgálati titoknak minősített iratok őrzésének és kezelésének jogszabályban előírt ellenőrzésére vonatkozó kötelezettségét megszegi,

e) jogszerűen jutott államtitok, illetve szolgálati titok birtokába, és megkísérli azt jogszabályellenes módon külföldre vinni, a jogszabályoknak megfelelően külföldre vitt vagy ott készített államtitkot, illetőleg szolgálati titkot tartalmazó iratot onnan visszahozni vagy behozni,

f) szolgálati titkot tartalmazó iratot gondatlanságból jogosulatlanul felhasznál, elveszt, továbbít, vagy illetéktelen személy részére hozzáférhetővé tesz,

harmincezer forintig⁴⁵ terjedő pénzbírsággal sújtható.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.

* * *

⁴¹ A kihirdetés napja: 1968. április 14.

⁴² A 6. § (1) bekezdése az 1983: 10. törvényerejű rendelet 2. §-ával megállapított szöveg.

⁴³ Lásd az 1959: IV. törvény c) pontját, melyet az 54/1992. (X.29.) AB határozat 1993. szeptember 30. napjával megsemmisített.

⁴⁴ A 88/A. §-t az 1987: 5. törvényerejű rendelet 11. § (2) bekezdése iktatta be a törvénybe.

⁴⁵ A pénzbírság legmagasabb összegére vonatkozó szövegrész a 17/A. §-ra figyelemmel módosított szöveg.

1991. évi LXIX. törvény a pénzügyintézetekről és a pénzügyintézeti tevékenységről⁴⁶

1. § (1) E törvény hatálya — a 2. §-ban foglaltak kivételével — arra a jogi személyre, illetve egyéni vállalkozásra terjed ki, amely a Magyar Köztársaság területén pénzügyintézeti vagy bankképviseleti tevékenységet végez.

(2) A törvény rendelkezései a belföldi pénzügyintézet vagy a pénzügyintézeti tevékenységet végző egyéb jogi személy külföldön végzett pénzügyintézeti, illetve bankképviseleti tevékenységére abban az esetben terjednek ki, ha nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik.

2. § A törvény rendelkezései nem terjednek ki

a) az 1. számú mellékletben felsorolt pénzügyi intézmények Magyarországon folytatott tevékenységére;

b) a Magyar Nemzeti Bankra, valamint

c)⁴⁷ a külön törvényben szabályozott elkülönített állami pénzalapokra;

d) a kereskedelmi hitelezésre, továbbá a külön törvény alapján folytatott hitelezési tevékenységre, valamint a külön jogszabályban szabályozott postai pénzforgalmi közvetítő tevékenységre és a lakáscélú hitelezésre.

VI. Fejezet

AZ ÜGYFÉLFORGALOMMAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK

Banktitok

46. § (1) Banktitok minden olyan — államtitoknak nem minősülő — a pénzügyintézet rendelkezésére álló adat, amely a pénzügyintézet egyes ügyfeleinek gazdálkodására, vagyoni helyzetére, személyi körülményeire vagy a pénzügyintézettel kötött szerződéseire vonatkozik.

(2) A banktitok tekintetében — időbeli korlátozás nélkül — titoktartási kötelezettség terheli a pénzügyintézet tulajdonosait, pénzügyintézeti vezetőit, alkalmazottait és mindazokat, akik ahhoz a pénzügyintézettel kapcsolatos tevékenységük során bármilyen módon jutottak hozzá.

(3) Banktitok csak akkor adható ki harmadik személynek, ha a pénzügyintézet ügyfele vagy annak törvényes képviselője a kiszolgáltatható banktitokkört pontosan megjelölve erre közokiratba, vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglaltan felhatalmazást ad.

(4) A titoktartási kötelezettség nem áll fenn a feladatkörében eljáró Bankfelügyelettel és a Magyar Nemzeti Bankkal szemben, valamint a hagyatéki ügyben eljáró közjegyzővel, továbbá a büntető ügyben eljáró ügyészséggel, a büntető ügyben, valamint felszámolási eljárás ügyében eljáró bírósággal szemben, és a büntető ügyben eljáró rendőrséggel szemben, e szervek pénzügyintézethez intézett írásbeli megkeresése esetén. A titoktartási kötelezettség az eljárás keretén kívül e szervek alkalmazottaira is kiterjed.

(5) A pénzügyintézet az ügyészség részére akkor is köteles haladéktalanul kiszolgáltatni a kért adatot a nála vezetett bankszámláról, illetve az általa lebonyolított ügyletről, ha adat merült fel arra, hogy a bankszámla vagy az ügylet

a) a kábítószer-kereskedelemmel vagy

b) a terrorizmussal

van összefüggésben. Ezekben az esetekben a pénzügyintézet nem hivatkozhat titoktartási kötelezettségére.

(6) A (4) bekezdés alapján folyamatban lévő bírósági eljárásban az, akire a banktitkot képező adat vonatkozik, kérheti a nyilvánosság kizárását a tárgyalásról.

(7) A takarékbetételre, valamint az olyan betétekre vonatkozó banktitok tekintetében, amelyekre jogszabály a takarékbetétekre vonatkozó szabályokat rendeli alkalmazni, a Ptk. rendelkezései az irányadók.

47. § (1) Nem jelenti a banktitok sérelmét

a) az olyan összesített adatok szolgáltatása, amelyből az egyes ügyfelek személye vagy üzleti adata nem állapítható meg;

b) a pénzügyintézetek, valamint az általuk létrehozott és működtetett központi pénzügyintézeti információs rendszer közötti kölcsönös adatszolgáltatás;

c) a pénzügyintézet, vagy a 46. § (4) bekezdésében meghatározott szervek által felhatalmazott (kirendelt) könyvvizsgálónak, jogi vagy egyéb szakértőnek történő adatátadás;

d) az ügyfél fizetőképességére vonatkozó általános jellegű, a részleteket nem tartalmazó adatszolgáltatás;

⁴⁶ A törvényt az Országgyűlés 1991. november 13-i ülésnapján fogadta el. A kihirdetés napja 1991. november 30.

⁴⁷ A 2.§ c) pontja az 1992: LXXX. törvény 80.§-ának (1) bekezdésével megállapított szöveg. Egyidejűleg a bekezdés d) pontot is iktatott a szövegbe.

e) az adó-, vám-, és társadalombiztosítási tartozás végrehajthatóságának megállapítása érdekében az adó- és vámhatóság, illetőleg a társadalombiztosítási szerv írásbeli megkeresésére a fizetésre kötelezett bankszámlájának számáról, és az arról való felvilágosítás, hogy a bankszámla a végrehajtásra fedezetet nyújt-e;

f)⁴⁸ az adó-, vám- és társadalombiztosítási kötelezettség ellenőrzése érdekében az adó- és vámhatóság, illetőleg a társadalombiztosítási szerv írásbeli megkeresésére a számlatulajdonos pénzforgalmi jellegű bankszámlájának egyenlegéről és forgalmáról adott tájékoztatás.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott adatok kiszolgáltatását a pénzüintézet a banktitok védelmére hivatkozva nem tagadhatja meg.

(3) Feladatkörükön vagy megbízásukon kívül, az (1) bekezdés b), c) és e) pontja alapján a banktitok birtokába jutó személyeket és szervezeteket is terheli a banktitok megtartására vonatkozó kötelezettség.

48. § A 46. és 47. §-nak a pénzüintézetre, annak pénzüintézeti vezetőjére, valamint alkalmazottjára vonatkozó szabályai a pénzüintézeti tevékenység körében a pénzüintézeti tevékenységet végző egyéb jogi személyre, annak pénzüintézeti vezetőjére és alkalmazottjára is vonatkoznak.

⁴⁸ Az f) pontot az 1991: LXXXV. törvény 36. §-a iktatta be.

1990. évi LXXXVI. törvény a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról⁴⁹

A gazdasági hatékonyságot kikényszerítő piaci verseny alapvető feltétele a gazdasági verseny szabadsága és tisztasága. Ezek védelme érdekében tiltani kell a tisztességes piaci magatartással ellentétes viselkedés formákat, és be kell vezetni a vállalkozók szervezeti egyesülésének ellenőrzését, megteremtve az ehhez szükséges szervezeti formákat is. Ennek megfelelően a törvény védi a gazdasági versenyhez fűződő közérdeket, a versenytársak érdekeit, és — a tisztességes piaci magatartáshoz kapcsolódóan — a fogyasztók érdekeit. E célok megvalósítására az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. § A törvény hatálya — ha külön törvény eltérően nem rendelkezik — a vállalkozóknak a Magyar Köztársaság területén folytatott gazdasági tevékenységére terjed ki.

2. § E törvény alkalmazásában:

a) vállalkozó: a gazdasági tevékenységet folytató jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság és az egyéb társaság, továbbá a természetes személy;

b) gazdasági tevékenység: nyereség- és vagyonszerzés céljából üzletszerűen, ellenérték fejében történő termelő vagy szolgáltató tevékenység folytatása;

c) versenytárs: a gazdasági versenyben érdekelt vállalkozó;

d) fogyasztó: a megrendelő, a vevő és a felhasználó.

3. § (1) A vállalkozó köteles tisztetben tartani a gazdasági verseny szabadságát és tisztaságát.

(2) Tilos gazdasági tevékenységet tisztességtelenül — különösen a versenytársak, a fogyasztók törvényes érdekeit sértő vagy veszélyeztető módon vagy az üzleti tisztesség követelményeibe ütközően — folytatni.

* * *

I. RÉSZ

A TISZTESSÉGTLEN PIACI MAGATARTÁSOK TILALMA

I. FEJEZET

A tisztességtelen verseny tilalma

4. § Tilos valótlan tény állításával vagy híresztelésével, valamint valós tény hamis színben való feltüntetésével, úgyszintén egyéb magatartással a versenytárs jó hírnevét vagy hitelképességét sérteni, illetőleg veszélyeztetni.

5. § (1) Tilos üzleti titkot tisztességtelen módon megszerzeni vagy felhasználni, valamint jogosulatlanul mással közölni vagy nyilvánosságra hozni.

(2) Üzleti titok tisztességtelen módon való megszerzésének minősül az is, ha az üzleti titkot a jogosult hozzájárulása nélkül, a vele bizalmi viszonyban vagy üzleti kapcsolatban álló személy közreműködésével szerezték meg.

(3) E törvény alkalmazásában:

a) üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden olyan tény, információ, megoldás vagy adat, amelynek titokban maradásához a jogosultnak méltányolható érdeke fűződik;

b) bizalmi viszony különösen a munkaviszony, a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony és a tagsági viszony;

c) üzleti kapcsolat az üzletkötést megelőző tájékoztatás, tárgyalás, ajánlattétel akkor is, ha azt nem követi szerződéskötés.

* * *

VII. FEJEZET

AZ ELJÁRÁS

Általános eljárási szabályok

32. § A versenyfelügyeletet ellátó szerv vizsgálja e törvény rendelkezéseinek érvényesülését.

⁴⁹ A kihirdetés napja: 1990. december 5.

33. § (1) A versenyfelügyeletet ellátó szerv eljárása az érdekelt kérelmére vagy hivatalból indul. A kérelmet az nyújtja be, aki a törvénybe ütköző tevékenység által sérelmet szenved, vagy szenvedhet, továbbá akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy érinti.

(2) Ha az eljárás az érdekelt kérelmére indul, a kérelemnek az ügy elbírálásához szükséges valamennyi adatot tartalmaznia kell. Ha a kérelem a szükséges adatokat nem tartalmazza, a versenyfelügyeletet ellátó szerv a kérelmet egy alkalommal — határidő megjelölésével — kiegészítésre visszaadhatja; ez esetben az ügyintézési határidők a kérelem ismételten kézhezvételétől számítanak.

34. § (1) A versenyfelügyeletet ellátó szerv eljárására — ha e törvény másként nem rendelkezik — az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) Ha a törvény más határidőt nem állapít meg, a versenyfelügyeletet ellátó szerv hatvan napon belül köteles határozatot hozni. Ezt a határidőt az érdekelt kérelmére indított eljárás esetén a kérelem kézhezvételétől, hivatalból indított eljárás esetén a vizsgálat megindításától, a bíróság által áttett ügyben pedig a beérkezéstől kell számítani. A versenyfelügyeletet ellátó szerv a határidőt egy alkalommal legfeljebb hatvan nappal meghosszabbíthatja; erről az eredeti határidő lejártá előtt a feleket értesíteni kell.

(3) A versenyfelügyeletet ellátó szerv — ideértve az általa az eljárásban megbízott személyt is — köteles a tudomására jutott üzleti titkot megőrizni.

35. § (1) A versenyfelügyeletet ellátó szerv eljárása a következő szakaszokból áll:

a) vizsgálat,

b) tanácsban történő tárgyalás és a tanács határozathozatala [55. § (1) bekezdés].

(2) A versenyfelügyeletet ellátó szerv indokolt esetben az ügyben érdekelt felek szakmai érdekképviselői szervét meghallgathatja, illetőleg az érdekelt fél kérelmére köteles meghallgatni.

36. § (1) A versenyfelügyeletet ellátó szerv, illetőleg a megbízásából vizsgálatot végző személy a törvényben meghatározott feladatai ellátása érdekében jogosult:

a) a vállalkozót — az ügy természetéhez képest késedelem nélküli — felvilágosítás adására kötelezni, és a helyszínen tájékozódni;

b) a vállalkozónál vizsgálatot tartani, ideértve a gazdasági tevékenységgel kapcsolatos iratokba való betekintést még akkor is, ha azok államtitkot, szolgálati vagy üzleti titkot tartalmaznak;

c) az iratokról másolatot, kivonatot készíteni.

(2) A vizsgálatot végző személy a vállalkozó eredeti iratait csak akkor foglalhatja le, ha súlyos jogsértés gyanúja merült fel, és az irat meghamisításától vagy megsemmisítésétől lehet tartani.

(3) A vizsgálatot végző személy a vizsgált vállalkozó bármely helyiségébe beléphet, annak bármely alkalmazottjától szóban vagy írásban felvilágosítást kérhet.

(4) Ha a vizsgálatához más vállalkozónál vagy állami és társadalmi szervnél is szükséges tájékozódni, azok kötelesek a szükséges felvilágosításokat megadni és az iratokat rendelkezésre bocsátani.

37. § (1) A vizsgálat befejezését követően a versenyfelügyeletet ellátó szerv tanácsban tárgyalást tart.

(2) A tárgyalás napját úgy kell kitűzni, hogy a kérelmezők és az ügyben érintett más személyeknek (a továbbiakban együtt: felek) módjukban legyen a vizsgálat alapjául szolgáló iratokba betekinteni és a tárgyalásra felkészülni.

38. § (1) A tárgyaláson a felek személyesen vagy képviselőik útján jelen lehetnek, és a versenyfelügyeletet ellátó szerv megállapításaira, a tárgyaláson elhangzottakra és a benyújtott iratokra észrevételt tehetnek. A tárgyalás befejezéséig a bizonyítékaikat előterjeszthetik.

(2) Az eljáró tanács a határozathozatal előtt jogosult ideiglenes intézkedést tenni, ha erre — a felek jogi vagy gazdasági érdekeinek védelme, valamint a gazdasági verseny kialakulásának, fenntartásának vagy fejlesztésének veszélyeztetése miatt — halaszthatatlanul szükség van.

(3) A tárgyalás — a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmával és a fogyasztók megtévesztésének tilalmával kapcsolatos eljárások kivételével — nem nyilvános.

1979. évi II. törvény az állami pénzügyekről⁵⁰

(A végrehajtásáról szóló 23/1979. (VI. 28.) MT rendelettel egységes szerkezetben.)

A vastag betűs szedés az állami pénzügyekről szóló 1979. évi II. törvény (a továbbiakban: Ápt.) szövege, a vékony betűs szedés a végrehajtási rendelet (a továbbiakban: Vhr.) szövege.]

IX. fejezet

A számvitel és a pénzügyi információrendszer

A számvitel

Ápt.52. § (1) A gazdálkodás irányítását, értékelését, ellenőrzését és mindezek révén az állami pénzügyek rendszerének hatékony működését és a társadalmi tulajdon védelmét egységes számviteli renddel is segíteni kell.

(2) A népgazdaság egységes számviteli rendjének szabályozása, irányítása és ellenőrzése a pénzügyminiszter feladata.

(3)⁵¹ A számvitel feladata, hogy

a) a gazdasági folyamatokat pénzügyi értékekben számba vegye;

b) a vagyoni állapotra, az eszközöknek és az eszközök forrásainak változására vonatkozó adatokat folyamatosan feljegyezze, rendszerezze, feldolgozza, értékelje és kimutassa a vagyoni állapotot;

c) a gazdasági vezetésnek tájékoztatást, adatokat adjon a gazdasági döntések meghozatalának segítésére, azok alátámasztására;

d) lehetővé tegye a gazdálkodás ellenőrzését, s összefoglaló gazdasági számítások készítését.

(4)⁵² Az egységes számviteli rend szabályozásának keretében tartozik

a) az egységes számviteli rend tartalmának és formájának;

b) a kettős könyvvitel, az egyszerűsített kettős könyvvitel, valamint az egyszeres könyvvitel tartalmának és vezetése szabályainak;

c) a leltározás, a leltár, az értékelés, a mérleg és a vagyonkimutatás, a költségvetési szervek beszámolója, valamint az eredménykimutatás tartalmának és elkészítési szabályainak;

d) az önköltségszámítás tartalmának és kötelezettségének, valamint

e) a bizonylati rend és a bizonylati fegyelem követelményeinek meghatározása⁵³

Vhr. 71-78. §⁵⁴

Ápt.53. §⁵⁵ (1) A kettős könyvvitel és az egyszerűsített kettős könyvvitel vezetésére kötelezett vállalkozó, a társadalmi szervezet, továbbá a kettős könyvvitelt vezető költségvetési szerv köteles a kezelésében, illetőleg a tulajdonában lévő vagyonról és gazdasági műveleteiről olyan könyvviteli nyilvántartást vezetni, amely az eszközökben és a forrásokban bekövetkezett változásokat a valóságnak megfelelően, folyamatosan, áttekinthetően és naprakészen mutatja.

(2)⁵⁶ Az egyszeres könyvvitelt vezető vállalkozó, a társadalmi szervezet pénzeszközeiről, az abban bekövetkezett változásokról olyan, jogszabályban meghatározott nyilvántartást vezet, amely a saját vagyon meghatározására alkalmas.

(3) A könyvviteli nyilvántartásokban az adatokat - függetlenül az alkalmazott ügyviteltechnikai eljárásoktól - időrendben és időtálló módon, megszakítások és kihagyások nélkül, bizonylatok alapján úgy kell rögzíteni, hogy teljességük és pontosságuk bármikor megállapítható és ellenőrizhető legyen.

(4) A könyvviteli nyilvántartásokat magyar nyelven és a Magyar Köztársaság pénzügyi értékében kell vezetni. A külföldi tartozást és követelést külföldi pénznemben is nyilván kell tartani.

⁵⁰ A kihirdetés napja: 1979. június 28. A törvény preambuluma az 1990. CIV. törvény 59. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁵¹ Az Ápt. 52. §-a (3) bekezdését az 1988. XIV. törvény 10. §-a iktatta a törvénybe.

⁵² Az Ápt. 52. §-a (4) bekezdését az 1988. XIV. törvény 10. §-a iktatta a törvénybe.

⁵³ Végrehajtására lásd az 52/1988. (XII. 24.) PM, az 53/1988. (XII. 24.) PM, a 60/1988. (XII. 24.) PM és a 62/1988. (XII. 24.) PM rendeletet.

⁵⁴ A Vhr. 71-78. §-át a 102/1988. (XII. 24.) MT rendelet. 9. §-ának (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

⁵⁵ Az Ápt. 53. §-a az 1988. XIV. törvény 11. §-ával az 53. § (1) bekezdése az 1990. CIV. törvény 56. §-ával megállapított szöveg.

⁵⁶ Az Ápt. 53. § (2) bekezdése az 1990. CIV. törvény 56. §-ának megfelelően módosított szöveg.

Ápt.54. §⁵⁷ A vállalkozónak olyan, a költségek folyamatos elszámolását lehetővé tevő költségelszámolási rendet kell kialakítania, amelynek alapján a termékek (szolgáltatások) önköltsége — a költségek alakulása — kiszámítható. E kötelezettséget jogszabály költségvetési szervre is kiterjesztheti.

Ápt.55. §⁵⁸ (1) A vállalkozó, a költségvetési szerv, a társadalmi szervezet köteles az eszközöket és azok forrásait jogszabályban meghatározott időpontban és módon leltározni, és ennek alapján leltárt, illetőleg a naptári év utolsó napjával az eszközök és azok forrásai értékét kimutató, jogszabályban meghatározott tartalmú mérleget, illetve vagyonskimutatást készíteni.

(2) Az egymást követő időszakok mérlegeinek számszerűen kapcsolódniuk kell egymáshoz.

(3) A kettős könyvvitel és az egyszerűsített kettős könyvvitel vezetésére kötelezett vállalkozó a naptári év utolsó napjával gazdasági tevékenységének eredményéről eredménykimutatást készít.⁵

Ápt.56. §⁵⁹ (1) A vállalkozó mérlegét, illetve vagyonskimutatását a jogszabályban erre feljogosított testület, illetve személy állapítja meg.

(2) A vállalkozó mérlege nyilvános, meghatározott mérlegadatok nyilvánosságra hozatala csak akkor korlátozható, ha ezt az államtitok védelme megköveteli.

Ápt.57. §⁶⁰ (1) A kettős könyvvitelt, az egyszerűsített kettős könyvvitelt vezető vállalkozó mérleget, eredménykimutatást, eredményfelosztást tartalmazó évről évről mérlegbeszámolót (zárszámadást) és évközi beszámolót készít.

(2)⁶¹ A költségvetési szerv éves és évközi beszámolót készít.

(3) E kötelezettségek alól külön jogszabályban meghatározott felmentés adható.

Ápt.58. §⁶² (1) A kettős könyvvitelt, az egyszerűsített kettős könyvvitelt vezető vállalkozónál a számviteli rend irányításáért felelős személyt kell kinevezni, illetőleg

megbízni. A számviteli rend irányítója olyan személy lehet, aki az előírt szakképzettséggel (szakképesítéssel) rendelkezik.

(2) Az egyszeres könyvvitelt vezető jogi személyiséggel nem rendelkező társaságnál — ha a társasági szerződés, illetve a működési szabályzat másként nem rendelkezik — a számviteli rendjéért a társaság képviselője, szakcsoportoknál a szakcsoport elnöke a felelős.

(3)⁶³ A számviteli rendért és az előírások megtartásáért, a mérlegben és a mérlegbeszámolóban szolgáltatott adatok valóságáért a vezető és a számviteli rendet irányító személy együttesen felelős.

A pénzügyi információrendszer

Ápt.59. § (1) A pénzügyi információrendszert a népgazdasági információrendszer részeként úgy kell kialakítani, hogy segítse a pénzügyi folyamatok megtervezését és alkalmas legyen azok ellenőrzésére.

(2) A pénzügyi információrendszernek része a pénzintézetek információrendszere is.

Ápt.60. § A mérlegbeszámolót, a költségvetési beszámolót és a pénzügyi információrendszer egyéb elemeit össze kell hangolni az állami statisztikával és a népgazdasági tervezés információrendszerével, s alkalmassá kell tenni népgazdasági számításoknak az elkészítésére is.

Vhr. 79. §⁶⁴

Ápt.61. §⁶⁵

Vhr. 80-89. §⁶⁶

Ápt.62. §⁶⁷

Vhr. 90. §⁶⁸ A költségvetési ellenőrzés szervezete

a) a minisztériumoknál és országos hatáskörű szerveknél a szerv vezetőjének (helyettesének) közvetlen felügyelete alatt működő, kizárólag e feladatra kijelölt önálló szervezet (személy);

b)⁶⁹

57 Az Ápt. 54. §-a az 1988: XIV. törvény 12. §-ával megállapított szöveg.

58 Az Ápt. 55. §-a az 1988: XIV. törvény 13. §-ával megállapított szöveg.

59 Az Ápt. 56. §-a az 1988: XIV. törvény 14. §-ával megállapított szöveg.

60 Az Ápt. 57. §-a az 1988: XIV. törvény 15. §-ával megállapított szöveg.

61 Az Ápt. 57. § (2) bekezdése az 1990: CIV. törvény 56. §-ának megfelelően módosított szöveg.

62 Az Ápt. 58. §-a az 1988: XIV. törvény 16. §-ával megállapított szöveg.

63 Az Ápt. 58. § (3) bekezdése az 1990: CIV. törvény 56. §-ának megfelelően módosított szöveg.

64 A 2/1991. (I.1.) Korm. rendelet 2. §-a hatályon kívül helyezte.

65 Az Ápt. 61. §-át az 1990: XCI. törvény 99. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

66 A Vhr. 80.-89. §-át az 1990: XCI. törvény 99. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

67 Az Ápt. 62. §-át az 1990: XCI. törvény 99. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

68 A Vhr. 90. §-a a 85/1987. (XII. 28.) MT rendelet 12. §-ával megállapított szöveg.

69 A 2/1991. (I.1.) Korm. rendelet 2. §-a hatályon kívül helyezte.

Vhr. 91. §⁷⁰ (1) A költségvetési ellenőrzés az állammal szembeni befizetési kötelezettségek közül azokra terjed ki, amelyek nem tartoznak az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal⁷¹ hatáskörébe.

(2)⁷² Ha az ellenőrzés a költségvetési rend szerint gazdálkodó szerveknél

a) a kiemelt előirányzatok, az állami költségvetésből, illetve elkülönített állami pénzalapból juttatott céljellegű támogatások jogszabályellenes, illetve céltól eltérő felhasználását;

b) az éves eredmény, pénzmaradvány utáni, valamint az állami költségvetést illető egyéb befizetési kötelezettségek jogszabályi előírásnál alacsonyabb teljesítését

állapítja meg — figyelembe véve az eredmény téves kimutatását is —, büntető jellegű befizetés előírását kell kezdeményeznie a felügyeleti szerv vezetőjénél.

(3) A büntető jellegű befizetés mértéke a jogszabályellenes felhasználás vagy befizetési elmaradás 20 százalékkal növelt összege.

(4) A büntető jellegű befizetés forrása a vizsgálat évében a költségvetési szerv érdekeltségi alapja, pénzmaradványa, érdekeltségi bevétele, továbbá az a kiemelt előirányzata, amelyet jogszabályellenesen használtak fel. E fizetési kötelezettséget — ha a pénzügyminiszter eltérően nem rendelkezik — a felügyeleti szerv útján az állami költségvetés javára kell teljesíteni.

(5) Az ellenőrzés alapján előírt, büntető jellegű befizetés nem mentesít az egyéb jogszabályokban meghatározott személyes felelősség alól.

Vhr. 92. §⁷³ (1) Az ellenőrzés megállapításai alapján a szükséges intézkedések kezdeményezéséről, illetve elrendeléséről az ellenőrző szerv vezetője (helyettese), indokolt esetben átruházott hatáskörben más, intézkedésre jogosult vezetője gondoskodik.

(2) Az ellenőrzött szerv vezetője a szükséges intézkedéseket köteles megtenni, és arról a költségvetési ellenőrző szerv vezetőjét írásban tájékoztatni.

(3)⁷⁴ A miniszter, az országos hatáskörű szerv vezetője az általa, illetve a fővárosi, megyei tanács elnöke a végrehajtó bizottság által végzetett költségvetési ellenőrzések eredményéről a pénzügyminisztert évente tájékoztatja.

(4)⁷⁵

Vhr. 93. §⁷⁶

Vhr. 94. §⁷⁷

Vhr. 95. §⁷⁸

Vhr. 96. §⁷⁹ (1)⁸⁰ A miniszter, az országos hatáskörű szerv vezetője (a továbbiakban: felügyeleti szerv) a felügyelete alá tartozó, önálló költségvetési intézménynél felügyeleti jellegű költségvetési ellenőrzést végez.

(2) A felügyeleti jellegű költségvetési ellenőrzés célja a rendelkezésre álló eszközökkel való gazdálkodás hatékonyságának és szabályszerűségének, valamint az alapító határozat szerinti tevékenység értékelése.

(3)⁸¹

(4)⁸²

Vhr. 97. §⁸³ (1) A felügyeleti jellegű költségvetési ellenőrzést kétévénként kell elvégezni.

(2)(4)⁸⁴

70 A Vhr. 91. §-a a 85/1987. (XII. 28.) MT rendelet 12. §-ával megállapított szöveg.

71 A 2/1991. (I. 1.) Korm. rendelet 1. §-ával módosított szöveg.

72 A Vhr. 91. §-ának (2) bekezdése a 153/1989. (XII. 28.) MT rendelet 3. §-ával megállapított szöveg.

73 A Vhr. 92. §-a a 85/1987. (XII. 28.) MT rendelet 12. §-ával megállapított szöveg.

74 A Vhr. 89. §-ának (2) bekezdését a 153/1989. (XII. 28.) MT rendelet 7. §-a hatályon kívül helyezte.

75 A 2/1991. (I. 1.) Korm. rendelet 2. §-a hatályon kívül helyezte.

76 A Vhr. 93. §-át a 153/1989. (XII. 28.) MT rendelet 7. §-a hatályon kívül helyezte.

77 A Vhr. 94. §-át a 153/1989. (XII. 28.) MT rendelet 7. §-a hatályon kívül helyezte.

78 A Vhr. 95. §-át a 153/1989. (XII. 28.) MT rendelet 7. §-a hatályon kívül helyezte.

79 A Vhr. 96. §-a a 85/1987. (XII. 28.) MT rendelet 12. §-ával megállapított szöveg.

80 A Vhr. 96. §-ának (1) bekezdése a 153/1989. (XII. 28.) MT rendelet 5. §-ával megállapított és a 2/1991. (I. 1.) Korm. rendelet 2. §-a szerint módosított szöveg.

81 A 2/1991. (I. 1.) Korm. rendelet 2. §-a hatályon kívül helyezte.

82 A Vhr. 96. §-ának (4) bekezdését a 153/1989. (XII. 28.) MT rendelet 7. §-a hatályon kívül helyezte.

83 A Vhr. 97. §-a a 85/1987. (XII. 28.) MT rendelet 12. §-ával megállapított szöveg.

84 A 2/1991. (I. 1.) Korm. rendelet 2. §-a hatályon kívül helyezte.

Vhr. 98. §⁸⁵ (1) A költségvetési szervek belső ellenőrzési rendszerének elő kell segítenie a szakmai, gazdálkodási és egyéb feladatok ésszerű, minél kisebb ráfordítással való ellátását, valamint a feladatok ellátásában a belső rendet és fegyelmet, a társadalmi tulajdon védelmét.

(2) A belső ellenőrzési rendszer kialakításáért, szabályozottságáért és hatékony működéséért a költségvetési szerv vezetője felelős.

(3) A költségvetési szerv belső ellenőrzési rendszere egyaránt kiterjed a vezetők ellenőrzési kötelezettségeire, a munkafolyamatba épített ellenőrzésre és a függetlenített belső ellenőr (ellenőrök) feladataira.

(4) A függetlenített belső ellenőrzés a költségvetési szerv vezetőjének közvetlen felügyelete alatt áll. A belső ellenőr – az osztott munkakörűek kivételével – az ellenőrzésen kívül más munkával nem foglalkoztatható.

(5) Külső ellenőrző szerveknél a költségvetési szervnél folytatott vizsgálataiba a belső ellenőr nem vonható be. Külső ellenőrző szervek a belső ellenőrzés megállapításait elsősorban a párhuzamos vizsgálatok elkerülése érdekében és csak a belső ellenőrzésre való utalással, valamint a költségvetési szerv vezetőjének előzetes tudomásával használhatják fel.

(6) Az önálló költségvetési szervek vezetői a belső ellenőrzési rendszer működésének tapasztalatait évente tárgyalják meg.

Vhr. 99. §⁸⁶

Vhr. 99/A §⁸⁷ A pénzügyi-gazdasági ellenőrzés (önellenőrzés) alapján a költségvetési kapcsolatokban jogerősen megállapított eltéréseket pénzügyileg azonnal rendezni kell.

Ápt.62/A. §⁸⁸

Vhr. 100-103. §⁸⁹

Ápt.63. §⁹⁰ Az egyéb pénzügyi ellenőrzésnek az a feladata, hogy

a)⁹¹

b)

Vhr. 104. §⁹² (1) A devizagazdálkodás pénzügyi ellenőrzésének feladata a devizagazdálkodás körébe tartozó devizás vagyoni értékekkel való gazdálkodás vizsgálata és értékelése, a jogszabályi és devizahatósági előírások betartása – illetve ezeknek a devizagazdálkodásra gyakorolt hatása – tekintetében.

(2) Az (1) bekezdésben említett ellenőrzést a pénzügyminiszter, a felügyelete alá tartozó vagy az általa felkért szervek, valamint – hatáskörében – a Magyar Nemzeti Bank végzi.

Vhr. 104/A §⁹³ (1) A pénzügyminiszter a maga számára fenntartott vagy más szervre átruházott devizahatósági jogkörében közvetlenül vagy a felügyelete alá tartozó, vagy az általa felkért szervek útján gyakorolja az ellenőrzést.

(2) A pénzügyminiszter közvetlenül végzi a jogszabályban és a működési engedélyre vonatkozó okiratban meghatározott szabályok megtartásának ellenőrzését

a) a magyarországi székhelyű, külföldi részvétellel működő bankoknál és pénzügyintézeteknél,

b) a külföldi bankok és pénzügyintézetek magyarországi fiókjainál és képviselőiteinél.

(3) A magyar bankok és pénzügyintézetek külföldön levő bankérdekeltségeinek és képviselőiteinek az ellenőrzését a Magyar Nemzeti Bank végzi.

(4) A pénzügyminisztérium a Pénzügyintézeti Központ útján ellenőrzi:

a) a Magyarországon levő, külföldi részvétellel működő gazdasági társulásokat, a külföldi érdekeltségű társaságokat [a 35/1978. (XII. 22.) PM rendelet 1. §-ának b) pontja], a külföldiek kereskedelmi és egyéb üzleti jellegű képviselőit és telephelyeit, valamint a Magyarországon levő külföldi kulturális intézményeket;

b) a belföldiek külföldön levő vagyoni és egyes devizaértékeinek, valamint a külföldiek magyarországi vagyoni értékeinek kezelését és a velük való rendelkezést.

(5) A pénzügyminiszter ellenőrzi az átruházott jogkörben eljáró szervek devizahatósági tevékenységét.

(6) A devizagazdálkodás pénzügyi ellenőrzésére a vállalati és a költségvetési ellenőrzés eljárási szabályait kell – a nemzetközi szerződéseknek megfelelően és figyelembe véve a devizagazdálkodás pénzügyi ellenőrzésének sajátosságait – alkalmazni.

Vhr. 104/B §⁹⁴ A pénzügyminiszter a Pénzügyintézeti Központ útján ellenőrzi a külföldön levő magyar gazdasági vállalkozásokat, gazdasági jellegű képviselőket, telephelyeket, irodákat és a magyar kulturális intézményeket.

85 A Vhr. 98. §-a a 85/1987. (XII. 28.) MT rendelet 12. §-ával megállapított szöveg.

86 A Vhr. 99. §-át a 153/1989. (XII. 28.) MT rendelet 7. §-a hatályon kívül helyezte.

87 A Vhr. 99. §-a a 85/1987. (XII. 28.) MT rendelet 12. §-ával megállapított szöveg.

88 Az Ápt. 62/A. §-át az 1990: XCI. törvény 99. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

89 A Vhr. 100-103. §-át az 1990: XCI. törvény 99. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

90 Az Ápt. 63. §-a az 1987: IX. törvény 10. §-ával megállapított szöveg, b) pontját az 1990: XCI. törvény 99. § (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

91 Az Ápt. 63. § a) pontját az 1992: XXXVIII. törvény 127. § a) pontja hatályon kívül helyezte.

92 A Vhr. 104. §-a a 85/1987. (XII. 28.) MT rendelet 12. §-ával megállapított szöveg.

93 A Vhr. 104/A. §-a a 85/1987. (XII. 28.) MT rendelet 12. §-ával megállapított szöveg.

94 A Vhr. 104/B. §-a a 85/1987. (XII. 28.) MT rendelet 12. §-ával megállapított szöveg.

Vhr. 104/C. §⁹⁵ Az ellenőrző szervezet feladatainak teljesítésében közreműködő szervezetre vagy személyre is a hivataltól tudomásra jutott adatok titokban tartására vonatkozó

kötelezettség terjed ki; a közreműködő ezeket az adatokat nem használhatja fel és csak az őt megbízó ellenőrző szervezetnek szolgáltathatja ki

* * *

⁹⁵ A Vhr. 104/C. §-át a 102/1988. (XII. 24.) MT rendelet 8. §-a iktatta a rendelet szövegébe.

1972. évi II. törvény az egészségügyről⁹⁶

(A végrehajtásáról szóló 16/1972. (IV.29.) MT rendelettel egységes szerkezetben.)

(A **vastag betűs** szedés az 1972. II. törvény /továbbiakban: Tv./ az álló betűs szedés a minisztertanácsi rendelet /továbbiakban: R./ szövege.)

* * *

A titoktartási kötelezettség

Tv. 77. § (1) Az orvos az általa vizsgált vagy gyógykezelt személy (a továbbiakban: beteg) egészségi állapotáról adatot csak a beteggel és annak hozzátartozójával, illetőleg – ha a beteg gyógykezeléséhez szükséges – a beteg gondozójával közölhet.

(2) Az orvos a megbetegedés körülményeit és a vizsgálattal, illetőleg a gyógykezeléssel kapcsolatban megtudott egyéb adatokat – a 32. § (3) bekezdésében említett adatok kivételével – kiskorú, valamint cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes nagykorú beteg esetében a beteg hozzátartozójával közölheti. Cselekvőképes nagykorú beteg hozzátartozójával, továbbá a beteg gondozójával az orvos a megbetegedés körülményeit és az említett adatokat – a 32. § (3) bekezdésében említett adatok kivételével – abban az esetben közölheti, ha azok közlése a beteg eredményes gyógykezelésének (gyógyulásának) biztosítása érdekében szükséges.

(3) A gyógyszerész a beteg egészségi állapotára vonatkozó olyan adatot, amelyet hivatása gyakorlása körében megtudott, mással nem közölhet.

(4) Az egyéb egészségügyi képesítéssel rendelkező dolgozó, valamint az egészségügyi képesítéssel nem rendelkező személy a beteg egészségi állapotára vonatkozó olyan adatot, amelyet foglalkozása, közmegbízatása körében vagy tanulmányai során tudott meg, mással nem közölhet.

Tv. 78. § (1) Az orvost (gyógyintézetet), továbbá a gyógyszerészt, valamint a 74. § (4) bekezdésében említett dolgozót, illetőleg személyt nem köti a titoktartási kötele-

zettség, ha az adat közlésére jogszabály kötelezi, illetőleg arra lehetőséget ad, vagy közlését e törvény, illetőleg a végrehajtásáról rendelkező jogszabály végrehajtása szükségessé teszi, úgyszintén, ha az adat közlésére az érdekelt személy felhatalmazza.

(2) Az orvos (gyógyintézet) az általa (gyógyintézetben) vizsgált vagy gyógykezelt személy vizsgálatára, illetőleg gyógykezelésére vonatkozó feljegyzés másolatát csak abban az esetben adhatja ki, ha erre jogszabály kötelezi, illetőleg ezt jogszabály lehetővé teszi.

(3) Tudományos célt szolgáló közlés csak olyan módon történhet, hogy a közlés alapján a beteg személyét nem lehet felismerni.

Egyéb rendelkezések

Tv. 79. § (1) Az orvos saját orvosi tevékenységéről, illetőleg egyes betegségekkel kapcsolatos vizsgálati vagy gyógyító eljárásáról és elért eredményeiről csak jogszabályban meghatározott módon írhat cikket (közleményt), illetőleg adhat nyilatkozatot.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak értelemszerűen a gyógyszereszekre is vonatkoznak.

R. 32. §⁹⁷

Tv. 80. § (1) Az orvost munkaviszony, illetőleg szolgálati viszony keretében végzett tevékenységével kapcsolatban, a sürgős szükség fennállása esetében kifejtett orvosi tevékenységével kapcsolatban pedig minden orvost, ugyanaz a büntetőjogi védelem illeti meg, mint a hivatalos személyeket.

(2) Az orvost, a gyógyszerészt és az egyéb egészségügyi képesítésű dolgozót minden hatóság támogatni köteles annak érdekében, hogy tevékenységét kifejtthesse.

* * *

⁹⁶ A törvény kihirdetésének napja: 1972. április 29.

⁹⁷ A R. 32. §-t hatályon kívül helyezte a 44/1990. (III. 13.) MT rendelet 6. §-a.

1983. évi 4. törvényerejű rendelet az ügyvédségről⁹⁸

(A végrehajtásáról szóló 6/1983. (VII. 28.) IM rendelettel egységes szerkezetben.)

[A **vastagbetűs** szedés a törvényerejű rendelet (Tvr.), a vékony betűs szedés a miniszteri rendelet szövege.]

Annak érdekében, hogy az ügyvédség – az ügyvéd és az ügyvédi szervek – hatékonyabban működjön közre a törvényesség érvényesítésében, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a következőket rendeli:⁹⁹

Az ügyvédségről szóló 1983. évi 4. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Üt.) 60. §-ának (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

I. fejezet

Az ügyvéd jogai és kötelességei

Tvr. 1. § (1)¹⁰⁰ Az ügyvéd feladata, hogy ügyfelét megbízás vagy hatósági kirendelés alapján a jogai érvényesítéséhez és kötelezettségei teljesítéséhez hozzásegítse. Az ügyvéd a

bíróságok, továbbá más hatóságok előtt képviseli ügyfelét, eljár ügyfele védelmében; jogi tanácsokat és tájékoztatást ad, közreműködik abban, hogy az ellenérdekű felek jogvitáikat megegyezés útján intézzék el, beadványokat, szerződéseket és egyéb okiratokat készít.

(2) Az ügyvéd – külön jogszabályban meghatározott – egyéb tevékenységre is jogosult.¹⁰¹

(3) Az ügyvéd köteles az e törvényerejű rendeletben és más jogszabályokban meghatározott jogait és kötelességeit a legjobb tudása szerint érvényesíteni, illetve teljesíteni. Tevékenységében köteles mindenkor az ügyvédi hivatáshoz méltó magatartást tanúsítani.

(4)¹⁰² Az ügyvéd nem működhet közre abban, hogy a jogszabályok rendelkezéseit kijátsszák, vagy a joggal bármely módon visszaéljenek.

(5)¹⁰³ Az ügyvédet titoktartási kötelezettség terheli minden olyan tényről, amelyről feladatai teljesítése során szerzett tudomást. Az ügyvédi titoktartási kötelezettség kiterjed az ügyvédi hivatás gyakorlása során készített és az ügyvédi szerveknél őrzött olyan iratokra is, amelyek az ügyvédi titoktartás körébe tartozó adatokat tartalmaznak. Ezek a rendelkezések az ügyvédjelöltre, valamint az ügyvédek és az ügyvédi szervek alkalmazottaira értelemszerűen irányadók.

* * *

⁹⁸ A kihirdetés napja: 1983. április 20.

⁹⁹ Az Elnöki Tanácsot megszüntette az Alkotmány módosításáról szóló 1989: XXXI. törvény 38. § (2) bekezdése.

¹⁰⁰ A Tvr. 1. § (1) bekezdésének első mondata az 1991: XXIII. törvény 1. § (1) bekezdésével megállapított szöveg.

¹⁰¹ Végrehajtására lásd a 49/1982. (X. 7.) MT rendeletet.

¹⁰² A Tvr. 1. § (4) bekezdésének második mondatát az 1991: XXIII. törvény 38. § (3) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹⁰³ A Tvr. 1. § (5) bekezdésének harmadik mondata az 1991: XXIII. törvény 1. § (2) bekezdésével megállapított szöveg.

**1991. évi XLI. törvény
a közjegyzőkről¹⁰⁴**

* * *

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

Általános elvek

9. § (1) A közjegyzőt az eljárása során tudomására jutott adat és tény tekintetében titoktartási kötelezettség terheli; e kötelezettsége a közjegyzői működésének megszűnése után is fennmarad.

(2) A fél, jogutódja és törvényes képviselőjük a titoktartási kötelezettség alól felmentést adhat.

* * *

¹⁰⁴ A törvényt az Országgyűlés az 1991. szeptember 10-i ülésnapján fogadta el. A kihirdetés napja: 1991. október 7.

1992. évi XLV. törvény a postáról¹⁰⁵

* * *

Titoktartás

27. § (1) A szolgáltató a postai szolgáltatási szerződés teljesítése során, vagy azzal összefüggésben tudomására jutott levéltitkot, magántitkot, üzleti és üzemi titkot köteles megtartani, valamint a személyes adatok titokban maradásáról gondoskodni.

(2) A titoktartási kötelezettség a szolgáltatót, tagját, alkalmazottját, továbbá bárkit, aki a postai szolgáltatással kapcsolatban magántitok, vagy személyes adatok birtokába jut, egyaránt terheli és megszegéséért a jogszabályok szerint felelősséggel tartozik.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott titoktartási kötelezettség az alkalmazottat a munkaviszony, a tagot a tagsági viszony megszűnése után is terheli.

28. § (1) Titoktartási kötelezettség alapján a szolgáltató — a (2) bekezdésben foglaltak kivételével —

- a) a zárt postai küldeményt nem bonthatja fel;
- b) a nem zárt postai küldeményeket csak a felvételhez, továbbításhoz, illetőleg kézbesítéshez szükséges adatok megállapítása érdekében és mértékben tanulmányozhatja;
- c) a szolgáltatás teljesítése során tudomására jutott adatot — a küldemény feladója, címzettje, illetve átvételre jogosultja kivételével — mással nem közölheti;
- d) a küldeményt tartalmának megismerése céljából másnak át nem adhatja;

e) a feladó, a címzett és az átvételre jogosult kivételével a szolgáltatás teljesítéséről másnak tájékoztatást nem adhat.

(2) A szolgáltató a zárt postai küldeményt felbonthatja, ha

a) a küldeményt a címzés hiányosságai miatt nem lehet kézbesíteni (visszakézbesíteni) és a kézbesítéshez a címzett vagy a feladó címének megismerése szükséges;

b) a küldemény csomagolása, burkolata oly mértékben sérült, hogy tartalmának megóvása érdekében ez indokolt, és felbontás nélküli átcsomagolással ez nem oldható meg.

(3) A szolgáltató a postai küldeményt a vámhatóságnak a vonatkozó külön jogszabályban meghatározott feltételekkel köteles átadni.

(4) A küldemény felbontását legalább két főből álló bizottság végzi, annak megtörténtét és a teendő intézkedéseket jegyzőkönyvben rögzíti. Ha bizottság nem működtethető, a felbontás a helyi önkormányzat képviselőjének jelenlétében történhet. A felbontás tényét a küldeményre rá kell vezetni, és ha erre lehetőség van (a feladó neve és címe ismert) a felbontásról, a felbontás okáról a feladót értesíteni kell.

(5) A postai küldemény lefoglalására, visszatartására és zár alá vételére a büntető, valamint a szabálysértési eljárás szabályai az irányadók.

(6) A különleges titkosszolgálati eszközök és módszerek engedélyezésének átmeneti szabályairól szóló 1990. évi X. törvényben foglaltak szerint — az igazságügyminiszter engedélye alapján — a szolgáltató köteles ezeknek az eszközöknek és módszereknek az alkalmazását lehetővé tenni.

* * *

¹⁰⁵ A törvényt az Országgyűlés az 1992. június 9-i ülésnapján fogadta el. A kihirdetés napja: 1992. június 29. Az 1993. LXII. törvény, 27.§-ának (1) bekezdése értelmében a törvény 1993. július 1-jével lép hatályba.

**1992. évi LXXII. törvény
a távközlésről¹⁰⁶**

* * *

Adat- és titokvédelem

24. § (1) A szolgáltatót — külön törvények alapján — adat- és titokvédelmi kötelezettség terheli.

(2) A szolgáltató az általa, vagy hálózatnak igénybevételel továbbított közlést és adatot kizárólag a szolgáltatás teljesítéséhez szükséges mértékben ismerheti meg.

(3) Ha a szolgáltatónak a szolgáltatás teljesítése során közlés vagy más személyes adat jutott tudomására, azok tartalmának megismerését más részére — ide nem értve a műsorszórást és szétosztást, illetőleg külön törvényben meghatározott eseteket — nem teheti lehetővé.

(4) Azoknak a közleményeknek a vétele, tartalmának közléte és felhasználása tilos, amelyeket — rádió távközlő hálózaton — nem a nyilvánosság számára továbbítottak.

(5) A szolgáltatónak — a helyben szokásos módon — az igénybe vevők tudomására kell hoznia adataik kezelésének feltételeit (ideértve a kezelt adatok fajtáit, tárolásuk, esetleges továbbításuk célját és időtartamát, az adatok továbbadásának biztosítását), valamint az igénybe vevő ezzel kapcsolatos jogait és kötelezettségeit.

25. § (1) Az adatvédelmi és titoktartási kötelezettség a szolgáltató alkalmazottját, tagját, megbízottját a szolgáltatóval azonos módon terheli.

(2) Az adatvédelmi és titoktartási kötelezettség alóli felmentésre, illetőleg a tevékenység megszűnése után fennálló időtartamára külön törvényekben foglalt rendelkezések az irányadók.

* * *

¹⁰⁶ A törvényt az Országgyűlés 1992. november 23-i ülésnapján fogadta el.

1993. évi XLVI. törvény a statisztikáról¹⁰⁷

A törvény célja

1. § A statisztika feladata és célja, hogy valósághű, tárgyilagosságot adjon a társadalom, a gazdaság, a tulajdonviszonyok, a környezet állapotáról és változásairól az államhatalmi és a közigazgatási szervek, valamint a társadalom szervezetei és tagjai számára. A cél elérése érdekében e törvény — összhangban a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvénnyel — az adatok statisztikai módszerekkel történő felvételét, feldolgozását, tárolását, átadását, átvételét, elemzését, szolgáltatását, közzétételét, valamint közzétételét (a továbbiakban: statisztikai tevékenység) szabályozza.

A törvény hatálya

2. § A törvény hatálya kiterjed

- a) az 1. §-ban meghatározott statisztikai tevékenységet folytató természetes és jogi személyekre, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre;
- b) a nem statisztikai célú adatgyűjtéseket végző és adatokat kezelő szervekre és szervezetekre, a statisztikai célra is felhasználásra kerülő adataik vonatkozásában.

A hivatalos statisztikai szolgálat

3. § (1) E törvényben meghatározott statisztikai tevékenység ellátása a hivatalos statisztikai szolgálat feladata.

(2) A hivatalos statisztikai szolgálatához tartozó szervek:

- a) a Központi Statisztikai Hivatal;
- b) a minisztériumok;
- c) a Legfelsőbb Bíróság;
- d) a Legfőbb Ügyészség;
- e) a Magyar Nemzeti Bank;
- f) a Gazdasági Versenyhivatal;
- g) az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság;
- h) az Országos Testnevelési és Sporthivatal.

(3) A Központi Statisztikai Hivatal a 6. § b) és e) pontjában meghatározott feladatainak teljesítése érdekében a (2) bekezdés b)–h) pontjában felsorolt szervektől tájékoztatást kérhet statisztikai tevékenységükről, az országos statisztikai adatgyűjtési program végrehajtásáról. E szervek a kért tájékoztatást kötelesek megadni.

Központi Statisztikai Hivatal

4. § (1) A Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) a Kormány közvetlen felügyelete alá tartozó, szakmailag önálló, országos hatáskörű közigazgatási szerv.

(2) A KSH elnökét és elnökhelyetteseit a miniszterelnök nevezi ki és menti fel.

5. § (1) A KSH szervezetét a KSH elnöke állapítja meg.

(2) A KSH központi és területi szervezeti egységekből áll.

6. § A KSH feladata:

- a) adatfelvételek megtervezése, adatok felvétele, feldolgozása, tárolása, átadása, átvétele, elemzése, közzététele és védelme;
- b) a statisztikai tevékenységek összehangolása, szakmai — meghatározott esetekben egyéb jellegű — irányítási tevékenység ellátása;
- c) a népesség adatainak összeírása céljából időszakonként népszámlálás végrehajtása külön törvény alapján;
- d) egyéb országos összeírások szervezése és végrehajtása;
- e) a hivatalos statisztikai szolgálat éves országos statisztikai adatgyűjtési programja tervezetének összeállítása, jóváhagyásra történő előterjesztése, a saját adatgyűjtéseinek végrehajtása és a program végrehajtásának figyelemmel kísérése a hivatalos statisztikai szolgálat szerveinél;
- f) az Országos Statisztikai Tanács bevonásával a statisztikai módszerek, fogalmak, osztályozások kialakítása és számjelek meghatározása, névjegyzékek készítése, nyilvánosságra hozatala és használatuk kötelezővé tétele;
- g) más információrendszerek, a nyilvános, a közhiteles és egyéb nyilvántartások, valamint a hatósági ellenőrzési, gazdasági vagy egyéb tevékenységgel járó adatgyűjtések fogalmi és osztályozási rendszerének kialakításában való közreműködés;

¹⁰⁷ A törvényt az Országgyűlés az 1993. április 27-i ülésnapján fogadta el.

h) az Országgyűlés és a Kormány évenkénti tájékoztatása az ország társadalmi, gazdasági, népesedési adatairól;

i) statisztikai adatok szolgáltatása az államhatalom és a közigazgatás szervei, a társadalmi szervezetek, az érdekképviselők, a helyi önkormányzatok, a községek, a tudományos, a gazdasági szervezetek, a lakosság és a hírközlő szervek, valamint a nemzetközi szervezetek részére;

j) a Magyar Köztársaság Közigazgatási Helynévkönyvének vezetése, a Magyar Köztársaság Helységnevtárának kiadása;

k) részvétel nemzetközi szervezetek statisztikai munkájában, valamint kapcsolattartás külföldi nemzeti statisztikai hivatalokkal;

l) kötelezpéldányra jogosult országos feladatkörű tudományos szakkönyvtár és szaklevéltár fenntartása, üzemeltetése;

m) részvétel a statisztikával összefüggő jogszabályok előkészítésében.

Országos Statisztikai Tanács

7. § (1) A hivatalos statisztikai szolgálat működésének, munkája összehangolásának elősegítésére, a társadalmi érdekek képviseletének és az adatfelhasználók igényeinek érvényre juttatására, az országos statisztikai adatgyűjtési program tervezetének véleményezésére, a KSH elnökének szakmai tanácsadó, véleményező szerveként Országos Statisztikai Tanács (a továbbiakban: OST) működik.

(2) Az OST tagjai:

a) a hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szerv vezetője által kijelölt egy-egy tag;

b) a munkáltatók érdekképviselője által kijelölt két, a munkavállalók érdekképviselője által kijelölt egy, valamint a helyi önkormányzatok képviselete által kijelölt három tag;

c) a társadalombiztosítás szervei által kijelölt egy tag, továbbá

d) a tudományos élet képviselői közül, a Magyar Tudományos Akadémia Statisztikai Bizottsága által javasolt és a KSH elnöke által felkért legfeljebb öt szakember.

(3) Az OST ülésein az adatvédelmi biztos állandó meghívottként vesz részt.

(4) A tagokat és a tagok javaslata alapján az elnököt határozott időtartamra a miniszterelnök bízza meg. A megbízással az előterjesztést a KSH elnöke teszi.

Statisztikai adatgyűjtések

8. § (1) Statisztikai adatgyűjtéseket

a) adatszolgáltatási kötelezettség előírásával, vagy

b) önkéntes adatszolgáltatás alapján

lehet végrehajtani.

(2) Adatszolgáltatásra kötelezett bármely természetes és jogi személy, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet.

(3) Természetes személytől személyes adataira vonatkozó kötelező adatszolgáltatást csak törvény rendelhet el.

(4) Természetes személy faji eredetére, nemzeti, nemzeti- etnikai hovatartozására, politikai véleményére vagy pártállására, vallásos vagy más meggyőződésére, egészségi állapotára, kóros szenvedélyére, szexuális életére, valamint büntetett előéletére vonatkozó személyes adatot statisztikai célra csak az érintett természetes személy írásbeli beleegyezésén alapuló önkéntes adatszolgáltatása, vagy törvény előírása alapján lehet gyűjteni.

(5) A gazdasági tevékenységet (vállalkozást) folytató természetes személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet statisztikai adatszolgáltatási kötelezettsége a következő témakörökre terjedhet ki:

a) a vállalkozás vagy annak statisztikai adatszolgáltatási egységei azonosításához szükséges adatok;

b) termékek termelése és szolgáltatások nyújtása az érvényes statisztikai osztályozások szerinti bontásban, értékben és természetes mértékegységben;

c) a gazdasági tevékenységhez felhasznált eszközök és pénzügyi források, a vagyontulajdonosi megoszlása;

d) a vállalkozás pénzügyi elszámolása;

e) munkaügyi adatok;

f) beruházási adatok;

g) a mezőgazdasági földterület, erdő és vetésterület, állatállomány;

h) rendelésállomány, környezetszennyezés, felhasznált anyagok és szolgáltatások, kutatás-fejlesztési tevékenység.

(6) A jogi személy, valamint a gazdasági tevékenységet folytató természetes személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségének részletes szabályait, az OST állásfoglalásának figyelembevételével, a KSH elnökének előterjesztése alapján, kormányrendelet állapítja meg.

9. § (1) Az adatszolgáltatásra kötelezett az előírt adatokat a valóságnak megfelelő tartalommal, megszabott határidőben és meghatározott módon, térítésmentesen köteles szolgáltatni.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak teljesítéséért az a személy a felelős, akit az adatgyűjtő az adatszolgáltatás kérdőívén aláírásra kötelezettként megjelöl.

(3) Az országos statisztikai adatgyűjtési programba felvett adatgyűjtéseket végrehajtó szervek, a szolgáltatott adatok valódiságának ellenőrzése céljából, a szolgáltatott adatokkal összefüggő nyilvántartásokba, iratokba — előzetes értesítés

alapján — az adatszolgáltatónál betekinthesnek. Az ellenőrzés során tudomásra jutott adatok védelmére a 17. § (2) bekezdését kell alkalmazni.

(4) Az ellenőrzés során figyelemmel kell lenni az ellenőrzött szerv munkájára. Az ellenőrzést úgy kell megszervezni, hogy az a folyamatos működést ne akadályozza.

Népmozgalmi statisztikai adatgyűjtés

10. § (1) A népmozgalmi statisztika körében megfigyelésre kerül minden Magyarországon bekövetkezett születés, haláleset, házasságkötés, válás, lakóhelyváltás (a továbbiakban együtt: népmozgalmi esemény).

(2) A népmozgalmi események statisztikai felmérése céljából a KSH a következő személyes adatokat gyűjti: név, lakcím, tartózkodási hely, a születés helye és időpontja, az érintett neme, családi állapot, iskolai végzettség, gazdasági aktivitás, foglalkozás, munkahely, gyermekek száma, a népmozgalmi eseménnyel összefüggő egészségi állapot, az anyakönyvezés helye, az anyakönyvi bejegyzés folyószáma, a népmozgalmi esemény és a kapcsolódó népmozgalmi események helye és időpontja.

(3) A népmozgalmi eseménnyel kapcsolatban gyűjtött adatok közül a nevet, a lakcímet és a tartózkodási helyet az adatok teljessége és összefüggése ellenőrzésének befejezését követő nyolc napon belül törölni kell.

(4) A (2) bekezdés szerinti adatokat a népmozgalmi esemény helye szerint illetékes anyakönyvvezetők, egészségügyi szervek, az Országos Személyi Adat- és Lakcímnnyilvántartó Hivatal és a bíróságok kötelesek szolgáltatni.

Országos statisztikai adatgyűjtési program

11. § (1) Az adatszolgáltatási kötelezettséggel járó statisztikai adatgyűjtéseket — kivéve a törvényben elrendelteket — a hivatalos statisztikai szolgálat éves országos statisztikai adatgyűjtési programja (a továbbiakban: program) tartalmazza.

(2) A program tervezetét a hivatalos statisztikai szolgálat-hoz tartozó szervek javaslatai alapján a KSH állítja össze.

(3) A KSH az általa összeállított program tervezetét véleményezés céljából az OST elé terjeszti, amely azt elsősorban az adatgyűjtések szükségessége, szakszerűsége, az adatszolgáltatók megterhelése szempontjából és a párhuzamosság elkerülése érdekében véleményezi.

(4) A KSH elnöke az OST véleménye alapján véglegesíti a program tervezetét.

12. § A KSH elnöke a program tervezetét jóváhagyásra a Kormány elé terjeszti. A Kormány rendeletet hoz a program-ról és az adatszolgáltatási kötelezettségről.

13. § A jóváhagyott programot év közben, különösen indokolt esetben, a 11—12. §-ban foglaltak szerint lehet módosítani vagy kiegészíteni.

14. § A kormányrendelet mellékletét képező programot, módosítását és kiegészítését a KSH hivatalos lapja közli.

A hivatalos statisztikai szolgálat-hoz nem tartozó szervek statisztikai adatgyűjtése

15. § (1) A hivatalos statisztikai szolgálat-hoz nem tartozó szerv és szervezet statisztikai adatgyűjtést — a (2) bekezdésben foglalt kivétellel — önkéntes adatszolgáltatás alapján hajthat végre.

(2) Ha a hivatalos statisztikai szolgálat-hoz nem tartozó országos hatáskörű közigazgatási szerv kötelező adatszolgáltatással járó statisztikai célú adatgyűjtést kíván végrehajtani, erre irányuló szándékát — az országos statisztikai adatgyűjtési programba történő felvétele érdekében — a hivatalos statisztikai szolgálat-hoz tartozó, az adatgyűjtés tárgya szerint illetékes szervhez kell bejelentenie, amely azt csatolja a 11. § (2) bekezdés szerinti javaslatához.

(3) Helyi önkormányzati rendelet az önkormányzat illetékességi területén — az e törvényben meghatározott szabályok alkalmazásával — statisztikai adatgyűjtést rendelhet el, illetőleg hajthat végre.

16. § (1) Önkéntes adatszolgáltatáson alapuló statisztikai adatgyűjtés külön engedély nélkül hajtható végre.

(2) Az adatszolgáltatásra felkértnek fel kell hívni a figyelmét az adatszolgáltatás önkéntességére.

A statisztikai adatok nyilvánossága, védelme, továbbítása

17. § (1) A hivatalos statisztikai szolgálat-hoz tartozó szervek által végrehajtott adatgyűjtések eredményei — a (2) bekezdésben foglalt kivétellel — nyilvánosak. A nyilvánosságra hozásról e szervek saját hatáskörükben gondoskodnak.

(2) Nem lehet nyilvánosságra hozni az államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősített adatokat, valamint — a 18. §-ban foglaltak kivételével — a statisztikai célt szolgáló, a természetes és a jogi személy, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező adatszolgáltatóval kapcsolatba hozható adatot (a továbbiakban: egyedi adat).

18. § (1) Egyedi adat csak statisztikai célra használható, mással csak akkor közölhető, és abban az esetben adható át, valamint hozható nyilvánosságra, ha ehhez az adatszolgáltató előzetesen írásban hozzájárult. Ez a korlátozás nem vonatkozik az azonos szerven belül statisztikai tevékenységet végző személyek egymás közötti adatközlésére.

(2) Közérdekű feladatot ellátó szerv, illetőleg társadalmi szervezet, valamint a költségvetési szerv ezen tevékenységére vonatkozó egyedi adat az adatszolgáltató írásbeli hozzájárulása nélkül is nyilvánosságra hozható.

19. § (1) A természetes személy személyére vonatkozó adatgyűjtésnél az érintett nevét és a lakcímét (a továbbiakban: személyazonosító adat) — kivéve azt, amelynek adathordozóját a levéltári anyag védelmére vonatkozó jogszabály értelmében levéltári őrizetbe kell adni — a statisztikai feldolgozás befejezésekor, az adatok teljességének és összefüggésének ellenőrzését követően, de legkésőbb a tárgyidőszakot követő egy éven belül kell törölni, adatátadás esetén — a 21. § (4) bekezdésében foglalt kivétellel — ezt megelőzően is.

(2) Az (1) bekezdés szerinti adatokat érintő, egy évnél hosszabb időszakra vonatkozó idősoros vizsgálatok esetében az adatállományt belső azonosítóval kell ellátni, amelyből az érintett személyazonossága nem állapítható meg. Az érintett személyazonosító adatait az adatállománytól elkülönítetten kell kezelni. Az adatok feldolgozásáról, annak áttekinthetőségének biztosítására az adatkezelő részletes nyilvántartást vezet.

(3) Új adatoknak az adatállományhoz csatolása idejére a személyazonosító adatok az adatállománnyal ideiglenesen összekapcsolhatók. Az összekapcsolás szabályait az adatvédelmi biztos állásfoglalásának figyelembevételével kell meghatározni, és véleményezésre az OST elé kell terjeszteni.

(4) A (2) és (3) bekezdésben foglaltak nem alkalmazhatók a lakosság egészére kiterjedő adatszolgáltatásnál.

20. § Az egyedi adatok más jogszabályok alkalmazása szempontjából magántitoknak minősülnek. Az ezek védelmére vonatkozó szabályok betartásáért a statisztikai tevékenységet végző, valamint az abban közreműködő személyek felelősek.

21. § (1) A hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szerv a program végrehajtásából rendelkezésre álló adatokat a hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó másik szervnek — annak feladatai ellátásához — kívánságára köteles továbbítani (adatátadás). Az adatigénylés és adatátadás — a (4) bekezdésben foglalt kivétellel — egyedi adatra nem vonatkozhat.

(2) Az adatátadó a rendelkezésére álló, kérdőíven, táblán tárolt adatok kigyűjtését, átmásolását az adatátvevőnek térítésmentesen köteles lehetővé tenni. A gépi adathordozón tárolt adatok adatátadó által végzett gépi átmásolásának, újbóli feldolgozásának költségeit az adatátvevő az adatátadónak — ha igényli — megtéríti.

(3) A hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szerv kérésére az (1) bekezdésben meghatározott adatátadási kötelezettség terheli a hivatalos statisztikai szolgálathoz nem tartozó országos hatáskörű közigazgatási szerveket is, az országos statisztikai adatgyűjtési programba felvett adatgyűjtéseik tekintetében.

(4) A KSH jogosult

a) az (1) és (3) bekezdésben meghatározott adatgyűjtést végző szervtől az országos statisztikai adatgyűjtési programból rendelkezésre álló adatokat;

b) a hatósági, ellenőrzési, gazdasági vagy egyéb tevékenységgel járó, valamint a nyilvános, a közhitelű és egyéb nyilvántartások vezetésével összefüggő adatgyűjtést végző szervtől — törvény, vagy törvény felhatalmazása alapján hozott helyi önkormányzati rendelet elrendelése alapján — a rendelkezésre álló személyes adatokat;

c) a b) pont alatti szervnél rendelkezésre álló nem személyes adatokat

egyedi azonosításra alkalmas módon statisztikai felhasználás céljából — az adatvédelemre vonatkozó szabályok megtartása mellett — átvenni. A KSH az adatszolgáltatókat a személyes adatok statisztikai célra történő átvételéről és felhasználásáról hivatalos lapjában előzetesen tájékoztatja. Az adatátvétellel összefüggő térítésre a (2) bekezdés irányadó.

(5) A hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szerv a saját statisztikai adatállományait statisztikai célra összekapcsolhatja. Személyesadat-állományok összekapcsolása csak az adatgyűjtés meghatározott célját meg nem haladó mértékben, a cél eléréséhez szükséges ideig történhet. Az eredeti célt meghaladó adatkezelés új adatkezelésnek minősül.

Tájékoztatás

22. § (1) A hivatalos statisztikai szolgálat szervei a 6. § i) pontjában meghatározottak részére szolgáltathatnak adatot.

(2) A nemzetközi szervezetek részére az e körben történő adatszolgáltatást a KSH hangolja össze. Ezért ezekről az adatszolgáltatásokról a KSH-t előzetesen tájékoztatni kell. Az adatátadással kapcsolatos térítésben, a kölcsönösség figyelembevételével, az adatátvevővel az adatszolgáltató állapodik meg.

23. § (1) A hivatalos statisztikai szolgálat szerveinek tájékoztatási rendszerét — az OST állásfoglalásának figyelembevételével — a szerv vezetője állapítja meg.

(2) A tájékoztatási rendszer kiadványokból és más adathordozókon lévő adatállományokból történő közlésekből áll.

24. § A hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szervek — a 17. § (2) bekezdésének figyelembevételével — a 6. § i) pontban megjelölt személyekkel, szervekkel és szervezetek-

kel, azok kérésére, közlik a tájékoztatási rendszerükben nyilvánosságra még nem hozott statisztikai adatokat is. Az adatátvétellel összefüggő térítésre a 21. § (2) bekezdése az irányadó.

Egyéb rendelkezések

25. § A hatósági, ellenőrzési, gazdasági vagy egyéb tevékenységgel járó, a szerv belső, ügyviteli célját szolgáló, valamint a nyilvános, a közhitelű és egyéb nyilvántartások vezetésével összefüggő adatgyűjtéseknél és adatszolgáltatásoknál a KSH által közzétett fogalmakat és osztályozási rendszereket kell figyelembe venni.

Hatálybalépés

26. § (1) Ez a törvény 1993. május 15-én lép hatályba.

(2) E törvény végrehajtásáról a Kormány gondoskodik.

(3) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben szabályozza

a) a KSH részfeladatait;

b) az Országos Statisztikai Tanács részfeladatait és főbb eljárási szabályait;

c) az országos statisztikai adatgyűjtési program összeállítását;

d) a statisztikai kérdőívek főbb formai követelményeit;

e) a statisztikával és egyéb adatszolgáltatással összefüggő szabálysértéseket;

f) a népmozgalmi statisztikai adatgyűjtés részletes szabályait.

27. § A 11—14. § rendelkezéseit első ízben az 1994. évre szóló országos statisztikai adatgyűjtési program összeállításánál kell alkalmazni.

28. § (1) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a statisztikáról szóló 1973. évi V. törvény a hatályát veszti.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg

a) a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 395. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki és e § jelenlegi rendelkezése (1) bekezdésre módosul:

„(2) A peres és nem peres eljárás során felvett és nyilvántartott adatok statisztikai célra felhasználhatók és statisztikai célú felhasználásra — személyazonosításra alkalmatlan módon — átadhatók.”

b) az egészségügyről szóló 1972. évi II. törvény 90/A. §-a a következő (2) és (5) bekezdéssel egészül ki, és e § jelenlegi (2)—(3) bekezdésének megjelölése (3)—(4) bekezdésre módosul:

„(2) Az (1) bekezdés szerinti adatok statisztikai célra felhasználhatók és — személyazonosításra alkalmatlan módon — statisztikai célú felhasználásra átadhatók. Statisztikai célú felhasználásra az (1) bekezdés szerinti adatok személyazonosításra alkalmas formában is átadhatók

a) az érintett személy hozzájárulásával, az egészségügyi szolgáltatást nyújtók és — a feladatuk ellátásához szükséges adatok tekintetében — az ÁNTSZ szervei számára;

b) az elveszületésekről és a halálozásokról a Központi Statisztikai Hivatal részére.”

„(5) Az (1) bekezdés szerinti adatokat az egészségügyi szolgáltatást nyújtók járványügyi célból az ÁNTSZ szervei számára átadhatják.”

c) a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény 119/E. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki, és e § jelenlegi (6)—(8) bekezdésének megjelölése (7)—(9) bekezdésre módosul:

„(6) A (2) bekezdés szerinti adatok statisztikai célra felhasználhatók és statisztikai célú felhasználásra — személyazonosításra alkalmatlan módon — átadhatók.”

d) a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1979. évi 5. törvényerejű rendelet (Btk. é.) V. fejezete a következő 31/A. §-sal egészül ki:

„31/A. § A büntetőeljárás során felvett és nyilvántartott adatok statisztikai célra felhasználhatók és statisztikai célú felhasználásra — személyazonosításra alkalmatlan módon — átadhatók.”

e) a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 3. § (2) bekezdése a következő rendelkezéssel egészül ki:

„A munkavállalóra vonatkozó adatok statisztikai célra felhasználhatók és statisztikai célú felhasználásra — személyazonosításra alkalmatlan módon — átadhatók.”

Göncz Árpád s. k.,
a Köztársaság elnöke

Szabad György s. k.,
az Országgyűlés elnöke

1/1983. (X. 13.) KSH rendelkezés

a statisztikai adatok számítástechnikai eszközök útján végzett rögzítéséről, feldolgozásáról, tárolásáról és továbbadásáról¹⁰⁸

A statisztikáról szóló 1973. évi V. törvény végrehajtására kiadott 27/1973. (X. 12.) MT rendelet 40. §-ában foglalt felhatalmazás alapján – az érdekelt miniszterekkel és országos hatáskörű szervek vezetőivel egyetértésben – a következők szerint rendelkezem:

Általános rendelkezések

1. § (1) A rendelkezés hatálya kiterjed a társadalmi szervezetek és egyesületek kivételével minden olyan szerve, amely a 2. § (1) bekezdése szerinti statisztikai adatok számítástechnikai eszközökkel történő rögzítésében, feldolgozásában, tárolásában, átadásában, vagy átvételében – mint megbíró vagy mint adatfeldolgozást végző szerv – részt vesz.

(2) A fegyveres erők, az igazságügyi és ügyészi szervek vonatkozásában a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) elnöke – az érdekelt minisztérium (országos hatáskörű szerv) vezetőjével egyetértésben – e rendelkezéstől eltérő szabályokat is megállapíthat.

2. § (1) A rendelkezés előírásait kell alkalmazni

a) az állami statisztika egységes rendszerébe tartozó állami szerv (a továbbiakban: állami szerv) által számítástechnikai eszközökkel történő feldolgozásra kijelölt – saját vagy más állami szerv adatgyűjtési rendszeréből származó – beszámoló jelentésről (kérdőívről) gépi adathordozóra másolt statisztikai adatokra (statisztikai adatállományokra);

b) az a) pont szerinti adatokból továbbfeldolgozással nyert és fontosnak minősített származékos (másodlagos) adatállományokra;

c) az adatok további hasznosításához nélkülözhetetlen segédadatállományokra (pl. számjel-, osztályozás-, paraméterállományok).

(2) Az (1) bekezdés b) pontja szerinti adatállomány akkor minősül fontosnak, ha önálló statisztikai tartalommal bír, későbbi felhasználására számítani lehet, és újraelőállítása nagyobb költségfordítást igényel, mint megőrzése.

(3) Az (1) bekezdés b) és c) pontja szerinti adatállományok kijelölését az adatfeldolgozásra megbízást adó állami szerv végzi.

3. § (1) A rendelkezés hatálya alá eső statisztikai adatokat tartalmazó gépi adathordozó a levéltári anyag védelméről és a levéltárakról szóló 1969. évi 27. törvényerejű rendelet végrehajtására kiadott 30/1969. (IX. 2.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja értelmében iratnak minősül.

(2) A statisztikai adatok számítástechnikai eszközökkel történő feldolgozása, tárolása és továbbadása során használt vagy keletkezett minden irat nyilvántartásánál és kezelésénél – annak minősítésétől és tartalmától függően – az államtitok és a szolgálati titok védelmére vonatkozó rendelkezéseket, a számítástechnikai rendszerek titok-, vagyon- és tűzvédelméről szóló 1/1981. (I. 27.) BM rendelet¹⁰⁹ és annak alapján kiadott végrehajtási utasításokat, valamint az 1. § (1) bekezdése szerinti szervek saját iratkezelési előírásait kell alkalmazni.

A statisztikai adatok rögzítése és feldolgozása

4. § (1) Az állami statisztika egységes rendszerébe tartozó számítógépes feldolgozásra kijelölt beszámolójelentés valamennyi statisztikai adatát – az adatok később azonosítójával (törzsszámával stb.) együtt kell gépi adathordozóra rögzíteni.

(2) A gépi adathordozóra rögzíteni kell az adatgyűjtés elrendelési számát és eszmei időpontját, tárgyidőszakát vagy az ezekre utaló egyszerűsített jeleket.

5. § (1) A gépi adathordozóra rögzített statisztikai adatok teljességét és helyességét a feldolgozásra megbízást adó állami szerv az adatfeldolgozást végző szerv útján, gépi programmal is, ellenőrizteti és gondoskodik a feltárt hibák javításáról.

(2) Feldolgozásra, tárolásra csak az arra megbízást adó állami szerv által erre alkalmasnak nyilvánított teljes adatállomány kerülhet. Az utólag feltárt hibák javításáról a megbízó állami szerv az adatfeldolgozást végző szerv útján gondoskodik.

6. § (1) Az állami szerv a KSH-val minden év február 28-ig, az igazgatási statisztikai adatgyűjtések megküldésével egyidejűleg, közli azoknak a beszámolójelentéseknek címét és elrendelési számát, amelyeket számítástechnikai eszközökkel dolgoztat fel.

(2) A KSH a központi és az igazgatási statisztikai adatgyűjtések tartalmi katalógusában tartja nyilván az elrendelt statisztikai adatgyűjtéseket, külön megjelölve azokat, amelyeket az állami szervek számítógépes feldolgozásra jelöltek ki. A katalógus az érdekeltek rendszeres tájékoztatására készül.

A statisztikai adatállományok tárolása és dokumentálása

¹⁰⁸ Végrehajtására l. az 1/1984. (SK. 4.) KSH szabályzatot.

¹⁰⁹ A 17/1987. (VI. 9.) MT r. hatályon kívül helyezte, és a témakört újból szabályozta.

7. § (1) A számítógépes feldolgozásra kijelölt beszámoló-jelentés adatait tartalmazó, az 5. § (2) bekezdés szerinti és a 2. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontja szerinti adatállományok megőrzéséről a feldolgozásra megbízást adó állami szerv intézkedik.

(2) Az (1) bekezdés szerinti adatállományt két példányban kell mágneses gépi adathordozón, egymástól elkülönítve megőrizni és 200 használatba vétel vagy egy év letelte után átmásolni. Az adatállomány fontosságával összhangban álló biztonságos tárolásról az állami szerv az adatfeldolgozást végző szerv útján gondoskodik.

(3) A feldolgozásra megbízást adó állami szerv vagy jogutódja átszervezés esetén is gondoskodik az adatállományok megfelelő megőrzéséről.

8. § (1) A gépi adathordozón tárolt statisztikai adatállomány megőrzési időtartamát az állami szerv iratkezelési szabályzatában úgy kell meghatározni, hogy az adatok szükség esetén hosszú távú elemzésekhez is rendelkezésre álljanak. A gépi adathordozón tárolt, egy- vagy több évenként, vagy egyszeri alkalommal gyűjtött statisztikai adatok megőrzési idejét 15 évben, illetőleg ennél hosszabb időszakban kell megállapítani.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott megőrzési idő leteltevel a megőrzött (tárolt) adatállománnyal a levéltári anyag védelméről és a levéltárakról szóló 1969. évi 27. törvényerejű rendeletnek és a végrehajtására kiadott 30/1969. (IX. 2.) Korm. rendeletnek megfelelően kell eljárni. Ha az adatállomány nem minősül történeti értéknek, akkor azt a 3. § (2) bekezdése figyelembevételével lehet selejtezni (törölni). A selejtezésre (törlésre) a feldolgozásra megbízást adó állami szerv ad engedélyt.

9. § Az adatfeldolgozást végző szerv minden, a rendelkezés hatálya alá eső adatállományról elkészíti a – melléklet szerinti – dokumentációt, gondoskodik annak karbantartásáról és irattározásáról.

10. § Az adatfeldolgozást végző szerv a megőrzött adatállományokról és ezek dokumentációjáról nyilvántartást vezet.

A statisztikai adatok átadása és átvétele gépi adathordozón

11. § (1) Az adatgyűjtést elrendelő állami szerv engedélyezi a statisztikai adatok gépi adathordozón, felhasználás céljára történő átadását, illetőleg elbírálja az átvevőnek a kérelemben meghatározott feldolgozás(ok)ra való jogosultságát.

(2) Az átvevő az adatgyűjtést elrendelő állami szerv engedélye nélkül az átvett adatállományt tovább nem adhatja és azt csak az engedély szerint használhatja.

(3) A feldolgozást, tárolást és az átvételt megbízásból végző az általa kezelt statisztikai adatokat saját céljaira használhatja fel. A megbízásból végzett tevékenységek keretében technikai okokból megvalósuló adatforgalom nem minősül adatátadásnak.

(4) Átadni csak az 5. § (2) bekezdése szerinti, feldolgozásra, tárolásra alkalmasnak nyilvánított, valamint a 2. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjában meghatározott adatállományokat, ezek részeit és feldolgozási eredményeit lehet a 7. § (2) bekezdés előírásainak betartása mellett.

(5) Az átadó – az átvevővel történő megegyezésének megfelelően – az adatállományhoz mellékeli a 9. § szerinti dokumentációt. Ismétlődés esetén a dokumentáció újbóli átadásától el lehet tekinteni.

12. § (1) Az adatgyűjtést elrendelő állami szerv elkészíti az átvételi jogosultság elbírálásának szabályait, az engedélyezés és az átadás ügyrendjét a (2)–(4) bekezdésben foglaltak figyelembevételével.

(2) A 2. § (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott állami szervnek, valamint a szervezetek érdekképviselői szervének és az illetékes szakszervezetnek átadható az ezekre és az állami statisztika egységes rendszerébe nem tartozó állami szervre, továbbá szervezetire, társadalmi és más szervezetre vonatkozó, az adatszolgáltató azonosítójával ellátott egyedi statisztikai adat. Egyéb felhasználónak ilyen adat az adatszolgáltató előzetes írásbeli engedélyével adható át. Az adatot – tartalmától függően – minősítéssel kell ellátni.

(3) Egyéb felhasználónak átadható összesített adat akkor, ha abból az adatszolgáltató nem állapítható meg, egyedi adat pedig az egyedi azonosításra alkalmas ismérvek törlése után.

(4) Magánszemélyre vonatkozó egyedi statisztikai adat nem adható át, ha annál a személyi adat mellett a név vagy személyi szám is szerepel.

13. § (1) Az átadásra vonatkozó engedélyben meg kell határozni:

- a)* az átvevőt, az átvétel célját és az átadás feltételeit;
- b)* az átadott, illetőleg azok továbbfeldolgozása útján nyert adatok publikálásának (közzétételének) módját;
- c)* az adatok – szakmai szempontból indokolt – kezelésének módját;
- d)* az adatok minősítését;
- e)* az engedély érvényét aszerint, hogy
 - az átadás meghatározott időszak adataira vonatkozik, vagy visszavonásig érvényes;
 - az átvett adatok kizárólag a kérelemben meghatározott cél(ok)ra vagy korlátozás nélkül felhasználhatók;
- f)* a kérelemben meghatározott felhasználásra szóló engedély esetén az adatok kötelező törlésének határidejét.

(2) Az adatátadásra vonatkozó engedély iránti kérelemben fel kell tüntetni az átadásra kerülő adatok körét, a felhasználás célját és módját, az átvett adatok kezeléséért felelős személy vagy szervezeti egység nevét és a feldolgozást megbízásból végző szerv nevét.

(3) Az átvett adatállományok tárolásánál a 7–10. §-okban foglalt rendelkezéseket nem kell alkalmazni.

Vegyes és hatályba léptető rendelkezések

14. § (1) A statisztikai adatok számítástechnikai eszközök útján végzett rögzítésével, feldolgozásával és tárolásával kapcsolatosan felmerülő költségeket az adatfeldolgozásra megbízást adó viseli.

(2) A statisztikai adatot tartalmazó gépi adathordozó és a melléklet szerinti dokumentációról készített másolat átadása és átvétele során felmerülő költségek térítésére az 1/1974. (VIII. 10.) KSH rendelkezést kell alkalmazni.

15. § (1) Ez a rendelkezés kihirdetése napján lép hatályba, ezzel egyidejűleg a 2/1977. (VII. 30.) KSH rendelkezés hatályát veszti.

(2) A 2. § szerinti kijelölést és a 6. § szerinti közlést először az 1984. évi adatgyűjtési rendszerre vonatkozóan 1984. február 28-ig kell végrehajtani.

(3) A dokumentációt és a nyilvántartási rendszert (9–10. §) 1984. június 30-ig kell elkészíteni, a megőrzési idő (8. §) és az ügyrend (12. §) egyidejű megállapításával.

Melléklet az 1/1983. (X. 13.) KSH rendelkezéshez

Az adatállomány-dokumentáció tartalma:

- a) a beszámolójelentés elrendelési száma;
- b) a beszámolójelentés eszmei időpontja vagy tárgyidőszaka;

- c) az adatállomány minősítése („Szigorúan titkos”, „Szolgálati használatra” stb.) védelmének jellege (jelszavas, stb.);

- d) az adatállomány fizikai jellemzőinek leírása (rekordforma, blokkhossz, rekordhossz, rendezési sorrend stb.);

- e) a beszámolójelentés űrlapja a rekordleírásban szereplő adatmező nevére való egyértelmű hivatkozással (amennyiben a rekordleírás tartalmazza az egyértelmű megfeleltetést, úgy elegendő az üres bizonylat);

- f) a beszámolójelentés kitöltési utasítása;

- g) a rekord(ok) leírása (az adatmezők neve, hossza, típusa, előfordulási száma, az adatábrázolás módja, képe stb.);

- h) az átkódoláshoz használt kódlisták, illetőleg a kódlistákat tartalmazó segédállományokra való hivatkozás;

- i) utalás az ellenőrző, javító algoritmusok és az alkalmazott egyéb módszertani irányelvek leírásaira;

- j) az esetleges utólagos módosítások, javítások tárgya, időpontja;

- k) a feldolgozásra alkalmasnak nyilvánítás időpontja;

- l) az adatállomány megőrzési ideje;

- m) az adathordozó jellemzői (jelsűrűség, felírás dátuma, címkézés stb.);

- n) az esetleges törlési engedély száma;

- o) az adathordozó tárolási helyére és a nyilvántartásra való hivatkozás.

1957. évi IV. törvény
az államigazgatási eljárás általános szabályairól¹¹⁰

* * *

Az ügyfél nyilatkozata

27. § (1) Az ügyfélnek joga van ahhoz, hogy az eljárás során írásban vagy szóban nyilatkozatot tegyen, vagy a nyilatkozattételt megtagadja. Ha az ügyfél nem nyilatkozik, vagy a kért adatot nem közli, az államigazgatási szerv a rendelkezésre álló adatok alapján dönt, vagy az eljárást megszünteti. Erre az ügyfelet figyelmeztetni kell.

(2) Az ügyintéző köteles az ügyfelet meghallgatása előtt a szükséges tájékoztatással ellátni, továbbá jogaira és kötelességeire figyelmeztetni. Az államigazgatási szerv az eljárás során gondoskodik arról, hogy az ügyfelet a jogszabályok ismeretének hiánya miatt ne érje hátrány.

(3)¹¹¹ Az államigazgatási szerv nem hívhatja fel az ügyfelet olyan adat közlésére, amelyet az államigazgatási szerv jogszabállyal rendszeresített nyilvántartásának tartalmaznia kell. Ezt a szabályt kell alkalmazni a polgármester, a főpolgármester, a jegyző, a főjegyző, a polgármesteri hivatal ügyintézőjének eljárásában a polgármesteri hivatalnál jogszabállyal rendszeresített nyilvántartások adatai tekintetében.

(4) Az az ügyfél vagy képviselője, aki rosszhiszeműen az ügy szempontjából jelentős valótlan tényről állít, ötezer forintig terjedő bírsággal sújtható. A bírságot megállapító határozat visszavonható, ha az ügyfél a tényállításának valótlanosságát feltárja.

* * *

Az iratokba való betekintés

41. § (1) Az ügyfél és képviselője az eljárás során keletkezett iratokba betekinthet, és azokról másolatot készíthet.

(2) Az államigazgatási szerv az ügyfélen és képviselőjén kívül más személynek (szerv képviselőjének) is megengedi az iratokba való betekintést vagy másolat készítését, ha igazolja, hogy az iratok tartalmának ismerete jogának érvényesítése vagy feladatának teljesítése céljából szükséges.

(3) Nem lehet betekinteni a tanácskozásról és szavazásról készített jegyzőkönyvbe, a határozatok tervezetbe és azokba az iratokba, amelyek államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmaznak. Szolgálati titok címen nem lehet kizárni az olyan iratokba való betekintést vagy arról másolat készítését, amelyen az érdemi határozat alapul.

* * *

V. fejezet

Hatósági bizonyítvány, igazolvány és nyilvántartás

49. § (1) E törvény rendelkezéseit az e fejezet szerinti eljárásban az itt szabályozott eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Az államigazgatási szerv által valamely tény vagy állapot igazolására kiállított okiratot, a tény vagy állapot más hasonló módon történő igazolását, valamint a hatósági nyilvántartásba történt bejegyzést határozatnak kell tekinteni.

(3) A hatósági bizonyítvány és a hatósági igazolvány kiadásának megtagadásáról, valamint a hatósági nyilvántartásba való bejegyzés (módosítás, törlés) megtagadásáról az államigazgatási szerv határozatot hoz.

Hatósági bizonyítvány

50. § (1) Az államigazgatási szerv tény, állapot vagy egyéb adat (a továbbiakban: adat) igazolására hatósági bizonyítványt ad ki.

(2) A hatósági bizonyítvány kiadására – a 6. §-ban felsoroltakon felül – az az államigazgatási szerv is illetékes,

a) amelynek területén a bizonyítandó tény bekövetkezett, illetőleg az állapot tartott vagy megszűnt,

b) amelynek területén a bizonyítással kapcsolatos dolog van, vagy a bizonyítani kívánt időszakban volt,

c) amelynek nyilvántartása az adatot tartalmazza.

(3) A hatósági bizonyítványt – a kérelem előterjesztésétől számított nyolc napon belül – írásban kell kiadni, illetőleg az ügyfél által benyújtott iratot záradékkal lehet ellátni. A hatósági bizonyítványban fel kell tüntetni, hogy azt kinek, milyen célból és milyen bizonyítékok alapján adták ki.

(4) A hatósági bizonyítvány tartalmát – az ellenkező bizonyításig – mindenki köteles elfogadni.

51. § (1) Hatósági bizonyítványt akkor lehet kiállítani, ha ezt jogszabály előírja, vagy ennek szükségességét az ügyfél valószínűsíti.

(2) Az államigazgatási szerv a hatósági bizonyítvány kiadását megtagadja, ha

a) kiadása jogszabályba ütközik,

¹¹⁰ A kihirdetés napja: 1957. június 9. A hatálybalépés napja: 1957. október 1. Módosította és egységes szövegét megállapította az 1981: I. törvény. Az egységes szerkezetbe foglalás előtti módosítások nincsenek feltüntetve.

¹¹¹ A 27. § (3) bekezdése az 1991: XX. törvény 24. §-ával módosított szöveg.

- b) az igazoltatni kívánt adat más okirattal bizonyítható,
- c) az ügyfél a bizonyítvány felhasználásának célját nem tudja megindokolni, vagy valótlan adat igazolását kéri.

Hatósági igazolvány

52. § (1)¹¹² Az államigazgatási szerv törvényben vagy önkormányzati rendeletben meghatározott esetben az ügyfél adatainak rendszeres igazolására hatósági igazolványt ad ki. Az ügyfél jogainak rendszeres igazolására hatósági bizonyítvány kiadását kormányrendelet is elrendelheti.

(2) A hatósági igazolványba csak a jogszabályban meghatározott bejegyzés tehető.

(3) A hatósági igazolványt a bejegyzett adatok és jogok igazolására – az ellenkező bizonyításáig – mindenki köteles elfogadni, ezekre nézve az ügyfél más bizonyításra nem kötelezhető.

Hatósági nyilvántartás

53. §¹¹³ (1) Az államigazgatási szerv a jogszabályban meghatározott adatokat nyilvántartja. Az állampolgárok személyes adatainak nyilvántartását csak törvény vagy a törvény felhatalmazása alapján az abban meghatározott körben helyi önkormányzati rendelet írhatja elő.

(2) Az államigazgatási szerv a nyilvántartásban és az alapjául szolgáló iratokban szereplő személyes adatokat — az érintetten kívül — az adatkezelés céljának és az adatok körének pontos meghatározásával csak törvényben vagy a törvény felhatalmazása alapján alkotott helyi önkormányzati rendeletben meghatározott szerveknek és személyeknek hozhatja tudomására.

* * *

¹¹² A 52.§ (1) bekezdése az 1992: LXVI. törvény 40. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹¹³ Az 53.§ az 1992: LXVI. törvény 40. §-ának (3) bekezdésével megállapított szöveg.

1969. évi 27. törvényerejű rendelet a levéltári anyag védelméről és a levéltárakról¹¹⁴

(A végrehajtásáról szóló 30/1969. (IX. 2.) Korm. rendelettel egységes szerkezetben.)

[A **vastag betűvel** szedett szöveg az 1969. évi 7. törvényerejű rendelet (továbbiakban: Tvr.) a vékony betűs szöveg pedig a 30/1969. (IX. 2.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) rendelkezéseit tartalmazza.]

A Kormány az 1969. évi 27. törvényerejű rendelet 19. §-a alapján az alábbiakat rendeli:

Általános rendelkezések

Tvr. 1. § (1) A gazdasági, társadalmi, politikai, jogi, honvédelmi, tudományos, műszaki, művelődési vagy egyéb szempontból jelentős, történeti értékű iratokat levéltári anyagnak kell tekinteni, és e törvényerejű rendelet szerint védelemben kell részesíteni.

(2) Levéltári anyagnak kell tekinteni és e törvényerejű rendelet szerint kell védelemben részesíteni az (1) bekezdés értelmében jelentős történeti értékű, bármely eljárással készült kép- és hangfelvételeket is.

Vhr. 1. § (1) A levéltári anyag védelméről és a levéltárakról szóló 1969. évi 27. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Tvr.) alkalmazásában irat

a) minden olyan írott szöveg, számadatsor, térkép, tervrajz és hangjegy, amely valamely szerv működésével, illetőleg személy tevékenységével kapcsolatban bármilyen anyagon, alakban és bármely eszköz felhasználásával keletkezett, kivéve a megjelenítés szándékával készült könyvjellegű kéziratokat;

b) gépi adatfeldolgozás útján rögzített adatok.

(2) Kétség esetén a művelődési és közoktatási miniszter dönt abban a kérdésben, hogy valamely iratot, képfelvételt, vagy hangfelvételt a Trv. által védett tárgynak kell-e tekinteni.

Trv. 2. § E törvényerejű rendelet hatálya alá tartozik:

a) a levéltárakban és más tudományos intézményekben (könyvtárak, múzeumok stb.) gyűjteményeiben őrzött levéltári anyag;

b) az állami hatóságok, hivatalok, intézmények, intézetek, vállalatok és más gazdálkodó szervek (a továbbiakban: állami szervek), szövetkezetek, társadalmi szervezetek és más jogi személyek működésével kapcsolatban keletkezett, rendeltetésszerűen azok irattáraiba, adattáraiba, illetve kép- és hangfelvételtáraiba (a továbbiakban: irattárak) tartozó levéltári anyag;

c) a b) pontban felsorolt szervek birtokában más címen levő levéltári anyag;

d) a személyi tulajdonban levő levéltári anyag.

Tvr. 3. § A levéltári anyag védelméről a Kormány a művelődési és közoktatási miniszter útján gondoskodik.

Vhr. 2. § (1) A védelem a levéltári anyagnak annak keletkezési idejétől, őrzési helyétől és tulajdonosától függetlenül kiterjed.

(2) A hazai levéltári anyag nyilvántartásáról és a magyar vonatkozású külföldi levéltári anyag számbavételéről a művelődési és közoktatási miniszter gondoskodik.¹¹⁵

(3) A magyar vonatkozású külföldi levéltári anyagról készített másolatok számbavétele érdekében a művelődési és közoktatási miniszter bejelentési kötelezettséget állapíthat meg.

Iratkezelés

Tvr. 4. § (1) Az állami szervek, továbbá a szövetkezetek, társadalmi szervezetek és más jogi személyek (a továbbiakban együttesen: szervek) iratainak, illetve kép- és hangfelvételeinek (a továbbiakban: irattári anyag) védelme, a hozzájuk fűződő ügyviteli és levéltári érdekek biztosítása végett az irattári anyag kezelésének (a továbbiakban: iratkezelés) célszerű rendszerét kell kialakítani.

(2) Az iratkezelés általános irányelveit a Kormány alapítja meg.¹¹⁶

¹¹⁴ A kihirdetés napja: 1969. szeptember 2.

¹¹⁵ Lásd a 16/1970. (XI. 29) MM rendeletet.

¹¹⁶ Lásd a Vhr. mellékletét.

Vhr. 3. § (1) Állami szerv iratkezelését a felügyeletet gyakorló miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője, a továbbiakban: miniszter) a művelődési és közoktatási miniszterrel egyetértésben a *mellékletben* közzétett irányelvek alapján szabályozza.

(2)¹¹⁷ A tanácsszervek iratainak kezelését a belügyminiszter¹¹⁸ a művelődési és közoktatási miniszterrel egyetértésben az irányelvek alapján szabályozza.¹¹⁹

(3) A társadalmi szervezetek iratkezelési szabályzatait országos szerveik az irányelvek alapján – a művelődési és közoktatási miniszter által javasolt mintaszabályzat szerint – adják ki.

(4) A szövetkezetek iratkezelési mintaszabályzatát az országos érdekképviselői szervekkel egyetértésben a művelődési és közoktatási miniszter adja ki.

(5) Az előző bekezdésekben nem említett jogi személyek iratkezelési szabályzatait országos szerveik az irányelvek alapján és a művelődési és közoktatási miniszter jóváhagyásával állapítják meg.

(6)¹²⁰ Az iratkezelési szabályzatokat 1972. január 1-jéig kell kiadni, új szerv létesítése esetén pedig azt a szerv működésének megkezdésétől számított hat hónapon belül kell elkészíteni.

Vhr. 4. § (1) A művelődési és közoktatási miniszter a levéltári anyag fennmaradásának biztosítása érdekében a szervek iratainak védelmét és iratkezelésének rendjét levéltár útján ellenőrzi. E rendelkezés hatálya alól kivételt a Kormány állapíthat meg.

(2) A szerv iratainak védelmét és iratkezelésének rendjét az iratkezelési szabályzat alapján az a levéltár ellenőrzi, amely a szerv iratainak átvételére rendeltetésszerűen jogosult (a továbbiakban: illetékes levéltár).

(3) Az illetékes levéltár az ellenőrzés során észlelt hiányosságokról a szerv vezetőjét értesíti. Ha a szerv vezetője a hiányosságok megszüntetéséről nem gondoskodik, a levéltár a művelődési és közoktatási miniszternek tesz jelentést.

(4) A Belügyminisztérium, a Külügyminisztérium, a Honvédelmi Minisztérium, az Igazságügyi Minisztérium, a Legfőbb Ügyészség, valamint a Kormány által kijelölt más szervezetek, úgyszintén a fentiek felügyelete alá tartozó szervek esetében az iratok védelmének és az iratkezelés rendjének ellenőrzéséről a miniszter (társadalmi szervezet vezetősége) a művelődési és közoktatási miniszterrel egyetértésben gondoskodik.

Tvr. 5. § (1) A szervek kötelesek irattárat fenntartani, irattári anyagukat abban megőrizni, és irattári anyaguk rendeltetésszerű használhatóságáról gondoskodni.

(2) A szervek az irattári anyagnak azt a részét, amely nem történeti értékű, és amelyre már az ügyvitel érdekében nincs szükség, a selejtezésre vonatkozó szabályok szerint kötelesek kiselejtezni.

(3) Az irattári anyagnak azt a részét, amely történeti értékű (1. §), és amelyre az ügyvitel érdekében már nincs szükség, az illetékes levéltárban kell elhelyezni.

Vhr. 5. § (1) Irattári anyagnak kell tekinteni a szerv működése során keletkezett, rendeltetésszerűen annak irattárába tartozó iratokat.

(2) Az irattári selejtezés részletes szabályait az iratkezelési szabályzatban kell megállapítani.

Vhr. 6. § (1) Valamely szerv megszűnése esetén irattári anyagának további elhelyezéséről és kezeléséről gondoskodni kell.

(2) Ha a megszűnő szerv más szervbe olvad be, vagy helyette új szervet létesítenek, iratait a feladatait átvevő szerv irattárában kell elhelyezni.

(3) A feladatok több szerv közötti megoszlása esetén az összes iratokat annak a szervnek az irattárában kell elhelyezni, amely a megszűnő szerv feladatainak legnagyobb részét veszi át. Ilyen esetben a többi szerv a számára szükséges irattári tételek vagy egyes ügyiratok kölcsönzését kérheti.

(4)¹²¹ Ha a megszűnő szerv feladatait más szerv nem veszi át, iratainak további elhelyezéséről a felügyeletet gyakorló miniszter gondoskodik, megszűnő önkormányzati szerv iratait az önkormányzati levéltárban kell elhelyezni. Az elhelyezésről az illetékes levéltárat tájékoztatni kell.

Vhr. 7. § (1) A ki nem selejtezhető iratokat az illetékes levéltár – a művelődési és közoktatási miniszter eltérő rendelkezése hiányában – legalább tizenöt évi irattári őrizet után veszi át.

(2)¹²² A levéltárba tartozó irattári anyag átvétele ötvenként egy alkalommal történik. Az átvétel időpontját az átadó szerv és az átvevő levéltár egyetértésben állapítja meg. A levéltár megtagadhatja az olyan irattári anyag átvételét, amely indokolt véleménye szerint nem felel meg a Tvr. rendelkezéseinek [Tvr. 5. § (2) és (3) bekezdés].

Vita esetén az átadó felügyeleti szervének [6. § (4) bekezdése], önkormányzat esetében a jegyzőjének meghallgatásával a művelődési és közoktatási miniszter dönt.

¹¹⁷ A 3. § (2) bekezdése a 29/1973. (XI. 21.) MT rendelet 1. §-ával megállapított szöveg.

¹¹⁸ A 20/1992. (I.28.) Korm. rendelet 3.§-ának (2) bekezdése szerint módosított szöveg.

¹¹⁹ Lásd a helyi önkormányzatokról szóló 1990: LXV. törvényt.

¹²⁰ A 3. § (6) bekezdése a 34/1970. (IX. 13.) Korm. rendelet 1. §-ával megállapított szöveg.

¹²¹ A 20/1992. (I.28.) Korm. rendelet 3.§-ának (1) bekezdése szerint módosított szöveg.

¹²² A Vhr. 7.§-a (2) bekezdésének negyedik mondata a 20/1992. (I.28.) Korm. rendelet 3.§-ának (1) bekezdése szerint módosított szöveg.

(3) A levéltár az átvett iratokból az ügyvitelhez szükséges iratokat köteles az átadó szervnek vagy felügyeleti szervének meghatározott időre rendelkezésére bocsátani.

(4)¹²³

(5) A Kormány működése során keletkezett iratok levéltári őrizetbe való átadásáról és a levéltárba nem helyezett iratanyag tudományos kutatás céljára történő felhasználásáról a Minisztertanács elnöke határoz.

Vhr. 8. § (1) A szerv iratkezelésének és irattárának irányításával és ellenőrzésével vezető állású személyt, az irattári feladatok ellátásával pedig irattárost (irattárosokat) kell megbízni.

(2) Irattárosi munkakört csak középiskolai végzettséggel és irattárosi képesítéssel rendelkező személy tölthet be:

a) országos és megyei jellegű szervnél;

b) az országos, illetőleg a megyei jellegű szerv közvetlen felügyelete alatt álló szervnél.

(3) Az irattárosi képesítés megszerzésének módját és határidejét a művelődési és közoktatási miniszter a felügyeletet gyakorló miniszterrel és a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben állapítja meg.¹²⁴

Vhr. 9. § A szerv vezetője, valamint a felügyeleti szerv – ellenőrzései során – az iratkezelést és irattározást is köteles ellenőrizni, és a súlyosabb iratkezelési szabálytalanságokról az illetékes levéltárat tájékoztatni.

Vhr. 10. § (1) A 3–9. §-okban foglalt rendelkezéseket értelemszerűen alkalmazni kell a különlegesen kezelt (bizalmas, titkos stb.) iratokra is.

(2) A titkosan kezelt iratok selejtezésének levéltári ellenőrzése csak a kiselejtezett és megsemmisítésre szánt iratok átvizsgálására terjed ki.

(3) A Tvr. és e rendelet nem érinti az államtitok védelmére vonatkozó rendelkezéseket.¹²⁵

Levéltár

Tvr. 6. § A levéltár tudományos intézmény, amely – jogszabályban meghatározott keretek között – igazgatási feladatokat is ellát.

Feladatkörében

a) a levéltári anyagot átveszi, szakszerűen kezeli, és biztonságosan megőrzi;

b) az őrizetében levő levéltári anyagot – annak tudományos igényű rendszerezése, nyilvántartása és segédletek készítése útján – kutatásra alkalmassá teszi, és a kutatás egyéb feltételeit biztosítja;

c) tudományos kutatást végez a tudományoknak – elsősorban a történettudománynak – a levéltári anyag használatát elősegítő ágaiban, és a kutatás eredményeit közlést teszi;

d) a szervek iratkezelési rendjét és irattári selejtezését a levéltári anyag védelme érdekében szakmailag ellenőrzi;

e) ellenőrzést gyakorol a védett levéltári anyag felett;

f) segíti a népművelési tevékenységet.

Vhr. 11. § A levéltár köteles:

a) a levéltári anyagot zárt, tűzbiztos, száraz, megfelelő hőmérsékletű és páratartalmú, a levéltári anyag őrzésén kívül egyidejűleg más célokra fel nem használható, a szakszerű tárolás követelményeinek megfelelő tárolóeszközökkel felszerelt raktárban őrizni;

b) a megrongált vagy a pusztulás veszélyének kitétt levéltári anyag megóvásáról és helyreállításáról gondoskodni;

c) a különösen jelentős levéltári anyagot filmre vétetni, és a film egy példányát – a művelődési és közoktatási miniszternek a felügyeletet gyakorló miniszterrel egyetértésben kiadott eltérő rendelkezése hiányában – a Magyar Országos Levéltár filmtárában elhelyezni;

d) a levéltári anyagot a kutatás számára hozzáférhetővé tenni, és erre a célra megfelelő helyiséget biztosítani.

Vhr. 12. § (1) A levéltár közreműködik kiállítások rendezésében.

(2) A tanácsi levéltár a helytörténetírást rendeltetésszerűen műveli.

Tvr. 7. § (1) A levéltári feladatokat illetékességi területükön az általános és a szaklevéltárak látják el.

(2)¹²⁶ A Magyar Országos Levéltár, valamint a tanácsi levéltárak mint általános levéltárak, az egyéb szervek által létesített levéltárak pedig mint szaklevéltárak működnek.

(3) A levéltár szervezetében fióklevéltárak is létesíthetők.

Tvr. 7/A. §¹²⁷

¹²³ A Vhr. 7.§-ának (4) bekezdését a 20/1992. (I.28.) Korm. rendelet 3.§-ának (1) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹²⁴ A SZOT megszűnt.

¹²⁵ Lásd az 1987: 5. törvényerejű rendeletet és a 17/1987. (VI. 9.) MT rendeletet.

¹²⁶ Az 1991: LXXXIII. törvény 1.§-ának megfelelően módosított szöveg. Ahol jogszabály Új Magyar Központi Levéltárat említ, ott Magyar Országos Levéltárat kell érteni.

¹²⁷ A Tvr. 7/A.§-át az 1991: LXXXIII. törvény 3.§-a hatályon kívül helyezte.

Vhr. 13. § (1) Levéltárat (fióklevéltárat, a továbbiakban együtt: levéltárat) csak a Tvr. 6. §-ában foglalt feladatok ellátásához szükséges személyi és dologi feltételek (11. §) biztosításával szabad létesíteni.

(2) A levéltár működésének, feladatai ellátásának és a levéltári kutatásnak részletes szabályait a művelődési és közoktatási miniszter a levéltárak ügyviteli szabályzatában állapítja meg.

(3) A levéltár gyűjtőkörét a művelődési és közoktatási miniszter – szaklevéltár esetében a fenntartó meghallgatása után – határozza meg.

(4)¹²⁸ Megszűnő levéltár anyagának további elhelyezéséről a fenntartó egyetértésével a művelődési és közoktatási miniszter intézkedik.

Vhr. 14. § (1) A levéltár tudományos dolgozójának egyetemi végzettséggel kell rendelkeznie. Ez alól a művelődési és közoktatási miniszter felmentést adhat.

(2) A levéltári dolgozók szakképzését és szakképesítését a művelődési és közoktatási miniszter szabályozza.

Tvr. 8. §¹²⁹ Az országos szervek levéltári anyagát és az egyéb országos jellegű levéltári anyagot a Magyar Országos Levéltár őrzi.

Vhr. 15. § (1) A Magyar Országos Levéltár a művelődési és közoktatási miniszter közvetlen felügyelete és irányítása alatt működik.

(2) A Magyar Országos Levéltár főigazgatóját a Magyar Tudományos Akadémia elnökének meghallgatásával a művelődési és közoktatási miniszter nevezi ki.

(3) A művelődési és közoktatási miniszter engedélyt adhat országos jellegű levéltári anyagnak szaklevéltárban való őrzésére.

Tvr. 9. § (1) A tanácsi levéltár az illetékességi területén működő szervek iratait és az egyéb helyi jellegű levéltári anyagot őrzi.

(2)¹³⁰

Vhr. 16. § (1) A tanácsi levéltár ágazati felügyeletét a művelődési és közoktatási miniszter látja el.

(2)¹³¹ A tanácsi levéltár felügyeletét és irányítását a fenntartó tanács végrehajtó bizottságának művelődésügyi feladatot ellátó szakigazgatási szerve gyakorolja; a levéltár igazgatójának kinevezése előtt ki kell kérni a művelődési és közoktatási miniszter véleményét.

(3) A művelődési és közoktatási miniszter engedélyt adhat helyi jellegű levéltári anyagnak szaklevéltárban való őrzésére.

(4)¹³² Önkormányzati levéltár létesítése, székhelyének és gyűjtőterületének megállapítása, illetőleg önkormányzati levéltár megszüntetése előtt a művelődési és közoktatási miniszter véleményét ki kell kérni.

Tvr. 10. § (1) A szaklevéltár meghatározott szakterület vagy szerv levéltári anyagát őrzi.

(2) A szaklevéltár létesítésének (fenntartásának), valamint megszüntetésének módját a Kormány állapítja meg.

Tvr. 10/A. §¹³³ Az 1948—1989 között működött Magyar Dolgozók Pártja (MDP) és Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) szerveinek iratai — az MDP és az MSZMP tagnyilvántartásainak kivételével — a magyar állam tulajdonát képezik. Kezelésükről és kutathatóságukról a művelődési és közoktatási miniszter gondoskodik.

Vhr. 17. § (1) A szaklevéltár felett a művelődési és közoktatási miniszter ágazati felügyeletet gyakorol. Szaklevéltár létesítéséhez (fenntartásához), székhelyének és szervezetének megállapításához, valamint szaklevéltár megszüntetéséhez a művelődési és közoktatási miniszter hozzájárulása szükséges.

(2) A szaklevéltár vezetőjének kinevezéséhez a művelődési és közoktatási miniszter hozzájárulása szükséges.

(3) Az állami szerveknek, társadalmi szervezeteknek, valamint más jog személyeknek a Tvr. hatálybalépése időpontjában már működő levéltárait az általános levéltárak kivételével — ideértve az 1950. évi 29.¹³⁴ törvényerejű rendelet alapján nemzeti érdekűnek minősített magánlevéltárakat is — a művelődési és közoktatási miniszter szaklevéltárakká nyilváníthatja.

Vhr. 17/A. §¹³⁵ (1) A megyei önkormányzati levéltárak illetékességi és gyűjtőkörébe tartoznak — a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel — az illetékességi területükön 1948—1989 között működött Magyar Dolgozók Pártja

¹²⁸ A Vhr. 13. §-ának (4) bekezdése a 20/1992. (I.28.) Korm. rendelet 3. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹²⁹ Az 1991: LXXXIII. törvény 1. §-ának megfelelően módosított szöveg. Ahol jogszabály Új Magyar Központi Levéltárat említ, ott Magyar Országos Levéltárat kell érteni.

¹³⁰ A Tvr. 9. §-ának (2) bekezdését az 1991: XX. törvény 127. §-ának b) pontja hatályon kívül helyezte.

¹³¹ A 16. § (2) bekezdése a 37/1971. (XI. 3.) Korm. rendelet 1. §-ával megállapított szöveg.

¹³² A Vhr. 16. §-ának (4) bekezdése a 20/1992. (I.28.) Korm. rendelet 3. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

¹³³ A Tvr. 10/A. §-át az 1991: LXXXV. törvény 2. §-a iktatta a szövegbe.

¹³⁴ A hivatkozott jogszabályt az 1969: 27. törvényerejű rendelet 19. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

¹³⁵ A Vhr. 17/A. §-t a 121/1992. (VIII. 11.) Korm. rendelet 1. §-a iktatta be.

(MDP) és a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) megyei pártbizottságai, illetve az ezek hatáskörébe tartozott pártbizottságok, pártszervek és pártintézmények iratai.

(2) Az (1) bekezdésben fel nem sorolt, valamint a Pest Megyei Levéltár illetékességi területén 1948—1989 között keletkezett MDP és MSZMP iratok a Magyar Országos Levéltár, az MDP és az MSZMP néphadseregi szerveinek iratai a Hadtörténelmi Levéltár illetékességi és gyűjtőkörébe tartoznak.

Tvr. 11. § (1) Levéltárba tartozó irattári anyagot [5. § (3) bekezdés] csak levéltár vehet át, gyűjthet és őrizhet.

(2) Egyéb szerv – nem irattári eredetű levéltári anyagot – csak külön engedéllyel és levéltári nyilvántatásba vétel mellett szerezhethet meg és őrizhet. Az ilyen levéltári anyag védett levéltári anyagnak minősül.

Vhr. 18. § (1) Tudományos intézmény az általa eddig gyűjtött nem irattári eredetű levéltári anyagot a művelődési és közoktatási miniszterhez történt bejelentés mellett továbbra is őrizheti. Ilyen levéltári anyag gyűjtésével a jövőben – levéltáron kívül – csak a művelődési és közoktatási miniszter által kijelölt tudományos intézmény foglalkozhat. E levéltári anyag felett a művelődési és közoktatási miniszter ágazati felügyeletet gyakorol.

(2) A tudományos intézmény az őrizetében levő irattári eredetű anyagot – tekintet nélkül az anyag keletkezésének időpontjára – 1971. július 1. napjáig köteles az illetékes levéltárnak átadni.

(3) A nem irattári eredetű levéltári anyag gyűjtésére kijelölt tudományos intézmény köteles az őrizetében levő nem irattári eredetű levéltári anyagot 1971. július 1. napjáig, illetőleg az anyag megszerzését követő hatvan napon belül a művelődési és közoktatási miniszternek bejelenteni.

(4) Egyéb szerv nem irattári eredetű levéltári anyagot csak a művelődési és közoktatási miniszter engedélyével szerezhethet meg, illetőleg őrizhet; köteles azt nyilvántartásbavétel céljából az engedély keltétől számított három napon belül, illetőleg az anyag megszerzését követő hatvan napon belül az illetékes levéltárnak bejelenteni; a birtokában levő bármely egyéb levéltári anyagot pedig – saját irattári anyagán kívül – köteles 1971. július 1. napjáig az illetékes levéltárnak átadni.

(5) Az előző bekezdések hatálya alá tartozó levéltári anyag őrzésének, kezelésének és további gyarapításának módját a művelődési és közoktatási miniszter az érdekelt miniszterekkel országos hatáskörű szervek vezetőivel) egyetértésben szabályozza.

Vhr. 18/A. §¹³⁶ Az 1948—1989 között működött MDP és MSZMP szervei iratainak rendezése, selejtezése vagy az iratok rendszerének bármely módon történő megváltoztatása a művelődési és közoktatási miniszter előzetes hozzájárulásával történhet.

Tvr. 12. § (1) Levéltár, valamint levéltári anyagot őrző más tudományos intézmény saját levéltári anyagáról a levéltárak ügyviteli szabályzatában meghatározott körben tájékoztatást nyújt, és levéltári anyagában kutatást tesz lehetővé, más szerv vagy magánszemély részére azonban kutatást csak az irányító szervének utasítására végez.

(2) A levéltár a levéltárak ügyviteli szabályzatában meghatározott körben az általa őrzött levéltári anyagról hiteles másolatot, illetőleg tartalmi kivonatot ad.

Személyi tulajdonban levő levéltári anyag

Tvr. 13. § (1) Akinek tulajdonában vagy birtokában levéltári anyag van, köteles azt épségben és használható állapotban megőrizni. E levéltári anyagot a Kormány által kijelölt szerv védetté nyilvánítja.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései nem terjednek ki az olyan levéltári anyagra, amely tulajdonosával kapcsolatos, vagy annak személyes tevékenysége során keletkezett és amelyet e tulajdonos rendeltetésszerűen tart magánál.

(3) A személyi tulajdonban levő levéltári anyagot tulajdonosa letéti szerződéssel levéltári őrizetbe adhatja.

Vhr. 19. § (1) A személyi tulajdonban levő levéltári anyag [Tvr. 13. § (1) bekezdés] védetté nyilvánítása felől a művelődési és közoktatási miniszter határoz.

(2) Akinek tulajdonában vagy birtokában levéltári anyag van, köteles azt a művelődési és közoktatási miniszternek 1970. július 1. napjáig, illetőleg megszerzésétől számított harminc napon belül bejelenteni.

(3) Az a személy, aki a levéltárba tartozó irattári anyagot tart birtokában, köteles azt a Tvr. hatálybalépésétől számított egy éven belül levéltárnak átadni.

(4) A bejelentési, illetőleg átadási kötelezettség nem terjed ki a Tvr. 13. §-ának (2) bekezdésében meghatározott levéltári anyagra.

¹³⁶ A Vhr. 18/A. §-t a 121/1992. (VIII. 11.) Korm. rendelet 2. §-a iktatta be.

Védett levéltári anyag

Tvr. 14. § (1) A védett levéltári anyag [11. § (2) bekezdés és 13. § (1) bekezdés] tulajdonosát (birtokosát) a Kormány által kijelölt szerv a 13. § (1) bekezdésében meghatározott követelmények megvalósítása érdekében az elhelyezés, az őrzés és a kezelés meghatározott módjára kötelezheti.

(2) A védett levéltári anyagban a tudományos kutatást lehetővé kell tenni, kivéve, ha ezáltal a tulajdonos (birtokos) vagy közeli hozzátartozója kárt szenvedhet, illetőleg ha a kutatás személyhez fűződő jogait vagy méltányos érdekeiket sértheti. Vitás esetekben a tudományos kutatás engedélyezése felől a Kormány által kijelölt szerv, egyéb kérdésekben a bíróság dönt.

Vhr. 20. § (1) A Tvr. 14. §-ának (1) bekezdésében meghatározott intézkedések megtétele a művelődési és közoktatási miniszter hatáskörébe tartozik.

(2) A védett levéltári anyag vagy a róla készített filmmásolatok kutatásának feltételeit a művelődési és közoktatási miniszter által kijelölt levéltár és a tulajdonos (birtokos) egyetértésben állapítják meg.

(3) A tudományos kutatás engedélyezése kérdésében felmerült vitában a művelődési és közoktatási miniszter dönt.

Záró rendelkezések

Tvr. 15. § Levéltári anyagot megrongálni, használhatatlanná tenni vagy megsemmisíteni nem szabad.

Vhr. 21. § (1) A levéltári anyaggal kapcsolatos büntetőjogi, polgárjogi vagy államigazgatási eljárásban az anyag kezelése, eszmei és pénzübeli értéke tekintetében a művelődési és közoktatási miniszter által kijelölt levéltár szakvéleményét kell beszerezni.

(2) Bírósági határozattal vagy hatósági intézkedéssel állami tulajdonba jutott levéltári anyag kezelőszervét a művelődési és közoktatási miniszter jelöli ki.

Tvr. 16. § (1) Ha a szövetkezet, társadalmi szervezet vagy más jogi személy levéltári anyagának, illetőleg a védett levéltári anyagnak épségben való fennmaradását veszély fenyegeti, vagy annak rendeltetésszerű használata nincs biztosítva, és a tulajdonos (birtokos, kezelő szerv) a veszély elhárításáról, illetőleg az anyag rendeltetésszerű használatának biztosításáról felhívás ellenére sem gondoskodik, a Kormány által kijelölt szerv a levéltári anyagnak általános levéltári kezelésbe vétetét rendelheti el.

(2) A levéltári kezelés a levéltári anyag tulajdonjogát nem érinti, és addig tart, amíg a tulajdonos (birtokos, kezelő szerv) a levéltári anyag épségben való fennmaradását, illetőleg rendeltetésszerű használatát nem biztosítja.

Vhr. 22. § (1) A Tvr. 16. §-ának (1) bekezdése alapján a levéltári kezelésbe vételt a művelődési és közoktatási miniszter rendeli el.

(2) A levéltári kezelésbe vétel a levéltári anyag eredeti őrzési helyén hagyásával is történhet.

Tvr. 17. § (1) Állami tulajdonban levő levéltári anyagot elidegeníteni nem szabad. Szövetkezetek, társadalmi szervezetek, továbbá más jogi személyek tulajdonában levő levéltári anyagot csak állami levéltár részére szabad elidegeníteni. E rendelkezés nem zárja ki a levéltári anyagnak csereszerződés útján való elidegenítését.

(2) Irattárba tartozó, valamint levéltárban őrzött irattári anyagokat nem szabad elidegeníteni.

(3) A személyi tulajdonban levő védett levéltári anyagra a levéltárat elővásárlási jog illeti meg.

(4) Csereszerződés és személyi tulajdonban levő védett levéltári anyagra vonatkozó ajándékozási szerződés létrejöttéhez a Kormány által kijelölt szerv jóváhagyása szükséges.

Vhr. 23. § (1) A csereszerződés és a személyi tulajdonban levő védett levéltári anyagra vonatkozó ajándékozási szerződés létrejöttéhez a művelődési és közoktatási miniszter jóváhagyása szükséges.

(2) Az elővásárlási jog gyakorlásáról – az ajánlat kézhezvételétől számított harminc napon belül – a művelődési és közoktatási miniszter nyilatkozik. Ha nem kíván elővásárlási jogot gyakorolni, illetőleg a határidő alatt elfogatható nyilatkozatot nem tesz, a személyi tulajdonban levő védett levéltári anyagot a tulajdonos elidegenítheti, köteles azonban az új tulajdonos nevét, az új tulajdonos pedig az anyag őrzési helyét a művelődési és közoktatási miniszternek harminc napon belül bejelenteni.

(3) A védett levéltári anyagról elidegenítés esetén a művelődési és közoktatási miniszter filmmásolatot készíttethet. A filmmásolat készítésének költségei az államot terhelik.

(4)¹³⁷ Levéltár vagy levéltári anyagot őrző más tudományos intézmény őrzetében levő levéltári anyagnak más hazai levéltár vagy intézmény számára történő végleges átadását – az átadó levéltár (intézmény) fenntartója, önkormányzati levéltár esetében a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX.

¹³⁷ A Vhr. 23. §-ának (4) bekezdése a 20/1992. (I.28.) Korm. rendelet 3. §-ának (2) bekezdésével megállapított szöveg.

törvény 118. §-a alapján a helyi önkormányzat véleményének meghallgatásával — a művelődési és közoktatási miniszter engedélyezi.

Tvr. 18. § (1) A 2. § b) pontja alá tartozó iratanyagot az ország területéről kivinni csak ideiglenesen szabad; a kivittelt a felügyeletet ellátó miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) engedélyhez kötheti.

(2) Egyéb levéltári anyagot az ország területéről ideiglenesen vagy véglegesen kivinni csak a Kormány által kijelölt szerv engedélyével szabad.

Vhr. 24. § (1) A Tvr. 18. §-ának (2) bekezdésében említett engedélyt a művelődési és közoktatási miniszter adja meg.

(2) Minden olyan levéltári anyagról, amelynek az ország területéről való kiviteléhez a művelődési és közoktatási miniszter engedélye szükséges, előzetesen filmfelvételt kell készíteni.

Tvr. 19. § (1) E törvényerejű rendelet kihirdetése napján lép hatályba. Végrehajtásáról a Kormány gondoskodik.

(2) E törvényerejű rendelet hatálybalépésével a levéltárakról szóló 1950. évi 29. és az 1957. évi 27. törvényerejű rendelet hatályát veszti.

Vhr. 25. § (1) E rendelet kihirdetése napján lép hatályba; egyidejűleg az 1060/1957. (VI. 22.) Korm. és 1026/1958. (VII. 30.) Korm. határozat, továbbá a 1610-26/1950. (VIII. 8.) VKM és az 1610-44/1950. (IX. 24.) VKM rendelet hatályát veszti.

(2) Az 1950. évi 29. törvényerejű rendelet 12. §-a (1) bekezdésének b) pontjával az állami kerületi levéltárak őrzésébe utalt káptalani és konventi hiteleshelyi levéltárak anyagát az illetékes tanács levéltár veszi át megőrzésre.

(3) Az e rendelet hatálybalépése előtt keletkezett iratok őrzésének és selejtezése módjának tekintetében továbbra is a 45/1958. (VII. 30.) Korm. rendelet, annak végrehajtási utasításait, valamint a 30/1957. (I. K. 20.) IM utasítást kell alkalmazni.

(4) E rendelet végrehajtásáról a művelődési és közoktatási miniszter, valamint a miniszterek és az országos hatáskörű szervek vezetői a művelődési és közoktatási miniszterrel egyetértésben gondoskodnak. A művelődési és közoktatási miniszter hatáskörébe tartozó egyes igazgatási feladatokat levéltárakra ruházhat át.¹³⁸

Melléklet a 30/1969. (IX. 2.) Korm. rendelethez

Írányelvek az iratkezelés szabályozásához

1. § Az állami szerv, szövetkezet, társadalmi szervezet és más jogi személy (a továbbiakban együttesen: szerv) az alábbiak szerint iratkezelési szabályzatot készít, és annak megfelelően szervezi meg az iratkezelést.

2. § (1) A miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) a művelődési és közoktatási miniszterrel egyetértésben adja ki:

a) a minisztérium (országos hatáskörű szerv) iratkezelési szabályzatát;

b) a felügyelete alá tartozó azonos jellegű, illetőleg szintű szervek egységes iratkezelési szabályzatait;

c) a felügyelete alá tartozó egyéb szervek iratkezelési mintaszabályzatát;

(2) A mintaszabályzat alapján az állami szerv iratkezelési szabályzatot készít, és e szabályzatot a közvetlen felügyeleti szerv vezetője hagyja jóvá.

(3) A szövetkezet, társadalmi szerv és más jogi személy iratkezelési szabályzatának elkészítésére az (1) és (2) bekezdésben foglalt elvek irányadók.

(4) Az iratkezelési szabályzat egy példányát a szerv az illetékes levéltárnak megküldi.

3. § (1) A szerv az iratkezelést a korszerű ügyvitel igényeinek és a modern technika által nyújtott lehetőségeknek figyelembevételével úgy szervezi meg, hogy az a rendeltetésszerű működését, feladatainak eredményes és gyors megoldását, valamint tevékenységének hatékony ellenőrzését szolgálja.

(2) Az iratkezelési szabályzat az iratok, a bármely technikai eljárással készült kép- és hangfelvételek, valamint a gépi adatfeldolgozás során keletkezett adathordozók biztonságos őrzésének módját, rendszerezését, nyilvántartását, segédletekkel ellátását, irattározását, selejtezését és levéltárba történő átadását szabályozza.

(3) Az irat anyagát és az íróeszközök minőségét a szerv az irat jelentőségére tekintettel választja meg.

4. § (1) Az iratok rendszerezése irattári terv alapján történik. A szerv sajátos igényeinek megfelelően az irattári terv tovább tagolható.

(2) Az irattári terv rendszerbe foglalja azokat az irattári tételeket (tárgyi csoportokat), amelyek szerint a szerv az iratait tagolja (csoportosítja). A szerv ügykörének és szervezetének figyelembevételével úgy alakítja az irattári tételeket, hogy az ügyvitel gyakorlati érdekeit szolgálják, és az iratselejtezést is

¹³⁸ Végrehajtására lásd a 16/1970. (XI. 29.), a 9/1989. (IV. 30.) és a 24/1989. (VIII. 10.) MM rendeleteket.

megkönnyítsék. Az egyes irattári tételeken belül az iratokat az ügyviteli igényeknek megfelelően további csoportokra lehet bontani.

(3) Az irattári tételeket rendszerbeli helyüknek megfelelő számmal kell ellátni.

(4) Az irattári terv határozza meg, hogy mely irattári tételek (tárgyi csoportok) iratai nem selejtezhettek, illetőleg, hogy a selejtezhető irattári tételek iratait ügyviteli érdekből meddig kell megőrizni. Az irattári terv meghatározza a nem selejtezhető irattári tételek (iratok) levéltárba adásának határidejét is. Az irattári tervben a számviteli bizonylati rendre vonatkozó rendelkezéseket figyelembe kell venni.

(5) A szerv az irattári tervet ügyköreiben és szervezetében bekövetkező változásoknak megfelelően az illetékes levéltár meghallgatásával módosítja.

5. § (1) A szerv iratait keletkezésük, illetve beérkezésük időpontjában nyilvántartásba veszi.

(2) A nyilvántartás az iratok azonosításához feltétlenül szükséges legfontosabb adatokat tartalmazza.

(3) Az iratok nyilvántartása – központilag, szervezési egységenként vagy ügykörük szerint – iktatással, vagy a szerv, illetve az irat jellegének megfelelő más célszerű módon (pl. iratgyűjtőben elhelyezés) történik.

6. § Annak érdekében, hogy az iratok mind ügyintézés közben, mind az irattárban gyorsan megtalálhatók legyenek, a szerv gyakorlati igényeinek megfelelő segédleteket (név-, tárgymutató, iratrendező stb.) készít.

7. § (1) A szerv az elintézett ügyek iratait irattárban helyezi el, és az irattári rendszerben elfoglalt helyüket meghatározó irattári jelzettel (tételszám, iktatószám stb.) ellátott iratokat az irattári tervnek megfelelően nyilvántartásaikkal és segédleteikkel együtt szakszerűen kezeli.

(2) A szerv az irattárakban őrzött iratokról olyan raktári jegyzéket vezet, amely a raktári (tárolási) egységek (doboz, csomó, kötet stb.) valamint az irattári terv szerinti csoportosítást is feltünteti.

(3) Az a szerv, amely, osztály- vagy egyéb részirattárakat tart fenn, központi irattárat is szervez. A részirattárak iratait meghatározott idő elteltével központi irattár raktári jegyzékkel veszi át.

(4) A szerv vezetője az iratkezeléshez szükséges megfelelő mennyiségű és minőségű íróanyagról, íróeszközről és irattárolási eszközről (doboz, téka, iratborító stb.) valamint az irattár elhelyezése végett olyan, a tűzrendészeti szabályoknak megfelelő helyiségről gondoskodik, amelyben az iratokat nedvesség vagy más veszély (állati vagy növényi kártevők stb.) nem fenyegeti.

8. § (1) Az irattárból iratokat megsemmisítés vagy nyersanyagként való felhasználás céljából kiemelni csak meghatározott iratselejtezés során szabad. Irattári anyagot más módon elidegeníteni, megsemmisíteni vagy használhatatlanná tenni tilos.

(2) A szerv az irattárban őrzött iratanyagát legalább öt-évenként selejtezi; ennek során kiselejtezi azokat az irattári tételeket, amelyek az irattári terv szerint kiselejtezhettek és őrzési idejük is lejárt. Ha a kiselejtezhető irattári tételben egyes olyan ügyiratok vannak, amelyeknek őrzési ideje még nem járt le, illetve amelyek az irattári terv szerint nem selejtezhettek ki, azokat az irattárban visszatartja.

(3) Az iratkezelési szabályzat rendelkezik a selejtezés alá vont irattári tételekben levő idegen anyagról (magánszemély iratai, egyéb tárgyak visszaadása a tulajdonos részére, átadása más szerv részére stb.).

(4) Az iratselejtezésről a kiselejtezett irattári tételeket, azok évkörét és mennyiségét feltüntető jegyzőkönyv készül.

(5) A szerv vezetője a tervezett iratselejtezést harminc nappal előbb az illetékes levéltárak írásban bejelenti, és részére a selejtezésről készült jegyzőkönyvet két példányban megküldi. A kiselejtezett iratok megsemmisítése, nyersanyagként való felhasználása vagy egyéb értékesítése csak a levéltárnak a visszaküldött selejtezési jegyzőkönyvre vezetett hozzájárulása után és alapján történhet.

9. § A szerv az irattári tételeket nyilvántartásaikkal együtt, rendezetten, raktári jegyzék kíséretében és a biztonságos őrzéshez szükséges tárolási eszközökkel ellátottan, saját költségén adja át a levéltárnak. A levéltár csak teljes és lezárt évfolyamokat vesz át.

10. § (1) A megszűnő szerv vezetője az iratok további elhelyezéséről, az illetékes levéltárat az iratátadás előtt nyolc nappal megelőzően értesíti.

(2) A megszűnő szerv iratainak átadása, illetőleg átvétele nyilvántartásaikkal, segédleteikkel és tároló eszközeikkel együtt, jegyzőkönyv készítése mellett, a raktári jegyzék kíséretében, a megszűnő szerv költségére történik. Az átvett iratok további szabályszerű kezeléséről, irattári rendjéről és selejtezéséről az átvevő szerv gondoskodik.

11. § (1) A kép- és hangfelvételek kezelésére az 1–10. §-okban foglaltak értelemszerűen irányadók.

(2) A szerv a kép- és hangfelvételek használható állapotban tartását megfelelő felújítással (átmásolás, átjátszás stb.) rendszeresen biztosítja.

1982. évi 17. törvényerejű rendelet
az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről¹³⁹

I. fejezet

Általános rendelkezések

Az anyakönyv

1. § (1) Az anyakönyv hatósági nyilvántartás, amely – az ellenkező bizonyításáig – közhitelesen tanúsítja a benne feljegyzett adatokat, illetőleg azok változását.

(2) A születés, a házasságkötés és a haláloset e törvényerejű rendeletben meghatározott adatait, valamint ezek változásait a születési, a házassági és a halotti anyakönyv tartalmazza.

* * *

Az anyakönyvi adatok védelme

6. § (1) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az anyakönyvbe és anyakönyvi iratokba betekintés csak olyan állami szerv dolgozójának engedélyezhető, aki személyére szóló meghatalmazással igazolja, hogy erre hivatalos eljárásban van szükség.

(2) Az anyakönyvvezető és az a szerv, amely jogszabály alapján az anyakönyvi nyilvántartásból adatot kap, azt csak jogszabályban meghatalmazott célra használhatja fel és nem hozhatja illetéktelenek tudomására.

* * *

¹³⁹ A kihirdetés napja: 1982. augusztus 14.

1990. évi LXIV. törvény

a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról¹⁴⁰

I. fejezet

A választójog

1. § A választójog általános és egyenlő, a szavazás közvetlen és titkos.

2. § (1) Minden nagykorú magyar állampolgár, akinek állandó (ennek hiányában: ideiglenes) lakóhelye (továbbiakban: lakóhely) Magyarországon van, az önkormányzati választásokon választó és választható. A választás joga illeti a Magyarországon tartósan letelepedett nem magyar állampolgárt is (továbbiakban együttesen: választópolgár).

(2) Nincs választójoga annak:

- a) aki cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt áll;
- b) aki közügyek gyakorlásától eltöltő jogerős ítélet hatálya alatt áll;
- c) aki szabadságvesztés büntetését tölti;
- d) aki büntetőeljárásban jogerősen elrendelt intézeti kényszergyógykezelés alatt áll.

(3) A választópolgár a választójogát szabad elhatározása alapján, — az e törvényben foglaltak kivételével — lakóhelyén gyakorolja.

(4) Az a választópolgár, aki állandó lakóhelye mellett legalább 5 éve folyamatosan ideiglenes lakóhellyel rendelkezik, igazolással választójogát ideiglenes lakóhelyén gyakorolhatja.

3. § Nem választható az önkormányzati képviselőtestület tagjának (továbbiakban: képviselő) és polgármesternek az, aki nem magyar állampolgár.

II. fejezet

A választók nyilvántartása

4. § (1) A községi, városi, fővárosi kerületi jegyző (a továbbiakban együtt: jegyző) a szavazás napja előtt legkésőbb 35 nappal községenként, illetőleg egyéni választókerületenként, azon belül szavazókörönként összeállítja a választók nyilvántartását, elkészíti az erről szóló értesítést, továbbá összeállítja azoknak a nagykorú személyeknek a jegyzékét, akiknek nincs választójoguk (a továbbiakban együtt: nyilvántartás). A választások második fordulójá előtt az időközben bekövetkezett változásokat a nyilvántartáson át kell vezetni.

(2) A jegyző a nyilvántartás összeállítását vagy az értesítő elkészítését, illetőleg kiküldését — az állami költségvetésben erre a célra megállapított pénzösszeg terhére — nem állami szervnél is megrendelheti.

4/A. §¹⁴¹ (1) A választók nyilvántartásának összeállítása céljából, a választás kitűzésétől számított 25 napon belül, a választásban érintett választókerület települési önkormányzata(i) jegyzője részére az a)–c) pontokban megjelölt szervek a választójoggal nem rendelkező személyek (2) bekezdés szerinti adatait kötelesek közölni az alábbiak szerint:

a) a cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alá helyezésről, illetve annak megszűnéséről az illetékes bíróság, illetve a gyámhatósági feladatokat ellátó jegyző vagy köztársasági megbízott;

b) a közügyek gyakorlásától eltöltő jogerős ítélet hatálya alatt álló személyekről a büntetéseket nyilvántartó szerv;

c) szabadságvesztés büntetését töltő, valamint a büntetőeljárásban jogerősen elrendelt intézeti kényszergyógykezelés alatt álló polgárokról az illetékes büntetésvégrehajtási intézet.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jelentés adattartalma:

a) családi és utónév (nők esetében leánykori családi és utónév is.);

b) lakóhely;

c) személyazonosító jel [az (1) bekezdés a) pontja esetén a természetes személyazonosító adatok];

d) a választójog gyakorlásából való kizárás oka, kezdete és megszűnésének várható időpontja;

e) a kizáró okot elrendelő bíróság megnevezése, az ítélet ügyiratszám, kelte és jogerőre emelkedésének időpontja.

4/B. § A 4/A. § szerinti adatot szolgáltató nyilvántartások bármelyike (egymástól elkülönítetten) és a helyi személyi adat- és lakcímnnyilvántartás — a választással, illetve a népszavazással és népi kezdeményezéssel érintett választókerület lakosságát érintően — a választók nyilvántartásának összeállítására előírt időpontban, a választásra jogosultak megállapítása érdekében összekapcsolható. Az összekapcsolást a választás lebonyolítása, illetve az irányadó törvényekben a jogorvoslatra megállapított határidő letelte után meg kell szüntetni. Az összekapcsolás alapján létrehozott nyilvántartásból a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás nem vehet át adatot.

5. § (1) A nyilvántartásba fel kell venni:

a) azokat a magyar állampolgárokat, akiknek állandó lakóhelye — ennek hiányában ideiglenes lakóhelye — a községben, városban (a továbbiakban együtt: település) illetőleg

¹⁴⁰ A kihirdetés napja: 1990. augusztus 9.

¹⁴¹ A 4/A-4/B. §-t az 1992: LXVI. törvény 45. §-a iktatta be.

az egyéni választókerületben van, és legkésőbb a választás napján betöltik 18. életévüket, vagy házasságkötés folytán nagykorúvá váltak;

b) a Magyar Köztársaságban tartósan letelepedett, és 18. életévüket betöltött nem magyar állampolgárokat, akik a külföldiek személyi igazolványával rendelkeznek, valamint lakóhelyük a településen, illetőleg az egyéni választókerületben van.

(2)¹⁴² A nyilvántartást a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás, valamint a 4/A. § szerint közölt adatok alapján kell összeállítani.

(3) A nyilvántartást úgy kell összeállítani, hogy az alkalmas legyen a település, illetőleg az egyéni választókerület, a szavazókör és a választópolgár azonosítására. A nyilvántartást a jegyző hitelesíti.

(4) A nyilvántartást a helyi önkormányzat polgármesteri hivatalának helyiségében (a továbbiakban: hivatal) 10 napra közzemlére kell tenni és ennek időpontját a helyben szokásos módon ki kell hirdetni. A közzemlére tétellel egyidejűleg a választás első fordulója előtt írásban értesíteni kell a választópolgárokat a nyilvántartásba való felvételükről. Az értesítő kiküldéséről a jegyző gondosodik.

(5) A választójoggal nem rendelkezők jegyzéke titkos, abba az érintett személyen, a bíróságon, a választási szerv és a munkacsoport tagjain kívül más nem tekinthet be.

(6) A közzemlére tett nyilvántartás, valamint az értesítő a személyi számot nem tartalmazhatja.

6. § (1) A nyilvántartásból való kihagyás vagy a nyilvántartásba való felvétel miatt — a nyilvántartás közzemlére tételének időtartama alatt — a jegyzőnél emelhető kifogás. Az alaptalannak tartott kifogást, legkésőbb a beérkezést követő napon, át kell tenni a helyi bírósághoz, Budapesten a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz.

(2) A bíróság a kifogásról a beérkezésétől számított 3 napon belül, nemperes eljárásban, népi ülnökök közreműködésével határoz. A döntés előtt minden érdekeltet — kérésére — meg kell hallgatni. Ha a bíróság a kifogást alaposnak tartja, elrendeli a nyilvántartás kiigazítását, ellenkező esetben a kifogást elutasítja. A bíróság határozata ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

(3) A bíróság határozatát, annak meghozatala napján közli a jegyzővel és azzal, aki a kifogást emelte. Ha a bíróság a nyilvántartásba vétel törlését rendeli el, a határozatot az érintett személlyel is közölni kell.

(4) A jegyző a nyilvántartásból kihagyott választópolgárt utólag nyilvántartásba veszi, és erről a választópolgárt is értesíti (5. § (4) bekezdés).

(5) A jegyző törli a nyilvántartásból azt, aki időközben meghalt, aki elvesztette a választójogát, illetőleg aki más választókerület nyilvántartásában már szerepel, vagy igazolással más választókerületben szavaz.

¹⁴² A (2) bekezdés az 1992: LXVI. törvény 45. §-ával megállapított szöveg.

**1990. évi XCI. törvény
az adózás rendjéről¹⁴³**

* * *

II. FEJEZET

AZ ADÓZÓ ÉS AZ ADÓHATÓSÁGOK

7. § (1) Az adózó, továbbá a 25. § (2) bekezdése szerint az adó megfizetésére kötelezett személy jogosult az adózásra vonatkozó iratok megismerésére. Minden olyan iratba betekinthez, arról másolatot készíthet, vagy kérhet, amely

jogainak érvényesítéséhez, kötelezettségeinek teljesítéséhez szükséges, kivéve az iratnak azt a részét, amely más személyre vonatkozó, adótitkot érintő rendelkezésbe ütközik.

(2) Korlátozható az iratbetekintés az adatszolgáltatásra vonatkozó iratok tekintetében az ellenőrzés megkezdéséig, ha valószínű, hogy azok tartalmának megismerése a későbbi ellenőrzést megghiúsítaná. Az iratbetekintés korlátozásáról az adóhatóság határozatot hoz. A határozat ellen jogorvoslatnak van helye.

* * *

¹⁴³ A kihirdetés napja: 1990. december 16.

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról¹⁴⁴

A szociális ellátás feltételeinek biztosítása, a nemzetközi egyezményekben, így különösen az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Egyezségokmányában, továbbá az Alkotmányban meghatározott szociális jogok érvényre juttatása érdekében, a társadalmi szolidaritás alapján, valamint a jövő nemzedékért és a szociális segítségre szorulókért érzett felelősségtől vezérelve az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

* * *

Adatkezelés

18. § A jegyző a szociális ellátásra való jogosultság megállapítása, az ellátás biztosítása, fenntartása és megszüntetése céljából nyilvántartást vezet. A nyilvántartás tartalmazza

- a) a jogosult alapvető személyazonosító adatait;
- b) a jogosult állampolgárságát, illetőleg bevándorolt vagy menekült jogállását;
- c) a jogosult belföldi lakó-, illetőleg tartózkodási helyét;
- d) a jogosult tartására köteles személy alapvető személyazonosító adatait;
- e) a jogosultsági feltételekre és az azokban bekövetkezett változásokra vonatkozó adatokat;
- f) a szociális ellátás megállapítására, megváltoztatására és megszüntetésére vonatkozó döntést;
- g) a jogosultság és a térítési díj megállapításához szükséges jövedelmi adatokat.

19. § A 18. §-ban szabályozott nyilvántartásból csak a szociális hatáskört gyakorló szervek, a gyámügyi feladatokat ellátó szervek, a társadalombiztosítási igazgatási szervek, az igazságszolgáltatási szervek, a katonai igazgatási szervek, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények (a továbbiakban: adatigénylésre jogosult szervek) részére eseti megkeresésük alapján szolgáltatathatók adatok.

20. § A személyes szociális gondoskodásban részesülő személyről az ellátó szociális intézmény vezetője nyilvántartást vezet. A nyilvántartás tartalmazza

- a) a 18. § a)–g) pontjaiban meghatározott adatokat;
- b) az ellátás igénybevételének és megszűnésének időpontját;
- c) a térítési díj fizetési kötelezettség teljesítésére, annak elmaradására és a követelés behajtására, valamint elévülésére vonatkozó adatokat.

21. § A 20. §-ban szabályozott nyilvántartásból adat csak az adatigénylésre jogosult szervnek és a jogosultságot megállapító szociális hatáskört gyakorló szervnek szolgáltatatható.

22. § Az, akire a 18. §-ban és a 20. §-ban szabályozott nyilvántartás adatot tartalmaz a személyére vonatkozó adatok tekintetében a betekintési, a helyesbítési vagy törlési jogának érvényesítése mellett kérheti a jogai gyakorlásához szükséges adatainak közlését a nyilvántartást kezelő szervtől vagy a szociális intézmény vezetőjétől.

23. § Ha törvény másként nem rendelkezik, a 18. és a 20. § szerinti nyilvántartásokból a szociális ellátásra való jogosultság megszűnésétől számított öt év elteltével — a szolgálati időre jogosító ellátások kivételével — törölni kell az adott személyre vonatkozó adatokat. A szolgálati időre jogosító ellátások esetében az adott személyre vonatkozó adatok törlését a Kormány rendeletben szabályozza.

24. § (1) Az e törvény felhatalmazása alapján nyilvántartást vezető szervek a nyilvántartásban kezelt adatokat személyes azonosító adatok nélkül statisztikai célra felhasználhatják, illetőleg azokból statisztikai célra adatot szolgáltathatnak.

(2) Az e törvény alapján elrendelt adatkezelésre és az adatok védelmére egyebekben a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXI-II., valamint az egészségügyi adatkezelésre vonatkozó törvény rendelkezései az irányadók.

(3) A szociális igazgatási eljárás során a szociális hatáskört gyakorló szerv adatot kérhet a polgárok személyi adatait és lakcímét nyilvántartó szervtől, a szociális ellátásra való jogosultság megállapítása céljából.

* * *

¹⁴⁴ A törvényt az Országgyűlés az 1992. december 30-i ülésnapján fogadta el.

1992. évi XXIII. törvény a köztisztviselők jogállásáról¹⁴⁵

A társadalom közmegbecsülését élvező, demokratikus közigazgatás feltétele, hogy a közügyeket pártpolitika-mentes, törvényesen működő, korszerű szakmai ismeretekkel rendelkező, pártatlan köztisztviselők intézzék. Ennek érdekében az Országgyűlés, figyelembe véve a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettségeit is, a következő törvényt alkotja:

* * *

VI. FEJEZET

A KÖZSZOLGÁLATI NYILVÁNTARTÁS

61. § (1) A közigazgatási szerv a köztisztviselőről az e törvény 3. számú mellékletében meghatározott adatkörre kiterjedő nyilvántartást vezet (a továbbiakban: közszolgálati alapnyilvántartás). A 3. számú mellékletben nem szereplő körben — törvény eltérő rendelkezésének hiányában — adatszerezés nem végezhető, ilyen adatot nyilvántartani nem lehet.

(2) A közszolgálati alapnyilvántartás adatai közül a közigazgatási szerv megnevezése, a köztisztviselő neve, továbbá a besorolására vonatkozó adat közérdekű, ezeket az adatokat a köztisztviselő előzetes tudta és beleegyezése nélkül nyilvánosságra lehet hozni.

62. § (1) A közszolgálati alapnyilvántartásnak a 4. számú mellékletben szereplő alapadatairól és változásairól, továbbá a létszám alakulásáról a Kormány által megállapított rendben a közigazgatási szervek folyamatos adatszolgáltatást végeznek a központi közszolgálati nyilvántartás részére. A központi közszolgálati nyilvántartást a Belügyminisztérium vezeti.

(2) A közigazgatási szerv közszolgálati alapnyilvántartási rendszere és a központi közszolgálati nyilvántartás törvény felhatalmazásának hiányában más adatrendszerrel nem kapcsolható össze.

(3) Az alapnyilvántartásból és a központi nyilvántartásból statisztikai célra csak személyazonosításra alkalmatlan módon szolgáltatható adat.

63. § (1) A közigazgatási szervnél vezetett alapnyilvántartásba jogosult betekinteni:

- a) saját adataiba a köztisztviselő;
- b) a köztisztviselő felettese;

c) a minősítést végző vezető.

(2) A központi közszolgálati nyilvántartásba jogosult betekinteni:

- a) saját adataiba a köztisztviselő;
- b) a kormányzati döntések megalapozásához szükséges körben a központi közigazgatási szervek vezetői.

(3) Kormányrendeletben meghatározott módon a központi közszolgálati nyilvántartásból — személyi azonosításra alkalmas adatokat nem tartalmazó — adatszolgáltatás végezhető.

(4) A 31. § (6) bekezdésében meghatározott körben a központi közszolgálati nyilvántartás tartalmazza a köztisztviselő nevét is.

(5) A köztisztviselő jogosult a róla nyilvántartott helytelen adat helyesbítését, a jogellenesen nyilvántartott adat törlését kérni, a jogellenesen kért adat közlését megtagadni. Az adatkezelő köteles a helytelen adatot haladéktalanul helyesbíteni, illetve törölni.

64. § (1) A köztisztviselő közszolgálati jogviszonyával kapcsolatos iratok közül az adatnyilvántartó lapot, az önéletrajzot, az erkölcsi bizonyítványt, az esküokmányt, a kinevezést, a besorolásról, illetve a visszatartásról, valamint az áthelyezésről rendelkező iratokat, a minősítést, a közszolgálati jogviszonyt megszüntető iratot, a hatályban lévő fegyelmi büntetést kiszabó határozatot együttesen kell tárolni (személyi anyag).

(2) A személyi anyagba való betekintésre a 63. § (1) bekezdésben foglaltak jogosultak.

(3) A köztisztviselő személyi anyagát a közigazgatási szerv fekteti fel, illetve kéri meg, ha a köztisztviselő korábban közszolgálati jogviszonyban állt.

(4) A közérdekű adatokon túl a köztisztviselő nyilvántartott adatairól tájékoztatás nem adható; személyi anyagát a (3) bekezdésben foglalt eset kivételével kiadni nem lehet.

* * *

3. számú melléklet

az 1992. évi XXIII. törvényhez

A KÖZSZOLGÁLATI ALAPNYILVÁNTARTÁS ADATKÖRE

¹⁴⁵ A törvényt az Országgyűlés az 1992. március 31-i ülésnapján fogadta el. A kihirdetés napja: 1992. május 5.

A köztisztviselő

I.

- neve (leánykori neve)
- személyazonosító jel
- születési helye, ideje
- anyja neve
- lakóhely, lakáscím, tartózkodási hely, telefonszám
- családi állapot
- gyermekeinek születési ideje (eltartottak száma, az eltartás kezdete)

II.

- legmagasabb iskolai végzettsége (több végzettség esetén valamennyi)
- szakképzettsége(i)
- iskolarendszeren kívüli oktatás keretében szerzett szakképesítése(i), valamint meghatározott munkakör betöltésére jogosító okiratok adatai
- tudományos fokozata
- idegennyelv-ismerete

III.

- korábbi munkaviszonyban [72. § (1) bek.] töltött időtartamok
- megnevezése
- a munkahely megnevezése
- beosztás
- besorolás
- a megszűnés módja

IV.

- a közszolgálati jogviszony kezdete, a kiszámításánál figyelmen kívül hagyandó időtartamok
- állampolgársága
- erkölcsi bizonyítvány száma, kelte
- közigazgatási alapvizsga adatai
- közigazgatási szakvizsga adatai

V.

- az alkalmazó közigazgatási szerv neve, székhelye, statisztikai számjele
- e szervnél a közszolgálati jogviszony kezdete
- köztisztviselő jelenlegi besorolása, besorolásának időpontja, vezetői megbízása, FEOR-száma

- címadományozás, jutalmazás, kitüntetés adatai
- a minősítések időpontja
- hatályos fegyelmi büntetése

VI.

- illetmény és külön juttatás, valamint képzési, továbbképzési támogatás adatai

VII.

- a köztisztviselő munkából való távollétének jogcíme és időtartama

VIII.

- a közszolgálati jogviszony megszűnésének időpontja, módja, a végkielégítés adatai.

4. számú mellékletaz 1992. évi XXIII. törvényhez

**KÖZPONTI
KÖZSZOLGÁLATI NYILVÁNTARTÁS
ADATKÖRE**

A köztisztviselő

I.

- technikai azonosító kódja

II.

- neme, a 63. § (4) bekezdése esetén a köztisztviselő neve
- születési éve

III.

- legmagasabb iskolai végzettsége (több végzettség esetén valamennyi)
- szakképzettsége(i)

— iskolarendszeren kívüli oktatás keretében szerzett szakképesíté(s)

- tudományos fokozata
- idegennyelv-ismerete

IV.

- a közszolgálati jogviszony kezdete
- a közigazgatási alapvizsga adatai
- a közigazgatási szakvizsga adatai

V.

— az alkalmazó közigazgatási szerv neve, székhelye, statisztikai számjele

- e szervnél közszolgálati jogviszonyának kezdete
- jelenlegi besorolása, vezetői megbízása

VI.

— illetmény és külön juttatás, valamint képzési, továbbképzési támogatás adatai

VII.

— a közszolgálati jogviszony megszűnésének időpontja, módja, a végkielégítés adatai.

68/1993. (V. 5.) Korm. rendelet a közszolgálati nyilvántartásról

A Kormány a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.) 80. § (1) bekezdésének b) és c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a közszolgálati nyilvántartásról és a közszolgálati jogviszonnyal összefüggő személyi iratokról a következőket rendeli el:

I. fejezet

Általános rendelkezések

1. §

(1) E rendelet hatálya a Ktv. 1. § (1)–(2) bekezdéseiben meghatározott szervekre (a továbbiakban: közigazgatási szerv) és az e szervekkel közszolgálati jogviszonyban álló köztisztviselőkre, ügykezelőkre és fizikai alkalmazottakra (a továbbiakban: köztisztviselő) terjed ki.

(2) E rendelet szerint kell ellátni a köztisztviselő személyi iratainak és adatainak kezelését, továbbá a közszolgálati alapnyilvántartás és a központi közszolgálati nyilvántartás (KÖZ-IGTAD) vezetését (a továbbiakban együtt: közszolgálati nyilvántartás).

(3) E rendeletet a közszolgálati jogviszony megszűnése után, illetve az e jogviszony létesítésére irányuló előzetes eljárásokra is megfelelően alkalmazni kell.

2. §

A közszolgálati nyilvántartás célja, hogy adatokat biztosítson a közszolgálati jogviszonyból, valamint más, ehhez kapcsolódó jogviszonyokból eredő, jogszabályban meghatározott kötelezettségek teljesítéséhez és jogok gyakorlásához.

3. §

(1) A közszolgálati nyilvántartásban szereplő személyes adatok védelméért, az adatkezelés jogszerűségéért felelős:

a) a köztisztviselővel közszolgálati jogviszonyban levő közigazgatási szerv hivatali szervezetének vezetője, helyi önkormányzat képviselő-testületének polgármesteri hivatala esetén a jegyző (főjegyző), a megyei jogú város kerületi hivatala vezetője, a körjegyző;

b) a KÖZIGTAD kezelése, az abból történő adatszolgáltatás, valamint az ehhez kapcsolódó iratok kezelése tekintetében a belügyminiszter.

(2) Közszolgálati adatvédelmi szabályzatban kell meghatározni az iratok, az adatok kezelésének adatvédelmi, adatbiztonsági szabályait, így különösen a köztisztviselő saját adataival történő rendelkezési joga biztosításának, a harmadik személyek részére történő adattovábbításnak, betekintési jog gyakorlásának, valamint az adatkezelésben részt vevő köztisztviselő felelősségének és az adatokhoz történő hozzáférése terjedelmének egyedi szabályait.

(3) A közszolgálati adatvédelmi szabályzatot a belügyminiszter rendeletében meghatározott mintaszabályzatban foglaltak figyelembevételével kell elkészíteni és azt az (1) bekezdésben meghatározott felelős adja ki.

4. §

(1) A közszolgálati nyilvántartás vezetésével kapcsolatos feladatokat csak a 3. § (1) bekezdése szerinti vezető által e feladattal megbízott szervezeti egység vagy köztisztviselő (a továbbiakban: személyzeti szerv) láthatja el.

(2) A személyzeti szerv a közszolgálati nyilvántartásban szereplő, nem közérdekű személyes adatokat csak törvényben meghatározott esetekben és célokra, illetve az érintett köztisztviselő erre irányuló írásbeli kérelmére használhatja fel, illetve adhatja át harmadik személynek.

(3) Az illetményszámfejtéssel megbízott szervnek csak azok az adatok továbbíthatók, amelyek az ezzel kapcsolatos feladatok ellátását szabályozó törvények szerint nélkülözhetetlenek a köztisztviselő illetményének számfejtéséhez, valamint a társadalombiztosítással, családi pótlékkal, személyi jövedelemadóval összefüggő feladatok ellátásához. Egyéb adatok továbbítását az illetményszámfejtéssel megbízott szerv nem kezdeményezheti. Az átadott adatok védelméért, kezelésük jogszerűségéért az illetményszámfejtést végző szerv vezetője a felelős.

5. §

(1) A közigazgatási szerv, illetve a személyzeti szerv a köztisztviselő — írásbeli kérelmére — olyan adatait is kezelheti, amelyek átadására törvény a köztisztviselőt nem kötelezi. Ezek az adatok azonban csak a köztisztviselő által megjelölt célra használhatók fel és csak írásbeli hozzájárulásával továbbíthatók más szerv részére.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott adatokat elkülönítetten kell kezelni és az ezekben szereplő személyazonosító adatokat a köztisztviselő kérésére haladéktalanul törölni kell.

(3) Az (1) bekezdés alapján kezelt adatokból személyazonosításra alkalmatlan módon adatfeldolgozás, illetve adat szolgáltatás készíthető.

6. §

(1) A személyzeti szerv köteles biztosítani, hogy a köztisztviselő a róla nyilvántartott adatokba és iratokba korlátozás nélkül betekinthessen, azokról másolatot vagy kivonatot kap hasson.

(2) A köztisztviselő kérheti adatai helyesbítését, illetve kijavítását, melyet a személyzeti szerv köteles teljesíteni. A közokirat, illetve a munkáltató döntése alapján bejegyzett adatok helyesbítését vagy törlését csak közokirat, illetve a munkáltató erre irányuló nyilatkozata vagy döntésének az illetékes szerv által történt megváltoztatása alapján lehet kérni.

(3) A köztisztviselő jogosult megismerni, hogy a közszolgálati nyilvántartásban szereplő adatait kinek, milyen célból és milyen terjedelemben továbbították. Ennek biztosítása érdekében a személyzeti szerv adatszolgáltatási nyilvántartást vezet, melyet az adat kiadásától számított 5 évig meg kell őrizni.

(4) A személyazonosító jel kizárólag azokban az adatszolgáltatásokban használható, illetve azokon az iratokon tüntethető fel, amely esetekben az adatigénylőt a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény annak használatára feljogosítja.

II. fejezet

A személyi irat kezelése

7. §

(1) Személyi irat minden — bármilyen anyagon, alakban és bármilyen eszköz felhasználásával keletkezett — adathordozó, amely a közszolgálati jogviszony létesítésekor, fennállása alatt, megszűnésekor, illetve azt követően keletkezik és a köztisztviselő személyével összefüggésben adatot, megállapítást tartalmaz.

(2) A személyi iratok köre:

a) a személyi anyag [Ktv. 64. § (1) bek.] iratai (a továbbiakban: személyzeti irat);

b) a közszolgálati jogviszonnyal összefüggő egyéb iratok;

c) a köztisztviselőnek a közszolgálati jogviszonyával összefüggő más jogviszonyaival kapcsolatos iratok (adóbevallás, fizetési letiltás stb.);

d) a köztisztviselő saját kérelmére kiállított vagy önként átadott adatokat tartalmazó iratok.

(3) Az egyes személyzeti iratokat és azok tartalmát e rendelet 1—6. számú mellékletei határozzák meg.

(4) Ha az illetményszámfejtéssel kapcsolatos feladatokat nem a köztisztviselőt alkalmazó közigazgatási szerv végzi, az illetményszámfejtéshez nélkülözhetetlen adatokat tartalmazó iratokat, valamint a 7. § (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti iratokat az illetményszámfejtéssel megbízott szerv is — e rendeletben foglalt figyelembevételével — kezelheti.

(5) Vissza kell adni a közszolgálati jogviszony létrehozását kezdeményező iratokat — amennyiben a jogviszony nem jött létre — az érintettnek, illetve a személyi anyagot annak a szervnek, amely azt megküldte.

8. §

A személyi iratokba az alábbi szervek és személyek jogosultak betekinteni:

a) a Ktv. 63. § (1) bekezdésében meghatározott személyek;

b) más jogviszony alapján keletkezett iratokba az arra vonatkozó törvény szerint jogosultak (adóellenőr, társadalombiztosítási ellenőr stb.).

9. §

(1) A közigazgatási szervnél keletkezett személyi iratok kezelésének technikai szabályairól a közszolgálati adatvédelmi és az ügyiratkezelési szabályzatban kell rendelkezni.

(2) A személyi iratokat külön számtartományon belül gyűjtőszámon kell iktatni. Az így beiktatott személyzeti iratokat tartalmuknak megfelelően csoportosítva, keletkezésük sorrendjében, az e célra személyenként kialakított gyűjtőben

kell őrizni. Az így elhelyezett iratokról tartalomjegyzéket kell készíteni, amely tartalmazza az iktatószámot és az ügyirat keletkezésének időpontját is.

(3) A személyi iratra csak olyan adat és megállapítás vezethető, amelynek alapja:

- a) közokirat vagy a köztisztviselő írásbeli nyilatkozata;
- b) a munkáltatói jogkör gyakorlójának írásbeli rendelkezése;
- c) bíróság vagy más hatóság döntése;
- d) jogszabályi rendelkezés.

(4) A közszolgálati jogviszony megszűnése után a köztisztviselő személyi iratait az irattárban (központi) kell elhelyezni.

(5) A személyi anyagot — kivéve amelyet a Ktv. 64. § (3) bekezdése alapján átadtak — a közszolgálati jogviszony megszűnésétől számított ötven évig meg kell őrizni. Tárolásáról és levéltárba helyezéséről a közigazgatási szerv ügyiratkezelési szabályzatában és irattározási tervében kell rendelkezni.

III. fejezet

A közszolgálati alapnyilvántartás

10. §

(1) A közszolgálati alapnyilvántartást a köztisztviselőt alkalmazó közigazgatási szervnél rendszeresített adatlapon a Ktv. 3. számú mellékletében meghatározott adattartalommal a személyzeti szerv vezeti.

(2) Az adatlap személyzeti irat, amely a személyi anyag része és az erre vonatkozó szabályok szerint kell kezelni.

11. §

(1) A köztisztviselő az adataiban bekövetkező változásokról 8 napon belül köteles tájékoztatni a munkáltatói jogkör gyakorlóját.

(2) A személyzeti szerv haladéktalanul köteles az adatlapra rávezetni a munkáltatói jogkör gyakorlójának intézkedése alapján a 9. § (3) bekezdésében foglaltak szerint igazolt adatváltozásokat.

(3) A személyzeti szerv köteles gondoskodni a munkáltatói jogkör gyakorlójának intézkedése alapján a hatályát vesztett fegyelmi büntetés teljes és végleges törléséről mind a számítógépes adatállományból, mind az alapnyilvántartás adatlapjáról.

12. §

(1) Az adatlap, illetve az alapnyilvántartás hagyományosan vagy számítógépes módszerrel is vezethető.

(2) Ha a személyzeti szerv az adatlapot számítógépes módszerrel vezeti, a közszolgálati adatvédelmi szabályzatban meghatározott módon köteles gondoskodni a felvett adatok kimentéséről és tárolásáról.

(3) Számítógépes módszerrel vezetett alapnyilvántartás esetén papír alapú adatlapot a 13. § (1) bekezdésében meghatározott esetek kivételével nem kell vezetni.

13. §

(1) Számítógéppel vezetett adatokat ki kell nyomtatni a köztisztviselő

- a) adatainak első alkalommal történő felvételekor;
- b) áthelyezésekor;
- c) közszolgálati jogviszonyának megszűnése esetén.

(2) A betekintési jog gyakorlójának erre irányuló külön kérelmére is ki kell nyomtatni azokat az adatokat, amelyekre betekintési joga kiterjed.

(3) Az (1) és (2) bekezdés alapján készített iratokat személyzeti iratként kell kezelni.

14. §

(1) Az alapnyilvántartásból személyazonosító adatokat is tartalmazó adatszolgáltatás az alábbi esetekben teljesíthető:

- a) a közigazgatási vagy más szerv részére törvényben előírt adatszolgáltatási kötelezettség esetén;
- b) a 3. § (1) bekezdése szerinti vezető engedélye alapján a Ktv. 63. § (2) bekezdése szerint betekintési joggal rendelkezők részére;
- c) a köztisztviselő eseti írásbeli hozzájárulása alapján, az abban meghatározottak szerint.

(2) Számítógépes módszerrel vezetett alapnyilvántartásból azonnal és véglegesen törölni kell a köztisztviselő személyazonosító adatait áthelyezéséskor vagy a közszolgálati jogviszony megszűnésekor.

(3) Statisztikai adatfeldolgozás vagy adatszolgáltatás céljából a személyazonosításra alkalmatlan adatok továbbra is felhasználhatók.

15. §

(1) Számítógépes módszerrel történő adatkezelés esetén a közigazgatási szerv szabadon határozza meg a gépi adatfeldolgozás technológiáját. Az adatfeldolgozás módszerétől függetlenül az adott technológiával csak a Ktv.-ben, törvényben és e rendeletben meghatározott adatok kezelhetők és attól eltérő célra nem használhatók fel, de a közigazgatási szerv saját céljaira a személyazonosításra alkalmatlan adatokat feldolgozhatja.

(2) A közigazgatási szerv a közszolgálati alapnyilvántartás vezetésével és feldolgozásával kapcsolatos technikai feladatok ellátásával más szervet nem bízhat meg.

16. §

A Ktv. 61. § (2) bekezdésében meghatározott közérdekű adatokat a közigazgatási szerv hivatalában az ügyfelek eligazítása, illetve a köztisztviselők azonosítása céljából erre alkalmas módon köteles közzétenni. Biztosítania kell továbbá, hogy a köztisztviselőkkel való hivatali kapcsolatfelvételhez szükséges egyéb adatok (hivatali telefonszámok) is hozzáférhetők legyenek. Ezen túlmenően a közigazgatási szerv a közérdekű adatokat a helyben szokásos módon is közzéteheti.

IV. fejezet

Központi közszolgálati nyilvántartás

17. §

(1) A Belügyminisztérium a Ktv. 62. § (1) bekezdése alapján a törvény 4. számú melléklete szerinti adattartalommal központi közszolgálati nyilvántartást (KÖZIGTAD) vezet a közszolgálat új előmeneteli és illetményrendszerének országos működéséhez, a közigazgatási szakemberképzés és továbbképzés koordinálásához, a Kormány közigazgatási tárgyú személyzetpolitikai döntéseinek megalapozásához szükséges adatok és elemzések biztosítása céljából.

(2) A belügyminiszter gondoskodik a KÖZIGTAD felállításáról; az adatok folyamatos gyűjtéséről, feldolgozásáról, elemzéséről és a 24. §-ban szereplő adatszolgáltatások teljesítéséről, az adatvédelemről, valamint mindezek ellenőrzéséről és a számítógépes rendszer kifejlesztéséről, folyamatos működtetéséről, karbantartásáról, továbbfejlesztéséről.

18. §

(1) A KÖZIGTAD adatállományának kialakításához, karbantartásához és folyamatos működéséhez szükséges adatszolgáltatást a közigazgatási szerv (a továbbiakban: adatszolgáltató) teljesíti az e rendeletben meghatározott módon. Az adatszolgáltatás részletes technikai szabályait és teljesítésének határidejét a belügyminiszter rendelete határozza meg.

(2) Az adatszolgáltatás papír alapú vagy mágneses adathordozón, illetve — a technikai feltételektől függően — távadat-átviteli eszközön történhet. A mágneses adathordozót és annak technikai hátterét, valamint a távadat-átviteli eszközt a Belügyminisztériummal előzetesen egyeztetni kell.

19. §

(1) Az adatszolgáltatást a centrális alárendeltségű területi és helyi államigazgatási szerv, valamint a helyi önkormányzat képviselő-testületének hivatala, a körjegyzőség és a hatósági igazgatási társulás a székhelye szerint illetékes köztársasági megbízott útján, az egyéb közigazgatási szervek pedig közvetlenül teljesítik a Belügyminisztériumhoz.

(2) A köztársasági megbízott feladata:

- a) az adatszolgáltatás fogadása és továbbítása;
- b) az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésének ellenőrzése;
- c) a KÖZIGTAD működésével kapcsolatos régió belüli koordinációs feladatok ellátása.

(3) A köztársasági megbízott a (2) bekezdésben meghatározott feladatai során:

- a) ellenőrzi az adatszolgáltatás határidőre történő teljesítését;
- b) a közölt adatok teljességét és feldolgozhatóságát;
- c) felhívja az adatszolgáltatót a feladat határidőben történő teljesítésére, illetve az általa vagy a Belügyminisztérium által észlelt hibák kijavítására.

20. §

(1) A KÖZIGTAD csak a Ktv. 31. § (6) bekezdésének hatálya alá tartozó vezetői megbízású köztisztviselők természetes személyazonosító adatát tartalmazhatja.

(2) Az (1) bekezdés hatálya alá nem tartozó köztisztviselő adatait a KÖZIGTAD-ban a technikai azonosító kód segítségével kell vezetni, amelyet az adatszolgáltató alakít ki a közigazgatási szervnek a Belügyminisztérium által meghatározott szervazonosító kódja és a köztisztviselőnek az adatszolgáltatónál kialakított — folyamatos és egyszer használható — sorszámból.

(3) A köztisztviselő a KÖZIGTAD-ban kezelt adatait a technikai azonosító kód segítségével ismerheti meg. A technikai azonosítót az adatszolgáltató és a Belügyminisztérium a köztisztviselő és az adatvédelmi biztoson kívül más szervnek vagy személynek nem adhatja ki.

21. §

(1) A KÖZIGTAD-ban kezelt adatokba való betekintési jog gyakorlását a köztisztviselő az őt alkalmazó adatszolgáltatónál írásban kezdeményezheti.

(2) A betekintési jog gyakorlását igénylő köztisztviselő számára az adatszolgáltató köteles átadni a technikai azonosító kódot tartalmazó igazolást, amelynek alapján a Belügyminisztérium köteles lehetővé tenni a köztisztviselőről nyilvánított teljes adatkör személyes megtekintését.

22. §

(1) A vezetői megbízású köztisztviselő személyazonosító adatát elkülönítetten kell tárolni és fokozott biztonsági védelemmel kell ellátni, továbbítása távadat-átviteli eszközön nem történhet.

(2) A KÖZIGTAD adatbázisából azonnal és véglegesen törölni kell a vezetői megbízású köztisztviselő személyazonosító adatát, ha a vezetői megbízása megszűnt. A közszolgálati jogviszony fennmaradása esetén e köztisztviselő adatai továbbra is a KÖZIGTAD részét képezik és további kezelésükre az általános szabályok vonatkoznak.

23. §

Ha a köztisztviselő közszolgálati jogviszonya megszűnik, adatait személyazonosító adat nélkül 50 évig archiválni, majd ezt követően meg kell semmisíteni.

24. §

(1) A KÖZIGTAD számítógépes információs rendszeréből annak teljes üzembe állítását követően a (2)—(7) bekezdésben meghatározottak szerint adatszolgáltatást kell teljesíteni.

(2) Az országgyűlési döntést előkészítő illetékes kormányzati szervek, illetve országgyűlési bizottságok részére minden év május 31-ig át kell adni a következő évi illetményalapnak és képzési költségeknek az állami költségvetésről szóló törvényben történő megállapításához, valamint a létszám- és bérghazdálkodással összefüggő döntések megalapozásához:

a) az országos, valamint a közigazgatási szervtípusok, illetve szervek szerinti létszám- és illetményadatokat (besorolási osztályok, fokozatok és fizetési fokozatok, illetve vezetői megbízások szerinti bontásban);

b) a következő évre tervezett képzés adatait.

(3) A miniszterelnök és a miniszterek (a továbbiakban: a Kormány tagjai) számára a Miniszterelnöki Hivatal és a Belügyminisztérium közigazgatási államtitkára útján biztosítani kell a Ktv. 31. § (6) bekezdésének végrehajtásához szükséges, naprakész tájékoztatást.

(4) A Kormány tagjai, a közigazgatási államtitkár, a köztársasági megbízott, a helyettes államtitkár, valamint az országos hatáskörű szerv vezetője számára minden naptári negyedév utolsó napjáig rendszeresen ismétlődő tájékoztatást kell adni a központi közigazgatási szerv, valamint területi és helyi szerveinek, a köztársasági megbízott hivatalának és területi hivatalainak létszám- és illetményadatairól, valamint azok összetételéről a Kormány közigazgatási tárgyú személyzetpolitikai döntéseinek a megalapozása céljából.

(5) Az adatszolgáltatót az általa szolgáltatott adatokról évente két alkalommal (június 30-ig, illetve december 31-ig) — összesítve, valamint besorolási osztály, fizetési fokozat és vezetői megbízás szerinti bontásban — tájékoztatni kell.

(6) A vizsgáztatásra jogosult szerv számára negyedévenként az illetékességi körébe tartozó közigazgatási szervekre vonatkozóan adatszolgáltatást kell teljesíteni a jelöltek számáról és a vizsgák tervezett időpontjáról a közigazgatási alap- és szakvizsga, illetve ügykezelői alapvizsgarendszerének működése és tervezetősége érdekében.

(7) A közszolgálati érdekegyeztetés alanyait minden év május 31-ig tájékoztatni kell az országos összesítésű létszám- és illetményadatokról besorolási osztályok és fizetési fokozatok, vezetői megbízások szerinti bontásban az illetményalap kialakításához szükséges egyeztetések céljából.

V. fejezet

Vegyes rendelkezések

25. §

(1) A közigazgatási szerveknek 1993. december 31-ig kell kialakítaniuk az e rendelet szerinti közszolgálati alapnyilvántartást.

(2) E rendelet hatálybalépése előtt vezetett (munkaügyi, személyzeti) nyilvántartások adatai közül csak azokat lehet felhasználni az alapnyilvántartás számára, amelyek kezelését törvény megengedi.

26. §

A közigazgatási szerveknek 1993. december 31-ig kell elkészíteniük a közszolgálati adatvédelmi szabályzatot és át dolgozniuk ügyiratkezelési szabályzatukat az e rendeletben foglaltak alapján.

27. §

(1) A KÖZIGTAD induló adatbázisa létrehozását szolgáló első adatszolgáltatás időpontja az 1993. december 31. után következő első határidő, amelyet az üzemeltetési szabályzat tartalmaz. Ezeknek az adatoknak az 1993. december 31-i állapotot kell tükrözniük. Ezt követően a változásokat folyamatosan kell küldeni az üzemeltetési szabályzatban meghatározottak szerint.

(2) A KÖZIGTAD számítógépes információs rendszerének teljes üzembe állítását 1994. május 31-ig kell elvégezni.

(3) A KÖZIGTAD adatszolgáltatási kötelezettségeit 1994. szeptember 30-ig az 1993. december 31-i állapotnak megfelelő adatállomány alapján teljesítheti. Az ezen időpont utáni adatszolgáltatásnak a naprakész adatokat kell tartalmaznia.

28. §

A belügyminiszter felhatalmazást kap arra, hogy rendeletben meghatározza:

a) a közszolgálati adatvédelmi szabályzat alapvető tartalmi követelményeit (mintaszabályzat), valamint az alapnyilvántartás adatlapját;

b) a KÖZIGTAD részére történő adatszolgáltatás technikai szabályait és teljesítésének határidejét, a feladat ellátásának ellenőrzését és a kötelező kódrendszert (Üzemeltetési Szabályzat).

29. §

A rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

1. számú mellékleta 68/1993. (V. 5.) Korm. rendelethez**A kinevezésről szóló irat**

A közszolgálati jogviszony létesítésekor készülő *kinevezési irat* tartalmi és formai követelményei a vonatkozó törvényi rendelkezésekre történő utalással:

Az irat fejrészeiben:

1. Az alkalmazó közigazgatási szerv neve, az irat iktatószáma.
2. A közszolgálati jogviszonyba lépő neve, anyja neve, születési helye, ideje.
3. A közigazgatási szerv székhelye.

Az irat rendelkező részében:

1. A kinevezéssel létesített határozatlan (vagy határozott) időre szóló közszolgálati jogviszony kezdete (és vége), szervezeti helye.
2. A besorolás jellegének (ideiglenes vagy végleges) megnevezése, a besorolási osztály, a besorolási és fizetési fokozat megjelölése.
3. A munkakör megnevezése (a kinevezéshez mellékelt munkaköri leírás alapján).
4. A községi önkormányzat képviselő-testülete hivatalánál az alkalmazási (képesítési) feltételeknek való meg nem felelés esetén engedélyezett felmentés és ennek időtartama [Ktv. 7. § (4), 8. § (2) bekezdések].
5. Vezetői megbízás esetén a vezetői megbízás, valamint a vezetett, irányított szervezeti egység megnevezése.
6. Az illetményre vonatkozó adatok:

- a kinevezéskori illetményalap forintösszege;
- az alapilletmény (vezető esetében vezetői alapilletmény, illetmény) forintösszege;
- az illetménykiegészítés mértéke és forintösszege;
- a különböző jogcímenek odaítélt pótlékok tételes megnevezése a mértékek és forintösszegek megjelölésével;
- az illetmény valamennyi elemének együttes forintösszege.

7. A besorolás indokolásának elemei (a figyelembe vett tények és körülmények):

— a közszolgálati jogviszony, illetve a besorolási osztály, fokozat követelményeinek való megfelelés vagy ezek átmeneti hiánya;

— a közszolgálati jogviszonyban töltött idő [Ktv. 72. § (1) bekezdés] kezdőpontjának (év, hó, nap) megjelölése.

8. Figyelemfelhívás a közszolgálati jogviszony fenntartásához és az előmenetelhez (vezető esetében a megbízáshoz is) előírt feltételeknek való megfelelés kötelezettségére (a határnap megjelölésével), illetőleg a nemteljesítés jogkövetkezményeire.

9. Az új besorolási és fizetési fokozatba lépés várható időpontjának (év, hó, nap) közlése.

Az irat zárórészében:

1. Keltezés és hitelesítés (a kinevezési jogkör gyakorlójának aláírása és bélyegzője).

2. A közszolgálati jogviszonyban álló nyilatkozata a kinevezés elfogadásáról, keltezés és aláírás [Ktv. 11. § (1) bekezdés].

3. Rendelkezés arról, hogy a kinevezési iratból kik kapnak hiteles másolatot.

2. számú melléklet

a 68/1993. (V. 5.) Korm. rendelethez

Közszolgálati jogviszony megszüntetéséről szóló irat

A közszolgálati jogviszony megszüntetésekor készülő irat tartalmi és formai követelményei a vonatkozó törvényi rendelkezésre történő utalással:

Az irat fejrészében:

1. Az alkalmazó közigazgatási szerv neve, az irat iktatószáma.

2. A közszolgálati jogviszonyból távozó neve, anyja neve, születési helye, ideje, besorolásának megnevezése.

3. A közigazgatási szerv székhelye.

Az irat rendelkező részében:

1. Értesítés a közszolgálati jogviszony megszüntetéséről a jogcím, a megszüntetés időpontja megjelölésével és indoklással.

2. A közszolgálati jogviszonyban álló felmentési vagy lemondási idejének közlése (kezdeté és vége).

3. A munkavégzési kötelezettség alóli mentesítés időtartamának közlése.

4. A végkielégítésre szóló jogosultság és a végkielégítés mértékének (forintösszegének) közlése.

5. Vezetői megbízású köztisztviselő vagy ügykezelő vezetői megbízatásának visszavonása a közszolgálati jogviszony megszűnésének napjával.

6. Figyelemfelhívás a közszolgálati jogviszonyban álló rendelkezésére bocsátott hivatalos iratok és dokumentumok átadására a határnap és az átvételre jogosult megnevezésével.

7. Figyelemfelhívás járandóságainak és okmányainak átvételére az időpont és az átadásra jogosult szervezeti egység megjelölésével.

Az irat zárórészében:

1. A jogorvoslati lehetőség közlése [Ktv. 59. § (1) bekezdés].

2. Keltezés és hitelesítés (a kinevezési jogkör gyakorlójának aláírása és bélyegzője).

3. Rendelkezés arról, hogy kik kapnak az iratból hiteles másolatot.

3. számú melléklet

a 68/1993. (V. 5.) Korm. rendelethez

A közszolgálati jogviszony megszűnéséről szóló irat

A közszolgálati jogviszony megszűnéséről szóló irat tartalmi és formai követelményei a vonatkozó törvényi rendelkezésekre történő utalással:

Az irat fejrészében:

1. Az alkalmazó közigazgatási szerv neve, az irat iktatószáma.

2. A közszolgálati jogviszonyból távozó neve, anyja neve, születési helye, ideje, besorolásának megnevezése.
3. A közigazgatási szerv székhelye.

Az irat rendelkező részében:

1. Értesítés a közszolgálati jogviszony megszűnésének jogcíméről, a megszűnés időpontjának megjelölésével és indokolással.
2. Figyelemfelhívás a közszolgálati jogviszonyban álló rendelkezésére bocsátott hivatalos iratok és dokumentumok átadására a határnap és az átvételre jogosult megnevezésével.
3. Figyelemfelhívás járandóságainak és okmányainak átvételére az időpont és az átadásra jogosult szervezeti egység megjelölésével.
4. Figyelemfelhívás az illetményre és egyéb járandóságra vonatkozó jogosultság megszűnéséről.
5. A jogorvoslati lehetőség közlése [Ktv. 59. § (1) bekezdés].

Az irat zárórészében:

1. Keltezés és hitelesítés (a kinevezési jogkör gyakorlójának aláírása és bélyegzője).
2. Rendelkezés arról, hogy kik kapnak az iratból hiteles másolatot.

4. számú melléklet

a 68/1993. (V. 5.) Korm. rendelethez

A vezetői megbízásról szóló irat

A vezetői megbízásról szóló irat tartalmi és formai követelményei a vonatkozó törvényi rendelkezésekre történő utalással:

Az irat fejrészében:

1. Az alkalmazó közigazgatási szerv neve, az irat iktatószáma.
2. A köztisztviselő neve, anyja neve, születési helye, ideje, besorolásának megnevezése.
3. A közigazgatási szerv székhelye.

Az irat rendelkező részében:

1. A vezetői megbízás, valamint a vezetett, irányított szervezeti egység megnevezése [Ktv. 31. § (1), 68. § (4), 70. § (4) bekezdések].

2. A vezetői megbízás kezdő időpontja [Ktv. 31. § (2) bekezdés].

3. Figyelemfelhívás a vezetői megbízáshoz előírt feltételeknek való megfelelés kötelezettségére (a határnap megjelölésével), illetőleg a nem teljesítés jogkövetkezményeire [Ktv. 31. § (2), 75. § (4) bekezdések].

4. Az illetményre vonatkozó adatok:

- a vezetői megbízáskori illetményalap forintösszege;
- a vezetői alapilletmény, illetmény forintösszege [Ktv. 45. § (1), 70. § (2) és (5) bekezdések];
- az illetménykiegészítés mértéke és forintösszege [Ktv. 44. §, 70. § (2) és (5) bekezdések];
- a vezetői illetménypótlék mértéke és forintösszege (Ktv. 46. §);
- a különböző jogcímenek odaítélt pótlékok tételes megnevezése a mértékek és forintösszegek megjelölésével (Ktv. 47—48. §-ok);
- az illetmény valamennyi elemének együttes forintösszege.

Az irat zárórészében:

1. Keltezés és hitelesítés (a vezetői megbízás adására jogosult aláírása és bélyegzője).
2. A közszolgálati jogviszonyban álló nyilatkozata a vezetői megbízás elfogadásáról, keltezés és aláírás.
3. Rendelkezés arról, hogy a vezetői megbízási iratból kik kapnak hiteles másolatot.

5. számú melléklet

a 68/1993. (V. 5.) Korm. rendelethez

Vezetői megbízás visszavonásáról szóló irat

A vezetői megbízás visszavonásáról szóló irat tartalmi és formai követelményei a vonatkozó törvényi rendelkezésekre történő utalással:

Az irat fejrészében:

1. Az alkalmazó közigazgatási szerv neve, az irat iktatószáma.

2. A vezetői megbízással rendelkező közszolgálati jogviszonyban álló neve, anyja neve, születési helye, ideje, besorolásának megnevezése, a vezetői megbízás megnevezése.

3. A közigazgatási szerv székhelye.

Az irat rendelkező részében:

1. A vezetői megbízás megnevezése, valamint a vezetői megbízás visszavonásának időpontja [Ktv. 31. § (2) bekezdés].

2. A vezetői megbízás visszavonásával érintett közszolgálati jogviszonyban álló besorolási osztályának, besorolási és fizetési fokozatának megjelölése [Ktv. 31. § (5) bekezdés].

3. Tájékoztatás az újbóli besorolás kezdőnapjáról.

4. Illetményre vonatkozó adatok:

— a vezetői megbízás visszavonásakor illetményalap forintösszege;

— az alapilletmény forintösszege;

— az illetménykiegészítés mértéke és forintösszege;

— a különböző jogcímenek odaftélt pótlékok tételes megnevezése a mértékek és forintösszegek megjelölésével;

— az illetmény valamennyi elemének együttes forintösszege.

Az irat zárórészében:

1. Keltezés és hitelesítés (a vezetői megbízás visszavonására jogosult aláírása és bélyegzője).

2. Keltezés és a közszolgálati jogviszonyban álló aláírása.

3. Rendelkezés arról, hogy a vezetői megbízás visszavonásáról rendelkező iratból kik kapnak hiteles másolatot.

6. számú melléklet

68/1993. (V. 5.) Korm. rendelethez

Iktatószám:

FIGYELMEZTETÉS A DOLGOZÓ RÉSZÉRE!

Az igazolást gondosan őrizze meg, mert foglalkoztatójának felszólítására be kell mutatnia.

KÖZSZOLGÁLATI IGAZOLÁS

Közigazgatási szerv megnevezése és címe:.....

.....

Név:.....

Személyazonosítójele:.....

Anyjaneve:.....

Szül.helye:.....

Ideje: év hó nap

Lakcíme:.....

Köszolgálati jogviszonya az adott közigazgatási szervnél:

19... év hó ... napjától 19... év hó ... napjáig állott fenn.

Megszűnés módja:.....

A közszolgálati jogviszony megszűnésekor illetményét az alábbi tartozások terhelik:

Gyermektartásdíj rendezve: 19... év hónapra.

Bevonulási segélyben részesült: 19... év hó ... napján.

Betegszabadság igénybe vett időtartama:.....

Az 50%-os utazási kedvezményre jogosító — arcképes — igazolvány további használatára vonatkozó rendelkezés.¹⁴⁶

Munkabajárási utazási költségtérítést kapott:

19... év hóig.¹⁴⁷

¹⁴⁶ A 81/1991. (VI. 21.) Korm. rendelettel módosított 13/1991. (I. 16.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdés f) pontja alapján.

¹⁴⁷ A 8/1990. (IV. 25.) PM rendelet alapján.

Egyéb közölnivaló:

Kelt: 19... év hó nap.

Bélyegző

.....

aláírás

TÁJÉKOZTATÓ

A „Közzolgálati igazolás”-t az alkalmazó közigazgatási szerv állítja ki 3 példányban. Ebből:

- 2 példányt az érintett személy részére kell átadni,
- 1 példányt a közigazgatási szerv köteles megőrizni és személyzeti iratként kezelni.

VISSZAJELENTÉS

A kiállító szerv iktatószáma:

A közzolgálati igazolást kiállító közigazgatási szerv neve, címe:

.....

Értesítjük Önöket, hogy nevű, volt dolgozójukat, aki -ben született és anyja neve:, 19... év hó ... napjával alkalmaztuk.

Kérjük, küldjék meg a „Közzolgálati igazolás”-on jelzett tartozások átutalási utasításait is magában foglaló rendelve-nyeket, hogy a levonásról gondoskodhassunk.

....., 19... év hó ... napján.

P. H.

Az ügyintéző neve: Az alkalmazó szerv neve, címe:

.....
.....

1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól¹⁴⁸

* * *

II. FEJEZET

Egyéni kisebbségi jogok

7. § (1) Valamely nemzeti, etnikai csoporthoz, kisebbséghez (a továbbiakban: kisebbséghez) való tartozás vállalása és kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga. A kisebbségi csoporthoz való tartozás kérdésében nyilatkozatra senki sem kötelezhető.

(2) A nemzeti és etnikai önazonossághoz való jog és ilyen kisebbséghez való tartozás vállalása és kinyilvánítása nem zárja ki a kettős vagy többes kötődés elismerését.

* * *

8. § A nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozó állampolgár joga, hogy kisebbséghez tartozását az országos népszámlálás alkalmával titkosan és névtelenül megvallhassa.

* * *

13. § A kisebbséghez tartozó személynek joga van:

a) anyanyelvének, történelmének, kultúrájának, hagyományainak megismeréséhez, ápolásához, gyarapításához, továbbadásához;

b) részt venni az anyanyelvű oktatásban és művelődésben;

c) kisebbségi voltával kapcsolatos személyi adatok védelméhez külön törvényben meghatározottak szerint.

* * *

65. § (1) Az egyes kisebbségek népességszámának megállapítása a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választása során külön lapon történik. A szavazatszámláló bizottság azoknak a választópolgároknak, akik ezt kéri, külön lapot ad.

(2) A választópolgár e külön lapon nyilatkozhat arról, hogy melyik nemzetiséghez tartozónak vallja magát. A szavazók a külön lapon — a kettős vagy többes kötődés elismerésének biztosítása érdekében — több nemzetiséget, illetőleg etnikumot is megjelölhetnek. A külön lapon szereplő szöveget a törvény 3. számú melléklete tartalmazza.

(3) A választópolgár a külön lapot a szavazófülkében külön borítékba teszi, és azt a szavazatszámláló bizottság előtt külön urnába helyezi.

(4) A szavazatszámláló bizottság a külön lapokat nemzeti, illetve etnikai kisebbségenként külön-külön összeszámlálja. A két vagy több kisebbséget megjelölő választópolgárokat valamennyi érintett kisebbségnél számba kell venni.

(5) Az egyes nemzeti, illetőleg etnikai kisebbségekhez tartozók számáról a szavazatszámláló bizottság külön-külön jegyzőkönyvet készít. A titkosság követelményeinek megfelelően e jegyzőkönyvek kizárólag egy példányban készülhetnek és névszerinti felsorolást nem tartalmazhatnak.

(6) A kisebbségenként külön-külön elkészített jegyzőkönyvet a szavazatszámláló bizottság tagjai saját kezűleg aláírják. A szavazatszámláló bizottság elnöke a jegyzőkönyvet a kötegett külön lapokkal együtt haladéktalanul továbbítja a helyi választási bizottsághoz. A megküldött jegyzőkönyvbe a helyi választási bizottság tagjain, valamint a választási munkacsoport vezetőin kívül senki sem tekinthet be.

(7) A helyi választási bizottság e jegyzőkönyvek alapján megállapítja a településen lévő nemzeti és etnikai kisebbségek választópolgárainak népességszámát, s arról kisebbségenként külön-külön, két példányban összesítő jegyzőkönyvet készít. Az első példányt megküldi a fővárosi, területi választási bizottságnak, a másodikat pedig — az összesítés utólagos, statisztikai ellenőrzése érdekében — megőrzi. Az összesített jegyzőkönyvekbe a területi és a helyi választási bizottságok tagjain, valamint a választási munkacsoport vezetőin kívül senki sem tekinthet be.

(8) A fővárosi, területi választási bizottság az összesített jegyzőkönyvek alapján megállapítja az egyes kisebbségek fővárosi, megyei népességszámát, s arról két példányban adatlapot állít ki; az első példányt megküldi a KSH fővárosi, megyei igazgatóságának, a másodikat pedig megőrzi. Az adatlapokat a továbbiakban az e törvényben, valamint a statisztikai és az adatvédelmi törvényben foglalt rendelkezések szerint kell ellenőrizni, kezelni és felhasználni.

(9) Az összesítő jegyzőkönyv másodpéldányait, illetőleg a külön lapokat a helyi választási munkacsoport vezetője köteles úgy megőrizni, hogy azok illetéktelenek számára ne váljanak hozzáférhetővé. Az egyes nemzeti és etnikai kisebbségek népességszámára vonatkozó statisztikai adatok nyilvánosságra hozatala után a másodpéldányokat és a külön lapokat haladéktalanul meg kell semmisíteni. A megsemmisítés végrehajtását a fővárosi, területi választási bizottság hivatalból ellenőrzi.

* * *

¹⁴⁸ A törvényt az Országgyűlés az 1993. július 7-i ülésnapján fogadta el.

3. számú melléklet
az 1993. évi LXXVII. törvényhez

Adatlap

A nemzeti és etnikai kisebbségek számosságának anonim megállapításához

Ön, mint magyar állampolgár, az alábbi lehetőségeket figyelembe véve, anyanyelve, családi körben leggyakrabban használt nyelve, az Önhöz legközelebb álló kulturális értékek és hagyományok alapján mely nemzeti kisebbséghez (kisebbségekhez) vagy népcsoporthoz tartozónak tekinti magát?

- ☐ bolgár
- ☐ cigány (roma)
- ☐ görög
- ☐ horvát
- ☐ magyar*
- ☐ német
- ☐ lengyel

- ☐ örmény
- ☐ román
- ☐ ruszin
- ☐ szerb
- ☐ szlovák
- ☐ szlovén
- ☐ ukrán

* A „magyar” megjelölés arra szolgál, hogy a magát egyidejűleg valamely kisebbséghez és a többséghez tartozónak valló megjeleníthesse többes kötődését.

Ha Ön egyidejűleg több kisebbséghez is tartozik, több lehetőséget is megjelölhet.

Az adatlap által való adatközlésre a Nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. tv. 65. §-a ad lehetőséget. A fenti felsorolás a törvényben szereplő nemzeti és etnikai kisebbségeket tartalmazza.

Ez az adatlap név nélkül, a Nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. tv. 65. §-a, az adatvédelemről és a statisztikáról szóló törvényben megfogalmazott előírások alapján kerül feldolgozásra.

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról¹⁴⁹

A Magyar Köztársaság Alkotmányában meghatározott művelődéshez való jog esélyegyenlőség alapján való gyakorlásának biztosítása, a lelkiismereti meggyőződés szabadságának és a vallásszabadságnak, a hazaszeretetre nevelésnek a közoktatásban való érvényesülése, a nemzeti és etnikai kisebbségek anyanyelvi oktatáshoz való jogának megvalósítása, a tanszabadság és a tanítás szabadságának érvényesítése, a gyermekek, tanulók, szülők és a közoktatásban foglalkoztattak jogainak és kötelességeinek meghatározása, továbbá korszerű tudást biztosító közoktatási rendszer irányítása és működtetése céljából az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény szabályozási köre

1. § E törvény szabályozása kiterjed az óvodai nevelésre, az iskolai nevelésre és oktatásra, a kollégiumi nevelésre és oktatásra, továbbá az ezekkel összefüggő szolgáltató és igazgatási tevékenységre.

* * *

IX. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Értelmező rendelkezések

121. § (3) Tanulói viszony a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 30. §-a (2) bekezdésének alkalmazásában az óvodai nevelésben való részvétel, a tanulói jogviszony és a tanuló-szerződéses jogviszony.

* * *

2. számú melléklet

az 1993. évi LXXIX. törvényhez

(A törvény 40. §-ához)

A nevelési-oktatási intézményekben nyilvántartott és kezelt személyes és különleges adatok

Az alkalmazottak adatai

1. E törvény alapján nyilvántartott adatok:
 - a) név, születési hely és idő, állampolgárság;
 - b) állandó és ideiglenes lakcím, telefonszám;
 - c) munkaviszonyra, közalkalmazotti jogviszonyra vonatkozó adatok, így különösen
 - iskolai végzettség, szakképesítés, alkalmazási feltételek igazolása,
 - munkában töltött idő, közalkalmazotti jogviszonyba beszámítható idő, besorolással kapcsolatos adatok,
 - alkalmazott által kapott kitüntetések, díjak és más elismerések, címek,
 - munkakör, munkakörbe nem tartozó feladatra történő megbízás, munkavégzésre irányuló további jogviszony, fegyelmi büntetés, kártérítésre kötelezés,
 - munkavégzés ideje, túlmunka ideje, munkabér, illetmény, továbbá az azokat terhelő tartozás és annak jogosultja,
 - szabadság, kiadott szabadság,
 - alkalmazott részére történő kifizetések és azok jogcímei,
 - az alkalmazott részére adott juttatások és azok jogcímei,
 - az alkalmazott munkáltatóval szemben fennálló tartozásai, azok jogcímei,
 - a többi adat az érintett hozzájárulásával.

2. Az 1. pontban felsorolt adatokat a magasabb vezető tekintetében a munkáltatói jog gyakorlója kezeli.

¹⁴⁹ A törvényt az Országgyűlés az 1993. július 12-i ülésnapján fogadta el.

3. Az 1. pontban felsorolt adatok továbbíthatók a fenntartónak, a kifizetőhelynek, bíróságnak, rendőrségnek, ügyészségnek, helyi önkormányzatnak, államigazgatási szervnek, a munkavégzésre vonatkozó rendelkezések ellenőrzésére jogosultaknak.

A gyermekek, tanulók adatai

1. E törvény alapján nyilvántartott adatok:

a) gyermek, tanuló neve, születési helye és ideje, állampolgársága állandó és ideiglenes lakásának címe és telefonszáma;

b) szülő neve, állandó és ideiglenes lakásának címe, telefonszáma;

c) a gyermek óvodai fejlődésével kapcsolatos adatok;

d) a tanulói jogviszonnyal kapcsolatos adatok, így különösen

— felvétellel kapcsolatos adatok,

— a tanuló magatartásának, szorgalmának és tudásának értékelése és minősítése, vizsgaadatok,

— a tanulói fegyelmi és kártérítési ügyekkel kapcsolatos adatok,

— a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- vagy más fogyatékos gyermek, tanuló fogyatékoságára vonatkozó adatok,

— a beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek, tanuló rendellenességére vonatkozó adatok,

— a többi adat az érintett hozzájárulásával.

2. Az adatok továbbíthatók

— fenntartó, bíróság, rendőrség, ügyészség, önkormányzat, államigazgatási szerv részére valamennyi adat,

— testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- vagy más fogyatékosagra, a beilleszkedési zavarra, tanulási nehézségre, magatartási rendellenességre vonatkozó adatok a pedagógiai szakszolgálat intézményeitől a nevelési-oktatási intézménynek, illetve vissza,

— az óvodai fejlődéssel, iskolába lépéshez szükséges fejlettséggel kapcsolatos adatok a szülőnek, a pedagógiai szakszolgálat intézményeinek, az iskolának,

— a magatartás, szorgalom és tudás értékelésével kapcsolatos adatok az érintett osztályon belül, a nevelőtestületen belül, a szülőnek, a vizsgabizottságnak, a gyakorlati képzés szervezőjének, a tanulószervezős kötőjének, illetve, ha az értékelés nem az iskolában történik az iskolának, iskolaváltás esetén az új iskolának, a szakmai ellenőrzés végzőjének.

Az adatok statisztikai célú felhasználása

A mellékletben felsorolt adatok statisztikai célra felhasználhatók, és statisztikai felhasználás céljára személyazonosításra alkalmatlan módon átadhatók.

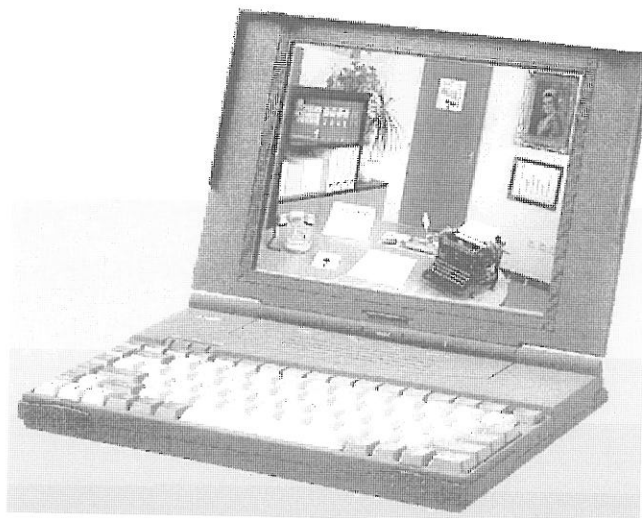
JOG-ÁSZ

számítógépes jogi információs rendszer

MIT TARTALMAZ AZ ADATBÁZIS ?

- ☐ A Hatályos Jogszabályok Gyűjteményét.
- ☐ Az 1990. december 31. után, azaz a Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye legutóbbi kiadását követően megjelent Magyar Közlönyökben megjelenő jogszabályok teljes anyagát.
- ☐ A jogszabályok aktuális szöveganyagán túlmenően azok korábbi állapotait, a kapcsolódó táblázatokat, bővített tárgyszógyűjteményt.
- ☐ A jogszabályok közötti kapcsolatokat, és azok belső szerkezetét.

A JOG-ÁSZ egy hiteles jogi adatbázis és az azt hatékonyan kezelő, barátságos program együttese, amelyet részletes használati tanácsokat tartalmazó kézikönyv egészít ki. Az adatbázis a Hírlapkiadó Közlönyigazgatóság elektronizált jogszabály-kiadása során keletkező hiteles forrásokra épül. A rendszer kialakításában döntő szempont volt a könnyen kezelhetőség,

használatra gyorsan elsajátítható, nem igényel semmilyen előképzettséget. A termékhez folyamatos szolgáltatás is tartozik: a *mindenkori jogalkotói tevékenységgel szinkronizált hatályosító tevékenység és előfizetői rendszer*. A számítógépes jogi információs rendszer nemcsak a hivatásos jogászoknak, hanem a köztisztviselőknek, a menedzsereknek is hatékony munkaeszköze.

MIT AD A JOG-ÁSZ ?

- **HITELESSÉG:** az adatbázis feltöltéséhez közvetlenül azokat a lemezeket használjuk, amelyek a Magyar Közlöny nyomdai tőpéldányai.
- **MINDENKORI HATÁLYOS ÁLLAPOT:** lekérdezhetők az 1991. január 1-től napjainkig keletkezett hatályos jogszabály szövegváltozatok a lekérdezési dátum megfelelő beállításával.
- **HASZNÁLATI FELTÉTELEK:** a személyi számítógépek széles skáláján használható a könnyű noteszgéptől az önálló asztali gépeken át a hálózati rendszerekig.
- **SEBESSÉG:** az alkalmazott keresési stratégia és az alkalmazott speciális adattárolási technológia nagy működési sebességet, minimális válaszidőket biztosít.
- **KERESÉS:** egyedülálló szolgáltatás a jogszabályok történeti fejlődését mutató kapcsolat gráf és a tartalmi felépítést megjelenítő tartalmi gráf, amelyek csomópontjait kiválasztva mozoghatunk a jogszabályok között, illetve egy adott jogszabályon belül.

A megtalált jogszabályok, szövegrészletek

- a számítógép képernyőjén tanulmányozhatók, és nyomtatóján kinyomtathatók;
- a JOG-ÁSZ saját szövegszerkesztőjével önálló beadványok, szakértői jelentések készíthetők, amelyekbe a kiválasztott jogszabály részletei egyszerűen átemelhetők.

A JOG-ÁSZ tulajdonosai, előfizetői maximálisan 2-3 hetenként postán kapják meg a folyamatosan szerkesztett adatfrissítést. A megküldött floppy-lemezek a hatályosító anyagon kívül az időközben megjelent Magyar Közlöny számok anyagát is tartalmazzák.

	önálló	hálózatos			
		5 mhely-ig	10 mhely-ig	20 mhely-ig	50 mhely-ig
termék ár (eFt)	67 □	87 □	133 □	195 □	298 □
Bp-i installáció (eFt)	15 □	15 □	15 □	15 □	15 □
vidéki installáció (eFt)	15 □	15 □	15 □	15 □	15 □
kezelői oktatás (eFt)	Budapest 15 □	vidéken 25 □			
üzemeltetői oktatás (eFt)	Budapest 20 □	vidéken 30 □			
1 éves előfizetői díj (eFt)	32 □	57 □	57 □	57 □	57 □

Szállítási határidő: a megrendelés kézhezvételétől számított 10 munkanap.
Az árak az ÁFA-t nem tartalmazzák.

További műszaki, kereskedelmi információ:

COMPUTER MEDIA Rt.
1011 Budapest, Gyorskocsi u. 5-7.
Telefon: 202-2618, 135-8700, 135-8701
Fax: 201-8280

COMPUTER MEDIA

HÍRLAPKIADÓ
Közlönyigazgatóság

A *FIXX Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.*

(1061 Budapest, Andrássy út 42. tel/fax:: 131-2227 & 165-1479)

a következő szolgáltatásait ajánlja:

- tűz-, vagyon- és adatvédelmi felülvizsgálat, ajánlások és belső szabályzatok kidolgozása;
- villámhárító felülvizsgálatok, érintésvédelmi mérések, tűzvédelmi szabványossági felülvizsgálatok, a feltárt hiányosságok javítása, új villámhárítók, kapcsolószekrények telepítése;
- hagyományos és digitális tűzjelző rendszerek;
- automatikus működésű tűzoltórendszerek (halonnal oltó, halon kompatibilis NAF S II oltó, CO₂-vel oltó, habbal oltó);
- garázsok CO védelme, vészzellőző rendszere, tűzjelzése, beléptető sorompó telepítése, nyilvántartási és számlázási rendszer kidolgozása;
- kazánházi biztonságtechnikai rendszerek (gázveszély jelzés, elektromos energia leválasztás, vészvilágítás, távjelzés, távfelügyelet, stb.);
- akkumulátor helyiségek és kábelvezetések gázveszély elleni védelme, gázveszélyjelzők és vész-szellőzők telepítésével, akkumulátor töltők vezérlésével;
- beléptető és személyazonosító rendszerek, ajtónyitó automatikák;
- betörésvédelmi rendszerek aktív és passzív mozgásérzékelőkkel, üvegtörés érzékelőkkel, falbontás érzékelőkkel, figyelő és rögzítő rendszerekkel, kerítés védelemmel, stb. az egyedi igényeknek megfelelően;
- páncélszekrény és trezor védelmek, hagyományos nyitás és fúrás érzékelőkkel;
- különleges személyazonosító rendszerek, többszintű belépés engedélyezéssel és naplózással;
- helyi távbeszélő központok telepítése és hálózat kiépítése;
- mikroszámítógépes rendszerek és hálózatok;
- mikroszámítógépes rendszerek és hálózatok hozzáférés- és vírusvédelme.